

مرکز تحقیقات اسلامی

اصفهان

گامی

المراد
علیهما الصلوة
والتسليم

www.

www.

www.

www.

Ghaemiyeh

.com

.org

.net

.ir

صحیفہ رضویہ جامعہ

المصنف الامام غفرلہ بن موسیٰ الرضا علیہ السلام
تألیف
ایمان اللہ سید محمد رفیع موجد الطبعی اصفہانی
ترجمہ داکٹر سید نعمت اللہ لاہوری

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

صحیفه رضویه جامعه : ادعیه امام علی بن موسی الرضا علیه السلام

نویسنده:

محمد باقر بن مرتضیٰ موحد ابطحی اصفهانی

ناشر چاپی:

امید مهر

ناشر دیجیتال:

مرکز تحقیقات رایانه‌ای قائمیه اصفهان

فهرست

فهرست	۵
صحیفه رضویه جامعه: ادعیه امام علی بن موسی الرضا علیه السلام	۹
مشخصات کتاب	۹
اشاره	۱۰
پیام مقام معظم رهبری	۱۸
مقدمه ناشر	۱۹
مقدمه مترجم	۲۲
مقدمه ناظر ترجمه	۲۵
«درد و صلوات خاص بر علی بن موسی الرضا علیه السلام»	۲۹
بخش اول: نیایش حضرت غلبه السلام در زمینه تسبیح خداوند جلّ جلاله و ستایش او و درود و صلوات بر پیامبر و خاندانش علیهم السلام	۳۱
نیایش اول: نیایش آن حضرت غلبه السلام در باب تسبیح و تنزیه خداوند سبحان	۳۱
نیایش دوم: نیایش آن حضرت غلبه السلام درباره تسبیح خداوند جلّ جلاله در روز دهم و یازدهم هر ماه	۳۱
نیایش سوم: نیایش حضرت غلبه السلام یوشع در مورد تسبیح خداوند و حمد و ثنای او به روایت از حضرتش غلبه السلام	۳۳
نیایش چهارم: نیایش حضرت غلبه السلام درباره ستایش خداوند جل جلاله	۳۳
نیایش پنجم: نیایش حضرت غلبه السلام در مناجات الهی با حمد و ثنای خداوند تعالی و سپاسگزاری از او	۳۵
نیایش ششم: در مناجات حضرت غلبه السلام با خداوند از طریق ستایش خدا و سپاس گذاری از او در حال سجده	۳۷
دعای هفتم: نیایش حضرت غلبه السلام در مناجات ایشان برای طلب گشایش	۳۷
دعای هشتم: در مناجات حضرت غلبه السلام با ناگویی خداوند و طلب شفاعت از او به برکت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و خاندان گرامیش علیهم السلام برای استجاب دعا	۳۹
دعای نهم: درباره درود و صلوات بر پیامبر و خاندانش علیهم السلام	۴۵
دعای دهم: درباره صلوات بر پیامبر و آل گرامیش علیهم السلام	۴۷
دعای یازدهم: درباره صلوات بر پیامبر و خاندانش علیهم السلام	۴۷
بخش دوم: دعاهاى حضرت علیه السلام درباره درخواست های عمومی و جامع و درخواست های خاص	۴۹
۱- دعاهاى امام علیه السلام برای طلب امنیت و ایمان و عاقبت و صبر	۴۹
دعای دوازدهم: دعای آن حضرت علیه السلام برای درخواست امنیت و ایمان	۴۹
دعای سیزدهم: دعای آن حضرت علیه السلام برای طلب هدایت و ثابت ماندن بر طریق آن	۴۹
دعای چهاردهم: دعای آن حضرت علیه السلام برای طلب عاقبت	۴۹
دعای پانزدهم: دعای آن حضرت غلبه السلام برای طلب عاقبت و (توفیق) شکر نسبت به آن	۵۱
۲_ دعاهاى امام غلبه السلام برای استخاره و طلب باران	۵۱
دعای شانزدهم: دعای آن حضرت غلبه السلام در باره طلب باران پس از حمد و ثنای خداوند تعالی	۵۱
دعای هفدهم: دعای آن حضرت غلبه السلام برای جلب کردن غنا و بی نیازی به سوی خویش	۵۳
دعای هجدهم: دعای آن حضرت علیه السلام برای طلب روزی حلال	۵۳
۳_ دعاهاى حضرت علیه السلام برای درخواست گشایش و رفع مشکلات و دفع گرفتاریها	۵۵
دعای نوزدهم: دعای آن حضرت علیه السلام برای دفع گرفتاری ها	۵۵
دعای بیستم: دعای آن حضرت علیه السلام برای طلب گشایش و برطرف شدن غم و اندوه	۶۳
دعای بیست و یکم: دعای امام علیه السلام برای طلب گشایش با توسل به اسماء حسنی خداوند تعالی	۶۳
دعای بیست و دوم: دعای آن حضرت علیه السلام برای درخواست برطرف کردن غم و اندوه	۸۵
دعای بیست و سوم: دعای آن حضرت علیه السلام برای طلب گشایش در غم ها و اندوه ها	۸۷
۴_ دعاهاى آن حضرت علیه السلام برای درخواست برآورده شدن حاجات	۸۹
دعای بیست و چهارم: دعای امام علیه السلام برای برآورده شدن حوائج با توسل جستن به قرآن کریم	۸۹
دعای بیست و پنجم: دعای آن حضرت علیه السلام برای برآورده شدن حاجات	۹۱

- دعای بیست و ششم: دعای امام علیه السلام برای برآورده شدن حوائج بعد از روزه و نماز ۹۱
- دعای بیست و هفتم: برای برآورده شدن حاجات (به روایتی دیگر) ۹۳
- دعای بیست و هشتم: دعای آن حضرت علیه السلام برای برآورده شدن حاجات با توسل به ثنا و ستایش خداوند تعالی ۹۵
- دعای بیست و نهم: دعای امام علیه السلام برای برآورده شدن حاجات با توسل به اسماء خداوند تعالی ۹۷
- دعای سی ام: دعای حضرت علیه السلام برای ادای دین با توسل به اسماء خداوند تعالی ۹۹
- بخش سوم: دعاهاى حضرت علیه السلام در اوقات و زمانها ۱۰۱
- ۱- دعاهاى حضرت علیه السلام در روزهاى ماه ۱۰۱
- دعای سی و یکم: دعای امام علیه السلام در هر روز از ماه شعبان المعظم ۱۰۱
- دعای سی و دوم: دعای آن حضرت علیه السلام در آخر ماه شعبان المعظم ۱۰۱
- دعای سی و سوم: دعای امام علیه السلام هنگام دیدن هلال ماه رمضان ۱۰۳
- دعای سی و چهارم: دعای حضرت علیه السلام هنگام افطار ۱۰۳
- دعای سی و پنجم: نیایش امام علیه السلام هنگام بیرون رفتن برای نماز عید ۱۰۳
- دعای سی و ششم: دعای امام علیه السلام در روز عرفه ۱۰۵
- بخش چهارم: دعاهاى حضرت علیه السلام در اوقات مخصوص ۱۰۷
- دعای سی و هفتم: دعای حضرت علیه السلام در قنوت وتر ۱۰۷
- دعای سی و هشتم: دعای امام علیه السلام قبل از آغاز نماز ۱۰۷
- ۳- دعاهاى حضرت علیه السلام در تعقیب نمازهاى واجب ۱۰۹
- دعای سی و نهم: دعای حضرت علیه السلام پس از نمازهای واجب و پس از سلام بر رسول خدا صل الله علیه وآله وسلم ۱۰۹
- دعای چهل و یکم: دعای امام علیه السلام بعد از نمازهای واجب برای طلب روزی ۱۰۹
- دعای چهل و دوم: دعای حضرت علیه السلام در تعقیب نماز صبح ۱۱۱
- دعای چهل و سوم: دعای امام علیه السلام بعد از نماز پیامبر اکرم صل الله علیه و آل وسلم ۱۱۱
- دعای چهل و چهارم: دعای حضرت علیه السلام در رکعت از رکعات هجده گانه روز جمعه ۱۱۳
- ۴- دعاهاى حضرت علیه السلام در سجده شکر ۱۴۱
- دعای چهل و پنجم: دعای امام علیه السلام در سجده شکر بعد از نماز واجب ۱۴۱
- دعای چهل و ششم: دعای دیگر در همین زمینه: (امام رضا علیه السلام فرمودند): کمترین چیزی که در گفتار برای شکرگزاری کفایت می کند این است که سه بار گفته شود: شُکراً لَیْلَهُ شُکراً لَیْلَهُ (شکر و سپاس برای خداوند می گزارم، خداوند را شکر و سپاس می گویم) ۱۴۳
- دعای چهل و هفتم: دعای دیگر در همین مورد: (امام رضا علیه السلام فرمودند): در سجده شکر صد مرتبه بگو: شُکراً شُکراً (شکر و سپاس می گزارم) و اگر خواستی (اضافه کن): عَفْواً عَفْواً (مرا ببخش، ببخش) ۱۴۳
- دعای چهل و هشتم: دعای دیگر در همین زمینه: رجا، بن ابی شحاک روایت کرده است که: امام رضا علیه السلام پس از فراغت از تعقیبات نماز ظهر سجده کرده و در حال سجده صد مرتبه می فرمودند: شُکراً لَیْلَهُ (خداوند را شکر و سپاس می گزارم) و بعد از فراغت از تعقیبات نماز عصر ۱۴۳
- ۵- دعاهاى حضرت علیه السلام در سفر و حج ۱۴۳
- دعای چهل و نهم: دعای امام علیه السلام هنگام خروج از منزل ۱۴۳
- دعای چهل و دهم: دعای دیگر در همین زمینه ۱۴۵
- دعای پنجاهم: دعای دیگر در همین مورد ۱۴۵
- دعای پنجاه و یکم: دعای امام علیه السلام هنگام سوار شدن در خشکی و دریا ۱۴۵
- دعای پنجاه و دویم: دعای حضرت علیه السلام هنگام سوار شدن در خشکی و دریا ۱۴۷
- دعای پنجاه و سوم: دعای امام علیه السلام هنگام تلاطم امواج ۱۴۷
- دعای پنجاه و چهارم: دعای دیگر در همین زمینه ۱۴۷
- دعای پنجاه و پنجم: دعای دیگر در همین زمینه ۱۴۹
- دعای پنجاه و ششم: دعای حضرت علیه السلام هنگام وداع با خانه خدا ۱۴۹
- دعای پنجاه و هفتم: دعای دیگر در همین زمینه ۱۴۹
- ۶- دعاهاى حضرت علیه السلام در اموری که به ازدواج مربوط است ۱۴۹
- دعای پنجاه و هشتم: دعای امام علیه السلام هنگام خواندن خطبه عقد ۱۴۹
- دعای پنجاه و نهم: دعای دیگر در همین زمینه ۱۵۳
- دعای شصتم: دعای دیگر در همین زمینه ۱۵۳

۱۵۵	بخش پنجم: دعاهای حضرت علیه السلام برای خودش و برای دیگران
۱۵۵	اشاره
۱۵۵	دعای شصت و یکم: دعای حضرت علیه السلام برای برادرانش
۱۵۵	دعای شصت و دوم: دعای حضرت علیه السلام برای فرزندش حضرت مهدی علیه السلام
۱۷۰	دعای شصت و چهارم: دعای حضرت علیه السلام برای هدایت مردی به دین حق
۱۷۰	دعای شصت و پنجم: دعای امام علیه السلام برای کوه سناباد (طوس) که از سنگ های آن دیگ می تراشند
۱۷۸	پیوست ها ادعیه امام علی بن موسی الرضا علیه السلام برگرفته از کتاب «فقه الرضا علیه السلام»
۱۷۸	دعای یکم: دعای حضرت علیه السلام در ستایش و ستایش خداوند به خاطر نعمت هایش، و درخواست صبر بر مصائب
۱۸۰	دعای دوم: دعای حضرت علیه السلام بعد از عصر جمعه در صلوات بر محمد و خاندان پاکش علیهم السلام
۱۸۰	دعای سوم: دعای امام علیه السلام در مورد طلب خیر بعد از نماز
۱۸۲	دعای چهارم: دعای حضرت علیه السلام درمورد طلب باران
۱۸۲	دعای پنجم: دعای حضرت علیه السلام هنگام برخاستن از خواب برای تهجد و نمازهای مستحب و عبادات
۱۸۴	دعای ششم: و هرگاه از وضو فارغ شدی بگو: بارخدا، مرا در زمره توبه کاران قرار ده و مرا از (جنس پاکان و) پاک شوندگان قرار ده، و ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار (و صاحب اختیار) جهان ها و جهانیان است.
	دعای هفتم: و هرگاه از غسل جمعه فارغ شدی بگو: خداوندا مرا پاک کن، و دلم را (از آلودگی ها) پاکیزه ساز، و شستشوی مرا پاک گردان، و یاد خودت و یـاـد پیامبرت محمد _ که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد _ را بر زبانم جاری فرما، و مرا در زمره توبه کنندگان و پاک شو
۱۸۶	دعای هشتم: دعای حضرت علیه السلام قبل از آغاز نماز شب
۱۸۶	دعای نهم: دعای امام علیه السلام در قنوت نماز وتر
۲۰۶	دعای دهم: دعای حضرت علیه السلام پس از نافله صبح
۲۰۶	دعای یازدهم: دعای امام علیه السلام بین اذان و اقامه
۲۰۸	دعای دوازدهم: دعای حضرت علیه السلام بعد از تکبیرات افتتاحیه نماز
۲۱۰	دعای سیزدهم: دعای امام علیه السلام در قنوت
۲۱۲	دعای چهاردهم: دعای حضرت علیه السلام در قنوت نماز عید فطر و قربان
۲۱۲	دعای پانزدهم: دعای امام علیه السلام در قنوت نماز کسوف
۲۱۴	دعای شانزدهم: دعای حضرت علیه السلام در رکوع
۲۱۴	دعای هفدهم: دعای حضرت علیه السلام در آخر سجده نافله های نماز مغرب در شب جمعه
۲۱۶	دعای هجدهم: دعای امام علیه السلام در تعقیبات نماز
۲۱۸	دعای نوزدهم: دعای حضرت علیه السلام هنگام بیرون رفتن از منزل و هنگام سفر حج
۲۱۸	دعای بیستم: دعای امام علیه السلام هنگام رفتن به حج
۲۲۰	دعای بیست و یکم: دعای دیگر
۲۲۰	دعای بیست و دوم: هرگاه خواستی از منزل بیرون روی بگو: به نام خدا (بیرون می روم)، و هیچ توان و هیچ قدرتی نیست جز با استعانت از خداوند (متعال) بر خداوند توکل و اعتماد کردم ...
۲۲۰	دعای بیست و سوم: پس هرگاه پایت را در رکاب نهادهای بگو: به نام خدا و با استعانت از خدا، و در راه خدا و بر آیین رسول خدا که درود و رحمت خدا و سلامش بر او و خاندانش باد.
۲۲۲	دعای بیست و چهارم: دعای حضرت علیه السلام هنگام بستن احرام برای تمتع در حج عمره پس از نماز واجب
۲۲۲	دعای بیست و پنجم: دعای دیگر
۲۲۶	دعای بیست و ششم: دعای حضرت علیه السلام هنگام ورود به مسجدالحرام و نگاه به خانه کعبه و هنگام استلام حجرالأسود
۲۳۲	دعای بیست و هفتم: دعای امام علیه السلام هنگام شروع طواف از حجرالأسود
۲۳۴	دعای بیست و هشتم: دعای حضرت علیه السلام در برابر نلوان کعبه
۲۳۴	دعای بیست و نهم: دعای امام علیه السلام نزد مُلْتَزِم
۲۳۶	دعای سی ام: دعای حضرت علیه السلام هنگام ورود به کعبه
۲۳۶	دعای سی و یکم: دعای حضرت علیه السلام هنگام سعی از صفا
۲۳۸	دعای سی و دوم: دعای حضرت علیه السلام هنگام غروب خورشید در روز عرفه بارخدا یا گردنم را از (غل و زنجیر) آتش جهنم آزاد کن ...
۲۴۰	دعای سی و چهارم: دعای امام علیه السلام هنگام حرکت به سوی منی
۲۴۰	دعای سی و پنجم: دعای حضرت علیه السلام هنگام سنگ زدن در جمره عقبه

۲۴۲	دعای سی و ششم: دعای امام علیه السلام هنگام نحر شتر و ذبیح گوسفند
۲۴۲	دعای سی و هفتم: دعای حضرت علیه السلام هنگام سر تراشیدن
۲۴۲	دعای سی و هشتم: دعای امام علیه السلام هنگام وداع با بیت الله الحرام (خانه پر حرمت خدا)
۲۴۴	دعای سی و نهم: دعای حضرت علیه السلام هنگام زیارت پیامبر اکرم صل الله علیه و آل وسلم نزد ناولدان کعبه
۲۴۴	دعای چهلم: دعای امام علیه السلام هنگام خداحافظی با قبر پیامبر اکرم صل الله علیه و آل وسلم
۲۴۶	دعای چهل و یکم: دعای حضرت علیه السلام در آن چه به ازدواج مربوط است
۲۴۶	دعای چهل و دوم: دعای امام علیه السلام سر بردن عقیقه
۲۴۸	دعای چهل و سوم: دعای حضرت علیه السلام
۲۴۸	دعای چهل و چهارم: هرگاه با گروهی در نماز میت بر طفلی حاضر شدی
۲۴۸	دعای چهل و پنجم: و هنگام دفن میت بگو: خداوندا این قبر را روضه و بوستانی از بوسه‌تان های بهشت گردان، و آن را حفره ای از حفره های آتش دوزخ قرار مده.
۲۵۲	دعای چهل و ششم: دعای حضرت علیه السلام در توسل جستن به واسطه ایشان علیه السلام در ساعت هشتم روز
۲۵۶	درباره مرکز

مشخصات کتاب

سرشناسه: موحد ابطحی، سید محمدباقر، ۱۳۱۳-۱۳۹۲

عنوان قرارداد: الصحیفه الرضویه الجامعه لادعیه الامام علی بن موسی الرضا (ع). فارسی - عربی

عنوان و نام پدیدآور: صحیفه رضویه جامعه: ادعیه امام علی بن موسی الرضا علیه السلام / تالیف سید محمدباقر موحد ابطحی اصفهانی؛ ترجمه سید عدنان لاجوردی؛ [برای] پژوهشگاه فرهنگ و ارتباطات اسلامی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، دبیرخانه دائمی جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام.

مشخصات نشر: مشهد: امید مهر، ۱۳۹۱.

مشخصات ظاهری: ۲۶۴ ص.

شابک: ۶۶۰۰۰ ریال ۹۷۸-۶۰۰-۱۵۴۱-۵۹-۹

وضعیت فهرست نویسی: فیبا

یادداشت: فارسی - عربی.

موضوع: علی بن موسی (ع)، امام هشتم، ۱۵۳؟ - ۲۰۳ق. -- کتاب های دعا، و غیره

موضوع: دعاها

شناسه افزوده: لاجوردی، سید عدنان، ۱۳۴۳-، مترجم

شناسه افزوده: پژوهشگاه فرهنگ، هنر و ارتباطات

شناسه افزوده: جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام. دبیرخانه دائمی

رده بندی کنگره: BP۲۶۷/م۸ص ۳۰۴۱ ۱۳۹۱

رده بندی دیویی: ۲۹۷/۷۷۲

شماره کتابشناسی ملی: ۲۹۲۰۴۷۳

بسم الله الرحمن الرحيم

درگذشت عالم ربانی مرحوم ایت الله آقای حاج سیدمحمدباقر موحد ابطحی اصفهانی رحمه الله علیه را به بازماندگان آن مرحوم و خاندان محترم ابطحی و به عموم ارادتمندان و مستفیدان از مقام علمی ایشان تسلیت عرض می کنم. این عالم بزرگوار، فقیهی جامع و متتبع و معتبد و از پرورش یافتگان مکتب علمی مرجع بزرگ شیعه مرحوم آیت الله العظمی بروجردی اعلی الله مقامه و منشأ آثار و برکات متعدد بودند فقدان ایشان موجب تأسّف آشنایان به مقامات علمی و معنوی آن بزرگوار است. از خداوند متعال علو درجات و حشر با اولیائش را برای آن مرحوم مسألت می نمایم.

سیدعلی خامنه ای ۱۷ بهمن ۱۳۹۲

ص: ۹

برگزاری جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام به صورت سالانه از سوی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در داخل و خارج از کشور به مناسبت میلاد با سعادت و سراسر نور عالم آل محمد صلی الله علیه و اله و سلم حضرت امام علی بن موسی الرضا علیه السلام و کریمه اهل بیت حضرت فاطمه معصومه علیه السلام و بزرگداشت حضرت شاهچراغ علیه السلام در دهه کرامت (از یکم تا یازدهم ذالقعده) از این جهت اهمیت مضاعف می یابد که همه ساله اندیشمندان، پژوهشگران، هنرمندان و در یک کلام پدیدآورندگان آثار فاخر رضوی با خلق آثار فاخر و ارزنده زمینه ی ترویج بیش از پیش فرهنگ، سیره و معارف رضوی را با همکاری دستگاه ها و نهادهای عضو جشنواره و با حمایت اقشار مختلف مردم و با پشتیبانی دولت محترم و عنایت مجلس محترم شورای اسلامی، خصوصاً اعضاء محترم کمیسیون فرهنگی مجلس و بویژه رهنمودهای مراجع عظام و علمای اعلام در یک فضای معنوی فراهم می نمایند.

الف: برنامه های موضوعی

برنامه های موضوعی تعریف شده در جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام شامل آن دسته از برنامه هایی می شود که توسط استان ها، نهادها و سازمانهای عضو، به صورت انتشار فراخوان و دریافت آثار و انتخاب برگزیدگان پرداخته می شود و در حال حاضر بخش های این جشنواره به موضوعات علمی، پژوهشی، فرهنگی، هنری، سینمایی، مطبوعاتی، دیجیتالی و کودک و نوجوان اختصاص دارد.

ب: امور بین الملل

برنامه های تعریف شده برای خارج از کشور در جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام با بهره گیری از ظرفیت علمی، فرهنگی اندیشمندان و دانشمندان جهان همچنین مشارکت ارادتمندان هشتمین اختر تابناک آسمان امامت و ولایت در اقصی نقاط جهان با رویکرد علمی، پژوهشی، فرهنگی و هنری برگزار می گردد. این بخش با محوریت سازمان فرهنگ و ارتباطات اسلامی، همکاری نهادهای فرهنگی مرتبط با خارج از کشور به ویژه مجمع جهانی اهل بیت علیه السلام جامعه المصطفی العالمیه می باشد.

ص: ۱۰

ج: برنامه های عمومی

سازماندهی برنامه های عمومی جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام با ایجاد فرصت های معنوی دهه کرامت در سراسر کشور اعم از شهر و روستا در قالب جشن های مردمی با مشارکت اقشار مختلف و با پیش بینی ۱۷ کارگروه از نهادها و تشکل های مردمی با نظارت شورای هماهنگی جشن های دهه کرامت و با محوریت ستاد عالی کانون های فرهنگی هنری مساجد کشور و با همکاری ۳۰ دستگاه فرهنگی و مرتبط کشور به عنوان مجری عهده دار این سازماندهی می باشند.

د: تکریم امامزادگان و بقاع متبرکه

بزرگداشت امامزادگان به عنوان قطب های فرهنگی جامعه یکی از محورهای اصلی برنامه های روز پنجم ذیقعده در تقویم فرهنگی کشور و در دهه کرامت می باشد که همه ساله در تمامی استانها برنامه ریزی و به مورد اجرا گذاشته می شود و در طی سال های اخیر این بزرگداشت در چارچوب همایش و کنگره در دستور کار سازمان اوقاف و امور خیریه کشور قرار گرفته است.

ح: بزرگداشت قدمگاه های حضرت امام رضا علیه السلام

بزرگداشت قدمگاه های مسیر هجرت حضرت امام رضا علیه السلام از شلمچه تا مرو از سوی تشکلهای مردمی با راه اندازی کاروان های نمادین و مراسم ویژه از جمله برنامه هایی می باشد که با حضور و مشارکت گسترده ی مردم در استان های مسیر هجرت و قدمگاه ها نهادینه شده است.

و: برنامه های ویژه

جاری و ساری نمودن یاد و نام امام رضا علیه السلام در طول سال با برگزاری مراسم به منظور بهره مندی از تعالیم و آموزه های رضوی با ایجاد فضای با نشاط معنوی در سطح جامعه از جمله برنامه های سالانه این جشنواره می باشد که در استمرار دهه کرامت در سطح استان های کشور توسط ادارات کل فرهنگ و ارشاد اسلامی و دستگاههای عضو به مرحله اجرا گذاشته می شود.

ز: برگزیدگان

ص: ۱۱

یکی از دستاوردهای مهم جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام شناسایی پدید آورندگان آثار فاخر فرهنگی و هنری در زمینه فرهنگ رضوی می باشد که در برنامه های مختلف و دراستانهای مختلف از سوی هیأت داوران هر یک از رشته های علمی، فرهنگی، هنری، سینمایی و مطبوعاتی، دیجیتالی و کودک و نوجوان آثار برگزیده منتخب شناسایی و نفرات اول تا سوم پدید آورنده هر یک از این آثار به عنوان برگزیده شناخته شده و طی مراسم اختتامیه برنامه موضوعی هر یک از استان ها و دستگاه ها مورد تقدیر قرار می گیرند.

ح: خادمان فرهنگ رضوی

یکی از برنامه های جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام شناسایی و معرفی خادمان فرهنگ رضوی می باشد که سالانه از سوی کمیته انتخاب خادمان فرهنگ رضوی جشنواره ۱۶ چهره برجسته علمی، فرهنگی هنری در داخل و خارج از کشور که دارای خدمات برجسته ای در ساحت مقدس فرهنگ رضوی باشند انتخاب و با اهداء نشان جشنواره از آنان تجلیل می گردد.

ط: افتتاحیه و اختتامیه جشنواره بین المللی فرهنگی و هنری امام رضا علیه السلام

جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام در دهه کرامت همزمان با میلاد حضرت فاطمه معصومه (سلام الله علیها) در شهر مقدس قم افتتاح و پس از اجرا در ۳۱ استان کشور و سطح وسیعی از نقاط جهان، اختتامیه آن در شب میلاد با سعادت حضرت علی بن موسی الرضا علیه السلام با حضور مسئولان عالی رتبه، اقشار مختلف، برگزیدگان جشنواره اصحاب فرهنگ و هنر با تجلیل از خادمان فرهنگ رضوی در مشهد مقدس به کار خود پایان می دهد.

ی: انتشارات :

یکی از برنامه های مستمر بنیاد بین المللی امام رضا علیه اسلام انتشار محصولات پژوهشی جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام می باشد. کتاب حاضر منبع ارزشمندی برای تأمین نیاز پژوهشگران به شمار می رود که به سفارش این بنیاد توسط عالم برجسته، فقید سعید، مرحوم حضرت آیت الله موحد ابطحی اصفهانی تألیف و توسط مترجم توانا جناب آقای عدنان لاجوردی ترجمه گردیده و با نظارت فاضل ارجمند حضرت حجت الاسلام و المسلمین جناب سید مصطفی میرلوحی و اهتمام جناب آقای دکتر علی سروری مجد به مرحله انتشار رسید.

بنیاد بین المللی فرهنگی و هنری امام رضا علیه السلام

ص: ۱۲

سپاس بی کران و شکر فراوان خداوندی را سزااست که بر این بنده کمترین منت نهاد

و توفیق انجام خدمتی بسیار ناچیز به آستان ملک پاسبان سلطان سریر ارتضا حضرت علی بن موسی الرضا علیه آلاف التحیه و الثناء را عطا فرمود. خداوندی که گنج های رحمت خویش را بر بندگان ارزانی داشت و کلید آنها را به صورت دعا در اختیار آنان گذاشت.

و سلام و درود و رحمت خداوند بر محمد مصطفی و اهل بیت گرامیش باد که آنان را چراغی فروزان در شبستان تاریک عالم ناسوت و حلقه اتصال خلایق به عالم ملکوت ساخت، وجودات مبارکی که واسطه ی فیض الهی به بندگان و دساویر مستحکم مردمان برای رسیدن به قرب الهی و رهبران ایشان برای سیر در طریق کمال انسانی هستند. آنان که با بیان شیوا و رسایشان آئین سخن گفتن با خدا را به ما آموختند و شعله ی توحید و بندگی را در دل ها افروختند.

کتابی که پیش رو دارید مجموعه ای است از ادعیه ی زاکیه ی وجود مقدس هشتمین اختر تابناک آسمان ولایت و امامت حضرت علی بن موسی الرضا علیه آلاف التحیه و الثناء که به نام "صحیفه رضویه جامعه" به زیور طبع آراسته شده، و توفیق الهی نصیب این حقیر شده است تا ترجمه فارسی آن را به خوانندگان گرامی این ادعیه ارائه دهم. امید است که شیعیان و محبان اهل بیت علیه السلام از این گنج شایگان بهره مند شده و نکهت و شمیم این ادعیه روح عاشق آنان را به نسیم کلام روح پرور رضوی بنوازد.

درباره ترجمه حاضر لازم است نکاتی چند مورد توجه قرار گیرد:

۱- ترجمه دقیق کلام اهل بیت علیه السلام که سخنان پابین تر از کلام خالق و فوق کلام مخلوق است، اگر غیر ممکن نباشد قطعاً امری است بس دشوار و مترجم به هر درجه ای از درک و فهم کلام و قدرت بیان و قلم رسیده باشد باز نمی تواند دقایق کلام حضرات معصومین علیه السلام را به طور کامل به زبان دیگر برگرداند، به ویژه آن که این کلام در خطاب به خداوند و در مقام نیایش های عارفانه با ذات باری تعالی باشد:

گربریزی بحر را در کوزه ای *** چند گنجد قسمت یک روزه ای

بنابر این حقیر با تمام سعی و تلاشی که در ترجمه ی این ادعیه به کار بسته ام پیش از هر چیز به نقایص فراوان این ترجمه معترفم و از لطف و کرم ساحت مقدس رضوی عاجزانه می خواهم که این کار ناچیز را به دیده ی اغماض نگریسته و آن را از این بنده کمترین پذیرا باشند که ران ملخی است تقدیم به آستان سلیمان عشق و برگ سبزی است تحفه درویش.

۲_ متأسفانه در متن عربی اذکار و ادعیه ای که جهت ترجمه به حقیر ارائه شد اشتباهات نسبتاً زیادی در قواعد نحوی در اعراب گذاری برخی کلمات، عدم رعایت قواعد املاء عربی در نگارش برخی الفاظ و حتی اغلاط کمی در تشخیص خود واژگان از نسخه خطی وجود داشت که حتی الامکان کوشیدم این اشتباهات برطرف شود. البته برخی از موارد اندک، به سبب اینکه مستلزم تغییر نسبتاً زیادی در متن نسخه خطی بود و یا مورد موافقت مؤلف محترم قرار نگرفت، به همان شکل قبلی آمد و حقیر توضیحات خویش را در آن موارد در پاورقی آوردم. همچنین پاراگراف بندی متن ادعیه در مواردی دارای اشکال بود که به حمدالله اصلاح لازم صورت گرفت.

۳_ از آنجا که متأسفانه در ترجمه برخی از واژگان بعضاً دقت کمی صورت می گیرد و کم کم ترجمه غیر دقیق آن ها به زبان فارسی در متون مختلف به همان شکل غلط رواج پیدا می کند و یا برخی از معادل ها به تدریج در قلمرو ادبیات فارسی منسوخ شده و یا در اثر کثرت تکرار نمی کنند مفهوم دقیق کلمه عربی را آن چنان که باید منعکس سازند، در ترجمه حاضر کوشش شد که برا برخی از این واژگان در پاورقی توضیحات تکمیلی آورده شود تا خوانندگان فرهیخته این اثر به دقایق کلام حضرت توجه بیشتری پیدا کنند.

۴_ بی گمان کلمات حضرات معصومین علیه السلام به ویژه در مقام نیایش با ساحت مقدس پروردگار کلامی است برآمده از قرآن کریم و وحی الهی؛ چرا که خود قرآن ناطق و مجسمند و سراسر وجودشان با قرآن سرشته و بیان گهربارشان با کلام حق آمیخته است. در ادعیه رضوی نیز علاوه بر استشهاد فراوان حضرت به موارد به آیات قرآن کریم، بسیاری از سخنان حضرت یافت می شود که از قرآن اقتباس شده اند، که حقیر در حد توان وبضاعت مزجاء خویش کوشیده ام این اقتباسات را در پاورقی تذکر دهم.

در پایان بر خود لازم می دانم ضمن سپاس مجدد از توفیقات حضرت حق، به مقتضای " من لم یشکر المخلوق لم یشکر الخالق " نهایت تشکر و امتنان خویش را نسبت به تمام عزیزانی که در چاپ و نشر این مجموعه دعا و ترجمه آن همت گماشته اند ابراز نمایم. توفیقات روز افزون این عزیزان را در راه گسترش معارف اهل بیت علیه السلام از درگاه ایزد منان خواستارم. همچنین از خوانندگان فرهیخته و ارجمند این اثر رجاء واثق دارم که هرگونه نقص، اشتباه و انتقاد نسبت به آن را به نشانی ناشر ارسال دارند تا انشاءالله در چاپ های بعدی اصلاح شود.

و من الله توفیق و علیه التکلان

سید عدنان لاجوردی

۵ شوال المکرم ۱۴۳۳ هجری قمری

برابر با ۲ شهریور ۱۳۹۱ هجری شمسی

ص: ۱۴

و الحمد لله رب العالمين و صلى الله على سيدنا محمد و آله الطاهرين و لعنه الله على اعدائهم اجمعين.

خدای متعال را شاکریم که در این سال های اخیر، جشنواره بین المللی امام رضا علیه السلام و خدام ارجمند و مخلص ان را بیش از پیش به استفاده از معارف ناب رضوی رهنمون شد و علاوه بر فواید علمی، تحقیقاتی و همایش های تخصصی به وسیله اساتید و محققان در این جریان حاصل شد؛ که به غنای این جشنواره ارزشمند افزود. برکاتی از مجموعه آثار محقق عالیقدر فقیه جامع حضرت آیه الله حاج سید محمد باقر موحد ابطحی اصفهانی رحمه الله علیه به این جشنواره رسید که اشاره خیلی کوتاه به آن ضروری می نماید.

از تألیفات این عالم محقق «صحیفه رضویه جامعه» حاوی مجموعه ادعیه امام رضا علیه السلام بوده که در فرایند خدمات این جشنواره به زبان های فارسی، انگلیسی وارد و ترجمه و در اختیار هزاران عاشق معارف رضوی قرار گرفت، و نیز مجموعه عظیم عوالم العلوم که تألیف علامه بحرانی از شاگردان ممتاز علامه مجلسی (رحمهما الله) است؛ به وسیله این عالم ربانی تحقیق، احیاء و تکمیل شده است.

در این راستا خدمتگزاران این جشنواره معنوی با همت مترجم ارجمند جناب آقای دکتر عدنان لاجوردی، «صحیفه رضویه جامعه» را با ترجمه خوب و روان و چاپ پاکیزه به حضور ایرانیان و پارسی زبانان عاشق اهل البیت علیه السلام تقدیم کردند که در اینجا شایسته بود از همه آنها تشکر و قدردانی شود، نز جا دارد در این شب شهادت امام رووف حضرت امام علی بن موسی الرضا علیه السلام تقدیری کتوح حضرت آیه الله حاج سید محمد باقر موحد ابطحی اصفهانی رحمه الله که با زحمات طولانی ده ها ساله شان در حوزه علمیه قم آثار بی نظیری را از اهل البیت علیه السلام تدوین و

۱. از جمله همایش «صحیفه رضویه جامعه» که با حضور آن عالم ربانی در دانشگاه امام صادق علیه السلام در سال ۱۳۹۱ و در محضر دوست دیرینشان فقیه مجاهد حضرت آیت الله مهدوی کنی رحمه الله برگزار شد.

یا احیا کردند که این نمونه « صحیفه رضویه جامعه» یکی از صدها خدمات این مرد الهی است. عاش سعیدا و مات سعیدا

و السلام علی عبادالله الصالحین

سید مصطفی میرلوحی

ص: ۱۶

«دروود وصلوات خاص بر علی بن موسی الرضا علیه السّلام»

الصّلاة علی علی بن موسی الرضا علیه السّلام

اللّهُمَّ صَلِّ عَلَی عَلَی بنِ موسَى الرضا الَّذِی ارْتَضَ بَیْتَهُ، وَرَضَّیَتْ بِهِ مَنْ شِئْتَ مِنْ خَلْقِكَ، اللّهُمَّ وَكَمَا جَعَلْتَهُ حُجَّةً عَلَی خَلْقِكَ، وَ قَائِمًا بِأَمْرِكَ، وَ نَاصِرًا لِدِینِكَ وَ شَاهِدًا عَلَی عِبَادِكَ، وَ كَمَا نَصَحَ لَهُمْ فِی السِّرِّ وَ الْعَلَانِیَةِ وَ دَعَا إِلَى سَبِيلِكَ بِالْحِكْمَةِ وَ الْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ فَصَلِّ عَلَیهِ أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَی أَحَدٍ مِنْ أَوْلِیَائِكَ وَ خَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، إِنَّكَ جَوَادٌ كَرِيمٌ.

ص: ۱۸

«درود و صلوات خاص بر علی بن موسی الرضا علیه السلام»

خداوندا بر علی بن موسی الرضا درود و رحمت فرست، آن کس که او را به رضا و خشنودی خود برگزیدی و به واسطه وجود مبارکش هر فردی از مخلوقات را که خواستی راضی گرداندی، خدایا همان گونه که او را حاجتی بر آفریدگانت قرار دادی و او را عهده دار انجام امر (ولایت) تو و یاور دینت و شاهد و گواهی بر بندگانت قرار دادی، و همان گونه که او در پنهان و آشکار برای بندگانت دلسوزی و خیرخواهی نمود و با حکمت و پند و اندرز نیکو (آنان را) به سوی راه تو خواند، پس بر او درود و رحمت فرست با برترین و نیکوترین درود و رحمتی که بر فردی از اولیاء و برگزیدگان از خلقت فرستادی، به راستی که تو بخشنده و بزرگوار۳.

۱. واژه «الصلوة» در زبان عرب اسم مصدری برای فعل «صَلَّمَ يُصَلِّمُ» است و در لغت به معنای مطلق دعاست، اما در اصطلاح متون دینی گاهی به معنای نماز و گاهی به معنای درود و ثنای جمیل همراه با عطف و گرایش قلبی است، و در این حالت با حرف «علی» به کار می رود. این عطف و گرایش قلبی به حسب اینکه از جانب چه کسی باشد به گونه های مختلفی جلوه گر می شود، بدین ترتیب که اگر از جانب خداوند متعال باشد به صورت رحمت و اگر از جانب ملائکه باشد به شکل استغفار و اگر از جانب مردم باشد به معنای دعا (برای علو درجات) است. و چون در متن حاضر این صلوات از جانب خداست به معنای «درود و رحمت» ترجمه شد.

۲. تعبیر «دَعَا إِلَى سَبِيلِكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ» در متن دعا اقتباسی است از آیه ۱۲۵ سوره نحل "ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ....."

۳. واژه «کریم» در اصل به معنای کسی است که تمام انواع خیر و شرف و فضائل و کمالات را در خود جمع نموده است، که در نتیجه اعمال و رفتار چنین شخصی نیز اعمال و رفتارهای پسندیده و ستودنی است. متأسفانه در فارسی معادل دقیقی برای این واژه وجود ندارد و از باب ضرورت در این متن به «بزرگوار» ترجمه شده است.

أدعيته عليه السّلام في تسبيح الله و تحميده، و الصلاه على النبي و آله عليهم السّلام

١_ في التسبيح لله سبحانه

سُبْحَانَ مَنْ خَلَقَ الْخَلْقَ بِقُدْرَتِهِ، وَ اتَّقَنَ مَا خَلَقَ بِحِكْمَتِهِ، وَ وَضَعَ كُلَّ شَيْءٍ مِنْهُ مَوْضِعَهُ بِعِلْمِهِ، سُبْحَانَ مَنْ يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَ مَا تُخْفِي الصُّدُورُ، وَ لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ وَ هُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ.

٢_ في التسبيح لله جلّ جلاله في اليوم العاشر، والحادي عشر من الشهر

سُبْحَانَ خَالِقِ النُّورِ، سُبْحَانَ خَالِقِ الظُّلْمَةِ، سُبْحَانَ خَالِقِ المِيَاهِ، سُبْحَانَ خَالِقِ السَّمَاوَاتِ، سُبْحَانَ خَالِقِ الْأَرْضِينَ

ص: ٢٠

بخش اول: نیایش حضرت عَلِيهِ السَّلَام در زمینه تَسْبِيحِ خَدَاوَنَدِ جَلِّ جَلَالِهِ و ستایش او و درود و صلوات بر پیامبر و خاندانش عَلَيْهِمُ السَّلَام

نیایش اول: نیایش آن حضرت عَلِيهِ السَّلَام در باب تَسْبِيحِ و تَنْزِيهِ خَدَاوَنَدِ سَبْحَانَ

پاک و منزّه است (و از هر نقصی مبرّأ می دانم) (۱) آن که آفرینش را با قدرتش آفرید، و آن چه را که آفرید با حکمتش استوار و متقن ساخت و با علم و داناییش هر چیزی از آفرینش را در جایگاه خود نشانید. پاک و منزّه است آن که خیانت چشمان را می شناسد و آن چه سینه ها پنهان می دارد را می داند. (۲) چیزی همانند او نیست و او بسیار شنوا و بیناست. (۳)

نیایش دوم: نیایش آن حضرت عَلِيهِ السَّلَام درباره تَسْبِيحِ خَدَاوَنَدِ جَلِّ جَلَالِهِ در روز دهم و یازدهم هر ماه

پاک و منزّه است آفریدگار نور و روشنی، پاک و منزّه است آفریدگار ظلمت و تاریکی. از هر نقصی منزّه است خالق آب ها، از هر نقصی منزّه است خالق آسمان ها، از هر نقصی منزّه است خالق زمین ها.

ص: ۲۱

۱- واژه سَبْحَانَ علم جنس است برای مصدر تَسْبِيحِ و معمولاً به صورت مفعول مطلق به کار می رود که جانشین فعل مضارع یا امر است. به عنوان مثال در عبارت «سُبْحَانَ رَبِّيَ الْعَظِيمِ وَ بِحَمْدِهِ»، «سَبْحَانَ» به معنای «أَسْبَحُ» است و در آیه (فَسُبْحَانَ اللَّهِ حِينَ تُمْسُونَ وَ حِينَ تُصْبِحُونَ)، «سَبْحَانَ» به معنای «سَبَّحُوا» می باشد. در این جا به نظر می رسد این کلمه به معنای مضارع یعنی «تَنْزِيهِ می کنم» و «مَبْرَأ می دانم» است، اما از آنجا که بنده واصل به مقام فنا در هنگام تَسْبِيحِ خود را نمی بیند به جای گفتن کلمه «أَسْبَحُ» که تَسْبِيحِ و تَنْزِيهِ را با آن کلمه به خود نسبت دهد از کلمه «سَبْحَانَ» استفاده شده که تَسْبِيحِ و تَنْزِيهِ در آن به فاعل نسبت داده نمی شود و به همین جهت در فارسی نیز می توان ترکیب «سَبْحَانَ اللَّهِ» را به صورت «خداوند پاک و منزّه است» ترجمه نمود، یا گاهی با توجه به اصل به صورت فعل مضارع یا امر معنا کرد.

۲- عبارت (يَعْلَمُ خَائِنَةَ الْأَعْيُنِ وَمَا تُخْفِي الصُّدُورُ) آیه ۱۹ سوره غافر است که بدون هیچ تغییری در متن دعا به کار رفته است.

۳- عبارت (لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ □ وَهُوَ السَّمِيعُ الْبَصِيرُ) بدون تغییر از پایان آیه ۱۱ سوره شوری اقتباس شده است.

سُبْحَانَ خَالِقِ الرِّيحِ وَ النَّبَاتِ، سُبْحَانَ خَالِقِ الْحَيَاةِ وَ الْمَوْتِ سُبْحَانَ خَالِقِ الثَّرَى وَ الْفَلَوَاتِ، سُبْحَانَ اللَّهِ وَ بِحَمْدِهِ.

٣_ فى التسبيح والتحميد بروايته عليه السلام عن يوشع

فمن احب أن يكتال بالمكيال الأوفى وأن يؤدى الحقوق التى أنعم الله بها عليه فليقل فى كل يوم:

سُبْحَانَ اللَّهِ كَمَا يَتَّبَعِي اللَّهُ ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ كَمَا يَتَّبَعِي اللَّهُ ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ كَمَا يَتَّبَعِي اللَّهُ [وَاللَّهُ أَكْبَرُ كَمَا يَتَّبَعِي اللَّهُ] وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ، النَّبِيِّ الْعَرَبِيِّ الْهَاشِمِيِّ وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى جَمِيعِ الْمُرْسَلِينَ وَالنَّبِيِّينَ حَتَّى يَرْضَى اللَّهُ.

٤_ فى التحميد لله جلَّ جلاله

بالإسناد عن الرضا، عن آبائه عن عليّ عَلَيْهِمُ السَّلَام، قال: كان رسول الله صلى الله عليه و آله إذا أتاه أمر يسره قال :

ص: ٢٢

پاک و منزه است آفرینندهٔ بادها و گیاهان، پاک و منزه است آفرینندهٔ زندگی و مرگ، پاک و منزه است آفرینندهٔ زمین و صحراها و دشت‌ها. ساحت خداوند را (از هرگونه عیب و نقصی) مبرا می‌دانم و به سپاس و ستایش او (مشغولم)

نیایش سوم: نیایش حضرت عَلِيهِ السَّلَامِ یوشع در مورد تسبیح خداوند و حمد و ثنای او به روایت از حضرتش عَلِيهِ السَّلَامِ

(از امام رضا عَلِيهِ السَّلَامِ روایت شده که: هر که دوست دارد با پیمانانه کامل تر ثوابش داده شود و حقوق (چیزهایی) که خداوند به او انعام فرموده را به جا آورد باید هر روز (این ذکر را) بگوید:

خداوند متعال (از هرگونه عیب و نقصی) پاک و منزه است چنان که برای او شایسته است، و سپاس و ستایش (۱) برای خداوند است آن چنان که سزاوار است، و هیچ معبودی جز خداوند نیست آن چنان که شایسته (مقام وحدانیت) اوست و خدا بزرگتر است (از آنچه که به وصف درآید) چنان که او را می‌شاید، و هیچ نیرو و قدرتی نیست مگر به (اراده و کمک) خداوند. و درود و رحمت خدا بر محمد صلی الله علیه و اله و سلم و اهل بیتش عَلَیْهِمُ السَّلَامِ باد، پیامبر عربی هاشمی، و درود و رحمت خداوند بر تمام فرستادگان الهی و پیامبران تا آن جا که خداوند (از آن درود) خشنود شود.

نیایش چهارم: نیایش حضرت عَلِيهِ السَّلَامِ دربارهٔ ستایش خداوند جل جلاله

با ذکر س...ند از امام رضا عَلِيهِ السَّلَامِ از پدران بزرگوارش عَلَیْهِمُ السَّلَامِ از علی عَلِيهِ السَّلَامِ روایت شده که فرمودند: رسول خدا صلی الله علیه و اله و سلم هر گاه برایشان امری پیش می‌آمد که ایشان را خوشحال می‌کرد می‌فرمودند:

ص: ۲۳

۱- واژه «حمد» در زبان عربی به معنای ثنای جمیل به قصد بزرگداشت و تعظیم است که به سبب احسان و نیکی ش...خص ممدوح یا صفات نیک اختیاری او صورت می‌گیرد، در حالی که مدح س...تایش ممدوح به خاطر صفات نی...ک اختیاری و غیر اختیاری را در بر می‌گیرد و ش...ک فقط در مقابل احسان و نیکی به کار می‌رود، ل...ذا کلمه «حمد» اخص از مدح و اعم از «ش...ک» است. در واقع س...تایش ممدوح بر صفات نیک اختیاری و سپاس‌گزاری از او به سبب احسان و تفضلش را «حمد» می‌گویند. لذا در این جا به سپاس و ستایش ترجمه شد.

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي بِنِعْمَتِهِ تَبَيَّنَ الصَّالِحَاتِ

وَإِذَا أَتَاهُ أَمْرٌ يَكْرَهُهُ، قَالَ: الْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى كُلِّ حَالٍ.

٥_ في المناجاة بحمد الله تعالى وشكره

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، اللَّهُمَّ لَكَ الْحَمْدُ عَلَى مَرَدِّ نَوَازِلِ الْبَلَاءِ، وَمُلِمَّاتِ الضَّرَائِ، وَكَشْفِ نَوَائِبِ الْأَوْءِ، وَتَوَالِي سُبُوغِ النَّعْمَاءِ،
وَلَمَكِ الْحَمِيدِ رَبِّ عَلَى هَنِيءِ عَطَائِكَ، وَمَحْمُودِ بِلَائِكَ وَجَلِيلِ الْإِثْمِ، وَلَمَكِ الْحَمِيدِ عَلَى إِحْسَانِكَ الْكَثِيرِ، وَخَيْرِكَ الْعَزِيزِ،
وَتَكْلِيفِكَ الْيَسِيرِ وَدَفْعِكَ الْعَسِيرِ، وَلَمَكِ الْحَمِيدِ يَا رَبِّ عَلَى تَثْمِيرِكَ قَلِيلِ الشُّكْرِ وَإِعْطَائِكَ وَافِرِ الْأَجْرِ، وَحَطِّكَ مُثْقَلِ الْوِزْرِ،
وَقَبُولِكَ ضَيْقَ الْعُدْرِ وَوَضْعِكَ بَاهِظَ الْأَصْرِ، وَتَسْهِيلِكَ مَوْضِعَ الْوَعْرِ، وَمَنْعِكَ مَقْطَعَ الْأَمْرِ

وَلَكَ الْحَمْدُ عَلَى الْبَلَاءِ الْمَصْرُوفِ، وَوَافِرِ الْمَعْرُوفِ، وَدَفْعِ الْمُخُوفِ، وَإِذْلالِ الْعُسُوفِ،

ص: ٢٤

س—پاس و س—تایش برای خداوندی است که به واسطه نعمتش کارهای صالح و شایسته به انجام می رسد. و هرگاه امری پیش می آمد که ایشان از آن کراهت داشتند می فرمودند: سپاس و ستایش بر هر وضع و حالی مخصوص خداست.

نیایش پنجم: نیایش حضرت عَلِيهِ السَّلَام در مناجات الهی با حمد و ثنای خداوند تعالی و سپاسگزاری از او

به نام خداوند بخش—اینده بسیار مهربان، خداوند اس—پاس و ستایش مخصوص توست به خاطر برگرداندن (و برطرف کردن) بلاهای در حال نزول و خس—ارت ها و زیان های وارد شده، و برطرف ساختن مصائب و گرفتاری ها و پی در پی بودن گسترش نعمت ها، و سپاس و ستایش فقط برای توست—ت - ای پروردگار (و صاحب اختیار) من (۱) - به سبب بخشش گوارایت و آزمایش نیکو و پسندیده ات و نعمت های با شکوه و عظمت.

و س—پاس و ستایش فقط برای توست—ت به خاطر احسان زیادت، و خیر فراوانت، و اینکه (بندگان را) به کار آسان مکلف ساختی (۲) و سختی را (از آنان) دور نمودی. و سپاس و ستایش مخصوص توست—ت - ای پروردگار (و صاحب اختیار) من - به سبب این که شکرگزاری اندک را پر ثمر ساختی و اجر فراوان بخشیدی، و بار سنگین را (از دوش من) برداشتی، و (سختی و) تنگنای عذر و پوزشم را پذیرفتی و تعهد سنگین را (از من) برداشتی، و موقعیت دش—وار و ناهموار را (برایم) هموار س—اختی، و از گس—تگی کارها و امور مانع شدی. و سپاس و ستایش تنها برای توست به خاطر بلای گرداننده شده (و برطرف شده) و احسان و نیکی بس—یار، و دفع کردن (امور) ترس—ناک، و رام نمودن شتر (نفس یا طریق) چموش و

ص: ۲۵

۱- واژه «رب» در لغت عرب به معانی مختلفی همچون خالق و آفریننده، سید و سرور، صاحب و مالک، مصلح و تربیت کننده، سرپرست و قیم و مدبر امور کاربرد دارد، و به نظر می رسد که قدر جامع این معانی: سرپرست و صاحب اختیاری اس—ت که در جهت پروراندن و کمال بخش—یدن به شیء یا شخص مورد سرپرستی خویش و رفع نقایص آن می کوش—د، و از آن جا که غایت این سرپرست—تی در مورد انسان ها عمدتاً به تربیت و پرورش آن ها برمی شود، لذا در ترجمه حاضر به «پروردگار و صاحب اختیار» ترجمه شد.

۲- در عبارت «تَكْلِيفِكَ الْيَسْرَ» و «دَفْعِكَ الْعَسْرَ» «تَشْمِيرِكَ قَلِيلَ الشُّكْرِ» تا تعبیر «مَنْعِكَ مَقْطَعِ الْأَمْرِ» مصدر به فاعل اضافه شده و مفعول به را نصب داده است، ترجمه دقیق تحت اللفظی این تعابیر بدین گونه است: مکلف ساختنت آسان را، و دفع نمودنت سختی را، و، اما به جهت ثقل این عبارات در فارسی سعی شد این عبارات به صورت ترکیب «أَنْ يَفْعَلَ» که معادل مصدر است، ترجمه شود تا عبارات روان تر و مفهوم تر شود.

وَلَمَّكَ الْحَمِيدُ عَلَى قَلْبِهِ التَّكْلِيفِ، وَكَثَّرَهُ التَّخْفِيفِ، وَتَقْوِيَهُ الضَّعِيفِ، وَأَعَاثَهُ اللَّهَيْفِ وَلَمَّكَ الْحَمِيدُ عَلَى سَيِّعِهِ امْتِهَالِكَ، وَدَوَامِ
إِفْضَالِكَ، وَصَيْرَ امْتِحَالِكَ وَحَمِيدِ فِعَالِكَ، وَتَوَالِي نَوَالِكَ، وَلَمَّكَ الْحَمِيدُ عَلَى تَأْخِيرِ مُعَاجَلِهِ الْعِقَابِ، وَتَرْكِ مُغَافَصِهِ الْعِذَابِ،
وَتَسْهِيلِ طُرُقِ الْمَابِ، وَانْزَالِ غَيْثِ السَّحَابِ، إِنَّكَ الْمَنَّانُ الْوَهَّابُ.

٦_ في المناجاة بالحمد لله جلَّ جلاله وشكره حال السجده

لَكَ الْحَمْدُ إِنْ أَطَعْتِكَ، وَلَا حُجَّةَ لِي إِنْ عَصَيْتُكَ، وَلَا صُنْعَ لِي وَلَا لِيغْيِرِي فِي إِحْسَانِكَ، وَلَا عُذْرَ لِي إِنْ أَسَأْتُ

مَا أَصَابَنِي مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنْكَ، يَا كَرِيمُ، اغْفِرْ لِمَنْ فِي مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا، مِنَ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ.

٧_ في المناجاة لطلب الفرج

إِلَهِي بَدْتُ قُدْرَتُكَ وَلَمْ تَبْدُ هَيْئَتَهُ (١) لَكَ، فَجَهْلُوكَ، وَقَدَّرُوكَ

ص: ٢٦

گمراه (۱) و سپاس و ستایش فقط سزاوار توست به سبب کم بودن تکالیف و واجبات، و زیاد بودن تخفیف و سبکی (بر بندگان) و تقویت کردن ضعیف، و کمک کردن به محزون و دردمند.

و سبب و سبب تایش تنها برای توست به خاطر گسـترش و طولانی بودن مهلت دادنت، و استمرار تفضل و نعمت دادنت، و برطرف

کردن قحطی و بی برکتی، و اعمال سـتودنیت، و پی در پی بودن نعمت هایت. و سبب و سبب تایش فقط برای توست به جهت عقب انداختن مجازات، و به یک باره عذاب نفرستادن و آسان نمودن راه های بازگشت، و فرو فرستادن باران ابرها، به یقین تو بسیار نعمت دهنده و بخشنده ای.

نیایش ششم: در مناجات حضرت عَلِيهِ السَّلَام با خداوند از طریق ستایش خدا و سپاس گزاری از او در حال سجده

حمد و ستایش تنها برای توست اگر تو را اطاعت کنم، و هیچ حجت و دلیلی ندارم اگر تو را نافرمانی کنم، و در نیکی و احسانت هیچ کاری (و دخالتی) از طرف من یا غیرم انجام نشده است، و هیچ عذری ندارم اگر بدی کنم.

هر حسنه و خوبی که به من می رسد از توست، (۲) ای کریم (و بزرگوار) بیامرز هر مرد و زن با ایمانی را که در نواحی مشرق و مغرب زمین است.

دعای هفتم: نیایش حضرت عَلِيهِ السَّلَام در مناجات ایشان برای طلب گشایش

بار الها قدرت آشکار شد ولی هیئت و صورتی مادی (۳) از تو ظاهر نشد، لذا نسبت به تو به ره نادانی رفتند و تو را (با اوهام خویش) اندازه گرفتند، در حالیکه قدر و اندازه (بر حق

ص: ۲۷

۱- در واژه «العُسُوف» در عبارت «اذلال العُسُوف» استعاره مصرّحه صورت گرفته است، بدین ترتیب که حضرت رضا عَلِيهِ السَّلَام نفس انسـان یا طریق و مسـیر حرکت او را به شتر چموشی که از مسیر اصلی منحرف می شود، و در عربی به آن عَسُوف می گویند، تشبیه فرموده اند و سپس از باب استعاره، مشبه به را به صراحت به جای مشبه به کار برده اند، و کلمه اذلال (به معنای رام نمودن) را به عنوان قرینه برای این استعاره استعمال کرده اند.

۲- عبارت «ما اصَابَنِي مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنْكَ» اشاره دارد به آیه (مَا أَصَابَكَ مِنْ حَسَنَةٍ فَمِنَ اللَّهِ) (سوره نساء، آیه ۷۹)

۳- در برخی نسخ به جای کلمه «هَيْئَةً» واژه «واهِیَةً» به معنای «سـسـت» آمده است که در این صورت معنای عبارت چنین است: «ولی سستی و ضعفی از تو به ظهور نرسید».

وَالْتَقْدِيرُ عَلَى غَيْرِ مَا بِهِ شَبَّهُوكَ فَأَنَا بَرِيءٌ - يَا إِلَهِي - مِنَ الَّذِينَ بِالتَّشْبِيهِ طَلَبُوكَ، لَيْسَ كَمِثْلِكَ شَيْءٌ، وَلَنْ يُدْرِكُوكَ، ظَاهِرٌ مَا بِهِمْ مِنْ نِعْمَتِكَ دَلَّهْمُ عَلَيْكَ لَوْ عَرَفُوكَ، وَفِي خَلْقِكَ يَا إِلَهِي مَنُذُوحَةٌ أَنْ يَتَنَاوَلُوكَ،

بَيْلُ شَبَّهُوكَ بِخَلْقِكَ، فَمِنْ تَمَّ لَمْ يَعْرِفُوكَ، وَاتَّخَذُوا بَعْضَ آيَاتِكَ رَبًّا فَبَدَلِكَ وَصِيْفُوكَ، فَتَعَالَيْتَ يَا إِلَهِي، وَتَعَدَّدْتَ عَمَّا بِهِ الْمُسَبِّهُونَ نَعْتُوكَ، يَا سَامِعَ كُلِّ صَوْتٍ، وَيَا سَابِقَ كُلِّ فَوْتٍ، يَا مُحْيِيَ الْعِظَامِ وَهِيَ رَمِيمٌ، وَمُنْشِئَهَا بَعْدَ الْمَوْتِ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْ لِي مِنْ كُلِّ هَمٍّ فَوْجًا وَمَخْرَجًا وَجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

٨_ في المناجاة بثناء الله مستشفعا بالنبي وآله لقبول الدعاء

إِلَهِي وَقَفْتُ بَيْنَ يَدَيْكَ، وَمَدَدْتُ يَدِي إِلَيْكَ، مَعَ عِلْمِي بِتَفْرِيطِي فِي عِبَادَتِكَ، وَإِهْمَالِي لِكَثِيرٍ مِنْ طَاعَتِكَ،

ص: ٢٨

و شایسته تو) برخلاف آن چیزی بود که تو را به آن تشبیه کردند. (۱)

پس ای معبودم، من از کس_انی که با تشبیه در پی رسیدن به تو بودند بیزارم (و براثت می جویم). هیچ چیزی همانند تو نیست و آنان هرگز تو را درک نخواهند کرد. نعمت های آشکارت در وجودشان آنان را به سوی تو راهنمایی می کرد اگر تو را می شناختند (یا در پی ش_ناخت بودند) و در آفرینش و خلقتت _ ای معبود من _ (به اندازه کافی) راه حل و وسیله (و حجت) وجود دارد برای این که به تو برسند. اما آنان تو را به آفریده ات (۲) تشبیه کردند و به همین جهت تو را نشناختند، و برخی از نش_انه های ق_درت تو را به عنوان پ_روردگار خود برگزیدند و بدان ش_کل توصیف نمودند. اما بار اله_ا تو برتر و والاتر و مقدس تر از آنی که تشبیه کنندگان تو را به آن توصیف نمودند.

ای ش_نوای هر صدایی و ای سبقت گیرنده بر هر زوال و ازدس_ت رفتنی، ای زنده کننده استخوان ها در حالی که پوسیده اند (۳) و ایجاد کننده آن ها پس از مرگ، بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرس_ت و برای من و تمام مؤمنین از هر گونه هم و غمی گشایش و راه خروج (و برون رفتی) قرار ده، (که) بی گمان تو بر هر چیزی بسیار توانایی. (۴)

دعای هشتم: در مناجات حضرت عَلِيهِ السَّلَام با ثناگوی خداوند و طلب شفاعت از او به برکت پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم و خاندان گرامیش عَلِيهِم السَّلَام برای استجاب دعا

خداوندا در پیشگاهت ایستاده ام و دستم را به سوی تو دراز کرده ام با اینکه می دانم در عبادت و پرستش تو کوتاهی نمودم و در بسیاری از موارد اطاعت تو سستی کردم.

ص: ۲۹

- ۱- عبارت «وَقَدَرُوا كَ وَالتَّقْدِيرُ عَلَى غَيْرِ مَا بِهِ شَبَّهُوكَ» اشاره دارد به آیه «وَمَا قَدَرُوا اللَّهَ حَقَّ قَدْرِهِ» (سوره انعام / آیه ۹۱)
- ۲- واژه «خلق» در عبارت «بَلْ شَبَّهْتَهُ بِكُلِّ بَخْلٍ كَنَفًا» مصدری است که به معنای اسم مفعول (یعنی خلق به معنای مخلوق) به کار رفته، و لذا در فارسی به «آفریده» ترجمه شده است.
- ۳- عبارت «يَا مُحْيِي الْعِظَامِ وَ هِيَ رَمِيمٌ وَ مُنِّسٌ نَّهَا بَعْدَ الْمَوْتِ» اشاره است به آیه «(قَالَ مَنْ يُحْيِي الْعِظَامَ وَ هِيَ رَمِيمٌ قُلْ يُحْيِيهَا الَّذِي أَنْشَأَهَا أَوَّلَ مَرَّةٍ وَ هُوَ بِكُلِّ خَلْقٍ عَلِيمٌ)» (سوره يس / آیه ۷۸ و ۹۷)
- ۴- عبارت «إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» عبارتی قرآنی است که در پایان آیات فراوانی از قرآن کریم آمده است.

وَلَوْ أَنِّي سَيْلَتْ سَبِيلَ الْحَيَاءِ لَخَفْتُ مِنْ مَقَامِ الطَّلَبِ وَالِدُعَاءِ، وَلَكِنِّي يَا رَبِّ لَمَّا سَمِعْتُكَ تُنَادِي الْمُسْرِفِينَ إِلَى بَابِكَ، وَتَعَدُّهُمْ
بِحُسْنِ إِقَالَتِكَ وَثَوَابِكَ، جِئْتُ مُمْتَثِلًا لِلنَّدَاءِ، وَلَا إِذَا بَعَوَاطِفِ أَرْحَمِ الرَّحْمَاءِ، وَقَدْ تَوَجَّهْتُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ،
الَّذِي فَضَّلْتُهُ عَلَى أَهْلِ الطَّاعَةِ، وَمَنْحْتَهُ بِالْأَجَابَةِ وَالشَّفَاعَةِ، وَبِوَصِيَّتِهِ الْمُخْتَارِ، الْمُسَيَّمِ عِنْدَكَ بِقَسِيمِ الْجَنَّةِ وَالنَّارِ، وَبِفَاطِمَةَ سَيِّدَةِ
النِّسَاءِ، وَبِابْنَيْهَا الْأَوْلِيَاءِ الْأَوْصِيَاءِ وَبِكُلِّ مَلَكٍ خَاصٍّ يَتَوَجَّهُونَ بِهِمْ إِلَيْكَ، وَيَجْعَلُونَ لَهُمُ الْوَسِيلَةَ فِي الشَّفَاعَةِ لَدَيْكَ، وَهُؤُلَاءِ
خَاصَّتُكَ، فَصَلِّ عَلَيْهِمْ، وَأَمِّنِي مِنْ أخطَارِ لِقَائِكَ، وَاجْعَلْنِي مِنْ خَاصَّتِكَ وَاحِبَائِكَ فَقَدْ قَدَّمْتُ أَمَامَ مَسْأَلَتِكَ وَنَجْوَاكَ مَا يَكُونُ
سَبِيًّا إِلَى لِقَائِكَ وَرُؤْيَاكَ، وَإِنْ رَدَدْتُمْ مَعِ ذَلِكِ سُؤَالِي، وَخَابَتْ إِلَيْكَ أَمَالِي، فَمَا لِكَ رَأَى مِنْ مَمْلُوكِهِ ذُنُوبًا فَطَرَدَهُ عَنْ بَابِهِ،
وَسَيِّدٍ رَأَى مِنْ عَبْدِهِ

و به راس-تی اگر من راه شرم و حیا را می پیمودم قطعاً از جایگاه و موقعیت درخواست و نیایش بیم (و شرم) داشتم.

اما ای پروردگار (و صاحب اختیار) من، هنگامی که صدایت را شنیدم که افراط کنندگان در گناه را به سوی درگاهت می خواندی و به نیکی عفو و مغفرت و ثواب وعده می دادی (۱)، برای امتثال امر و ندای تو و پناه بردن به عطوفت های مهربان ترین مهربانان (من هم) آمدم، در حالیکه به واسطه (وجود نازنین) پیامبرت _ که درود و رحمت خدا بر او و خاندان پاکش باد _ به سوی تو رو کرده ام، پیامبری که او را بر (تمام) اهل طاعت برتری دادی و استجابت دعا و مقام شفاعت را به وی بخشیدی (۲)، و نیز به واسطه وصی برگزیده پیامبرت عَلِيهِ السَّلَام که نزد تو به قس-یم الْجَنَّةِ وَ النَّارِ (تقسیم کننده بهشت و جهنم) نامیده شده است، و به آبروی فاطمه علیها السَّلَام سرور زنان (دو عالم) و فرزندان پاکش عَلَيْهِم السَّلَام که اولیاء الهی و اوصیای پیامبر خاتم صلی الله علیه و آله و سلم هستند، و به آبروی هر فرشته مقرب و خاصت که (خلایق) به وسیله آنان به سوی تو رو می کنند و آنان را وسیله برای شفاعت نزد تو قرار می دهند. (۳)

و این-ان خاصّیان در گاه تو آن-د، پس بر آنان درود و رحمت فرست و مرا از خطرهای ملاقات-ت (خطرهای مرگ) در امان بدار و از جمله خاصّان در گاه و بندگان محبوبت بگردان. زیرا من در پیش-اپیش درخواست-تم از تو و مناجات با تو افرادی را که وسیله ملاقات با تو و دیدارت هستند آورده ام. ولی اگر با این وجود، درخواستم را رد کنی و امیدها و آرزوهایم نزد تو به یأس گرایند، (حق اعتراض ندارم) چرا که (در این صورت، حقیقت این است که) مالکی از مملوک خویش گناہانی را مشاهده کرده،

ص: ۳۱

۱- امام رضا علیه السلام در این عبارات اشاره دارند به آیه (قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) (سوره زمر / آیه ۵۳)

۲- ظاهراً اشاره ای است به آیه (وَلَسَوْفَ يُعْطِيكَ رَبُّكَ فَتَرْضَىٰ) (سوره ضحی / آیه ۵)

۳- به نظر حقیر عبارت: وَبِكُلِّ مَلَكٍ خَاصَةٍ يَتَوَجَّهُونَ بِهِم إِلَيْكَ، وَيَجْعَلُونَهُمُ الْوَسِيلَةَ فِي الشَّفَاعَةِ لَدَيْكَ، فَاعِ لَدَيْكَ، به سبب عدم تطابق بین نعت و منعت در «مَلَكٍ خَاصَةٍ» و برخی اشکالات دیگر که در این جا مجال ذکر آن ها را ندارم خالی از اش-کال نیست، و بعید نیست که اصل عبارت این گونه باش-د: وَلِكُلِّ مَلَكٍ خَاصَةٍ يَتَوَجَّهُونَ بِهِم إِلَيْهِ، وَيَجْعَلُونَهُمُ الْوَسِيلَةَ فِي الشَّفَاعَةِ لَدَيْهِ، و ترجمه این چنین خواهد بود: و برای هر پادشاهی خاصان و افراد مقربی وجود دارند که (خلایق) به وسیله آنان به سوی او رو می کنند و آنان را وسیله برای شفاعت نزد او قرار می دهند. و اتفاقاً این احتمال با عبارت بعدی (و هُوَ لِأَنَّ خَاصَتَكَ) سازگارتر است. (مترجم)

عُيُوبًا فَأَعْرَضَ عَنْ جَوَابِهِ، يَا شَقُوتَاهُ إِنَّ ضَاقَتْ عَنِّي سَعِيَةٌ رَحِمَتِكَ، إِنَّ طَرَدْتَنِي عَنْ يَابِكَ عَلَى بَابٍ مِنْ أَقْفٍ بَعِيدٍ بِإِيكَ؟! وَإِنْ فَتَحْتَ لِذُعَائِي أَبْوَابَ الْقَبُولِ، وَأَسَعَفْتَنِي بِبُلُوغِ السُّؤَالِ، فَمَا لِكَ بَدَاءَ بِالْإِحْسَانِ، وَأَحَبَّ إِتِمَامَهُ، وَمَوْلَى أَقَالَ عَثْرَةَ عَيْدِهِ، وَرَحِمَ مَقَامَهُ، وَهُنَاكَ لَا- أَذْرِي أَيَّ نِعْمَتِكَ أَشْكُرُ؟ أَحِينَ تَطَوَّلْتَ عَلَيَّ بِالرِّضَا، وَتَفَضَّلْتَ بِالْعَفْوِ عَمَّا مَضَى؟ أَمْ حِينَ زِدْتَ عَلَيَّ الْعَفْوَ وَالْغُفْرَانَ بِاسْتِنَافِ الْكَرَمِ وَالْإِحْسَانِ؟

فَمَسَّالَتِي لَكَ يَا رَبِّ فِي هَذَا الْمَقَامِ الْمُؤْصُوفِ، مَقَامِ الْعَبْدِ الْبَائِسِ الْمَلْهُوفِ، أَنْ تُغْفِرَ لِي مَا سَلَفَ مِنْ ذُنُوبِي، وَتَعْصِمَنِي فِيمَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي، وَأَنْ تَرْحَمَ وَالِإِدَى الْغَرِيْبِيْنَ فِي بُطُونِ الْجِنَادِلِ، الْبَعِيدِيْنَ مِنَ الْأَهْلِ وَالْمَنَازِلِ، صَلِّ وَخِيْدْتَهُمَا بِأَنْوَارِ إِحْسَانِكَ، وَأَنْسِ وَحْشَتَهُمَا بِأَنْوَارِ غُفْرَانِكَ، وَجِدِّدْ لِمُحْسِنِيهِمَا فِي كُلِّ وَقْتٍ مَسْرَةً وَنِعْمَةً، وَلِمُسِيئِيهِمَا مَغْفِرَةً وَرَحْمَةً، حَتَّى يَأْمَنَا بِعَاطِفَتِكَ مِنْ أخطَارِ الْقِيَامَةِ، وَتُسَكِّنَهُمَا بِرَحْمَتِكَ فِي دَارِ الْمَقَامَةِ، وَعَرِّفْ بَيْنِي وَبَيْنَهُمَا فِي ذَلِكَ النَّعِيمِ الرَّائِقِ حَتَّى

و لذا او را از درگاه خویش رانده است، و سروری از بنده اش عیوبی را مشاهده نموده، پس از پاسخ دادن به او روی گردانده است. وای از بدبختی من چنان چه گستره رحمت (مرا فرا نگیرد و) بر من تنگ آید.

(الهی) اگر مرا از درگاهت برانی بر درگاه چه کسی بایستم؟ و اگر درهای اجابت را بر دعایم بگشایی و مرا با رسیدن به درخواست هایم کمک نمایی (شایستگی من نبوده، بلکه حقیقت این است که) مالک و صاحب اختیاری نیکی و احسان را (بر مملوکش) آغاز نموده و دوست دارد آن احسان را به کمال و تمامیت برساند، و مولایی لغزش بنده اش را بخشیده و بر جایگاهش رحم آورده است. و آن جاست که (دیگر) نمی دانم کدامین نعمت را شکر کنم؟

آیا زمانی که خشنودیت را نصیب فرمودی و نسبت به (اعمال) گذشته ام عفو را (به من) تفضل کردی؟ یا هنگامی که علاوه بر عفو و مغفرت، کرم و احسانت را دوباره از سر گرفتی؟

پس ای پروردگار (و صاحب اختیار) من، درخواستم از تو در این جایگاه توصیف شده _ جایگاه بنده تیره بخت محزون _ این است که گناهان گذشته ام را بیامری

و در باقی مانده عمر مرا (از گناه) محفوظ داری، و به والدینم که در درون تخته سنگ های (قبر اسیر و) غریبند و از اهل و خانه ها دورند، رحم کنی. (خداوند!) تنهایی شان را با انوار احسان و نیکی ات پیوند ده، و دلتنگی ایشان را با آثار و برکات آمرزش (برطرف و) به انس و الفت تبدیل کن. و برای نیکوکارشان خوش حالی و نعمت، و برای بدکارشان آمرزش و رحمت را در هر زمان و به صورت نو به نو نصیب فرما،

تا اینکه والدینم با عطوفت و مهربانیت از خطرهای قیامت ایمن شوند، و با رحمت آن دو را در خانه اقامت ابدی ساکن گردانی. (خدایا) بین من و آنان در آن نعمتهای والای بهشتی آشنایی برقرار کن تا اینکه

تَشْمُلُ بِنَا مَسِيرَةَ السَّابِقِ وَاللَّاحِقِ بِهِ، سَيِّدِي وَإِنْ عَرَفْتَ مِنْ عَمَلِي شَيْئًا يَرْفَعُ مِنْ مَقَامِهِمَا، وَيَزِيدُ فِي إِكْرَامِهِمَا، فَاجْعَلْهُ مَا يُوجِبُهُ حَقُّهُمَا لَهُمَا، وَأَشْرِكْنِي فِي الرَّحْمَةِ مَعَهُمَا، وَارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيَانِي صَغِيرًا.

٩_ في الصلاة على النبي وآله عَلَيْهِمُ السَّلَام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْأَوَّلِينَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْآخِرِينَ، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي الْمَلَائِ الْأَعْلَى، وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ فِي النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ، اللَّهُمَّ أَعْطِ مُحَمَّدًا صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ الْوَسِيلَةَ وَالشَّرَفَ وَالْفَضِيلَةَ وَالذَّرَجَةَ الْكَبِيرَةَ

اللَّهُمَّ إِنِّي آمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلِّمْ وَلَمْ أَرَهُ، فَلَا تَحْرِمْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ رُؤْيَيْتَهُ، وَارزُقْنِي صُحْبَتَهُ، وَتَوَفَّنِي عَلَى مِلَّتِهِ، وَاسْقِنِي مِنْ حَوْضِهِ مَشْرَبًا رَوِيًّا لَا أَظْمَأُ بَعْدَهُ أَبَدًا، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

ص: ٣٤

خوش حالی قبلی و بعدی از آن نعمت را شامل حال ما گردانی.

سرورم! اگر از عملم چیزی را سراغ داری که مقام و منزلت آن دو را بالا می برد و تکریم و بزرگداشت آنان را می افزاید، پس تا زمانی که حقش را بر گردنم ایجاب می کند آن عمل را برای آنان قرار بده، و مرا در رحمتت با آنان شریک گردان، و آن دو را رحم کن همان گونه که در کودکی (با مهربانی و رحمت) مرا پرورش دادند. (۱)

دعای نهم: درباره درود و صلوات بر پیامبر و خاندانش عَلَيْهِمُ السَّلَام

خداوند! بر محمد و آل او درود و رحمت فرست در زمره پیشینیان، و بر محمد و آل او درود و رحمت فرست در زمره پسینیان، و بر محمد و آل او درود و رحمت فرست در ملاء اعلی (و حظی ره قدس) و بر محمد و آل او درود و رحمت فرست در زمره پیامبران و فرستادگان،

خداوند! به محمد که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد _ مقام قرب (و شفاعت) (۲) و شرف (عظیم) و فضیلت (تمام) و درجه بزرگ (و والا) عطا فرما.

بارخدا! به راستی که من به (پیامبرت) محمد که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد _ ایمان آوردم در حالی که او را ندیدم. پس مرا از دیدارش در روز قیامت محروم نساز، و مصاحبت و همراهی با او را روزیم گردان، و مرا بر دین او بمیران، و از حوض (کوثر)ش بنوشان، نوشیدنی سیراب کننده که بعد از آن هرگز تشنه نشوم، به راستی که تو بر هر کاری بسیار توانایی.

ص: ۳۵

۱- عبارت «ارحمهما کما ربَّیانی صَغیراً» بدون هیچ تغییری از پایان آیه ۲۴ سوره اسراء گرفته شده است.

۲- واژه «وسیله» در زبان عربی به معنای چیزی است که با آن به چیز دیگری تقرب می جویند و در حقیقت هر شیء مایه تقرّبی را وسیله می نامند. به همین جهت منزلت و قرب و آبرو داشتن نزد یک مقام والا، درجه و جایگاه و عمل مقرب را نیز وسیله می گویند. در متن حاضر به نظر می رسد کلمه «وسیله» به معنای ارج و قرب پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم نزد خدا باشد که در شفاعت نمودن حضرت صلی الله علیه و آله و سلم نسبت به بندگان به ظهور می رسد

اللَّهُمَّ كَمَا أَمَنْتُ بِمُحَمَّدٍ صَلَوَاتُكَ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَلَمْ أَرَهُ، فَعَرَّفْنِي فِي الْجَنَانِ وَجْهَهُ، اللَّهُمَّ بَلِّغْ رُوحَ مُحَمَّدٍ عَنِّي تَحِيَّهً كَثِيرَةً وَسَلَامًا.

١٠_ في الصلاة على النبي وآله عليهم السلام

بالإسناد عن الرضا عليه السلام في حديث إلى أن قال : قيل يا رسول الله قد عرفنا التسليم عليك فكيف الصلاة عليك؟ فقال: تقولون:

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، كَمَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

١١_ في الصلاة على النبي وآله عليهم السلام

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ.

ص: ٣٦

خداوندا همان گونه که من به محمد _ که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد _ ایمان آوردم در حالی که او را ندیده بودم پس در بهشت چهره مبارکش را به من بشناسان (و نشان بده)، خدایا از جانب من به روح (متعالی) محمد صلی الله علیه و آله و سلم تحیتی بسیار و سلامی (فراوان) برسان.

دعای دهم: درباره صلوات بر پیامبر و آل گرامیش عَلَيْهِمُ السَّلَام

با سند صحیح از امام رضا عَلَيْهِ السَّلَام در حدیثی روایت شده که فرمودند: از پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم سؤال شد: ما سلام کردن بر شما را بلدیم، چگونه بر شما صلوات بفرستیم؟ فرمودند: می گویند: بارالها بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست همان گونه که بر ابراهیم و آل ابراهیم درود و رحمت فرستادی، بی گمان تو ستوده و دارای مجد و شرافتی.

دعای یازدهم: درباره صلوات بر پیامبر و خاندانش عَلَيْهِمُ السَّلَام

خداوندا بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست برتر از آن درود و رحمتی که بر ابراهیم و آل ابراهیم فرستادی، به راستی که تو ستوده و باشکوه و عظمتی.

ادعيته عليه السلام فى جوامع المطالب وخصوصها

١. أدعيته عليه السلام لطلب الأمن والإيمان، والعافيه، والصبر

١٢_ لطلب الأمن والإيمان

بالإسناد عن يونس، قال: قلت للرضا عليه السلام: علّمنى دعاءً وأوجز، فقال: قل:

يا مَنْ دَنَى عَلَى نَفْسِهِ، وَذَلَّلَ قَلْبِي بِتَضَدِيقِهِ، أَسْأَلُكَ الْأَمْنَ وَالْإِيمَانَ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ.

١٣_ لطلب الهدى والتثبيت عليه

اللَّهُمَّ اعْطِنِي الْهُدَى، وَتَبِّئْنِي عَلَيْهِ إِمْنَا، أَمِنْ مَنْ لَا خَوْفَ عَلَيْهِ وَلَا حُزْنَ وَلَا جَزَعَ، إِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَأَهْلُ الْمَغْفِرَةِ.

١٤_ لطلب العافيه

يا اللَّهُ، يا وَلِيَّ الْعَافِيَةِ، وَالْمَنَّانُ بِالْعَافِيَةِ، وَرَازِقَ الْعَافِيَةِ

بخش دوم: دعاهای حضرت علیه السلام درباره درخواست های عمومی و جامع و درخواست های خاص

۱- دعاهای امام علیه السلام برای طلب امنیت و ایمان و عافیت و صبر

دعای دوازدهم: دعای آن حضرت علیه السلام برای درخواست امنیت و ایمان

با سند صحیح از یونس نقل شده که گفت: به امام رضا علیه السلام عرض کردم: به من دعایی تعلیم فرمایید که مختصر باشد. فرمودند: بگو:

ای کسی که مرا به سوی خویش راهنمایی فرمود و دلم را با باور و تصدیق به وجودش رام نمود، امنیت و ایمان در دنیا و آخرت را از تو می طلبم.

دعای سیزدهم: دعای آن حضرت علیه السلام برای طلب هدایت و ثابت ماندن بر طریق آن

بارخدایا هدایت را به من عطا فرما، و مرا با آسودگی و امنیت بر راه هدایت ثابت قدم فرما، همانند امنیت کسی که هیچ خوف و اندوه و جزع و فزعی ندارد، بدون شک تو اهل تقوی و پارسایی و اهل آمرزشی. (۱)

دعای چهاردهم: دعای آن حضرت علیه السلام برای طلب عافیت

ای خدا، ای سرپرست (و صاحب اختیار) عافیت، و ای کسی که عافیت را (به مردم) ارزانی می داری،

ص: ۳۹

۱- عبـارت «إِنَّكَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ المَغْفِرَةِ» با کمی تغییر از عبارت قرآنی (هُوَ أَهْلُ التَّقْوَى وَ أَهْلُ المَغْفِرَةِ) از پایان آخرین آیه سوره مبارکه مدثر برداشت شده است.

وَالْمُنْعَمُ بِالْعَافِيَةِ، وَالْمُتَّفَضِّلُ بِالْعَافِيَةِ عَلَيَّ وَعَلَى جَمِيعِ خَلْقِهِ (٢) رَحْمَنَ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَرَحِيمَهُمَا، صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَعَجَّلْ لَنَا فَرَجًا وَمَخْرَجًا، وَارْزُقْنَا الْعَافِيَةَ، وَدَوَامَ الْعَافِيَةِ، فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

١٥_ لطلب العافية والشكر على العافية

بالإسناد عن الإمام الرضا عليه السلام أنه قال: رأى علي بن الحسين عليهما السلام رجلاً يطوف بالكعبة وهو يقول: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الصَّبْرَ، قَالَ: فَضْرَبْ عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ عَلَيْهِمَا السَّلَامَ عَلَى كَتِفِهِ، ثُمَّ قَالَ: سَأَلْتَ الْبَلَاءَ، قُلْ:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْعَافِيَةَ، وَالشُّكْرَ عَلَى الْعَافِيَةِ... (٣)

٢. أدعيته عليه السلام للإستخاره والإستسقاء

١٦_ في الاستسقاء بعد الحمد والثناء لله تعالى

اللَّهُمَّ يَا رَبَّ أَنْتَ عَظَّمْتَ حَقَّنَا أَهْلَ الْبَيْتِ، فَتَوَسَّلُوا بِنَا كَمَا

ص: ٤٠

و ای روزی دهنده عافیت، و ای کسی که نعمت عافیت را می بخشی، و ای کسی که عافیت را بر من و بر تمام آفریدگانش
(۱) تفضل میکند، (ای) رحمتگر و بخشاینده دنیا و آخرت و مهربان دو عالم

بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست و به سرعت گشایشی و راه چاره ای برای ما قرار ده، و عافیت و دوام آن را در
دنیا و آخرت روزی مان فرما، ای مهربان ترین مهربانان (و بخشنده ترین بخشندگان).

دعای پانزدهم: دعای آن حضرت عَلَیْهِ السَّلَام برای طلب عافیت و (توفیق) شکر نسبت به آن

با سند از امام رضا عَلَیْهِ السَّلَام روایت شده که فرمود: امام علی بن الحسین عَلَیْهِمَا السَّلَام مردی را دید که دور کعبه طواف می
کرد و می گفت: خداوندا از تو صبر می خواهم. علی بن الحسین عَلَیْهِمَا السَّلَام بر دوش او زدند و فرمودند: (درحقیقت) تو (از
خدا) بلا درخواست کردی، (به جای این دعا) بگو:

خداوندا همانا من از تو عافیت را می خواهم و (توفیق) سپاسگزاری بر عافیت را... (۲)

۲_ دعاهای امام عَلَیْهِ السَّلَام برای استخاره و طلب باران

دعای شانزدهم: دعای آن حضرت عَلَیْهِ السَّلَام در باره طلب باران پس از حمد و ثنای خداوند تعالی

خداوندا ای پروردگار من، تو حق ما اهل بیت را بزرگ داشتی، لذا (مردم) به ما متوسل شدند همان گونه که

ص: ۴۱

۱- در نسـخه ای دیگر به جای کلمه «خَلِقَه» که به ضمیر غایب اضافه شـده، واژه «خَلِقِکَ» آمده که به ضمیر مخاطب
اضافه شده است.

۲- این دعا قبلاً در صحیفه سـجّادیه، ص ۱۲۵، دعای ۶۲، به روایت از امام رضا عَلَیْهِ السَّلَام آمد؛ لطفاً به آنجا رجوع شود.

أَمَرْتُ، وَأَمَّلُوا فَضْلَكَ وَرَحْمَتَكَ، وَتَوَقَّعُوا إِحْسَانَكَ وَنِعْمَتَكَ فَاسْقِيهِمْ سَقِيًّا نَافِعًا عَامًّا غَيْرَ رَائِثٍ (٥) وَلَا ضَائِرٍ (٦) وَلِيَكُنْ إِبْتِدَاءُ
مَطَرِهِمْ بَعْدَ أَنْصِرَافِهِمْ مِنْ مَشْهَدِهِمْ هَذَا إِلَى مَنَازِلِهِمْ وَمَقَارِهِمْ. (٧)

١٧_ لِاسْتِجْلَابِ الْغِنَى

عنه عليه السلام عن آبائه عليهم السلام قال: قال النبي صلى الله عليه و آله من قال في كل يوم مائة مره:

«لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ» استجلب به الغنى و استدفع به الفقر...

١٨_ لَطَلْبِ الرِّزْقِ الْحَلَالِ

بالإسناد عن أحمد بن محمد بن أبي نصر، قال: قلت للرضا عليه السلام: جُعِلَتْ فِدَاكَ ادْعُ اللَّهَ عَزَّوَجَلَّ أَنْ يَرْزُقَنِي الْحَلَالَ؟ إِلَى
أَنْ قَالَ: قَالَ عَلَيْهِ السَّلَامُ: قُلْ: [اللَّهُمَّ] أَسْأَلُكَ مِنْ رِزْقِكَ الْوَاسِعِ.

ص: ٤٢

تو امر فرمودی، و به فضل و رحمت امید بستند و احسان و نعمت را انتظار کشیدند.

پس آنان را سیراب گردان، سیراب کردنی سودمند و فراگیر و بدون درنگ و تأخیر و بی ضرر. (و از تو می خواهم که) شروع بارش بارانشان پس از برگشتن آنان از این مکان تجمعشان به خانه ها و اقامتگاه هایشان(۱) باشد.

دعای هفدهم: دعای آن حضرت عَلَیْهِ السَّلَام برای جلب کردن غنا و بی نیازی به سوی خویش

از امام رضا عَلَیْهِ السَّلَام و ایشان از پدران ایشان عَلَیْهِم السَّلَام نقل فرموده اند که پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله و سلم فرمودند: هر که در هر روز صد بار بگوید:

لا إله إلا الله الملك الحق المبين (هیچ معبودی جز خداوند یگانه نیست که فرمانروای حق و ظاهر و روشنگر است)

به وسیله این ذکر، غنا و بی نیازی را (به سوی خود) جلب کرده و فقر را به وسیله آن (از خود) دور می سازد.

دعای هجدهم: دعای آن حضرت علیه السلام برای طلب روزی حلال

با سند صحیح از احمد بن محمد بن ابی نصر روایت شده که به امام رضا علیه السلام عرض کردم: قربانت گم_ردم خدای عزوجل را بخوان که مال حلال روزیم فرماید... تا آنجا که راوی میگوید: حضرت علیه السلام فرمودند: بگو:

[خداوندا] از رزق و روزی گسترده ات طلب می کنم.

ص: ۴۳

۱- در نسخه ای دیگر به جای کلمه «مَقَارَهُم» واژه «مُسْتَقْرَهُم» آمده که از لحاظ معنایی تفاوت خاصی با آن ندارد.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ إِنَّ ذُنُوبِي وَكَثْرَتَهَا قَدْ أَخْلَقَتْ وَجْهِي عِنْدَكَ، وَحَجَبَتْني عَنِ اسْتِئْهَالِ رَحْمَتِكَ، وَبَاعَدَتْني عَنِ اسْتِجَابِ مَغْفِرَتِكَ، وَلَوْلَا تَعَلُّقِي بِالْإِيَّتِكَ وَتَمَسُّكِي بِالدُّعَاءِ وَمَا وَعَدْتَ أَمْثَالِي مِنَ الْمُسْرِفِينَ وَأَمْثَالِي مِنَ الْخَاطِئِينَ، وَوَعَدْتَ الْقَانِطِينَ مِنَ رَحْمَتِكَ بِقَوْلِكَ: «يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَى أَنْفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِنْ رَحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» (٨) وَحَدَّرْتَ الْقَانِطِينَ مِنْ رَحْمَتِكَ، فَقُلْتَ: «وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ» (٩) ثُمَّ نَدَبْنَا بِرَأْفَتِكَ إِلَى دُعَائِكَ، فَقُلْتَ: «أُدْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ» (١٠) إِلَهِي لَقَدْ كَانَ الْإِيَّاسُ عَلَيَّ مُشْتِمِلًا، وَالْقَنُوطُ مِنْ رَحْمَتِكَ عَلَيَّ مُلْتَحِفًا،

دعای نوزدهم: دعای آن حضرت علیه السلام برای دفع گرفتاری ها

به نام خداوند بخشنده بسیار مهربان

بارخدا یا به یقین گناهانم و فزونی آنها آبرویم را نزد تو از بین برده، و مرا از شایستگی نسبت به (دریافت) رحمت منع نموده، و از استحقاق آمرزشت دور ساخته است. و (هرآینه من نا امید میشم_دم) اگر تعلق و وابستگی ام به نعمت هایت و چنگ زدنم به دعا و نیایش (با تو) و وعده ای که به مسرفین (و از حد گذرندگان) و خطاکارانی همانند من و نومیدان از درگاه رحمت نمی بود که به آنان فرمودی: (قُلْ يَا عِبَادِيَ الَّذِينَ أَسْرَفُوا عَلَىٰ أَنفُسِهِمْ لَا تَقْنَطُوا مِن رَّحْمَةِ اللَّهِ إِنَّ اللَّهَ يَغْفِرُ الذُّنُوبَ جَمِيعًا إِنَّهُ هُوَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ) (۱) (ای بندگانم که (در گناه و خطا) بر علیه خودشان زیاده روی کردند، از رحمت خداوند مأیوس نشوید که مسلماً خداوند تمام گناهان را می آمرزد؛ چرا که به راس_تی او بسیار آمرزنده و مهربان است) و مأیوسان از رحمت را هشدار داده و فرمودی: (قَالَ وَمَنْ يَقْنَطُ مِنْ رَحْمَةِ رَبِّهِ إِلَّا الضَّالُّونَ) (۲) (و کیست که از رحمت پروردگارش مأیوس شود جز گمراهان) سپس با محبت و رأفت خویش ما را به س_وی نیایش با خودت فرا خوانده و فرمودی: (ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ إِنَّ الَّذِينَ يَسْتَكْبِرُونَ عَنْ عِبَادَتِي سَيَدْخُلُونَ جَهَنَّمَ دَاخِرِينَ) (۳) (مرا بخوانید تا شما را اجابت کنم، قطعاً کسانی که نسبت به عبادتم تکبر می ورزند با خواری و سرافکنندگی وارد جهنم خواهند شد)، معبود من (اگر این ها نمی بود) قطعاً یأس بر من چیره می شد و نومیدی از رحمت مرا فرا می گرفت.

ص: ۴۵

۱- سوره زمر / آیه ۵۳

۲- سوره حجر / آیه ۵۶

۳- سوره غافر / آیه ۶۰

إلهي لقد وَعَدْتَ الْمُحْسِنَ ظَنَّهُ بِكَ ثَوَابًا، وَأَوْعَدْتَ الْمُسِيءَ ظَنَّهُ بِكَ عِقَابًا، اللَّهُمَّ وَقَدْ أَمْسَكَ رَمَقِي حُسْنُ الظَّنِّ بِكَ فِي عَثْقِ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ وَتَعَمَّدِ زَلَّتِي، وَإِقَالَهِ عَثْرَتِي، اللَّهُمَّ قَوْلُكَ الْحَقُّ الَّذِي لَا - خُلْفَ لَهُ وَلَا - تَبْدِيلَ: (يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمَامِهِمْ) (١١) وَذَلِكَ يَوْمُ النَّشُورِ، إِذَا نُفِخَ فِي الصُّورِ، وَبُعِثَ مَا فِي الْقُبُورِ.

اللَّهُمَّ فَإِنِّي أُوْفِي، وَأَشْهَدُ وَأُقِرُّ، وَلَا أَنْكُرُ وَلَا أَجْحَدُ، وَأَسِرُّ وَأُعلنُ وَأُظْهِرُ وَأُبْطِنُ، يَا نَكَ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، وَحَدَاكَ لَا شَرِيكَ لَكَ، وَإِنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ.

وَأَنَّ عَلَيْنَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ سَيِّدَ الْأَوْصِيَاءِ، وَوَارِثَ عِلْمِ الْأَنْبِيَاءِ، عِلْمِ الدِّينِ، وَمُبِيرَ الْمُشْرِكِينَ، وَمُمَيِّزَ الْمُتَنَافِقِينَ، وَمُجَاهِدَ الْمَارِقِينَ إِمَامِي وَحُجَّتِي، وَعُزْوَتِي وَصِرَاطِي، وَدَلِيلِي وَمَحَجَّتِي، وَمَنْ لَا - أَيَّتِي بِأَعْمَالِي وَلَوْ زَكَّتْ، وَلَا - أَرَاهَا مُنْجِيَةً لِي وَلَوْ صَيَّلْتُهَا إِلَّا - بِوَلَايَتِهِ وَالْإِثْمَامِ بِهِ وَالْإِقْرَارِ بِفَضَائِلِهِ وَالْقَبُولِ مِنْ حَمَلَتِهَا، وَالتَّسْلِيمِ لِرُوَاتِهَا، وَأُقِرُّ بِأَوْصِيَائِهِ مِنْ أَنْبَائِهِ، أَيْمَةً وَحُجَجًا، وَأَدِلُّهُ وَسُرْجًا

معبودا بدون شك تو به هر که نسبت به تو گمان نیکو دارد مژده پاداش دادی، و کسی را که نسبت به تو گمان بد دارد تهدید به مجازات نمودی. خداوندا مسلماً رفق و جان ضعیفم را فقط خوش گمانی نسبت به (رحمت) تو در آزاد نمودن گردنم از آتش، و پوشاندن لغزش و بخشش خطایم حفظ نموده است.

خداوندا سخن حقت که هیچ خلاف و تبدیل و تغییری در آن راه ندارد این است که: (يَوْمَ نَدْعُوا كُلَّ أُنَاسٍ بِإِمامِهِمْ) (۱) (روزی که هر گروهی از مردم را با پیشوایشان فرا می خوانیم) و آن (روز) روز زنده کردن مردگان است، هنگامی که در صور دمیده شود (۲) و آن چه در درون قبرهاست زیر و رو شود (۳).

خداوندا من حقیقتاً (به پیمانم) وفا می کنم و شهادت می دهم و اقرار می کنم و (هرگز) انکار و نفی نمی کنم و در پنهان و آش-کار و ظاهر و باطن می گویم (و معتقدم) به این که یقیناً تو خودت خداوندی که هیچ معبودی جز تو نیست، یگانه ای که هیچ شریکی برایت نیست و (شهادت می دهم به) این که مسلماً محمد صلی الله علیه و آله و سلم بنده و فرستاده توست،

و علی علیه السلام امیر مؤمنان، سرور اوصیاء و وارث علم انبیاء، پرچم (و نشانه برجسته) دین، و نابودکننده مشرکان، و جدا کننده منافقان، و جهاد کننده علیه خوارج و منحرفان، امام و پیشوا و حجت (الهی) بر من، و دستاویز (نجات) و راه (مستقیم) و راهنما و شاه راه روشن من است، و کسی که به اعمالم - هرچند پاکیزه باشد - تکیه نمی کنم (و به آن ها مطمئن نیستم) و آن ها را - هرچند که صالح باشند - نجات بخش خودم نمی بینم جز با ولایت او و اقتدا به وجود مبارکش، و اقرار و اعتراف نسبت به فضایلش و پذیرفتن (این معارف) از حاملان آن ها، و تسلیم بودن در برابر راویان آن ها. و به اوصیاء و جانشینانش که از فرزندان اویند به عنوان امامان و حجت های (الهی) اقرار می کنم که راهبران و چراغ های تابان (هدایت)

ص: ۴۷

۱- سوره اِسراء / آیه ۷۱

۲- عبارت «إِذَا نَفَخَ فِي الصُّورِ» در متن عربی دعا، یک عبارت قرآنی است که در آیات ۱۰۱ سوره مؤمنون و ۱۳ سوره حَاقَّه به کار رفته، و نیز این عبارت بدون کلمه «إِذَا» در آیات ۹۹ سوره کهف، ۵۱ سوره یس، ۶۸ سوره زمر و ۲۰ سوره ق وجود دارد.

۳- عبارت «بَعَثَرُ مَا فِي الْقُبُورِ» از آیه ۹ سوره مبارکه عادیات اقتباس شده است.

وَأَعْلَامًا وَمَنَارًا وَسَادَةً وَأَبْرَارًا، وَأُؤْمِنُ بِسِرِّهِمْ وَجَهْرِهِمْ، وَظَاهِرِهِمْ وَبَاطِنِهِمْ، وَغَائِبِهِمْ وَشَاهِدِهِمْ، وَحَيِّهِمْ وَمَيِّتِهِمْ، لَا شَكَّ فِي ذَلِكَ، وَلَا اِزْتِيَابَ - عِنْدَ تَحَوُّلِكَ - وَلَا انْقِلَابَ.

اللَّهُمَّ فَادْعُنِي يَوْمَ حَشْرِي وَنَشْرِي بِإِمَامَتِهِمْ، وَأَنْقِذْنِي بِهِمْ يَا مَوْلَايَ مِنْ حَرِّ النَّيرانِ، وَإِنْ لَمْ تَزُقْنِي رَوْحَ الْجِنَانِ، فَإِنَّكَ إِنْ أَعْتَقْتَنِي مِنَ النَّارِ كُنْتُ مِنَ الْفَائِزِينَ.

اللَّهُمَّ وَقَدْ أَضِيءَتْ يَوْمِي هَذَا لَا نَفَهَ لِي، وَلَا رَجَاءَ وَلَا لَجَأَ، وَلَا مَفْرَعٌ وَلَا مَنْجَا، غَيْرَ مَنْ تَوَسَّلْتُ بِهِمْ إِلَيْكَ، مُتَقَرِّبًا إِلَى رَسُولِكَ مُحَمَّدٍ، ثُمَّ عَلِيِّ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ، وَالزَّهْرَاءِ سَيِّدَةِ الْعَالَمِينَ وَالْحَسَنِ وَالْحُسَيْنِ، وَعَلِيِّ، وَمُحَمَّدٍ، وَجَعْفَرٍ، وَمُوسَى، وَعَلِيِّ وَمُحَمَّدٍ، وَعَلِيِّ، وَالْحَسَنِ، وَمَنْ بَعْدَهُمْ، تُقِيمُ الْمَحَجَّةَ إِلَى الْحُجَّةِ الْمَشْتُورَةِ مِنْ وُلْدِهِ الْمَرْجُوعِ لِلْأَمَّةِ مِنْ بَعْدِهِ.

اللَّهُمَّ فَاجْعَلْهُمْ فِي هَذَا الْيَوْمِ وَمَا بَعْدَهُ حِضْنِي مِنَ الْمَكَارِهِ وَمَعْقَلِي مِنَ الْمَخَافِ، وَنَجْنِي بِهِمْ مِنْ كُلِّ عَيْدٍ، وَطَاغٍ وَبَاغٍ وَفَاسِقٍ، وَمِنْ شَرِّ مَا أَعْرِفُ وَمَا أُنْكِرُ، وَمَا اسْتَتَرَ عَنِّي وَمَا أَبْصُرُ وَمِنْ شَرِّ

و پرچمها و نشانه های برجسته دین و سروران و نیکانند و به پنهان و آشکارشان و ظاهر و باطنشان و غائب و حاضرشان و زنده و مرده شان ایمان دارم، (ایمانی که) هیچ شکی در آن نیست و هنگام انتقال دادنم توسط تو (به جهان آخرت) هیچ تردیدی در آن ایمان نیست و هیچ دگرگونی در آن راه ندارد.

بارالها پس مرا در روز زنده شدن و محشور شدنم با امامت آنان فرا بخوان و به برکت وجودشان _ ای سرور و مولای من _ مرا از حرارت آتش دوزخ نجات بده، هر چند که نعمت و رفاه بهشت را روزیم نگردانی، زیرا بدون شک (همین قدر که) مرا از آتش آزاد گردانی از پیروزمندان خواهم بود.

خداوندا امروز صبح کردم در حالی که هیچ مایه اطمینان و امید و پناه و پناه گاه و محل نجاتی ندارم جز آن کسانی که به واسطه (وجود مبارک) آنان به (درگاه) تو متوسل شدم، در حالی که به پیامبرت محمد صلی الله علیه و آله و سلم، سپس علی امیرالمؤمنین علیه السلام و حضرت زهراء علیهاالسلام سرور زنان جهانیان، و حسن و حسین و علی و محمد و جعفر و موسی و علی و محمد و علی و حسنعلیهم السلام و آن (وجود مبارک) که پس از آنان است تقرب می جویم، (که تو خود) شاه راه روشن هدایت را به سوی حجت غایب از نظر که از فرزندان او و مایه امید امت پس از اوست برپا می داری.

خدایا (وجود مبارک) آنان را امروز و روزهای بعد دژ و جان پناه من از ناگواری ها و پناهگاهم از ترس ها بگردان، و به برکت آنان مرا از هر دشمن و طغیانگر و ستمگر و فاسقی نجات بده.

و (همچنین به برکت وجودشان مرا) از شر هر چه می شناسم و هر چه نمی شناسم، و هر چه از دیدگانم پنهان است و هر آن چه می بینم، و از شر هر جنبنده ای که تو _ ای

كُلِّ دَائِبَةٍ، رَبِّ أَنْتَ اخِذْ بِنَاصِيَتِهَا، إِنَّكَ عَلَى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ.

اللَّهُمَّ فَبِتَوْسُلِي بِهِمْ إِلَيْكَ، وَتَقَرُّبِي بِمَحَبَّتِهِمْ، وَتَحَصُّنِي بِإِمَامَتِهِمْ، افْتَحْ عَلَيَّ فِي هَذَا الْيَوْمِ أَبْوَابَ رِزْقِكَ، وَأَنْشُرْ عَلَيَّ رَحْمَتَكَ، وَحَبِّبْنِي إِلَى خَلْقِكَ، وَجَنِّبْنِي بُغْضَهُمْ وَعَدَاوَتَهُمْ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

اللَّهُمَّ وَلِكُلِّ مُتَوَسِّلٍ ثَوَابٌ، وَلِكُلِّ ذِي شَفَاعَةٍ حَقٌّ، فَاسْأَلُكَ بِمَنْ جَعَلْتَهُ إِلَيْكَ سَيِّبِي، وَقَدَّمْتَهُ أَمَامَ طَلِبَتِي، أَنْ تُعَرِّفَنِي بِرَكَةِ يَوْمِي هَذَا، وَشَهْرِي هَذَا، وَعَامِي هَذَا.

اللَّهُمَّ وَهُمْ مَفْرَعِي، وَمَعُونَتِي، فِي شِدَّتِي وَرَخَائِي، وَعَافِيَتِي وَبَلَائِي وَنَوْمِي وَيَقْظَتِي، وَظَعْنِي وَإِقَامَتِي، وَعُسْرِي وَيُسْرِي وَعَلَائِيَتِي وَسِرِّي، وَاصْبَاحِي وَإِمْسَائِي، وَتَقَلُّبِي وَمُنَوَايَ، وَسِرِّي وَجَهْرِي.

اللَّهُمَّ فَلَا- تُحَيِّبْنِي بِهِمْ مِنْ نَائِلِكَ، وَلَا- تَقْطَعْ رَجَائِي مِنْ رَحْمَتِكَ وَلَا- تُؤَيِّسْنِي مِنْ رَوْحِكَ، وَلَا تَبْتَلْنِي بِإِنْغِلَاقِ أَبْوَابِ الْأَرْزَاقِ وَأَنْسِدَادِ مَسَالِكِهَا، وَارْتِنَاجِ مَذَاهِبِهَا، وَافْتَحْ لِي مِنْ لَدُنْكَ

پروردگار من _ صاحب اختیار اوئی (نجات بده)، به راستی که تو بر راه مستقیمی (۱) بارالها پس به برکت تو سلم به تو به واسطه آنان، و تقرب جستیم به محبت شان و پناهندگی ام به امامت شان، درهای روزیت را امروز بر من باز کن، و رحمتت را بر من بگستران و مرا محبوب خلقت گردان، و از کینه و دشمنی شان مرا دور مدار که بی گمان تو بر هر چیزی بسیار توانایی.

خداوندا برای هر توسل کننده ای جزا و پاداشی است، و هر صاحب شفاعتی حقی دارد، پس به یمن وجود کسانی که آنان را سبب و واسطه خودم به سوی تو گرداندم و آنان را پیشاپیش درخواستم قرار دادم، از تو می خواهم که خیر و برکت این روز و این ماه و این سالم را به من یاد دهی (و راه هایش را بشناسانی)

خدایا آنان هم در سختی و گرفتاری و هم در آسانی و آسایشم پناهگاه و کمک منند و نیز در عافیت و بلایم، و خواب و بیداری ام، و در کوچ و اقامتم، و سختی و آسانی ام، و آشکار و پنهانم، و صبحگاهان و شامگاهانم، و در انتقال و سکونم (و باقی ماندنم)، و پنهان و آشکارم.

خدایا پس به یمن وجود مبارکش _ ان مرا از عطا و بخشش نا امید مگردان، و امیدم را از رحمتت قطع مفرما، و مرا از رحمتت مأیوس نکن، و با بسته شدن درهای رزق و روزی و مسدود شدن راه های کسب آن مرا آزمایش نکن، و از جانب خود فتح و گشایشی

ص: ۵۱

۱- متن عربی این عبارت با اندکی تغییر از آیه ۵۶ سوره مبارکه هود اقتباس شده است.

فَتَحَا يَسِيرًا، وَاجْعَلْ لِي مِنْ كُلِّ ضَنْكٍ مَخْرَجًا، وَالِي كُلِّ سَعَةٍ مِنْهَا مَخْرَجًا، إِنَّكَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ، آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

٢٠_ لطلب الفرج ورفع الغم

بالإسناد عن الرضا عليه السلام قال: إِنِّي اغْتَمَمْتُ فِي بَعْضِ الْأُمُورِ فَأَتَانِي أَبُو جَعْفَرٍ عَلَيْهِ السَّلَامُ فَقَالَ: يَا بَنِيَّ ادْعُ اللَّهَ، وَأَكْثِرْ مِنْ «يَا رَوْوْفُ يَا رَحِيمُ»

٢١_ لطلب الفرج متوسطاً بأسماء الله تعالى

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُوَحَّدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، خَالِقُ الْخَلْقِ، وَقَاسِمُ الرِّزْقِ، وَفَالِقُ الْأَضْيَاحِ، وَجَاعِلُ اللَّيْلِ لَيْلًا، وَالشَّمْسِ وَالْقَمَرِ حُسْبَانًا ذَلِكَ تَقْدِيرُ الْعَزِيزِ الْعَلِيمِ، لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ

ص: ٥٢

آس_ان نصییم گردان و از هر مزیقه ای راه خروجی و به س_وی هر گشایش و وسعتی راه روشنی برایم قرار ده، به راستی که تو مهربان ترین مهربانانی، و درود و رحمت خداوند بر محمد و خاندان پاک و مطهرش، آمین (استجابت کن) ای پروردگار جهان ها و جهانیان(۱)

دعای بیستم: دعای آن حضرت علیه السلام برای طلب گشایش و برطرف شدن غم و اندوه

با اسناد از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند:

در کاری دغدغه و ناراحتی داشتیم، پدر (بزرگوارم) ابوجعفر _ امام کاظم _ علیه السلام پیشم آمده و فرمودند: پس_ر عزیزم خدا را بخوان و ذکر «یا رُؤُوفُ یا رَحِیمُ» (ای خدای با رأفت و ای بسیار مهربان) را زیاد بگو.

دعای بیست و یکم: دعای امام علیه السلام برای طلب گشایش با توسل به اسماء حسناى خداوند تعالی

به نام خداوند بخشنده بسیار مهربان

شهادت می دهم که هیچ معبودی جز خداوند نیست، که یکتاست و هیچ شریکی ندارد، آفریننده خلاق و تقس_یم کننده روزی، و ش_کافنده صبحگاه و کسی است که ش_ب را مایه آرامش و (گردش) خورش_ید و ماه را وس_یله محاسبه زمان قرار داده اس_ت و این پدیده، تقدیر و اندازه گیری خداوند قدرتمند بسیار داناست(۲)، هیچ معبودی جز او نیست و شکست ناپذیر و

ص: ۵۳

۱- واژه «العالمین» جمع کلمه «عالم» و کلمه اخیر به معنای چیزی است که به وسیله آن علم به وجود چیزی حاصل می شود و جهان خلقت را از آن جهت «عالم» می نامند که بر وجود خالق متعال دلالت می کند. جمع بستن این کلمه یا به جهت آن است که بر اصناف و انواع مختلف موجودات جهان هستی دلالت کند مانند عالم جمادات، عالم نباتات، عالم حیوانات و ...، یا برای اینکه عوالم مختلف وجود را در برگیرد مانند: عالم ناسوت، عالم ملکوت، عالم جبروت و ...، و یا بر دوره های مختلف زمانی جهان خلقت دلالت کند. برخی از علمای لغت نیز به جهت اینکه جمع مذکر سالم به موجودات عاقل اختصاص دارد «عالمین» را به معنای عالم انسان ها و جهانیان در نظر می گیرند، چنان چه در برخی آیات قرآن نیز به همین معنی اس_تفاده ش_ده، مانند آیه (إِنَّ هُوَ إِلاَّ ذِكْرٌ لِّلْعَالَمِينَ). به همین جهت در ترجمه حاضر کلمه «العالمین» به «جهانها و جهانیان» ترجمه شد.

۲- عبارت «فائق الإصباح و ... ذلك تقدیرُ العزیزِ العلیم» در متن عربی دعا، با یک تغییر جزئی از آیه ۹۶ س_وره انعام اقتباس شده است

وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ وَوَلِيُّهُ وَنَبِيُّهُ وَخَلِيلُهُ وَصَِّفِيُّهُ وَحَبِيبُهُ، وَخَالِصَتُهُ وَخَاصَّتُهُ مِنْ خَلْقِهِ، وَأَمِينُهُ عَلَى وَحْيِهِ، أَرْسَلَهُ بِالْهُدَى
وَدِينِ الْحَقِّ لِيُظْهِرَهُ عَلَى الدِّينِ كُلِّهِ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ، بِشِيرَاوَنْدِيرَا وَدَاعِيَا إِلَى اللَّهِ بِإِذْنِهِ وَسِرَاجَا مُنِيرَا، صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَى أَهْلِ
بَيْتِهِ الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرِّجْسَ، وَطَهَّرَهُمْ تَطْهِيرًا يَا مُقَوِّى كُلِّ ذَلِيلٍ، وَمُعَزِّ الْمُؤْمِنِينَ، وَمُيَدِّلَ الْجَبَّارِينَ قَدْ وَحَقَّكَ بَلَّغَ مِنِّي
الْمَجْهُودُ، فَفَرِّجْ عَنِّي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، يَا مُفَرِّجَ الْفَرَجِ (١٢) يَا كَرِيمَ الْفَرَجِ، يَا عَزِيزَ الْفَرَجِ، يَا جَبَّارَ الْفَرَجِ، يَا رَحْمَنَ الْفَرَجِ، يَا
رَحِيمَ الْفَرَجِ، يَا جَلِيلَ الْفَرَجِ، يَا جَمِيلَ الْفَرَجِ، يَا كَفِيلَ الْفَرَجِ، يَا مُنِيلَ الْفَرَجِ، يَا مُقِيلَ الْفَرَجِ، يَا مُجِيرَ الْفَرَجِ، يَا خَبِيرَ الْفَرَجِ، يَا مُنِيرَ
الْفَرَجِ، يَا مُبَلِّغَ الْفَرَجِ، يَا مُيَدِّلَ الْفَرَجِ يَا مُحِيلَ الْفَرَجِ، يَا كَبِيرَ الْفَرَجِ، يَا فَدِيرَ الْفَرَجِ، يَا بَصِيرَ الْفَرَجِ يَا بَرَّ الْفَرَجِ، يَا طَهْرَ الْفَرَجِ، يَا
طَاهِرَ الْفَرَجِ، يَا قَاهِرَ الْفَرَجِ يَا ظَاهِرَ الْفَرَجِ،

باحکمت است (۱). و شهادت می دهم که به راستی محمد صل الله علیه وآله وسلم بنده و فرستاده اوست، او که ولی خداوند، و پیامبرش و دوست صمیمی و برگزیده اوست، و محبوبش و برگزیده مقربش و بنده مخصوصش از بین تمام خلقتش، و امین او بر وحیش، که او را با هدایت و دین حق به سوی بشر فرستاد تا او را بر هر دینی پیروز گرداند، هر چند که مشرکان کراهت داشته باشند (۲)، و بشارت دهنده و بیم دهنده، و دعوت کننده به سوی خداوند به اجازه او، و چراغی تابنده است (۳) که درود و رحمت خداوند بر او و اهل بیت گرامی اش باد، کسانی که خداوند پلیدی را از آنان دور کرده و آنان را به طور کامل (از هر نوع گناه و اشتباه) تطهیر نموده است. (۴)

ای تقویت کننده هر شخص خوار و ذلیلی، و ای عزت بخش مؤمنان و خوار کننده ستمگران زورگو، قسم به حق خودت که حقیقتاً سختی و مشقتم به نهایت رسیده (کارد به استخوانم رسیده است) پس مشقت و سختی را از من برطرف نما (و در امورم گشایش بده) ای مهربان ترین مهربانان. ای گشایش دهنده، (از تو) گشایش را (می طلبم) (۵)، ای بزرگوار گشایش (بده)؛ ای شکست ناپذیر گشایش (بده)؛ ای مسلط و قاهر (یا اصلاح کننده امور خلق) گشایش (بده) ای بخشاینده، گشایش (بده)؛ ای بسیار مهربان، گشایش (بده)؛ ای شکوهمند و عظیم، گشایش (بده)؛ ای زیبا و نیک کردار، گشایش (بده)؛ ای سرپرست و عهده دار امور خلق، گشایش؛ ای نائل کننده بندگان به نعمات، گشایش؛ ای در گذرنده از لغزشها، گشایش؛ ای پناهدهنده، گشایش؛ ای خبردار و آگاه، گشایش؛ ای روشنگر و تابنده، گشایش؛ ای رساننده، گشایش؛ ای تغییر دهنده (یا یاری کننده و غلبه دهنده) گشایش؛ ای تبدیل کننده، گشایش؛ ای بزرگ، گشایش؛ ای بسیار توانا، گشایش؛ ای بسیار بینا، گشایش؛ ای نیکوکار، گشایش؛ ای پاکی و طهارت، گشایش؛ ای پاک و مطهر، گشایش؛ ای مسلط و چیره، گشایش؛ ای آشکار، گشایش؛

ص: ۵۵

- ۱- عبارت «لَا إِلَهَ إِلَّا هُوَ الْعَزِيزُ الْحَكِيمُ» در متن عربی دعا در پایان آیات ۶ و ۱۸ از سوره آل عمران آمده است
- ۲- عبارت «ارْسَلَهُ بِالْهُدَى ... وَ لَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ» با تغییر مختصری از آیات ۳۳ سوره توبه و آیه ۹ سوره صف، و با تغییر بیشتری از آیه ۲۸ سوره فتح اقتباس شده است.
- ۳- عبارت «بشیراً و نذیراً و داعياً إلى الله باذنه و سراجاً منيراً» با تغییر کلمه اول، از آیه ۴۵ و ۴۶ سوره احزاب گرفته شده است.
- ۴- تعبیر «الَّذِينَ أَذْهَبَ اللَّهُ عَنْهُمْ الرِّجْسَ وَ طَهَّرَهُمْ تَطْهِيراً» اشاره دارد به آیه مبارکه تطهیر (آیه ۳۳ سوره احزاب)
- ۵- واژه «الْفَرَجِ» به صورت منصوب در واقع مفعولبه برای فعلی محذوف است، و تقدیر عبارت این است که: «أَسْـَٔلُكَ الْفَرَجَ» یا «أَطْلُبُ مِنْكَ الْفَرَجَ» یا «أَعْطِنِي الْفَرَجَ» لذا در ترجمه حاضر در چند عبارت اول به صورت «گشایش را می طلبم» یا «گشایش بده» ترجمه شد، و سپس به تبع متن عربی فقط کلمه «گشایش» در ترجمه آمده و از ذکر فعل خودداری شده است.

يا باطنُ الفرج، يا ساترُ الفرج، يا مُحيطُ الفرج، يا مُقتدرُ الفرج، يا حَفيظُ الفرج، يا مُتَجَبِّرُ الفرج، يا قَريبُ الفرج، يا وَدودُ الفرج، يا
حَميدُ الفرج، يا مَجيدُ الفرج، يا مُبِيدُ الفرج، يا مُعيدُ الفرج، يا شَهِيدُ الفرج، يا مُحسنُ الفرج، يا مُجَمِلُ الفرج، يا مُنعمُ الفرج، يا
مُفضِّلُ الفرج، يا قابِضُ الفرج، يا باسِطُ الفرج، يا هادِيُ الفرج، يا مُرسلُ الفرج، يا دافعُ الفرج، يا رافعُ الفرج، يا باقى الفرج، يا
واقى الفرج، يا خلاقُ الفرج، يا وهَّابُ الفرج، يا تَوَّابُ الفرج، يا فَتَّاحُ الفرج، يا نَفَّاحُ الفرج، يا مُزْتاحُ الفرج، يا نَفَّاعُ الفرج، يا
رُؤوفُ الفرج، يا عَطوفُ الفرج، يا كافيُ الفرج، يا شافيُ الفرج، يا مُعافيُ الفرج، يا مُكافيُ الفرج، يا وَفيُّ الفرج، يا مُهَيِّمُ الفرج،
يا سَلامُ الفرج، يا مُتَكَبِّرُ الفرج، يا مُؤمِنُ الفرج، يا أَحيدُ الفرج، يا صَمدُ الفرج، يا نُورُ الفرج، يا مُدَبِّرُ الفرج، يا فَرْدُ الفرج، يا وَترُ
الفرج، يا ناصِرُ الفرج، يا مُونسُ الفرج، يا باعثُ الفرج، يا وارثُ الفرج، يا عالمُ الفرج، يا حاكمُ الفرج، يا بارئُ الفرج، يا مُتعالى
الفرج، يا مُصَوِّرُ الفرج، يا مُجيبُ الفرج، يا قائمُ الفرج، يا دائِمُ الفرج، يا عَلِيمُ الفرج، يا حَكِيمُ الفرج، يا جوادُ الفرج،

ای پنهان، گشایش؛ ای پوشاننده، گشایش؛ ای احاطه دارنده، گشایش؛ ای قدرتمند، گشایش؛ ای حفظ کننده و نگهدار، گشایش؛ ای صاحب جبروت و عظمت، گشایش؛ ای نزدیک، گشایش؛ ای دوست دارنده و محبوب، گشایش؛ ای ستوده، گشایش؛ ای دارای مجد و شکوه، گشایش؛ ای آغازگر، گشایش؛ ای بازگرداننده، گشایش؛ ای گواه و شاهد، گشایش؛ ای نیکی کننده، گشایش؛ ای انجام دهنده زیبایی ها، گشایش؛ ای نعمت بخش، گشایش؛ ای تفضل کننده، گشایش؛ ای گیرنده و محدود کننده، گشایش؛ ای گسترش دهنده، گشایش؛ ای هدایتگر، گشایش؛ ای فرستنده، گشایش؛ ای برطرف کننده، گشایش؛ ای بالا برنده، گشایش؛ ای پایدار، گشایش؛ ای حفاظت کننده، گشایش؛ ای بسیار آفریننده، گشایش؛ ای بسیار بخشنده، گشایش؛ ای بسیار توبه پذیر، گشایش؛ ای بسیار گشاینده، گشایش؛ ای بسیار رحمتگر و عطا کننده، گشایش؛ ای راحتی بخش، گشایش؛ ای بسیار سود رسان، گشایش؛ ای بارأفت، گشایش؛ ای باعطوفت، گشایش؛ ای کفایت کننده، گشایش؛ ای شفا بخش، گشایش؛ ای عافیت بخش، گشایش؛ ای جزا و پاداش دهنده، گشایش؛ ای وفادار (به عهد و پیمان) گشایش؛ ای مسلط و چیره، گشایش؛ ای مایه آرامش، گشایش؛ ای دارای کبریاء و عظمت، گشایش؛ ای ایمنی بخش، گشایش؛ ای یگانه، گشایش؛ ای بی نیازی (که همه به او نیازمندند) گشایش؛ ای نور، گشایش؛ ای تدبیر کننده، گشایش؛ ای تنها، گشایش؛ ای یکتا، گشایش؛ ای یاور، گشایش؛ ای مونس، گشایش؛ ای برانگیزاننده گشایش؛ ای وارث جهان و جهانیان، گشایش؛ ای دانا، گشایش؛ ای حاکم و داور، گشایش؛ ای پدیدآورنده مبتکر، گشایش؛ ای والا مرتبه، گشایش؛ ای صورت بخش، گشایش؛ ای اجابت کننده، گشایش؛ ای استوار و برپا، گشایش؛ ای پایدار و برجا، گشایش؛ ای بسیار دانا، گشایش؛ ای خردمند، گشایش؛ ای سخاوتمند، گشایش؛

يا بارُّ الْفَرْجِ، يا سارُّ الْفَرْجِ، يا عَدْلُ الْفَرْجِ يا فاضِلُ الْفَرْجِ، يا دَيانُ الْفَرْجِ، يا حَنانُ الْفَرْجِ، يا مَنانُ الْفَرْجِ يا سَمِيعُ الْفَرْجِ، يا خَفِيُّ الْفَرْجِ، يا مُعِينُ الْفَرْجِ يا ناشِرُ الْفَرْجِ يا غافِرُ الْفَرْجِ، يا قَدِيمُ الْفَرْجِ، يا مُسَهِّلُ الْفَرْجِ، يا مُيسِّرُ الْفَرْجِ يا مُمِيتُ الْفَرْجِ، يا مُحْيِي الْفَرْجِ، يا نافعُ الْفَرْجِ، يا رازِقُ الْفَرْجِ يا مُسَدِّبُ الْفَرْجِ، يا مُغِيثُ الْفَرْجِ يا مُغْنِي الْفَرْجِ يا مُقْنِي الْفَرْجِ يا خالِقُ الْفَرْجِ، يا راصِدُ الْفَرْجِ، يا حاضِرُ الْفَرْجِ يا جابِرُ الْفَرْجِ يا حافِظُ الْفَرْجِ، يا شَديدُ الْفَرْجِ، يا غِيابُ الْفَرْجِ، يا عاِذُ الْفَرْجِ يا اللهُ الْفَرْجِ، يا عَظِيمُ الْفَرْجِ، يا حَيُّ الْفَرْجِ، يا قَيُّومُ الْفَرْجِ يا عالىُ الْفَرْجِ، يا رَبُّ الْفَرْجِ، يا اَعْظَمُ الْفَرْجِ، يا اَعزُّ الْفَرْجِ يا اَجَلُّ الْفَرْجِ، يا غَنِيُّ الْفَرْجِ، يا اَكْبَرُ الْفَرْجِ، يا اَزَلِيُّ الْفَرْجِ يا اَوَّلُ الْفَرْجِ، يا اِخْرُ الْفَرْجِ، يا حَقُّ الْفَرْجِ، يا مُبِينُ الْفَرْجِ يا يَقِينُ الْفَرْجِ، يا مالِكُ الْفَرْجِ يا قُعدُوسُ الْفَرْجِ يا مُتَقَدِّسُ الْفَرْجِ، يا واحِدُ الْفَرْجِ، يا اَحَدُ الْفَرْجِ، يا مُتَوَحِّدُ الْفَرْجِ، يا مُمَدِّدُ الْفَرْجِ يا قَهَّارُ الْفَرْجِ، يا رَحِيمُ الْفَرْجِ يا مُفَضَّلُ الْفَرْجِ يا مُتَرَحِّمُ الْفَرْجِ يا قاصِمُ الْفَرْجِ، يا مُكْرِمُ الْفَرْجِ يا مُعَلِّمُ الْفَرْجِ يا مُصْطَفَى الْفَرْجِ يا مُزَكَّى الْفَرْجِ يا وافي

ای احسان کننده، گشایش؛ ای شادی بخش، گشایش؛ ای تجسم عدل و داد، گشایش؛ ای با فضیلت، گشایش؛ ای جزا دهنده، گشایش؛ ای بسیار مهر ورزنده، گشایش؛ ای بسیار نعمت دهنده، گشایش؛ ای بسیار شنوا، گشایش؛ ای پنهان (از دیده ها) گشایش؛ ای کمک کار، گشایش؛ ای گسترنده، گشایش؛ ای آمرزنده گشایش؛ ای ازلی و بی آغاز، گشایش؛ ای آسان کننده، گشایش؛ ای هموار کننده، گشایش؛ ای میراننده، گشایش؛ ای زنده کننده، گشایش؛ ای سود بخش، گشایش؛ ای روزی رسان، گشایش؛ ای سبب ساز، گشایش؛ ای فریادرس، گشایش؛ ای بی نیاز کننده، گشایش؛ ای ثروت بخش، گشایش؛ ای آفریدگار، گشایش؛ ای ناظر و رصد کننده، گشایش؛ ای حاضر، گشایش؛ ای سامان بخش و اصلاح کننده، گشایش؛ ای نگاهبان، گشایش؛ ای قوی، گشایش؛ ای پناه و دادرس، گشایش؛ ای پناه دهنده، گشایش؛ ای خداوند، گشایش؛ ای بسیار بزرگ، گشایش؛ ای زنده، گشایش؛ ای قیم و مدبر امور خلاق، گشایش؛ ای بلند مرتبه، گشایش؛ ای پروردگار (و صاحب اختیار) گشایش؛ ای عظیم تر، گشایش؛ ای عزیزتر (و شکست ناپذیرتر) گشایش؛ ای بزرگوارتر، گشایش؛ ای بی نیاز، گشایش؛ ای بزرگتر (از آنچه به وصف درآید) گشایش؛ ای ازلی (و بی آغاز) گشایش؛ ای اول (و نخستین) گشایش؛ ای آخر (و آخرین) گشایش؛ ای وجود و کمال حق، گشایش؛ ای ظاهر و روشنگر، گشایش؛ ای وجود یقینی، گشایش؛ ای مالک (و دارنده) گشایش؛ ای بسیار پاک و مقدس، گشایش؛ ای منزّه از هر عیب، گشایش؛ ای یکتا، گشایش؛ ای بی همتا، گشایش؛ ای فرد و یگانه، گشایش؛ ای امداد رسان، گشایش؛ ای بسیار قاهر و مسلط، گشایش؛ ای بسیار مهربان، گشایش؛ ای برتری دهنده، گشایش؛ ای ترحم کننده، گشایش؛ ای درهم شکننده (ستمگران) گشایش؛ ای گرامی دارنده، گشایش؛ ای آموزش دهنده، گشایش؛ ای اختیار کننده، گشایش؛ ای پاک کننده، گشایش؛ ای وفا کننده (و کامل کننده)

الْفَرْجِ يَا كَاشِفُ الْفَرْجِ يَا مُصَيِّرُ الْفَرْجِ يَا دَاعِيَ الْفَرْجِ، يَا مَرْجُو الْفَرْجِ، يَا مُتَجَاوِزُ الْفَرْجِ يَا فَاتِحُ الْفَرْجِ يَا مَلِيكَ الْفَرْجِ، يَا مُقَدِّرُ
الْفَرْجِ، يَا مُؤَلِّفُ الْفَرْجِ، يَا مُمَهِّدُ الْفَرْجِ يَا مُؤَيِّدُ الْفَرْجِ يَا شَاهِدُ الْفَرْجِ يَا صَادِقُ الْفَرْجِ يَا مُصَيِّدُ الْفَرْجِ يَا مُدْرِكُ الْفَرْجِ، يَا سَابِقُ
الْفَرْجِ، يَا عَوْنُ الْفَرْجِ يَا لَطِيفُ الْفَرْجِ يَا رَقِيبُ الْفَرْجِ، يَا فَاطِرُ الْفَرْجِ، يَا مُفْنِي الْفَرْجِ يَا مُسَيِّخُ الْفَرْجِ يَا مُمَجِّدُ الْفَرْجِ يَا مَعْبُودُ الْفَرْجِ
يَا مَدْعُو الْفَرْجِ يَا مَرْهُوبُ الْفَرْجِ يَا مُسْتَعَانُ الْفَرْجِ يَا مُلْتَجَأُ الْفَرْجِ، يَا كَهْفُ الْفَرْجِ، يَا عُدَّةُ الْفَرْجِ يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

اللَّهُمَّ بِحَقِّ هَذِهِ الْأَسْمَاءِ الْحُسَيْنِي، وَالْكَلِمَاتِ الْعُلْيَا، وَبِحَقِّ «بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ * قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ * اللَّهُ الصَّمَدُ * لَمْ يَلِدْ
وَلَمْ يُولَدْ * وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ» (١) أَهْلِكَ عَدُوُّ مُحَمَّدٍ وَالِ مُحَمَّدٍ

اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ فُلَانٌ عَدُوُّ اللَّهِ وَعَدُوُّ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ

گشایش؛ ای برطرف کننده (غم و اندوه) گش_ایش؛ ای تغییر دهنده، گشایش؛ ای دعوت کننده، گش_ایش؛ ای مایه امید، گشایش؛ ای گذشت کننده، گشایش؛ ای گشاینده، گشایش؛ ای فرمانروای مقتدر، گشایش؛ ای تقدیر کننده (و اندازه گیرنده) گشایش؛ ای الفت بخش، گش_ایش؛ ای زمینه ساز، گشایش؛ ای تقویت کننده، گشایش؛ ای گواه، گشایش؛ ای راست گفتار و کردار، گشایش؛ ای تصدیق کننده، گشایش؛ ای دریابنده، گشایش؛ ای پیشی گیرنده، گشایش؛ ای یاور، گشایش؛ ای لطف کننده، گشایش؛ ای ناظر و مراقب، گشایش؛ ای شکافنده (آسمان و زمین) گشایش؛ ای فنا کننده، گشایش؛ ای تسخیر کننده (و به خدمت گیرنده) گشایش؛ ای شکوه بخش، گشایش؛ ای ذات مورد پرستش، گشایش؛ ای فرا خوانده شده، گشایش؛ ای ذات پرهیت، گشایش؛ ای مایه امید کمک جویان، گشایش؛ ای محل پناه، گشایش؛ ای پناهگاه، گشایش؛ ای ساز و برگ، گشایش؛ ای صاحب جلال و عظمت و ارجمندی.

بارالها به حق این بهترین نام ها و والا-ترین کلمات و بحق سوره اخلاص (به نام خداوند بخش_اینده بسیار مهربان، بگو موضوع این است که خداوند یکتاست، خداوند بی نیاز است (و همه به او نیازمندند)، هرگز نزاده و زاییده نشده است، و هیچ کس همتای او نیست)(۱) دشمن محمد و آل محمد را نابود گردان،

خداون_دا اگر فلانی _ که دشمن خدا و رسول خدا (که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد)

ص: ۶۱

وَالهِ، وَأَهْلِي بَيْتِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَشَيْعَتِهِ - جَحِيدَ حَقِّهَا وَأَدْعَى بِاطِلَالٍ فَأَنْزَلَ عَلَيْهِ حُسْبَانًا مِنَ السَّمَاءِ وَعَزِيدًا بَاعِجَالًا، آمِينَ، آمِينَ، آمِينَ رَبَّ
الْعَالَمِينَ، وَأَمَانَ الْخَائِفِينَ، أَدْرِكُنَا فِي هَذِهِ الْحَاجَةِ، وَأَغْنِنَا يَا إِلَهِي بِحَقِّ مَلَائِكَتِكَ الْمُقَرَّبِينَ، وَأَنْبِيَاءِكَ الْمُرْسَلِينَ الْمُطَهَّرِينَ،
وَبِشَفَاعَةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، يَا أَيُّهَا الْقَاسِمُ يَا رَسُولَ اللَّهِ، يَا إِمَامَ الرَّحْمَةِ، أَنَا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ،
وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

يَا أَيُّهَا الْحَسَنُ يَا عَلِيَّ بْنَ أَبِي طَالِبٍ، يَا أَمِيرَ الْمُؤْمِنِينَ يَا حُجَّجَةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَتَوَسَّلْنَا
بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

يَا فَاطِمَةَ الزَّهْرَاءِ، يَا بِنْتَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا سَيِّدَتَنَا وَمَوْلَاتِنَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ.

و دشمن اهل بیت و ذریه و شیعیانش است _ حقی را انکار نمود و باطلی را ادعا کرد، بر او آتش و کیفری از آس_مان و عذابی شتابان (و فوری) نازل کن، آمین (اجابت ک_ن) آمین آمین، ای پروردگار جهان ها و جهانیان و مایه امنیت بیمناکان، ما را در این حاجت دریاب، و ای معبود من به فریادمان برس، به حق فرشتگان مقرب در گاهت و انبیای فرستاده شده و پاکت و به برکت شفاعت پیامبرت محمد (که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد).

خداوندا همانا من به واسطه پیامبرت محمد (که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد) به سوی تو رو می کنم،(۱)

ای ابالقاسم ای فرستاده خدا، ای پیشوای رحمت، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند متوسل شده و به درگاه خدا شفاعت جس_تیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای ابوالحسن، ای علی بن ابی طالب، ای امیر مؤمنان، ای حجت خدا بر خلقش، ای سرور و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند توسل نموده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای فاطمه زهرا، ای دختر رسول خدا، ای سرور و مولای ما به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند متوسل شده و به درگاه خدا شفاعت جستیم،

ص: ۶۳

۱- از این قس_مت تا پایان توسل به ذیل عنایت حضرت حجت علیه السلام، این متن در حقیقت همان دعای توسل معروف است.

اللَّهُ وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهَهُ عِنْدَ اللَّهِ اِشْفَعِ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

يَا أَبَا مُحَمَّدٍ، يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ، يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَتَوَسَّلْنَا بِكَ
إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ اِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، يَا حُسَيْنَ بْنَ عَلِيٍّ، يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا
حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ،

وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ اِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ

يَا أَبَا الْحَسَنِ، يَا عَلِيَّ بْنَ الْحُسَيْنِ، يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَتَوَسَّلْنَا
بِكَ إِلَى اللَّهِ وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ اِشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا أَبَا جَعْفَرٍ، يَا مُحَمَّدَ بْنَ
عَلِيٍّ، يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى

و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای ابامحمد، ای حسن بن علی، ای پسر رسول خدا، ای حجت خدا بر خلقش، ای سرور و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند توسل نموده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای اباعبدالله، ای حسین بن علی، ای پسر رسول خدا، ای حجت خدا بر خلقش، ای سرور و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند متوسل شده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای ابالحسن، ای علی بن الحسین، ای پسر رسول خدا، ای حجت خدا بر خلقش، ای سرور و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند توسل نموده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای اباجعفر، ای محمد بن علی، ای پسر رسول خدا، ای حجت خدا

خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ يَا أَبَا عَبْدِ اللَّهِ، يَا جَعْفَرَ بْنَ مُحَمَّدٍ، يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ

يَا أَبَا الْحَسَنِ، يَا عَلِيَّ بْنَ مُوسَى، يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا مُحَمَّدَ بْنَ عَلِيٍّ، يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى

بر خلقش، ای سرور و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند متوسل شده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای اباعبدالله، ای جعفر بن محمد، ای پسر رسول خدا، ای حجت خدا بر خلقش، ای سرور و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند متوسل نموده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای ابابراهیم، ای موسی بن جعفر، ای پسر رسول خدا، ای حجت خدا بر خلقش، ای سرور و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند متوسل شده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای ابالحسن، ای علی بن موسی، ای پسر رسول خدا، ای حجت خدا بر خلقش، ای سرور و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند متوسل نموده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای اباجعفر، ای محمد بن علی، ای پسر رسول خدا، ای حجت خدا بر خلقش، ای سرور

خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ. يَا أَبَا الْحَسَنِ، يَا عَلِيَّ بْنَ مُحَمَّدٍ، يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ، يَا أَبَا مُحَمَّدٍ، يَا حَسَنَ بْنَ عَلِيٍّ، يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا، يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ يَا وَصِيَّ الْحَسَنِ وَالْخَلْفَ الصَّالِحَ، يَا بْنَ رَسُولِ اللَّهِ، يَا حُجَّةَ اللَّهِ عَلَى خَلْقِهِ، يَا سَيِّدَنَا وَمَوْلَانَا إِنَّا تَوَجَّهْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَتَوَسَّلْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَاسْتَشْفَعْنَا بِكَ إِلَى اللَّهِ، وَقَدَّمْنَاكَ بَيْنَ يَدَيْ حَاجَاتِنَا يَا وَجِيهًا عِنْدَ اللَّهِ، اشْفَعْ لَنَا عِنْدَ اللَّهِ.

و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند متوسل شده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای ابا الحسن، ای علی بن محمد، ای پسر رسول خدا، ای حجت خدا بر خلقش، ای سرور و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند توسل نموده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای ابا محمد، ای حسن بن علی، ای پسر رسول خدا، ای حجت خدا بر خلقش، ای سرور و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند متوسل شده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

ای وصی حسن و جانشین شایسته، ای پسر رسول خدا، ای حجت خدا بر خلقش، ای سرور و مولای ما، به راستی ما به واسطه وجود مبارکت به خداوند روی آوردیم و به واسطه تو به درگاه خداوند توسل نموده و به درگاه خدا شفاعت جستیم، و تو را پیشاپیش حاجاتمان قرار دادیم، ای آبرومند درگاه خدا، نزد خدا برای ما شفاعت کن.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاكْشِفْ عَنَّا كُلَّ هَمٍّ، وَفَرِّجْ عَنَّا كُلَّ غَمٍّ، وَأَقْضِ لَنَا كُلَّ حَاجَةٍ مِنْ حَوَائِجِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَعِزَّنَا مِنْ شَرِّ جَمِيعِ مَا خَلَقْتَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَالْبَسِيْنَا دِرْعَكَ الْحَصِينَةَ، وَقِنَا شَرَّ جَمِيعِ خَلْقِكَ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَاحْفَظْ غُرْبَتَنَا، وَاشْتُرْ عَوْرَتَنَا، وَامِنْ رَوْعَتَنَا، وَاكْفِنَا مِنْ بَغْيِ عَلَيْنَا، وَانصُرْنَا عَلَى مَنْ ظَلَمْنَا وَأَعْدَانَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، وَمِنْ جَوْرِ السُّلْطَانِ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ ذِي شَرٍّ، اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا فِي سِتْرِكَ، وَفِي حِفْظِكَ، وَفِي كَنْفِكَ، وَفِي حِزْزِكَ، وَفِي عِيَاذِكَ، وَفِي عِزِّكَ، وَفِي مَنَعِكَ، عَزَّ جَارُكَ، وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ، وَامْتَنِعْ عَائِتُدَكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ، تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوتُ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي لَمْ يَتَّخِذْ وَلَدًا، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ شَرِيكٌ فِي الْمُلْكِ، وَلَمْ يَكُنْ لَهُ وَلِيٌّ مِنَ الذُّلِّ وَكِبْرُهُ تَكْبِيرًا، وَسُبْحَانَ اللَّهِ بُكْرَةً وَأَصِيلًا، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ أَجْمَعِينَ.

خداون_دا بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست_ت، و هر دغدغ_ه و اندوهی را از ما برط_رف فرما، و هر غمی را از ما دور گردان، و هر حاجتی از حاجت های دنیا و آخرت را برای ما برآورده ساز.

خدایا بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، و ما را از شر تمام آنچه آفریده ای پناه ده، بارالها بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، و زره مستحکمت را بر ما بپوشان، و ما را از ش_ر تمام خلقت محافظت بفرما. خداوندا بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، و حرمت ما را در غربت پاس بدار، و نقص و عیبمان را بپوشان و ترسمان را ایمنی بخش، و امور ما را در برابر کسی که به ما ستم کرده کفایت کن، و ما را بر کسی که به ما ظلم نموده یاری فرما، و از شر شیطان رانده شده (از درگاهت) و جور و ستم سلطان و شر هر صاحب شری در امان بدار.

خداون_دا ما را در پوش_ش (آمزش) و حفظ و حمایت، و در امان و پناه و عزت (و شکست ناپذیری) و دفاع محکمت قرار ده، (زیرا) کسی که در جوار توست عزیز است، و مدح و ثنایت عظیم، و پناه برنده به تو (از شر دیگران) در امان است، و هیچ معبودی غیر از تو نیست.

بر (خدای) زنده ای که (هرگز) نمی میرد توکل کرده ام(۱)، و س_پاس و س_تایش خداوندی را سزاست که هیچ فرزندی اختیار نکرده است، و هیچ شریکی در فرمانروایی برایش نیست، و ی_اوری از روی ذل_ت و ناتوانی ندارد، و او را قویاً بزرگ و گرامی بدار(۲)، و خداوند را هر صبحگاه و ش_امگاه تسبیح گوی (و از هر نقص و عیبی منزه بدان) (۳). و هیچ توان و قدرتی نیست_ت مگر به واسطه خداوند بلند مرتبه بزرگ. و درود و رحمت خدا بر محمد و تمام خاندان گرامیش باد.

ص: ۷۱

۱- عبارت «تَوَكَّلْتُ عَلَى الْحَيِّ الَّذِي لَا يَمُوت» در متن دعا، از آیه ۵۸ سوره مبارکه فرقان اقتباس شده است.

۲- متن عربی عبارات اخیر از آیه پایانی سوره مبارکه اسراء گرفته شده است

۳- عبارت «سُبْحَانَ اللَّهِ بَكَرَةً وَأَصِيلاً» در متن دعا، در حقیقت عمل کردن به دستوری است که در آیه ۴۲ سوره مبارکه احزاب به مؤمنین داده شده است

اللَّهُمَّ كَفِّ عَنِّي عَيْدِكَ الضَّعِيفِ «فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ» شَرِّ «فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ» وَذُبِّ عَنْهُ كَيْدَهُ وَمَكْرَهُ وَغَائِلَتَهُ وَبَطْشَهُ وَحِيلَتَهُ وَغَمْرَهُ، وَطَمَّهُ بِالْعَذَابِ طَمًّا، وَقَمَّهُ بِالْبَلَاءِ قَمًّا، وَأَبِحْ حَرِيمَهُ، وَأَرَمِهِ بِيَوْمٍ لَا مَعَادَ لَهُ وَبِسَاعِهِ لَا مَرَدَّ لَهَا، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

اللَّهُمَّ بِحَقِّ الْأَنْبِيَاءِ الْمُعْصُومِينَ، وَبِحَقِّ حُرَمَتِهِمْ لَعْدِيكَ وَمَنْزِلَتِهِمْ عِنْدَكَ، أَهْلِكَ هَلَاكَ عَاجِلًا غَيْرَ أَجَلٍ، وَخُذْهُ أَخَذَ عَزِيزٍ مُقْتَدِرٍ بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ

اللَّهُمَّ بِحَقِّكَ الْعَظِيمِ، وَبِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَبِحَقِّ أَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ، وَبِحَقِّ هَؤُلَاءِ الْأَنْبِيَاءِ الْمُعْصُومِينَ، وَبِحَقِّ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ وَبِحَقِّ مَنْ نَادَاكَ، وَنَاجَاكَ، وَدَعَاكَ فِي الْبَرِّ وَالْبَحْرِ

صَيْلٍ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَعَجَلٍ فَرَجِهِمْ، وَتَفَضُّلٍ عَلَى فُقَرَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالْغِنَى وَالْعَبْرَكِهِ، وَعَلَى مَرْضَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالشِّفَاءِ وَالْعَافِيَةِ، وَعَلَى مَيُوتَى الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالْمَغْفِرَةِ وَالرَّحْمَةِ، وَعَلَى غُرَبَاءِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ بِالرَّدِّ إِلَى أَوْطَانِهِمْ سَالِمِينَ غَانِمِينَ، وَعَلَى الْوَالِدَيْنَا وَأَزْوَاجِنَا وَذُرِّيَّاتِنَا وَأَهْلِ

خداوندا از بنده ضعیفت «فلانی فرزند فلانی» شر «فلانی فرزند فلانی» را باز دار، و مکر و نیرنگ و بدکاری و شدت عمل و حيله و اهانت و عیب جویی اش را از او دور بدار، و آن (شخص شرور) را به شدت در گرداب عذاب غرق کن، و با بلا یا او را (از صحنه روزگار) جارو کن، و حریم خانه اش را (بر دیگران) مباح گردان، و به روز مصیبتی دچارش کن که هیچ بازگشتی ندارد، و به ساعت گرفتاری که هیچ برگشتی برایش نیست، به راستی که تو بر هر چیز بسیار توانایی.

خداوندا به حق پیشوایان معصوم و به پاس حرمتشان نزد خودت و منزلتشان در پیشگاهت او را به هلاکتی فوری و بدون تأخیر بینداز، و مؤاخذه و مجازاتش کن، مؤاخذه خدایی قاهر و قدرتمند (۱)، به رحمت ای مهربانترین مهربانان.

خداوندا به حق عظیمت، و به حق محمد و آل محمد و به حق پیامبران و فرستادگانت، و به حق این پیشوایان معصوم و به حق بندگان صالح و شایسته ات و به حق هر که تو را صدا زد و (با تو) مناجات نمود و تو را در خشکی و دریا خواند،

بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست و فرجشان را زود برسان، و تفضل کرده و بر فقرای مردان و زنان باایمان توانگری و برکت و بر بیماران از زنان و مردان مؤمن شفا و عافیت، و بر مردگان از مردان و زنان باایمان آمرزش و رحمت، و بر افراد غریب از مؤمنین و مؤمنات بازگرداندن به وطنشان با سلامتی و غنیمت (و دست پر)، و بر پدر و مادر و همسران و فرزندان و عائله

ص: ۷۳

۱- عبارت «و خُذْهُ أَخَذَ عَزِيزٍ مُّقْتَدِرٍ» در متن دعا، از آیه ۴۲ سوره مبارکه قمر الهام گرفته است.

حُرَانَتِنَا بِالْعُتُقِ مِنَ النَّارِ وَالْفُوزِ بِالْجَنَّةِ، وَاجْعَلْ لَنَا مِنْ أَمْرِنَا فَرْجًا وَمَخْرَجًا، وَارْزُقْنَا رِزْقًا حَلَالًا طَيِّبًا مِنْ حَيْثُ نَحْتَسِبُ وَمِنْ حَيْثُ لَا نَحْتَسِبُ، وَاخْتِمْ لَنَا بِخَيْرٍ، وَأَصْلِحْ لَنَا شَأْنَنَا، وَأَعِنَّا لِدِينِنَا وَدُنْيَانَا وَأَقْضِ حَوَائِجَنَا كُلَّهَا مِنْ أُمُورِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ مِمَّا لَكَ فِيهِ رِضْيٌ وَلَنَا فِيهِ صَيِّلٌ، وَارْزُقْنَا حَيْجَ بَيْتِكَ الْحَرَامِ، وَزِيَارَةَ النَّبِيِّ وَالْآئِمَّةِ عَلَيْهِمُ السَّلَامُ فِي عَامِنَا هَذَا وَفِي كُلِّ عَامٍ، وَاجْعَلْنَا فِي طَاعَتِكَ مُجِدِّدِينَ، وَفِي خِدْمَتِكَ رَاغِبِينَ، وَقِنَا بِفَضْلِ رَحْمَتِكَ عَذَابَ الْفَقْرِ وَالْقَبْرِ وَالنَّارِ وَسَيِّئَاتِ الْمَوْتِ، وَأَهْوَالَ يَوْمِ الْقِيَامَةِ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ثم يسجد سجده الشكر، ويسأل حاجته، تقضى إن شاء الله تعالى.

٢٢_ لطلب تفريج الغم والهَم

قال عليه السلام : يصلّي ركعتين يقرأ في كلّ واحدة منهما الحمد مرّة وإنّا أنزلناه ثلاث عشرة مرّة، فإذا فرغ سجد وقال:

اللَّهُمَّ يَا فَارِجَ الْهَمِّ وَكَاشِفَ الْغَمِّ (١٤) وَمُجِيبَ دَعْوَةِ الْمُضْطَرِّينَ،

ص: ٧٤

(و نان خورانم_ان) رهایی از آتش و کامیابی به بهشت_ت را ارزانی دار، و گشایش و راه چاره ای (از مش_کلاحت) در کارمان قرار بده، و روزی ح_لال و پاکیزه ای به ما روزی کن از جایی که گمان می بریم و از جایی که گمان نمی بریم. (۱)

و عاقبت کارمان را ختم به خیر بفرما، و شئون و کارهایمان را سر و سامان بده، و ما را در امور دین و دنیا مان یاری کن، و تمام حاجاتمان در زمینه امور دین و آخرت را (البته) در آنچه خشنودی تو و صلاح ما در آن است برآورده کن، و به فریادمان برس و ما را دریاب.

و حج خانه با حرمت و زیارت پیامبر و ائمه (که سلام تو بر آنان باد) را امسال و هر سال روزی (و نصیب) ما گردان، و ما را از عذاب فقر و قبر و آتش و سكرات مرگ و ترس و هراس های روز قیامت محافظت کن ای مهربانترین مهربانان.

سپس سجده ش_کر به جای آورد و حاجتش را بخواهد، که ان شاء الله تعالی برآورده می شود.

دعای بیست و دوم: دعای آن حضرت علیه السلام برای درخواست برطرف کردن غم و اندوه

امام رضا علیه السلام فرمودند: (هر که غم و اندوهی دارد) دو رکعت نماز به جا آورد، و در هر رکعت یک بار حمد و ۱۳ بار سوره قدر بخواند، و هنگامی که از نماز فارغ شد به سجده رفته و بگوید:

خداون_دا ای گشاینده و زداین_ده (ابره_ای) حزن و اندوه(۲) و (ای) برطرف کنن_ده غ_م و (ای) اجابت کنن_ده دعای انسان های مضطر و بیچ_اره

ص: ۷۵

-
- ۱- عبارات اخیر در متن دعا، از آیات ۲ و ۳ سوره مبارکه طلاق الهام گرفته است.
 - ۲- در کتاب "المس_تدرک" به جای واژه «الْعَمَّ» در متن دعا، واژه «الضَّرَّ» آمده است که به معنای «خس_ارت و گرفتاری» می باشد.

وَ رَحْمَانَ الدُّنْيَا، وَرَحِيمَ الْآخِرَةِ، صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَارْحَمْنِي رَحْمَةً تُطْفِئُ بِهَا عَنِّي غَضَبَكَ وَسَخَطَكَ، وَتُغْنِيَنِي بِهَا عَمَّنْ (١٥) سِوَاكَ.

ثُمَّ يَلصِقُ خَدَّهُ الْيَمَنَ بِالْأَرْضِ، وَيَقُولُ: يَا مُيَذَّلَ كُلِّ جَبَّارٍ عَنِيدٍ، وَيَا مُعَزَّ كُلِّ ذَلِيلٍ (١٦) قَدْ وَحَقَّقَكَ بَلَاغَ الْمَجْهُودِ مِنِّي فِي أَمْرِ «كَذَا»، فَفَرِّجْ عَنِّي

ثُمَّ يَلصِقُ خَدَّهُ الْإيسَرَ بِالْأَرْضِ وَيَقُولُ: مِثْلَ ذَلِكَ، ثُمَّ يَعُودُ إِلَى سَجُودِهِ [عَلَى جَبْهَتِهِ] وَيَقُولُ مِثْلَ ذَلِكَ، فَإِنَّ اللَّهَ سُبْحَانَهُ يَفْرِجُ غَمَّهُ، وَيَقْضِي حَاجَتَهُ.

٢٣_ لطلب تفريج الغموم والهموم

اللَّهُمَّ أَنْتَ ثِقْتِي فِي كُلِّ كَرْبٍ، وَأَنْتَ رَجَائِي فِي كُلِّ شِدَّةٍ، وَأَنْتَ لِي فِي كُلِّ أَمْرٍ نَزَلَ بِي ثِقَةٌ وَعُيْدَةٌ، كَمْ مِنْ كَرْبٍ يَضْمَعُ عَنْهُ الْفُؤَادُ وَتَقِلُّ فِيهِ الْحِيلَةُ، وَتَعْيِي فِيهِ الْأُمُورُ، وَيَخْذُلُ فِيهِ الْبُعِيدُ وَالْقَرِيبُ وَالصَّدِيقُ، وَيَشْمُتُ فِيهِ الْعَدُوُّ، أَنْزَلْتَهُ بِكَ وَشَكَوْتَهُ إِلَيْكَ، رَاغِبًا إِلَيْكَ فِيهِ عَمَّنْ سِوَاكَ، فَفَرِّجْتَهُ وَكَشَفْتَهُ وَكَفَيْتَنِيهِ، فَأَنْتَ وَلِيُّ كُلِّ نِعْمَةٍ وَصَاحِبُ كُلِّ حَاجَةٍ، وَمُنْتَهَى كُلِّ رَغْبَةٍ،

ص: ٧٦

و (ای) بخشاینده (در) دنیا، و بس یار مهربان (در) آخرت، ب ر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، و بر م ن رح م ک ن رحمت ی ک ه به وسیله آن خشم و ناراضیت ی ات نس یت به من را خاموش سازی، و م را از غیر خودت بی نیاز کنی. (۱) سپس گونه راست خود را به زمین چسبانده و بگوید:

ای ذلیل کننده هر متکبر سرکشی، و ای عزیز کننده هر خوار و ذلیلی (۲)، قسم به حق خودت که حقیقتاً در مورد کار فلان سختی و مش قتم به نهایت ش دت رسیده (کارد به استخوانم رسیده)، پس گشایش را نصیبم فرما.

سپس گونه چپ خویش را به زمین چسبانده و مانند همان عبارت را بگوید، آن گاه به حالت سجده روی پیشانی بر شده و مانند آن عبارت را بگوید، که در این صورت خداوند سبحان غم و اندوه او را بزدايد و حاجتش را بر آورد.

دعای بیست و سوم: دعای آن حضرت علیه السلام برای طلب گشایش در غم ها و اندوه ها

خداوندا تو (تکیه گاه و مایه) اطمینان من در هر گرفتاری هستی، و تو (مایه) امید من در هر سختی می باشی، و تو در هر موضوعی که برایم پیش می آید (مایه) اطمینان و پشتوانه منی، چه بسا گرفتاری که دل در آن سست و لرزان می شود، و راه چاره در آن کم می شود (و بسته می شود) و کارها در آن به درماندگی میرسد و (اش خاص) دور و نزدیک و دوست، (انسان را) در آن تنها می گذارند، و دشمن در آن شماتت می کند، و آن گرفتاری را به درگاه تو آوردم و آن را به تو شکایت نمودم، در حالی که از دیگران روی گرداننده و فقط به سوی تو توجه نمودم، و تو آن گرفتاری را گشایش داده و برطرف کرده و مرا در آن کفایت نمودی.

چرا که تو صاحب اختیار هر نعمت و همراه (خلایق) در هر حاجت، و سرمنزل هر نیایش و گزاشی.

ص: ۷۷

۱- در نسخه ای دیگر به جای «عَمَّن سِوَاكَ» عبارت «عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ» آمده، به معنای «از رحمت و مهربانی فردی غیر خودت»

۲- در نس خه دیگر ر پس از عبارت «و مِعِزِّ كُلِّ ذَلِيلٍ» عبارت «و مُيَذُّلِ كُلِّ عَزِيزٍ» نیز آمده اس ت، به معنای: «و خوارکننده هر عزیزی»

فَلَمَكَ الْحَمِيدُ كَثِيرًا، وَلَمَكَ الْمَنْ فَاضِلًا، بِنِعْمَتِكَ تَتِمُّ الصَّالِحَاتُ، يَا مَعْرُوفًا بِالْمَعْرُوفِ مَعْرُوفٌ، وَيَا مَنْ هُوَ بِالْمَعْرُوفِ مَوْصُوفٌ،
أَنْلِنِي مِنْ مَعْرُوفِكَ مَعْرُوفًا تُغْنِينِي بِهِ عَنْ مَعْرُوفٍ مِنْ سِوَاكَ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

٤. أدعيته عليه السلام لطلب قضاء الحوائج

٢٤_ لقضاء الحوائج متوسلاً بالمصحف، وبمحمد وآله عليهم السلام

بالإسناد عن الرضا عليه السلام قال: إذا حزبك (١٧) امر شديد، فصل ركعتين تقرأ في إحداهما: الفاتحة وآية الكرسي، وفي الثانية: الحمد و«إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» ثم خذ المصحف وارفعه فوق رأسك، وقل:

اللَّهُمَّ بِحَقِّ مَنْ أَرْسَلْتَهُ إِلَى خَلْقِكَ، وَبِحَقِّ كُلِّ آيَةٍ فِيهِ، وَبِحَقِّ كُلِّ مَنْ مَدَّخْتَهُ فِيهِ عَلَيْكَ، وَبِحَقِّكَ عَلَيْهِ، وَلَا نَعْرِفُ أَحَدًا أَعْرَفَ
بِحَقِّكَ مِنْكَ. يَا سَيِّدِي يَا اللَّهُ عَشْرَ مَرَّاتٍ، بِحَقِّ مُحَمَّدٍ عَشْرًا، بِحَقِّ عَلِيِّ عَشْرًا، بِحَقِّ فَاطِمَةَ عَشْرًا. بِحَقِّ إِمَامٍ بَعْدَ كُلِّ إِمَامٍ بَعْدَهُ.

ص: ٧٨

پس سپاس و سـتایش بسیار فقط از آن تو، و نعمت بخشـی فراوان شایسته توست. با نعمت کارهای شایسته کامل می شود، ای (موجود) شناخته شده ای که با نیکی و احسان شناخته شده ای، و ای کسی که به نیکوکاری توصیف می شود، از احسانت عطا و بخششی نصیب کن که به واسـطه آن از نیکی غیر تو بی نیازم سـازی، بـه رحمت ای مهربان ترین مهربانان.

۴_ دعاهای آن حضرت علیه السلام برای درخواست برآورده شدن حاجات

دعای بیست و چهارم: دعای امام علیه السلام برای برآورده شدن حوائج با توسل جستن به قرآن کریم

و محمد و آل گرامی اش علیهم السلام

با ذکر سند از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند: اگر به مشکل سختی برخورد کردی (۱)، دو رکعت نماز بگذار در رکعت اول سوره حمد و آیه الکرسی و در رکعت دوم سوره حمد و قدر را بخوان، سپس مصحف شریف را بگیر و بالای سرت قرار داده و بگو:

خداوندا به حق کسی که به سوی آفریدگانت فرستادی، و به حق هر آیه ای که در آن (قرآن) است، به حق کسی که در آن مدحش نمودی بر تو دارد، و به حق تو بر او، و ما هیچ کس را نمی شناسیم که به حق تو از خودت داناتر باشد، ای سرورم، ای الله (ده مرتبه) به حق محمد (ده مرتبه) به حق علی (ده مرتبه) به حق فاطمه (ده مرتبه) و همین گونه به حق هر امامی بعد از هر امامی

ص: ۷۹

۱- در نسخه ای دیگر به جای کلمه «حزبک» واژه «حزنک» آمده است به معنای: «تو را محزون کرد»

عشرا، حتّى تنتهى إلى الإمام الحقّ الذى هو إمام زمانك، فإنّك لا تقوم من مقامك حتّى يقضى الله حاجتك.

٢٥_ لقضاء الحوائج

يا صاحِبِى فى شِدَّتِى، وَيَا وَلِيَّى فى نِعْمَتِى، وَيَا إِلَهَى وَالَهَ إِبرَاهِيمَ وَأَسْحَاقَ وَيَعْقُوبَ، يَا رَبَّ كَهيعص وَيَس وَالْقُرْآنِ الْحَكِيمِ.

أَسْأَلُكَ يَا أَحْسَنَ مَنْ سُئِلَ، وَيَا خَيْرَ مُرْتَجَى، أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّىَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَإِلِ مُحَمَّدٍ.

٢٥_ لقضاء الحوائج بعد الصيام والصلاه

رَوَى عن أبى الحسن الرضا عليه السلام أنّه قال: من كانت له حاجه قد ضاق بها ذرعا فلينزّلها بالله تعالى جَلَّ جلاله. إلى أن قال:

فليصم يوم الأربعاء والخميس والجمعه، ثمّ ليغسل رأسه بالخطميّ يوم الجمعه و يلبس أنظف ثيابه و يتطيّب بأطيب طيبه، ثمّ يقدّم صدقه على امرئ مسلم بما تيسر من ماله، ثمّ ليبرز إلى آفاق السماء، ولا يحتجب ويستقبل القبله ويصلّى ركعتين:

يقرأ فى الأولى فاتحه الكتاب و «قُلْ هُوَ اللهُ أَحَدٌ» خمس عشره مرّه، ثمّ يركع فيقرأها خمس عشره مرّه، ثمّ يرفع رأسه فيقرأها

خمس

ص: ٨٠

ده بار خدا را قسَم می دهی تا به امام حق که امام زمانت است بررسی، اگر این عمل را انجام دهی از جایز برنخیزی مگر اینکه خداوند حاجتت را برآورده باشد.

دعای بیست و پنجم: دعای آن حضرت علیه السلام برای برآورده شدن حاجات

ای رفیق و همراه من در سختیم، و ای صاحب اختیار من در نعمتم، و ای معبود من و معبود ابراهیم و اسحاق و یعقوب (۱) علیهم السلام، ای پروردگار کهیصص (۲) و یس و قرآن حکیم (و استوار) (۳)، از تو درخواست می کنم ای بهترین کسی که مورد درخواست قرار گرفته و ای بهترین مایه امید، از تو می خواهم که بر محمد و آل محمد صل الله علیه و آله وسلم درود و رحمت فرستی.

دعای بیست و ششم: دعای امام علیه السلام برای برآورده شدن حوائج بعد از روزه و نماز

از امام ابی الحسن الرضا علیه السلام روایت شده که فرمود: هر که حاجتی دارد که طاقتش در آن طاق شده آن را به درگاه خدای تعالی که نامش پر عظمت باد بیاورد ... تا آنکه فرمود:

پس روزهای چهارشنبه و پنجشنبه و جمعه را روزه بگیرد، روز جمعه سر خود را با گل خطمی بشوید و تمیزترین لباسهایش را بپوشد و با بهترین عطرش خود را خوشبو نماید، سپس به هر اندازه که برایش ممکن است از مالش به مردی مسلمان صدقه دهد، سپس به زیر آسمان رود، و سرش را نپوشاند و به سوی قبله رو نموده و دو رکعت نماز گزارد: در رکعت اول فاتحه الكتاب و ۱۵ بار «قل هو الله احد» را بخواند و سپس رکوع نموده و ۱۵ بار آن را بخواند، سپس سر خویش را از رکوع بلند کرده

ص: ۸۱

۱- عبارت «و إله إبراهيم و إسحاق و یعقوب» از آیه ۱۳۳ بقره گرفته شده است.

۲- ای واژه یک ی از حروف مقطعه قرآن کریم است که به عنوان آیه اول در سوره مبارکه مریم به کار رفته است.

۳- عبارت «یس و القرآن الحکیم» در متن دعا، از آغاز سوره مبارکه یس گرفته شده است.

عشره مرّه، ثمّ يسجد فيقرأها خمس عشره مرّه، ثمّ يرفع رأسه فيقرأها خمس عشره مرّه، ثمّ يسجد ثانيه فيقرأها خمس عشره مرّه، ثمّ ينهض فيقول مثل ذلك في الركعه الثانيه، فإذا جلس للتشهد قرأها خمس عشره مرّه ثمّ يتشهد ويسلم ويقرأها خمس عشره مرّه، ثمّ يخّر ساجدا ويقرأها خمس عشره مرّه، ثمّ يضع خده الأيمن على الأرض فيقرأها خمس عشره مرّه، ثمّ يضع خده الأيسر على الأرض فيقول مثل ذلك، ثمّ يخّر ساجدا فيقول وهو ساجد يبيكى:

يا جوادُ يا ماجدُ، يا واحدُ يا أحدُ يا صمدُ، يا مَنْ لَمْ يَلِدْ وَلَمْ يُولَدْ وَلَمْ يَكُنْ لَهُ كُفُوًا أَحَدٌ، يا مَنْ هُوَ هَكَذَا وَلَا هَكَذَا غَيْرُهُ

أَشْهَدُ أَنَّ كُلَّ مَعْبُودٍ مِنْ لَدُنْ عَرْشِكَ إِلَى قَرَارِ أَرْضِكَ باطلٌ إِلَّا وَجْهَكَ جَلَّ جَلالُكَ، يا مُعِزُّ كُلِّ ذَلِيلٍ، ويا مُدِلُّ كُلِّ عَزِيزٍ، تَعَلَّمْ كُرْبَتِي، فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَفَرِّجْ عَنِّي.

ثمّ تقلب خدك الأيمن وتقول ذلك ثلاثا، ثمّ تقلب خدك الأيسر وتقول مثل ذلك.

٢٧_ لقضاء الحوائج بروايه أخرى تقول في سجودك:

اللَّهُمَّ إِنَّ كُلَّ مَعْبُودٍ مِنْ لَدُنْ عَرْشِكَ إِلَى قَرَارِ أَرْضِكَ فَهُوَ باطلٌ مُضْمَحِلٌّ سِوَاكَ، فَإِنَّكَ أَنْتَ اللَّهُ الْحَقُّ الْمُبِينُ، اقْضِ لِي حَاجَةَ كَذَا وَكَذَا السَّاعَةَ السَّاعَةَ، وتلخ فيما أردت.

ص: ٨٢

و ۱۵ بار آن را بخواند، آنگاه به سجده رفته و ۱۵ بار آن را بخواند، و سر از سجده برداشته و ۱۵ بار بخواند، و در سجده دوم نیز ۱۵ بار آن را بخواند، سپس برخیزد و رکعت دوم را مانند رکعت اول به جای آورد. و هنگامی که برای تشهد می‌نشیند قبل از تشهد ۱۵ بار آن را بخواند، آنگاه تشهد را خوانده و سلام دهد و باز ۱۵ بار آن را بخواند، سپس به سجده درافتد و ۱۵ بار آن را بخواند، سپس گونه راستش را بر زمین نهاده و ۱۵ بار آن را بخواند، آنگاه گونه چپش را به زمین نهاده و مانند آن را بگوید، سپس به سجده درافتد و در حال سجده و گریه بگوید:

ای س_خاوتمند، ای دارای مجد و عظمت، ای یگانه، ای یکتا، ای بی نیاز(ی که همه به او نیازمندند)، ای کسی که نزاده و زاده نشده است و هیچ کس همتای او نیست،(۱) ای کسی که او چنین است و هیچ کس غیر از او این چنین نیست.

شهادت می‌دهم که هر معبودی از ساحت عرش گرفته تا قرارگاه زمین، باطل و بی اساس است مگر وجه (و ذات) کریمت عظمت و شکوهت پرعظمت باد. ای عزیز کننده هر ذلیل و ای ذلیل کننده هر عزیزی، تو رنج و گرفتاریم را نیک می‌دانی، پس بر محمد و خاندانش درود و رحمت فرست و گشایش (مشکلم) را نصیبم فرما.

آن گاه گونه راست را بر زمین گذاشته و سه بار این عبارت را می‌گویی، سپس گونه چپ خود را بر زمین نهاده و مانند آن را می‌گویی.

دعای بیست و هفتم: برای برآورده شدن حاجات (به روایتی دیگر)

(پس از اعمال) در سجده می‌گویی:

خداوندا مسلماً هر معبودی از ساحت عرش تا قرارگاه زمین باطل و بی اساس و فنا شدنی است غیر از ذات پاکت، چرا که تو خداوند حق و آشکار و روشنگری، فلان و فلان حاجت را برایم برآورده به خیر فرما، الآن الآن. و در خواسته ات اصرار و پافشاری می‌کنی.

ص: ۸۳

۱- چن د جمل ه آخر در متن دعا، در حقیقت آیات س_وره مبارکه توحید اس_ت که حضرت رضا علیه السلام در اینجا اقتباس فرموده اند.

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

اللَّهُمَّ حَيْدِيرٌ مَنْ أَمَرْتَهُ بِالدُّعَاءِ أَنْ يَدْعُوكَ وَمَنْ وَعَدْتَهُ بِالْأَجَابَةِ أَنْ يَرْجُوكَ، وَلِي اللَّهُمَّ حَاجَةٌ قَدْ عَجَزْتُ عَنْهَا حِيَلِي، وَكَلْتُ فِيهَا طَاقَتِي، وَضَعُفْتُ عَنْ مَرَامِهَا قُدْرَتِي، وَسَوَّلْتُ لِي نَفْسِي الْأَمِيرَةَ بِالسُّوءِ، وَعِيدُوِي الْعُرُوزُ الَّذِي أَنَا مِنْهُ مُبْتَلِي: أَنْ أَرْغَبَ فِيهَا إِلَى ضَعِيفٍ مِثْلِي، وَمَنْ هُوَ فِي النُّكُولِ شَكْلِي، حَتَّى تَدَارَكْتَنِي رَحْمَتُكَ، وَبَادَرْتَنِي بِالتَّوْفِيقِ رَأْفَتُكَ، وَرَدَدْتَ عَلَيَّ عَقْلِي بِتَطَوُّلِكَ

وَالْهَمَّتَنِي رُشْدِي بِتَفْضُلِكَ، وَأَحْيَيْتَ بِالرَّجَاءِ لِمَكَ قَلْبِي، وَأَزَلْتَ خُدَعَهُ عِيدُوِي عَنْ لُبِّي، وَصَيَّحَحْتَ بِالتَّأْمِيلِ فِكْرِي، وَشَرَحْتَ بِالرَّجَاءِ لِاسْتِعَافِكَ صِدْرِي وَصَوَّرْتَ لِي الْفَوْزَ بِبُلُوغِ مَا رَجَوْتُهُ، وَالْوُصُولَ إِلَى مَا أَمَلْتُهُ، فَوَقَفْتُ اللَّهُمَّ رَبِّ بَيْنَ يَدَيْكَ سَائِلًا لَكَ، ضَارِعًا إِلَيْكَ، وَاثِقًا بِكَ

دعای بیست و هشتم: دعای آن حضرت علیه السلام برای برآورده شدن حاجات با توسل به ثنا و ستایش خداوند تعالی

به نام خداوند بخشاینده بسیار مهربان،

بارالها آن کس که او را امر به دعا فرمودی سزاوار است که تو را بخواند و آن کس که وعده اجابت به او دادی سزاوار است که به تو امید داشته باشد. خداوندا مرا حاجتی است که فکرم از پیدا کردن راه چاره آن عاجز مانده و توان و طاقتم در آن به خستگی دچار شده و قدرتم از جستجوی راه حلش ضعیف شده است، و نفس اماره ام که بسیار به بدی امر می کند (۱)، و دشمن فریبکارم (ابلیس) که به واسطه وجود او مورد آزمایش هستم این مطلب را برایم زیبا جلوه دادند که در این گرفتاری به فرد ضعیفی مانند خودم توجه و رجوع کنم، کسی که در ضعف نسبت به درمان آن همانند خودم است. تا این که رحمت پی در پی مرا فرا گرفت، و رأفت و مهربانیت با نصیب کردن توفیق از (فکر و اندیشه) من پیش افتاد، و با بخشش و عطایت عقلم را به من بازگرداندی،

و با تفضل و احسانت راه هدایتم را به من الهام نمودی، و قلبم را با امید به خودت زنده کردی، و مکر و نیرنگ دشمنم (ابلیس) را از عقل و خردم زایل نمودی، و با امیدواری (به فضل) فکرم را تصحیح کردی، و با امید نسبت به مساعدتت سینه ام را گشاده گردانده و وسعت بخشیدی، و کامیابی را با رسیدن به آنچه امید داشتم و دست یابی به آن چه آرزو می کردم برایم ترسیم کردی، و در نتیجه (اکنون) من در پیشگاهت ایستاده ام درحالی که (نیازم) را از تو درخواست کرده و به سوی تو تضرع و ناله نموده و به (فضلت) اعتماد دارم،

ص: ۸۵

۱- متن عربی این عبارت به قسمتی از آیه ۵۳ سوره مبارکه یوسف اشاره دارد.

مُتَوَكِّلًا- عَلَيَّكَ فِي قَضَاءِ حَاجَتِي، وَتَحْقِيقِ أُمِّيَّتِي، وَتَصَدِيقِ رَغْبَتِي قَانَجِحِ اللَّهُمَّ حَاجَتِي بِإِيْمَنِ نَجَاحِ، وَاهْدِهَا سَبِيلَ الْفَلَاحِ،
وَاعْزِزْنِي اللَّهُمَّ بِكَرَمِكَ مِنَ الْخَيْبَةِ وَالْقُنُوطِ وَالْأَنَاهِ وَالْتَّسْبِيطِ بِهَيْئِ اجَابَتِكَ وَسَابِغِ مَوْهَبَتِكَ، إِنَّكَ مَلِيٌّ وَلِيٌّ، وَعَلَى عِبَادِكَ
بِالْمَنَائِحِ الْجَزِيلَةِ وَفِيَّ وَأَنْتَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، وَبِكُلِّ شَيْءٍ مُحِيطٌ، وَبِعِبَادِكَ خَيْرٌ بَصِيرٌ.

٢٩_ لقضاء الحوائج متوسلاً بأسماء الله تعالى

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِالْعَيْنِ الَّتِي لَا تَنَامُ، وَبِالْعِزِّ الَّتِي لَا يُرَامُ وَبِالْمُلْكِ الَّتِي لَا يُضَامُ، وَبِالنُّورِ الَّتِي لَا يُطْفَأُ، وَبِالْوَجْهِ الَّتِي لَا يَنْبَلَى،
وَبِالْحَيَاةِ الَّتِي لَا تَمُوتُ، وَبِالضَّمَّةِ الَّتِي لَا تُفْهَرُ، وَبِالدُّمُومَةِ الَّتِي لَا تَفْنَى وَبِالْأَسْمِ الَّتِي لَا يُرَدُّ، وَبِالرُّبُوبِيَّةِ الَّتِي لَا تُشْتَدُّ: أَنْ
تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَفْعَلَ بِي «كَذَا وَكَذَا»

وتذكر حاجتك تُقضى إن شاء الله تعالى.

ص: ٨٦

و در برآورده شدن حاجتم و انجام شدن خواسته و آرزویم و به حقیقت پیوستن میل و رغبتم بر تو توکل کرده ام.

پس خداوندا حاجتم را با مبارک ترین راه موفقیت (و برآورده شدن) برآورده ساز، و آن را به راه رستگاری (و دست یابی) هدایت فرما، و به خاطر کرم و بزرگواریت _ ای خدا _ با اجابت گوارایت و عطای فراگیری مرا از یأس و نومیدی و تأخیر و سستی و تنبلی و ایستایی در امان بدار، (زیرا) به راستی تو بی نیاز (و مورد اطمینان) و صاحب اختیاری، و نسبت به بندگانت با بخشش های فراوان وفاداری، و تو بر هر چیزی بسیار توانایی و بر هر چیزی احاطه داری، (۱) و نسبت به بندگانت آگاه و بینایی. (۲)

دعای بیست و نهم: دعای امام علیه السلام برای برآورده شدن حاجات با توسل به اسماء خداوند تعالی

خداوندا همانا از تو درخواست می کنم به (حق) چشمی که (هرگز) نمی خوابد، و به عزتی که (غلبه بر آن) اراده نمی شود (و رسیدن به آن به ذهن کسی خطور نمی کند) و به سلطنت و فرمانروایی که مورد قهر و زورگویی (و کم شدن) قرار نمی گیرد، و به نوری که (هرگز) خاموش نمی شود، و به آن وجه (ذات) کریمی که (هرگز) کهنه و مندرس نمی شود، و به حیاتی که (هرگز) نمی میرد، و به س_روری و سالاری ای که مقهور و مغلوب نمی شود، و به پایدار بودن که (هرگز) فنا نمی شود، و به آن اس_می (و صفتی) که رد نمی شود، و به ربوبیتی (و تدبیری) که خوارش_مرده نمی شود، (به تمام این چیزهایی که گفته شد از تو درخواست می کنم) که بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرستی و در مورد من فلان و فلان لطف را انجام دهی.

و به جای (فلان و فلان) حاجت خود را بیان می داری، و این ش_اء الله تعالی برآورده خواهد شد.

ص: ۸۷

۱- عبارت « بکل شیءٍ مُحیطٌ » در متن دعا، از پایان آیه ۵۴ سوره مبارکه فصلت اخذ شده است.

۲- عبارت « و بعبادکَ خبیرٌ بصیرٌ » با تغییر اندکی از آیات ۲۷ سوره شوری، ۳۱ فاطر، و ۳۰ و ۹۶ اسراء گرفته شده است.

بالإسناد عن أبي جعفر عليه السلام قال: جاء رجل إلى الرضا عليه السلام فقال: يا بن رسول الله إني ذو عيال وعليّ دين، وقد اشتدّت حالي، فعلمني دعاءً إذا دعوت الله عزّوجلّ به رزقني الله، فقال: يا عبد الله، توضّأ واسبغ وضوءك، ثم صلّ ركعتين تتمّ الركوع والسجود فيهما، ثم قل:

يا ماجدُ يا كريمُ، يا واحدُ يا كريمُ، اتَّوَجَّهُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ - يَا مُحَمَّدُ يَا رَسُولَ اللَّهِ ، إِنِّي اتَّوَجَّهُ بِكَ إِلَى اللَّهِ رَبِّكَ وَرَبِّ كُلِّ شَيْءٍ - أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى أَهْلِ بَيْتِهِ، وَأَسْأَلُكَ نَفْحَةً مِنْ نَفْحَاتِكَ، وَفَتْحاً يَسِيرًا، وَرِزْقًا وَسِعًا، اللَّهُمَّ بِهِ شَعْنِي، وَأَقْضِي بِهِ دَيْنِي، وَأَسْتَعِينُ بِهِ عَلَى عِيَالِي.

دعای سی ام: دعای حضرت علیه السلام برای ادای دین با توسل به اسماء خداوند تعالی

با ذکر سند از ابوجعفر (امام جواد) علیه السلام روایت شده که فرمودند: مردی پیش امام رضا علیه السلام آمد و عرض کرد: ای پسر رسول خدا من عیال وارم و دین و قرضی بر گردن دارم و وضعیت معیشتم سخت شده است، پس دعایی به من تعلیم فرما که هنگامی که خداوند عزوجل را با آن می خوانم خداوند مرا روزی دهد. حضرت فرمودند: ای بنده خدا، وضوی شادابی بگیر، سپس دو رکعت نماز گزار و رکوع و سجود آن را کامل و نیکو انجام بده، سپس بگو:

ای شکوهمند، ای بزرگوار و بخشنده، ای یگانه ای کریم و بزرگوار، به واسطه محمد پیامبرت که پیامبر رحمت است. ای محمد، ای فرستاده خدا، همانا من به واسطه وجود مبارک تو به سوی خداوند که پروردگارت و پروردگار هر چیزی است روی آورده ام، که تو (ای خدا) بر محمد و اهل بیت او درود و رحمت فرس_تی، و از تو نسیمی از نسیم های رحمت را می خواهم و فتح و موفقیتی آس_ان و روزی گسترده ای از تو می خواهم که به وسیله آن پراکنندگی ام را جمع کنم (و زندگی ام را سر و سامان دهم) و قرض خود را ادا نمایم و از آن روزی برای معیشت زن و فرزندم کمک بگیرم.

أدعيته عليه السلام في الأوقات

١. أدعيته عليه السلام في أيام الشهر

٣١_ في كل يوم من شعبان

من قال في كل يوم من شعبان سبعين مره: أَسْتَغْفِرُ اللَّهَ، وَأَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ

كتب الله تعالى له براءة من النار وجوازا على الصراط وأحله دار القرار.

٣٢_ في آخر شهر شعبان

عن عبدالسلام بن صالح الهروي أنه قال: دخلت على أبي الحسن علي بن موسى الرضا عليه السلام في آخر جمعه من شهر شعبان، فقال لي: يا أبا الصلت إن شعبان قد مضى أكثره، وهذا آخر جمعه منه، فتدارك فيما بقي منه تقصيرك فيما مضى منه إلى أن قال: وأكثر من أن تقول فيما بقي من هذا الشهر:

اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ تَكُنْ قَدْ غَفَرْتَ لَنَا فِيمَا مَضَى مِنْ شَعْبَانَ، فَاعْفِرْ لَنَا فِيمَا بَقِيَ مِنْهُ. فَإِنَّ اللَّهَ تَبَارَكَ وَتَعَالَى يَعْتَقُ فِي هَذَا الشَّهْرِ رِقَابًا مِنَ النَّارِ لِحَرَمِهِ شَهْرَ رَمَضَانَ.

بخش سوم: دعاهای حضرت علیه السلام در اوقات و زمانها

۱- دعاهای حضرت علیه السلام در روزهای ماه

دعای سی و یکم: دعای امام علیه السلام در هر روز از ماه شعبان المعظم

(از امام رضا علیه السلام روایت شده که:) هر که در هر روز از ماه شعبان هفتاد بار بگوید: استغفرُ الله و اسأله التَّوبه (از خداوند آمرزش می خواهم و توبه را از او درخواست می کنم) خداوند برائت (دور شدن) از آتش و گذر کردن از صراط را برایش می نویسد (و مقرر می دارد) و او را در خانه اقامت ابدی (بهشت) ساکن می گرداند.

دعای سی و دوم: دعای آن حضرت علیه السلام در آخر ماه شعبان المعظم

از عبدالله بن صالح هروی (اباصلت) روایت شده که: در آخرین جمعه ماه شعبان بر امام ابی الحسن علی بن موسی الرضا علیه السلام وارد شدم، حضرت به من فرمودند: ای اباصلت، بخش اکثر ماه شعبان سپری شده، و این آخرین جمعه آن است، پس در این مقداری که از آن باقی مانده کوتاهی ات را در آنچه از آن سپری شده جبران کن ... تا این که فرمودند: و در باقیمانده این ماه این عبارات را زیاد بگو: خداوندا اگر در آن مقدار از شعبان که سپری شده ما را نیامرزیده ای، پس در آنچه از آن باقی مانده ما را بیامرز. زیرا به راستی خداوند تبارک و تعالی به حرمت ماه مبارک رمضان در این ماه بندگان (زیادی) را از آتش دوزخ آزاد می سازد.

٣٣_ عند رؤيه هلال شهر رمضان

عنه عليه السلام فى حديث قال: معاشر شيعةى إذا طلع هلال شهر رمضان فلا تشيروا إليه بالاصابع، ولكن استقبلوا القبلة، وارفعا أيديكم إلى السماء، وخاطبوا الهلال، وقولوا: (٤٩)

«رَبُّنَا وَرَبُّكَ اللَّهُ رَبُّ الْعَالَمِينَ، اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ عَلَيْنَا هِلَالًا مُبَارَكًا، وَوَقِّفْنَا لِيَوْمِ شَهْرِ رَمَضَانَ، وَسَيِّئْنَا فِيهِ، وَتَسَلَّمْنَا مِنْهُ فِي يُسْرٍ وَعَافِيَةٍ، وَاسْتَعْمَلْنَا فِيهِ بِطَاعَتِكَ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.»

٣٤_ عند الإفطار

عنه عليه السلام قال: من قال عند إفطاره:

«اللَّهُمَّ لِمَكَ صِيَّمْنَا بِتَوْفِيقِكَ، وَعَلَى رِزْقِكَ أَفْطَرْنَا بِإِمْرِكَ، فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا وَاعْفِرْ لَنَا، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» غفر الله ما دخل على صومه من النقصان بذنوبه.

٣٥_ عند خروجه إلى صلاة العيد

«اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا هَدَانَا،

ص: ٩٢

دعای سی و سوم: دعای امام علیه السلام هنگام دیدن هلال ماه رمضان

از امام رضا علیه السلام در روایتی آمده که فرمودند: ای جماعت شیعیانم، هرگاه هلال ماه رمضان طلوع کرد با انگشتان به سوی آن اشاره نکنید، بلکه به طرف قبله رو کرده و دس-تانتان را به سوی آسمان بلند کرده و هلال را مورد خطاب قرار داده و بگویید: (۱)

پروردگار (و صاحب اختیار) ما و تو پروردگار (و صاحب اختیار) جهانها و جهانیان است، خداوند آن را هلال مبارکی بر ما بگردان، و ما را برای روزه ماه رمضان توفیق عنایت فرما، و ما را در آن س-لامتی بخش، و ما را در حالت آس-ایش و عافیت از آن تحویل بگیر، و ما را در این ماه به اطاعت خودت بگمار، به یقین تو بر هر چیزی بسیار توانایی.

دعای سی و چهارم: دعای حضرت علیه السلام هنگام افطار

از امام رضا علیه السلام نقل شده که فرمودند: هر کس هنگام افطارش بگوید:

خداوندا با توفیق تو برایت روزه گرفتیم و با دستور تو با رزقت افطار کردیم، پس آن را از ما بپذیر و ما را بیامرزه، به راستی که تو خودت بسیار آمرزنده و بسیار مهربانی

خداوند هر نقص و عیبی که به خاطر گناهانش بر روزه او وارد شده را می آمرزد.

دعای سی و پنجم: نیایش امام علیه السلام بیرون رفتن برای نماز عید

خدا بزرگتر است (از این که به وصف در آید)،

ص: ۹۳

۱- از امام رضا علیه السلام و ایش-ان از پدران بزرگوارش علیهم السلام روایت فرموده اند که: رس-ول خدا صل الله علیه و آل وسلم هرگاه هلال ماه را می دیدند می فرمودند: أَيُّهَا الْخَلْقُ الْمَطِيعُ الدَّائِبُ السَّرِيعُ، الْمُتَّصِرُ فِي مَلَكُوتِ الْجَبْرُوتِ بِالتَّقْدِيرِ (ای آفریده فرمان بردار حرکت کننده شتابان که در ملکوت عالم جبروت با تقدیر و اندازه گیری تصرف می نمایی).

اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَى مَا رَزَقْنَا مِنْ بِهِمِهِ الْأَنْعَامِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ عَلَى مَا أْبَلَانَا، فَقَالَهَا ثَلَاثَ مَرَّاتٍ.

٣٦_ فى يوم عرفه

اللَّهُمَّ كَمَا سَتَرْتَ عَلَيَّ مَا لَمْ أَعْلَمْ، فَاعْفِرْ لِي مَا تَعَلَّم، وَكَمَا وَسَّعْتَ عَلَيَّ عِلْمِيكَ، فَلْيَسِّرْ عَلَيَّ عَفْوَكَ، وَكَمَا يَدَّأْتَنِي بِالْأِحْسَانِ، فَاتِمِّمْ نِعْمَتَكَ بِالْغُفْرَانِ، وَكَمَا أَكْرَمْتَنِي بِمَعْرِفَتِكَ فَاشْفَعْهَا بِمَغْفِرَتِكَ، وَكَمَا عَرَّفْتَنِي وَخِيَرْتَنِي بِأَكْرَمِيكَ فَأَكْرَمْنِي بِطَاعَتِكَ، وَكَمَا عَصَيْتَنِي مَا لَمْ أَكُنْ أَعْتَصِمُ مِنْهُ إِلَّا بِعِصْمَتِكَ، فَاعْفِرْ لِي مَا لَوْ شِئْتَ عَصَمْتَنِي مِنْهُ، يَا جَوَادُ يَا كَرِيمُ، يَا ذَا الْجَلَالِ وَالْإِكْرَامِ

ص: ٩٤

خدا بزرگ تر است، خدا بزرگ تر است (و او را سپاس) به خاطر اینکه ما را هدایت کرد(۱)، خدا بزرگتر است (و او را سپاس) بر آن چه از چهارپایان به ما روزی نموده است(۲)، و سپاس و ستایش مخصوص خداوند است به خاطر آنکه ما را آزمود.

حضرت علیه السلام این ذکر را سه مرتبه تکرار فرمودند.

دعای سی و ششم: دعای امام علیه السلام در روز عرفه

خداوندا همان گونه که آن چه (از گناهان) را که نمی دانم بر من پوشانیدی، آن چه (از گناهان) را که می دانم (نیز) برایم بیامرز، و همان گونه که علم و دانایی ات مرا (و احوالم را) در بر گرفته است (شایس_ته است که) عفو و بخشش مرا فرا گیرد، و همچنان که احسان و نیکی کردن نسبت به من را آغاز نمودی نعمت را با آمرزش (گناهانم بر من) تمام کن، و همان گونه که با معرفت و شناختت مرا گرامی داشتی آن معرفت را با مغفرت و آمرزشت قرین گردان، و همچنان که یگانگی ات را به من شناساندی مرا با (توفیق) طاعتت گرامی بدار، و همان گونه مرا حفظ کردی از آن چه خود توانایی حفظ خودم را از آن نداشتم مگر به واسطه حفظ و نگهداریت، پس برایم بیامرز آن گناهی را که اگر اراده می کردی مرا از آن حفظ می نمودی، ای بخشنده ای بزرگوار، ای صاحب جلال و عظمت و ارجمندی.

ص: ۹۵

-
- ۱- عبارت «اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَيَّ مَا هَدَانَا» در متن دعا، برای عمل به خواسته ای است که در آیات ۱۸۵ سوره بقره و آیه ۳۷ سوره حج آمده است، که آیه اول درباره روزه و عید فطر، و آیه دوم درباره حج و عید قربان است.
 - ۲- عبارت «اللَّهُ أَكْبَرُ عَلَيَّ مَا رَزَقْنَا مِنْ بَهِيمَةِ الْأَنْعَامِ» اشاره دارد به آیات ۲۸ و ۴۳ سوره مبارکه حج.

أدعيته عليه السلام عند مواقيت الأمور

٣٧_ في قنوت الوتر

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، اللَّهُمَّ اهْدِنَا فِيمَنْ هَدَيْتَ وَعَافِنَا فِيمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَلَّنَا فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لَنَا فِيمَا أَعْطَيْتَ وَفِنَا شَرًّا مَا قَضَيْتَ، فَإِنَّكَ تَقْضِي وَلَا يُقْضَى عَلَيْكَ، إِنَّهُ لَا يُذَلُّ مَنْ وَالَيْتَ، وَلَا يُعَزُّ مَنْ عَادَيْتَ، تَبَارَكْتَ رَبَّنَا وَتَعَالَيْتَ

ثم يقول: اسْتَغْفِرُ اللَّهَ وَأَسْأَلُهُ التَّوْبَةَ سَبْعِينَ مَرَّةً.

٣٨_ قبل إستفتاح الصلوه

اللَّهُمَّ رَبِّ هَذِهِ الدَّعْوَةِ التَّامَّةِ، وَالصَّلَاةِ الْقَائِمَةِ، بَلِّغْ مُحَمَّدًا - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - الدَّرَجَةَ وَالْوَسِيلَةَ، وَالْفَضْلَ وَالْفَضِيلَةَ، وَبِاللَّهِ اسْتَفْتَحَ وَبِاللَّهِ اسْتَنْجَحَ، وَبِمُحَمَّدٍ رَسُولِ اللَّهِ وَآلِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ أَتَوَجَّهُ، اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ

ص: ٩٦

بخش چهارم: دعاهای حضرت علیه السلام در اوقات مخصوص

دعای سی و هفتم: دعای حضرت علیه السلام در قنوت وتر

خداوندا بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، خداوندا ما را در زمره کسانی که هدایت کردی هدایت فرما و در زمره کسانی که عافیت بخشیدی عافیت ده، و ما را در زمره کسانی که سرپرستی نمودی سرپرستی فرما، و در آن چه بخشیدی به ما برکت ده، و ما را از شر قضا و قدرت محفوظ بدار، زیرا بی گمان تو حکم و قضا می کنی و کسی را یارای حکم و قضا بر تو نیست، مسلماً کسی را که تو سرپرستی و یاری کنی خوار و ذلیل نمی شود، و کسی را که تو دشمن داری عزیز نمی شود. ای پروردگار (و صاحب اختیار) ما وجودت مبارک و پربرکت است و بلند مرتبه و والایی.

سپس هفتاد بار می گوید: استغفرُ الله و أسأله التَّوبه (از خدا آمرزش می خواهم و از او درخواست توبه دارم)

دعای سی و هشتم: دعای امام علیه السلام قبل از آغاز نماز

خداوندا ای پروردگار (و صاحب اختیار) این دعوت کامل، و نماز برپا داشته شده، محمد را _ که درود و رحمت خداوند بر او و خاندانش باد _ به درجه و منزلت والا و مقام شفاعت و برتری و فضیلت برسان.

و به یاری خدا آغاز می کنم و به یاری خدا موفقیت را خواهانم، و به واسطه محمد رسول خدا و خاندان پاکش _ که درود و رحمت خداوند بر او و آنان باد _ (به خداوند) روی می آورم (و توسل می جویم). بارالها بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست

فَاجْعَلْنِي بِهِمْ عِنْدَكَ وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ.

أدعيته عليه السلام في تعقيب الفرائض

عقيب الفرائض بعد التسليم على رسول الله صلى الله عليه وآله

السَّلَامُ عَلَيْكَ يَا رَسُولَ اللَّهِ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ.... إِلَى أَنْ قَالَ:

فَجَزَاكَ اللَّهُ يَا رَسُولَ اللَّهِ أَفْضَلَ مَا جَزَى نَبِيًّا عَنْ أُمَّتِهِ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، أَفْضَلَ مَا صَلَّيْتَ عَلَى إِبْرَاهِيمَ وَآلِ إِبْرَاهِيمَ، إِنَّكَ حَمِيدٌ مُجِيدٌ.

في عقيب بعد الفرائض لطلب الرزق

يَا مَنْ يَمْلِكُ حَوَائِجَ السَّائِلِينَ،

وَيَعْلَمُ ضَمِيرَ الصَّامِتِينَ، لِكُلِّ مَسْأَلَةٍ مِنْكَ سَمْعٌ حَاضِرٌ وَجَوَابٌ عَتِيدٌ، وَ لِكُلِّ صَامِتٍ مِنْكَ عِلْمٌ بَاطِنٌ مُحِيطٌ. أَسْأَلُكَ بِمَوَاعِيدِكَ
الصَّادِقَةِ، وَأَيَادِيكَ الْفَاضِلَةِ، وَرَحْمَتِكَ الْوَاسِعَةِ وَسُلْطَانِكَ الْقَاهِرِ، وَمُلْكِكَ الدَّائِمِ، وَكَلِمَاتِكَ التَّامَاتِ

و به واسطه (وجود مبارک) آنان مرا در دنیا و آخرت نزد خودت آبرومند و از مقربان درگاهت بگردان (۱)

۳- دعاهای حضرت علیه السلام در تعقیب نمازهای واجب

دعای سی و نهم: دعای حضرت علیه السلام پس از نمازهای واجب و پس از سلام بر رسول خدا صل الله علیه و آله وسلم

سلام بر تو ای رسول خدا و رحمت خداوند و بر کاتش بر تو باد ... تا اینکه فرمود:

پس ای رسول خدا، خداوند تو را پاداش دهد بهترین پاداشی را که به پیامبری به نیابت از امتش (و به جهت زحماتی که برایشان کشیده) داد.

خداوند ابر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست به بهترین وجهی که بر ابراهیم و آل ابراهیم درود و رحمت فرستادی به راستی که تو ستوده و شکوهمندی. (۲)

دعای چهلم: دعای امام علیه السلام بعد از نمازهای واجب برای طلب روزی

ای کسی که مالک (و اختیاردار) حاجات درخواست کنندگان است، و باطن و درون خاموش آن را می داند (و از حاجاتشان با خبر است)، برای هر طلب و درخواستی از سوی تو گوشی حاضر (و شنوا) و جوابی آماده و مهیا وجود دارد. و برای هر فرد ساکتی از سوی تو علمی درونی و فراگیر است.

به حق وعده های راست و صادقانه ات، و نعمت های فراوان و رحمت گسترده ات، و قدرت مسلط و چیره و فرمانروایی پایدارت، و آیات و نشانه های کاملت

ص: ۹۹

۱- عبارت «فَجَعَلْنِي بِهِمْ وَجِيهًا فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ وَمَنْ الْمُقَرَّبِينَ» در متن دعا، از آیه ۴۵ سوره مبارکه آل عمران الهام گرفته است.

۲- عبارت «إِنَّكَ حَمِيدٌ مَجِيدٌ» با کمی تغییر از پایان آیه ۷۳ سوره مبارکه هود اقتباس شده است.

يَا مَنْ لَا تَنْفَعُهُ طَاعَةُ الْمُطِيعِينَ، وَلَا تَضُرُّهُ مَعْصِيَةُ الْعَاصِينَ، صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَارْزُقْنِي، وَأَعْطِنِي فِيمَا تَرَزُقُنِي الْعَافِيَةَ مِنْ فَضْلِكَ، بِرَحْمَتِكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

٤١_ في عقب صلاة الفجر

عنه عليه السلام قال: من قال بعد صلاة الفجر:

«بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ»

كان أقرب إلى اسم الله الأعظم من سواد العين إلى بياضها، وأنه دخل فيها اسم الله الأعظم.

٤٢_ الدعاء بعد صلاة النبي صلى الله عليه وآله وسلم

قال عليه السلام: تصلي ركعتين تقرأ في كل ركعة فاتحة الكتاب و «إِنَّا أَنْزَلْنَاهُ فِي لَيْلَةِ الْقَدْرِ» خمس عشرة مرّة، ثم ترقع فتقرأها خمس عشرة مرّة، وخمس عشرة مرّة إذا استويت قائماً، وخمس عشرة مرّة إذا سجدت، وخمس عشرة مرّة إذا رفعت رأسك من السجود، وخمس عشرة مرّة في السجدة الثانية وخمس عشرة مرّة قبل أن تنهض إلى الركعة الأخرى، ثم تقوم إلى الثانية فتفعل كما فعلت في الركعة الأولى، ثم تنصرف وليس بينك وبين الله تعالى ذنب إلا وقد غفر لك، وتُعطي جميع ما سألت، والدعاء بعدها:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ رَبُّنَا وَرَبُّ آبَائِنَا الْأُولِينَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ إِلَهًا وَاحِدًا

ص: ١٠٠

از تو درخواست می‌کنم، ای کسی که اطاعت فرمان برداران به او سودی نمی‌رساند، و نافرمانی سرکشان (و گناه کاران) به او ضرری نمی‌زند، بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، و از فضل و رحمت به من روزی عطا فرما، و در آن چه روزی ام می‌کنی به من عافیت بده، به حق رحمت ای مهربان‌ترین مهربانان.

دعای چهل و یکم: دعای حضرت علیه السلام در تعقیب نماز صبح

از حضرت علیه السلام روایت شده که فرمود: هر که بعد از نماز صبح بگوید: «به نام خداوند بخشاینده بسیار مهربان، هیچ نیرو و توان و قدرتی نیست مگر به کمک و یاری خداوند بلند مرتبه بسیار بزرگ»

به اسم اعظم خداوند از سیاهی چشم به سفیدی آن نزدیک تر خواهد بود، و به یقین در این ذکر، اسم اعظم خداوند وارد شده است.

دعای چهل و دوم: دعای امام علیه السلام بعد از نماز پیامبر اکرم صل الله علیه و آل وسلم

حضرت علیه السلام در توضیح این نماز فرمودند: دو رکعت نماز می‌گزاری، در هر رکعت در حال قیام یک بار فاتحه الکتاب و ۱۵ بار سوره قدر می‌خوانی سپس رکوع نموده و در حال رکوع ۱۵ بار سوره قدر را می‌خوانی، و پس از سر برداشتن از رکوع نیز ۱۵ بار آن را می‌خوانی، سپس به سجده رفته و ۱۵ بار همین سوره را در سجده می‌خوانی، و ۱۵ بار نیز پس از سر برداشتن از سجده اول، و در سجده دوم نیز ۱۵ بار، و ۱۵ بار پس از سر برداشتن از آن و قبل از برخاستن برای رکعت دوم سوره قدر را می‌خوانی، رکعت دوم را نیز به همان کیفیت رکعت اول به جا می‌آوری، پس از نماز و (خواندن این دعا) از نماز و دعا فارغ می‌گرددی در حالی که بین تو و خداوند تعالی هیچ گناهی باقی نمانده باشد مگر این که خداوند آن را آمرزیده باشد، و تمام آنچه درخواست کرده ای به تو داده خواهد شد، و دعای بعد از نماز بدین قرار است:

هیچ معبودی جز خداوند نیست که پروردگار ما و پروردگار پدران و اجداد و پیشینیان ماست، هیچ معبودی جز خداوند نیست (که) معبودی یگانه است

وَنَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، لَا نَعْبُدُ إِلَّا إِيَّاهُ مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ وَلَوْ كَرِهَ الْمُشْرِكُونَ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ، وَحْدَهُ، أَنْجَزَ وَعَدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَأَعَزَّ جُنْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ، فَلَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، اللَّهُمَّ أَنْتَ نُورُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ وَمَنْ فِيهِنَّ، فَلَمَكَ الْحَمْدُ وَأَنْتَ الْحَقُّ، وَوَعْدُكَ الْحَقُّ، وَقَوْلُكَ الْحَقُّ، وَإِنْجَازُكَ الْحَقُّ، وَالْجَنَّةُ الْحَقُّ، وَالنَّارُ حَقُّ، وَاللَّهُمَّ لَكَ اسْتَلَمْتُ، وَبِكَ أَمَنْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَبِكَ خَاصِمْتُ وَإِلَيْكَ حَاكَمْتُ، يَا رَبِّ يَا رَبِّ يَا رَبِّ اغْفِرْ لِي مَا قَدَّمْتُ وَمَا أَخَّرْتُ وَمَا أَسْرَرْتُ وَأَعْلَنْتُ، أَنْتَ إِلَهِي لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَإِلِ مُحَمَّدٍ، وَاعْفِرْ لِي، وَارْحَمْنِي، وَتُبْ عَلَيَّ، إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ.

٤٣_ عقب كل ركعتين من يوم الجمعة الثمانية عشر

عنه عليه السلام قال : وينبغي ان تدعو بين كل ركعتين بالدعاء المروي عن علي بن الحسين أنه كان يدعو بين الركعات:

ص: ١٠٢

و ما برایش (و در برابرش) تس-لیم هستیم(۱)، هیچ معبودی جز خداوند نیست (و) جز او را نمی پرس-تیم در حالی که دین را برای او خالص گردانده ایم، هر چند که مشرکان کراهِت داشته باشند(۲)، هیچ معبودی جز خداوند نیست یکتای یکتا، (که) وعده اش را تحقق بخشید، و بنده ش را یاری نمود (و پیروز کرد)، و سپاهش را عزت بخشید، و به تنهایی همه احزاب و گروه های (کفار و مش-رکین) را شکست داد (و فراری ساخت)، پس فرمانروایی (جهان هستی) فقط در اختیار اوست و ستایش و سپاس مخصوص اوست، و او بر هر چیزی بسیار تواناست(۳). خداوند تو نور آسمان ها و زمین و هر که (و هر چه) در آن هاست می باشی(۴)، پس سپاس و ستایش برای توست، و تو برپا کننده و نگهدارنده آسمان ها و زمین و هر که (و هر چه) در آن هاست می باشی، پس سپاس و ستایش سزاوار توست، و تو حقی، و وعده ات حق، و س-خت حق و انجام دادن و تحقق بخش-یدنت حق اس-ت، و بهش-ت حق و آتش (دوزخ) حق است. بارالها خودم را تسلیم تو کردم، و به تو ایمان آوردم و بر تو توکل نمودم، و به واسطه تو (با دیگران) مجادله کردم و داوری (در موارد مختلف) را به پیشگاه تو آوردم، ای پروردگرم، ای صاحب اختیارم، ای پروردگرم، آن چه (از گناه) را که قبلاً یا بعداً انجام دادم و آن چه پنهان کرده یا آشکار نمودم را برایم بیامرز، تو معبود منی (و) هیچ معبودی جز تو نیست، بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست و مرا بیامرز و به من رحم کن و بر من توبه کن (و توبه ام را بپذیر)، (زیرا) به یقین تو خودت بسیار توبه پذیر و بسیار مهربانی(۵).

دعای چهل وسوم: دعای حضرت علیه السلام پس از هر رکعت از رکعات هجده گانه روز جمعه

از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند: در بامداد (روز جمعه) شش رکعت نماز می خوانی، و شش رکعت (با فاصله ای) پس از آن که مجموع ۱۲ رکعت می شود و پس از مدتی شش رکعت دیگر و مجموعاً ۱۸ رکعت، و دو رکعت دیگر نیز هنگام ظهر (می خوانی)، و شایسته است که بین هر دو رکعت، دعای منقول از امام علی بن الحسین علیهما السلام را بخوانی که ایشان این دعا را بین رکعت های نماز می خواندند:

أ. پس از دو رکعت اول از شش رکعت نخست (می خوانی):

ص: ۱۰۳

- ۱- عبارت «الهِاءُ وَاِحْدًا و نَحْنُ لَهُ مُسْلِمُونَ» در متن دعا، از پایان آیه ۱۳۳ سوره بقره گرفته شده است، البته عبارت «نحن له مسلمون» نیز در پایان برخی آیات قرآن به چشم می خورد، یعنی آیات ۱۳۶ بقره، ۸۴ آل عمران و ۴۶ عنکبوت.
- ۲- عبارت عربی اخیر در متن اصلی دعا، یادآور آیه ۱۴ سوره مبارکه غافر است با این تفاوت که در آن جا این عبارت با کلمه «الکافرون» ختم می شود.
- ۳- عبارت «لَهُ الْمَلِكُ وَلَهُ الْحَمْدُ وَهُوَ عَلَىٰ كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» عبارتی است قرآنی که در پایان آیه اول سوره تغابن به کار رفته است.

۴- عبارت «أَنْتَ نَوْرُ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِ» در متن اصلی، اشاره دارد به آیه ۳۵ سوره مبارکه نور.

۵- عبارت «و تَبَّ عَلَيَّ إِنَّكَ أَنْتَ التَّوَّابُ الرَّحِيمُ» با تغییر مختصری از آیه ۱۲۸ سوره بقره اقتباس شده است.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِحُرْمَةِ مَنْ عَاذَ بِكَ (٥٥) وَ لَجَأَ إِلَى عِزِّكَ وَ اعْتَصَمَ بِحَبْلِكَ وَ لَمْ يَثِقْ إِلَّا بِكَ يَا وَهَّابَ الْعَطَايَا يَا مَنْ سَيَّمَى
نَفْسَهُ مِنْ جُودِهِ الْوَهَّابِ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صِلَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامُ عَلَيْهِ
عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَزْوَاجِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةِ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ اللَّهُمَّ صَلَّى عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرْجًا وَ
مَخْرَجًا وَ ارْزُقْنِي حَلَالًا طَيِّبًا مِمَّا شِئْتَ وَ أَنَّى شِئْتَ وَ كَيْفَ شِئْتَ وَ فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ إِلَّا مَا شِئْتَ حَيْثُ شِئْتَ كَمَا شِئْتَ

زِيَادَةٌ فِي الدُّعَاءِ مِنْ رِوَايَةِ أُخْرَى

اللَّهُمَّ إِنَّ قَلْبِي يَرْجُوكَ لِسَعَةِ رَحْمَتِكَ وَ نَفْسِي تَخَافُكَ لِشِدَّةِ عِقَابِكَ فَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ

وَ أَنْ تُؤْمِنِي مَكْرَكَ وَ تُعَافِيَنِي مِنْ سَخَطِكَ وَ تَجْعَلَنِي مِنْ أَوْلِيَاءِ طَاعَتِكَ وَ تَفْضَلَ عَلَيَّ بِرَحْمَتِكَ

وَ مَغْفِرَتِكَ وَ تُشَرِّفَنِي بِسَعَةِ فَضْلِكَ عَنِ التَّدَلُّلِ لِعِبَادِكَ وَ تَرْحَمَنِي مِنْ حَيْبِهِ الرَّدِّ وَ سَفْعِ نَارِ الْحَرَمَانِ

ثُمَّ تَقُومُ فَتُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ وَ تَقُولُ

ص: ١٠٤

بار الها به حق و حرمت آن کس که (از تو) به خودت پناه برده، و به عزّت پناهنده شده، و به ریسمانت چنگ زده، و جز تو به موجود دیگری تکیه و اعتماد نکرده است، از تو درخواست می کنم، ای بخشنده بخشش ها، ای آن که به سبب جود و کرم گسترده اش خود را وهّاب (بسیار بخشنده) نامیده، بر محمّد و آل محمّد - که پسندیدگان و مورد رضایت تو آند - با برترین درودها (و رحمت هایت) درود و رحمت فرست، و با برترین برکات به آنان برکت ده، و سلام بر او و بر آنان و بر ارواح (پاک) و بدن های (مطهّر) شان باد و رحمت خداوند و برکت هایش (بر آنان سرازیر باد).

خداوندا بر محمّد و آل محمّد درود و رحمت فرست، و برایم نسبت به کارها (و گرفتاری هایم) گشایش و راه برون رفتی قرار ده، و رزق و روزی حلال و پاکی به من روزی فرما، از آن چه که اراده کرده ای، و از هر کجا و به هر کیفیت که خواسته ای، چرا که بی گمان چیزی تحقّق نمی یابد مگر آن چه تو اراده فرموده ای و هر جا (و هر زمان) و به هر کیفیت که تو بخواهی.

و در روایتی دیگر این عبارات اضافه شده است: بار الها دلم به سبب وسعت رحمتت به تو امید دارد، و نفسم به خاطر شدّت کیفیت از تو می ترسد، لذا از تو می خواهم که بر محمّد و آل محمّد درود و رحمت فرستی، و مرا از مکر و مجازات ایمن سازی، و از خشم و غضبت به سلامت داری، و از اولیا و اصحاب طاعت گردانی، و با رحمت و مغفرت و بخشایش بر من تفضّل کنی، و با گستردگی فضل و انعام مرا شرافت بخشیده و از اظهار خواری در برابر بندگانت (مصون داری)، و بر من رحم آورده و از نومیدی به سبب ردّ خواسته ام و سوزش (و خواری) آتش محرومیت (از لطف) نجات بخشی.

ب. و پس از دو رکعت سوّم و چهارم از شش رکعت نخست (می خوانی):

اللَّهُمَّ كَمَا عَصَيْتَكَ وَاجْتَرَأْتُ عَلَيْكَ فَإِنِّي أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا تُبِتُ إِلَيْكَ مِنْهُ ثُمَّ عُدْتُ فِيهِ
وَ أَسْتَغْفِرُكَ لِمَا وَآيْتُ لَكَ بِهِ عَلَى نَفْسِي وَ لَمْ أَفِ بِهِ وَ أَسْتَغْفِرُكَ لِلْمَعَاصِي الَّتِي قَوَيْتُ عَلَيْهَا
بِنِعْمَتِكَ وَ أَسْتَغْفِرُكَ لِكُلِّ مَا خَالَطَنِي مِنْ كُلِّ خَيْرٍ أَرَدْتُ بِهِ وَجْهَكَ فَإِنَّكَ أَنْتَ أَنْتَ وَ أَنَا أَنَا
اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ عَظِّمِ النُّورَ فِي قَلْبِي وَ صَغِّرِ الدُّنْيَا فِي عَيْنِي وَ احْبِسْ لِسَانِي بِذِكْرِكَ عَنِ التُّنْطِقِ
بِمَا لَا يُرْضِيكَ وَ أَحْرُسْ نَفْسِي مِنَ الشَّهَوَاتِ وَ اكْفِنِي طَلَبَ مَا قَدَّرْتَ لِي عِنْدَكَ حَتَّى أَسْتَغْنِيَ بِهِ عَمَّا فِي أَيْدِي عِبَادِكَ
ثُمَّ تَقُومُ فَتُصَلِّي رَكَعَتَيْنِ الثَّلَاثَةَ وَ تَقُولُ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَدْعُوكَ وَ أَسْأَلُكَ بِمَا دَعَاكَ بِهِ ذُو النُّونِ - إِذْ ذَهَبَ مُغَاضِبًا فَظَنَّ أَنْ لَنْ نَقْدِرَ عَلَيْهِ فَنَادَى
فِي الظُّلُمَاتِ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ سُبْحَانَكَ إِنِّي كُنْتُ مِنَ الظَّالِمِينَ فَإِنَّهُ دَعَاكَ وَ هُوَ عَبْدُكَ وَ أَنَا أَدْعُوكَ
وَ أَنَا عَبْدُكَ وَ سَأَلُكَ وَ أَنَا أَسْأَلُكَ فَفَرَّجْ عَنِّي كَمَا فَرَجْتَ عَنْهُ وَ أَدْعُوكَ اللَّهُمَّ بِمَا دَعَاكَ بِهِ أَيُّوبُ
إِذْ مَسَّهُ الضُّرُّ فَنَادَى أَنِّي

بار الها همان گونه که تو را نافرمانی نمودم و بر تو گستاخی کردم، پس (به همان شکل هم) واقعاً نسبت به آن گناهی که از آن به سویت توبه نمودم (ولی) سپس به آن گناه باز گشتم از تو آمرزش می طلبم، و نسبت به آن چه بر ضد نفسم وعده دادم و سپس بدان وعده وفا نکردم از تو آمرزش می خواهم. و نسبت به معصیت ها و نافرمانی هایی که به واسطه نعمت خودت بر انجام آن ها توانایی پیدا کردم از تو آمرزش می طلبم. و نسبت به هر نیت ناخالصی که در هر کار خیری که به قصد کسب رضایت تو انجام دادم به ذهنم خطور کرد (و با نیت الهیم آمیخته شد) از تو آمرزش می خواهم، زیرا مسلماً تو تویی و من منم.

و در روایتی دیگر این قسمت اضافه شده: خداوندا بر محمّد و آل محمّد درود و رحمت فرست، و نور و روشنی را در دلم زیاد فرما، و دنیا را در چشمم کوچک و خوار گردان، و زبانم را با (مشغول ساختن به) ذکر و یاد خودت از تکلم به آن چه تو را خشنود نمی سازد بازدار، و نفسم را از (پرداختن به) شهوت ها محافظت فرما، و مرا نسبت به طلب آن رزقی که پیش خودت برایم مقدر کردی تا به وسیله آن از آن چه در دستان بندگان توست بی نیاز گردم کفایت فرما.

ج- و بعد از دو رکعت پنجم و ششم از شش رکعت نخست (می گویی):

خدایا هر آینه تو را می خوانم و از تو درخواست می کنم با همان چیزی که حضرت یونس (ذو النون) علیه السلام تو را بدان خواند. «آن هنگام که با خشم و غضب (از پیش قومش) رفت، پس گمان کرد که ما بر او قدرت و تسلط نخواهیم داشت پس در آن تاریکی ها (شکم ماهی) ندا کرد که (پروردگارا) هیچ معبودی جز تو نیست، تو را از هر عیب و نقصی مبرا میدانم، (و) هر آینه من از ستم کاران (و گنه کاران) بوده ام» ۱ و در نتیجه خواسته اش را اجابت فرمودی، پس بی گمان او تو را فرا خواند در حالی که بنده تو بود، و من (نیز) تو را می خوانم در حالی که بنده توأم. و از تو درخواست کرد و من (نیز) از تو درخواست می کنم، لذا نسبت به گرفتاری هایم گشایشی نصیبم فرما همان گونه که نسبت به او (یونس پیامبر) گشایش دادی.

مَسْنَى الضُّرِّ وَ أَنْتَ أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ فَفَرَّجْتَ عَنْهُ فَإِنَّهُ دَعَاكَ وَ هُوَ عِبْدُكَ وَ أَنَا أَدْعُوكَ وَ أَنَا عِبْدُكَ وَ سَأَلْتُكَ وَ أَنَا أَسْأَلُكَ فَفَرَّجْ
عَنِّي كَمَا فَرَّجْتَ عَنْهُ وَ أَدْعُوكَ بِمَا دَعَاكَ بِهِ يُوسُفُ إِذْ فَرَّقَتْ بَيْنَهُ وَ بَيْنَ أَهْلِهِ إِذْ هُوَ فِي السِّجْنِ فَفَرَّجْتَ عَنْهُ فَإِنَّهُ دَعَاكَ وَ هُوَ
عِبْدُكَ وَ أَنَا أَدْعُوكَ وَ أَنَا عِبْدُكَ وَ سَأَلْتُكَ وَ أَنَا أَسْأَلُكَ فَاسْتَجِبْ لِي كَمَا اسْتَجِبْتَ لَهُ وَ فَرَّجْ عَنِّي كَمَا فَرَّجْتَ عَنْهُ وَ أَدْعُوكَ
اللَّهُمَّ وَ أَسْأَلُكَ بِمَا دَعَاكَ بِهِ النَّبِيُّونَ فَاسْتَجِبْتَ لَهُمْ فَإِنَّهُمْ دَعَوْكَ وَ هُمْ عِبِيدُكَ وَ سَأَلُوكَ وَ أَنَا أَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ
آلِ مُحَمَّدٍ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ أَنْ تُبَارِكَ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ أَنْ تُفَرِّجَ عَنِّي كَمَا فَرَّجْتَ عَنْ أَنْبِيَائِكَ وَ رُسُلِكَ وَ عِبَادِكَ
الصَّالِحِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعِنِّي بِالْيَقِينِ وَ أَعِنِّي بِالتَّوَكُّلِ أَكْفِنِي رَوْعِيَاتِ الْقُنُوطِ وَ اِفْسِحْ لِي فِي اِنْتِظَارِ
جَمِيلِ الصُّنْعِ وَ افْتَحْ لِي بَابَ الرَّحْمَةِ إِلَيْكَ وَ اَلْخَشْيَةَ مِنْكَ وَ اَلْوَجَلَ مِنَ الذُّنُوبِ وَ حَبِّبْ إِلَيَّ الدُّعَاءَ وَ صَلِّهُ مِنْكَ بِالْإِجَابَةِ

که: «هر آینه گرفتاری و زیان و سختی به من رسیده است در حالی که تو مهربان ترین مهربانانی» (۱) پس (در کار و گرفتاری) او گشایش ایجاد کردی، پس همانا او تو را خواند در حالی که بنده تو بود، و من (هم) تو را می خوانم در حالِی که بنده توأم، و از تو درخواست نمود و من (نیز) از تو درخواست می کنم، بنابراین در کارم گشایش قرارده همان گونه که در کار او گشایش ایجاد فرمودی. و تو را فرا می خوانم با آن چیزی که یوسف به وسیله آن تو را فرا خواند آن هنگام که بین او و خانواده اش جدایی افکندی، و آن هنگام که در زندان بود پس نسبت به امر او گشایش دادی، پس هر آینه او تو را خواند در حالی که بنده ات بود، و من (نیز) تو را می خوانم درحالی که بنده توأم، و از تو درخواست کرد و من (هم) از تو درخواست می کنم، بنابراین خواسته ام را اجابت فرما همان گونه که خواسته او را اجابت فرمودی، و نسبت به من (و کارهایم) گشایشی نصیب فرما همان گونه که در کار او گشایش ایجاد کردی.

و ت_و را - ای خدای من - فرا می خوانم و به حقّ آن چه پیامبران با آن تو را خواندند و اجابتشان فرمودی درخواست می کنم، زیرا هر آینه آنان تو را خواندند در حالی که بندگان تو بودند و از تو درخواست نمودند، و من (هم) از ت_و می خواهم که با برترین و بهترین صلوات و رحمت بر محمّد و آل محمّد درود و رحمت فرستی، و با بهترین و برترین برکات بر آنان برکت ارزانی داری، و در امورم گشایش قرار دهی همان گونه که برای پیامبران و فرستادگان و بندگان صالحت گشایش دادی.

و در روایتی دیگر این قسمت نیز اضافه شده:

بار الها بر محمّد و آل محمّد درود و رحمت فرست، و با یقین بی نیازم کن، و با توکل و تکیه بر خودت مرا یاری ده، و مرا نسبت به هراس و اضطراب نومیدی کفایت فرما، و برایم فراخی و گشایشی در انتظار کشیدن الطاف زیبایت قرارده، و در رحمت به سوی خودت و خشیت از تو و ترس از گناهان را به رویم باز کن، و دعا و نیایش (به بارگاهت) را پیش من محبوب گردان، و آن دعا را با اجابت از سوی خودت همراه کن.

ص: ۱۰۹

ثُمَّ تَخَرُّ سَاجِدًا وَتَقُولُ فِي سُجُودِكَ

سَجِدَ وَجْهِي إِلَى الْفَإِنِّي لَوْجْهِكَ الدَّائِمِ الْبَاقِي سَجِدَ وَجْهِي مُتَعَفِّرًا فِي التُّرَابِ لِخَالِقِهِ وَحَقُّ لَهُ أَنْ يَسْجُدَ سَجْدَ وَجْهِي لِمَنْ خَلَقَهُ وَصَوَّرَهُ وَشَقَّ سَمْعَهُ وَبَصَّرَهُ تَبَارَكَ اللَّهُ أَحْسَنُ الْخَالِقِينَ سَجِدَ وَجْهِي الدَّلِيلُ الْحَقِيرُ لَوْجْهِكَ الْعَزِيزِ الْكَرِيمِ سَجِدَ وَجْهِي اللَّئِيمِ الدَّلِيلُ لَوْجْهِكَ الْكَرِيمِ الْجَلِيلِ ثُمَّ تَرْفَعُ رَأْسَكَ وَتَدْعُو بِهَذَا الدُّعَاءِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلِ النُّورَ فِي بَصْرِي وَالتَّقِيْنَ فِي قَلْبِي وَالنَّصِيحَةَ فِي صَدْرِي وَذِكْرَكَ بِاللَّيْلِ وَالنَّهَارِ عَلَى لِسَانِي وَمِنْ طِيبِ رِزْقِكَ يَا رَبِّ غَيْرَ مَمْنُونٍ وَلَا مَحْظُورٍ فَارْزُقْنِي وَمِنْ ثِيَابِ الْجَنَّةِ فَاكْسِنِي وَمِنْ حَوْضِ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ فَاسْقِنِي وَمِنْ مَضَلَّاتِ الْفِتَنِ فَأَجِرْنِي وَ لَكَ يَا رَبِّ فِي نَفْسِي فَذَلَّلْنِي وَفِي أَعْيُنِ النَّاسِ فَعَظَّمْنِي وَإِلَيْكَ يَا رَبِّ فَحَبِّبْنِي وَبِذُنُوبِي فَلَا تَفْضَحْنِي وَبِسِرِّي فَلَا تُخْرِجْنِي وَبِعَمَلِي فَلَا تُبْسِلْنِي

ص: ١١٠

آن گاه به سجده رفته و در همان حال می گویی: چهره پژمرده شونده و ازین رفتنی من در برابر ذات (و چهره) پایدار و جاویدانت سجده کرده است. چهره خاک آلوده ام برای آفریدگارش سجده کرده است، و (حقّ) و سزاوار برای او (همین) است که سجده نماید.

چهره ام در برابر کسی به (خاک) سجده افتاده که او را آفریده و صورت بخشیده، و گوش و چشمش را باز فرموده است، مبارک باد (ذات پاک) خداوند که نیکوترین آفرینندگان است.

چهره حقیر و خوار من در برابر چهره (و ذات) توان مند و بزرگوار و کریمت به سجده افتاده است. چهره فرومایه و خوارم در برابر چهره (و ذات) بزرگوار و صاحب شوکت و جلالت سجده نموده است. سپس سر از سجده بر می داری و می خوانی: خدایا بر محمّد و آل محمّد درود و رحمت فرست و نور را در چشمم، و یقین را در دلم، و خیرخواهی را در سینه ام، و یاد خودت در شب و روز را بر زبانم جای ده، و از رزق و روزی پاک و غیر منقطع و مداوم و بی مانع - ای پروردگار و صاحب اختیارم - مرا روزی ده، و از لباس های بهشتی بر من بپوشان، و از حوض (پیامبر بزرگوارت) محمّد - که درود خدا بر او و خاندان پاکش باد - مرا آبیاری کن، و از فتنه های گمراه کننده مرا پناه ده، و فقط در برابر خودت - ای پروردگار و صاحب اختیارم - مرا در درونم خوار و ذلیل گردان، و در چشمان مردم مرا بزرگ بدار، و پیش خودت پروردگارا محبوبم گردان، و به سبب گناهام مرا مفتضح نکن، و با باطن بد و پنهانم رسوایم مساز، و به خاطر کردارم مرا به هلاکت میفکن (و از رحمت تو امید مساز)

وَ غَضَبِكَ فَلَا تُنَزِلْ بِي أَشْكَو إِلَيْكَ غُرْبَتِي وَ بُعْدَ دَارِي وَ طُولَ أَمَلِي وَ اقْتِرَابَ أَجَلِي وَ قَلَّه مَعْرِفَتِي فَنِعْمَ الْمُسْتَكِي إِلَيْهِ أَنْتَ يَا رَبِّ
وَ مِنْ شَرِّ الْجِنِّ وَ الْإِنْسِ فَسَلِّمْنِي إِلَى مَنْ تَكَلَّمَنِي يَا رَبَّ الْمُسْتَضْعَفِينَ إِلَى عِيدٍ مَلَكَتَهُ أَمْرِي أَوْ إِلَى بَعِيدٍ فَيَتَجَهَّمَنِي اللَّهُمَّ إِنِّي
أَسْأَلُكَ خَيْرَ الْمَعِيشَةِ مَعِيشَةً أَقْوَى بِهَا عَلَيَّ جَمِيعِ حَاجَاتِي وَ أَتَوَسَّلُ بِهَا إِلَيْكَ فِي حَيَاةِ الدُّنْيَا وَ فِي آخِرَتِي مِنْ غَيْرِ أَنْ تُتْرِفَنِي فِيهَا
فَاطْعِي أَوْ تَقْتَرَهَا عَلَيَّ فَاشْفِنِي وَ أَوْسِعْ عَلَيَّ مِنْ حَلَالِ رِزْقِكَ وَ أَفْضُ عَلَيَّ مِنْ حَيْثُ شِئْتَ مِنْ فَضْلِكَ وَ أَنْشُرْ عَلَيَّ مِنْ رَحْمَتِكَ وَ
أَنْزِلْ عَلَيَّ مِنْ بَرَكَاتِكَ نِعْمَةً

مِنْكَ سَابِعَهُ وَ عَطَاءً غَيْرَ مَمْنُونٍ وَ لَا تَشْغَلْنِي عَنْ شُكْرِ نِعْمَتِكَ عَلَيَّ يَا كَثِيرَ مَنِّهَا تَلْهِينِي عَجَائِبَ بَهْجَتِهِ وَ فِتْنِي زَهْرَاتٍ نَضْرَتِهِ وَ لَا
يَاقِلَالٍ عَلَيَّ مِنْهَا فَيَقْصُرَ بَعْمَلِي كَدُّهُ وَ يَمَلَأَ صَدْرِي هُمُّهُ أَعْطِنِي مِنْ ذَلِكَ يَا إِلَهِي غَنِّي عَنْ شِرَارِ خَلْقِكَ وَ بَلَاغًا أَنَالُ بِهِ رِضْوَانَكَ
وَ أَعُوذُ بِكَ يَا إِلَهِي مِنْ شَرِّ الدُّنْيَا وَ شَرِّ أَهْلِهَا وَ شَرِّ مَا فِيهَا وَ لَا تَجْعَلِ الدُّنْيَا لِي سَجْنًا وَ لَا فِرَاقَهَا عَلَيَّ حُزْنًا أَجْرَنِي مِنْ فِتْنَتِهَا
مَرْضِيًّا عَنِّي

و غضبت را بر من نازل نکن، غربت و تنهاییم، و دوری خانه (حقیقی) و درازی آرزویم، و نزدیک بودن اجل و کمی شناخت و معرفتم را به تو شکایت می برم، و تو - ای پروردگار و صاحب اختیارم - چه نیکو خدایی هستی که شکایت به سویت برده شود، و از شرّ جن و انس مرا به سلامت دار، به چه کسی مرا و می گذاری ای پروردگار و صاحب اختیار مستضعفین و ناتوانان؟ به (شیطان) دشمنی که بر من مسلط نموده ای یا به بیگانه ای که با من بداخلاقی و ترشروی کند؟

بار الها هر آینه من از تو بهترین روزی و معیشت را می طلبم، (روزی و) معیشتی که به وسیله آن بر (رفع) همه نیازهایم توانا باشم، و به واسطه آن در زندگی دنیا و آخرتم خود را به تو برسانم بدون این که مرا در آن به اتراف و رفاه زدگی دچار سازی که در نتیجه (در برابرت) سرکشی کنم، یا (به گونه ای) آن را بر من تنگ گیری که به بدبختی دچار شوم، و رزق حلال را بر من توسعه بخش، و از فضل خودت از هر جا که خواهی بر من فرو بار، و (سایه) رحمت را بر من بگستران، و از برکات نعمتی فراگیر و فراوان از جانب خودت و بخششی پی در پی و مستمرّ بر من نازل فرما، و مرا با زیاد نمودن نعمت از شکر آن مشغول و غافل نساز، (به گونه ای که) شگفتی های رونق و نیکویی آن نعمت مرا به خود مشغول سازد، و شکوفایی و درخشش طراوتش مرا شیفته سازد، و با کم کردن نعمت بر من (نیز) مرا از شکر آن غافل نکن به گونه ای که کارم و فعالیت در طلب آن کم باشد، و دغدغه آن سینه ام را پر کند، بلکه - ای معبود مهربانم - از آن به اندازه ای (نصیب ساز) که از خلق شرور و بدکارت بی نیاز باشم، و به اندازه کفافی که به وسیله آن به خشنودیت دست یابم.

و به تو - ای معبودم - از شرّ دنیا و شرّ اهلش و شرّ هر آن چه در آن است پناه می برم، و دنیا را برایم زندان، و جدایی از آن را مایه حزن و اندوهم مگردان، و از فتنه آن مرا پناه ده، (و) در حالی که از من خشنودی،

مَقْبُولًا فِيهَا عَمَلِي إِلَى دَارِ الْحَيَوَانِ وَ مَسَاكِنِ الْأَبْرَارِ الْأَخْيَارِ وَ أَبْدَلْنِي بِالْدُنْيَا الْفَانِيَةِ نَعِيمِ الدَّارِ الْبَاقِيَةِ

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ أَرْزُلِهَا وَ زَلْزَالِهَا وَ سَطَوَاتِ سُلْطَانِهَا وَ مِنْ شَرِّ شَيْطَانِهَا وَ بَعِي مِنْ بَعِي عَلَيَّ فِيهَا

اللَّهُمَّ مَنْ كَادَنِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ كَادَهُ وَ مَنْ أَرَادَنِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَرَدَهُ وَ قُلْ عَنِّي حَيْدٌ مَنْ نَصَبَ لِي حِدَّهُ وَ أَطْفِئْ عَنِّي نَارَ مَنْ شَبَّ لِي وَ قُودَهُ وَ اكْفِنِي هَمَّ مَنْ أَدْخَلَ عَلَيَّ هَمَّهُ وَ ادْفَعْ عَنِّي شَرَّ الْحَسِيدِ وَ اعْصِمْنِي مِنْ ذَلِكَ بِالسَّكِينَةِ وَ أَلْبِسْنِي دِرْعَكَ الْحَصَةِ بَيْنَهُ وَ أَحْيِنِي فِي سِتْرِكَ الْوَاقِي وَ أَصْلِحْ لِي حَالِي لِلَّهِ عِيَالِي وَ صِدْقِ مَقَالِي بِفَعَالِي وَ بَارِكْ لِي فِي أَهْلِي وَ مَالِي اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتِهِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرْجًا وَ مَخْرَجًا وَ أَرْزُقْنِي حَلَالًا طَيِّبًا

وَاسِعًا مِمَّا شِئْتُ وَ أَنَّى شِئْتُ وَ كَيْفَ شِئْتُ فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ إِلَّا مَا شِئْتُ حَيْثُ شِئْتُ كَمَا شِئْتُ

و عملم در آن پذیرفته شده، به سوی سرای زندگی حقیقی و جایگاه سکونت نیکان (بیر)، و به جای دنیای فانی و در حال گذار نعمت های سرای باقی و پایدار را نصیبم فرما، خداوندا هر آینه از تنگی و سختی دنیا و یورش های نفوذ و سلطه اش، و از شرّ شیاطینش، و ستم هر آن که در آن بر من ستم نموده به تو پناه می برم.

خدایا هر که به من مکر و نیرنگ زده را پس بر محمد و خاندان پاکش درود و رحمت فرست و مکر را به او وارد ساز، و هر که نسبت به من قصد (سوئی) دارد پس بر محمد و آل پاکش درود و رحمت فرست و قصد او کن (۱)، و تیزی شمشیر هر که تیزی شمشیرش را علیه من به کار بسته را نسبت به من کند فرما، و آتش هر که هیزمش را علیه من افروخته نسبت به من خاموش کن، و مرا نسبت به اندوه و نگرانی آن کس که نگرانی و اندوهش را بر من وارد ساخته کفایت فرما، و شرّ حسودان را از من بران، و مرا با آرامش از آن حفظ فرما، و زره مستحکمت را بر من ببوشان، و در پوشش نگه دارنده ات پنهانم ساز، و حال و وضعم را برای جمع و جور کردن نان خورهام سر و سامان بده، و گفتارم را با کردارم تصدیق کن، و در خانواده و فرزندان و مالم به من برکت عنایت فرما. بار الها بر محمد و بر اهل بیت پس ندیده اش با بهترین صلوات و رحمت درود و رحمت فرست، و با برترین برکت هایت بر آنان برکت بخش، و سلام و درود بر او و آنان و بر ارواح مقدّس و بدن های مطهرشان، و رحمت و برکات خداوند (بر آنان باد).

خدایا بر محمد و خاندان پاکش درود و رحمت فرست، و در (کارها و) امورم برایم گشایشی و راه برون رفتی قرار ده، و رزقی حلال و پاکیزه و فراوان نصیبم گردان، از هر آن چه اراده فرموده ای و از هر کجا و با هر کیفیتی که می خواهی، چرا که بی گمان چیزی تحقق نمی یابد مگر آن چه تو اراده کنی و در هر جا و به همان گونه که تو بخواهی.

ص: ۱۱۵

۱- عباراتی شبیه به این عبارات متن دعا در انتهای دعای کامل نیز آمده است.

فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُصَلِّيَ لِيَ السُّتِّ الرَّكَعَاتِ الثَّانِيَةَ فَلْيُصَلِّ رُكْعَتَيْنِ وَيَقُولُ بَعْدَهُمَا أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ وَأَشْهَدُ أَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَأَشْهَدُ أَنَّ الدِّينَ كَمَا شَرَعَ وَالْإِسْلَامَ كَمَا وَصَفَ وَالْقَوْلَ كَمَا حَدَّثَ ذَكَرَ اللَّهُ مُحَمَّدًا وَآلَ مُحَمَّدٍ بِخَيْرٍ وَحَيَّاهُمْ بِالسَّلَامِ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ اللَّهُمَّ أَرْدُدْ عَلَيَّ جَمِيعَ خَلْقِكَ مَظَالِمَهُمُ الَّتِي قَبِلِي صَلَاحِيهَا وَكَبِيرَهَا فِي يُسْرِ مِنْكَ وَعَافِيهِ وَمَا لَمْ تَبْلُغْهُ قُوَّتِي وَلَمْ تَسِعْهُ ذَاتُ يَدِي وَلَمْ يَقَوْ عَلَيْهِ يَدَيَّ فَأَدِّهِ عَنِّي مِنْ جَزِيلِ مَا عِنْدَكَ مِنْ فَضْلِكَ حَتَّى لَا تُخَلِّفَ عَلَيَّ شَيْئًا مِنْهُ تَنْقُضُهُ مِنْ حَسَنَاتِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَالْمَرْضَةِ بَيْنَ أَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَيَارِكَ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِمْ وَعَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَأَجْسَادِهِمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ

د. و پس از دو رکعت اول از شش رکعت دوم (رکعات هفتم و هشتم) می‌گویی:

(از روی باور قلبی) گواهی می‌دهم که هیچ معبودی جز خداوند نیست که یگانه است و هیچ شریکی ندارد، و شهادت می‌دهم که بی‌گمان محمد بنده و فرستاده اوست - که درود و رحمت خداوند بر او و خاندان پاکش باد، و شهادت می‌دهم که یقیناً دین (حق) همان گونه است که او تشریح نموده، و اسلام همان گونه است که او توصیف کرده، و سخن همان است که او فرموده است، خداوند (متعال) محمد و آل محمد را به خیر یاد کند، و با سلام و تحیت آنان را درود فرستد. خدایا بر محمد و آل محمد با بهترین صلوات و رحمت درود و رحمت فرست. بار الها تمام حقوق و مظالم کوچک و بزرگی که به گردن من است را با آسانی از جانب خودت و با عافیت و سلامتی به تمام خلقت (که صاحبان حقند) برگردان، و آن چه را توانم بدان نمی‌رسد، و در حیظه قدرتم و در دسترسم نیست، و بدنم بر (انجام) آن قدرت ندارد، از طرف من و از فضل فراوان و کثیری که نزد توست ادا فرما، تا آن جا که چیزی از آن را باقی نگذاری که به خاطرش از حسناتم بکاهی، ای مهربان‌ترین مهربانان، و بر محمد و آل محمد که مورد رضایت تو آند با برترین صلوات و رحمت درود و رحمت فرست، و با بهترین برکات بر آنان برکت ارزانی دار، و سلام بر او و بر آنان و بر ارواح پاک و بدن‌های مبارکشان باد، و رحمت خدا و برکاتش (بر آنان سرشار باد).

ص: ۱۱۷

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرْجًا وَمَخْرَجًا وَأَرْزُقْنِي حَلَالًا طَيِّبًا وَسِعًا مِمَّا شِئْتُ وَأَنْتَ شِئْتَ وَ
كَيْفَ شِئْتَ فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ إِلَّا مَا شِئْتَ حَيْثُ شِئْتَ كَمَا شِئْتَ

-زِيَادَةٌ-

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ وَقَنِّعْنِي بِمَا رَزَقْتَنِي وَبَارِكْ لِي فِيمَا أُعْطِيتَنِي

وَاسْبِغْ نِعَمَتَكَ عَلَيَّ وَهَبْ لِي شُكْرًا تَرْضَى بِهِ عَنِّي وَحَمْدًا عَلَيَّ مَا أَلْهَمْتَنِي وَأَقْبِلْ بَقَلْبِي إِلَى مَا يُقَرِّبُنِي إِلَيْكَ وَاشْغَلْنِي عَمَّا
يُبَاعِدُنِي عَنْكَ وَالْهَمْنِي خَوْفَ عِقَابِكَ وَأُزْجِرْنِي عَنِ الْمُنَى لِمَنَازِلِ الْمُتَّقِينَ بِمَا يُسِيخُطُّكَ مِنَ الْعَمَلِ وَهَبْ لِي الْجِدَّ فِي
طَاعَتِكَ

ثُمَّ تَقُومُ فَتُصَلِّي الرِّكَعَتَيْنِ الْخَامِسَةَ وَتَقُولُ بَعْدَهُمَا يَا مَنْ أَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ يَا مَنْ آمَنَ عُقُوبَتُهُ عِنْدَ كُلِّ عَثْرَةٍ يَا مَنْ يُعْطِي الْكَثِيرَ
بِالْقَلِيلِ وَيَا مَنْ أَعْطَى الْكَثِيرَ بِالْقَلِيلِ يَا مَنْ أَعْطَى مَنْ سَأَلَهُ تَحَنُّنًا مِنْهُ وَرَحْمَةً يَا مَنْ أَعْطَى مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ وَ مَنْ لَمْ يَعْرِفْهُ وَ مَنْ
لَمْ يُؤْمِنْ بِهِ تَفَضُّلاً مِنْهُ وَ كَرَمًا

ص: ١١٨

خداوندا بر محمّد و آل محمّد درود و رحمت فرست، و نسبت به (کارها و) امورم گشایش و راه برون رفتی برایم قرارده، و روزی حلال و پاکیزه و فراوانی از هر آن چه خواهی و از هر کجا و به هر کیفیتی که اراده فرموده ای نصیبم فرما، زیرا بدون شک چیزی تحقق نمی یابد جز آن چه تو بخواهی و در هر جا (و هر زمان) و به هر گونه که اراده فرمایی.

و در روایتی دیگر این جملات اضافه شده است: خدایا بر محمّد و خاندان پاکش درود و رحمت فرست و مرا در راه طاعتت به کار گیر، و به آن چه روزیم فرموده ای قانع ساز، و در آن چه به من بخشیده ای برکت ده، و نعمت هایت را بر من فراوان و فراگیر نما، و شکر و سپاسی را نصیبم فرما که به واسطه آن از من خشنود گردی، و حمد و ستایشی به همان شیوه که به من الهام فرمودی، و دلم را به آنچه مرا به تو نزدیک می سازد متوجه ساز، و از آن چه مرا از تو دور می سازد مشغول بدار (و منع کن)، و ترس از کیفیت را به من الهام فرما، و مرا از آرزوهای (بی مایه ام) برای (به دست آوردن) جایگاه تقوای پیشگان با عمل و کرداری که تو را به خشم می آورد بازدار، و تلاش و کوشش در راه طاعت و فرمانبرداریت را نصیبم فرما.

ه. بعد از دو رکعت سوّم و چهارم از شش رکعت دوّم (رکعات نهم و دهم):

ای خدایی که برای هر خیر و برکتی به او امید دارم، و ای آن که هنگام هر لغزشی از (تعجیل در) عقوبتت خود را در امان می یابم، و ای آن که به سبب (عمل) اندک فراوان می بخشد، و ای آن که (همواره پاداش) فراوان در برابر (عمل) اندک بخشیده است، و ای آن که به کسی که از او درخواست کرده از روی لطف و مرحمتش عطا کرده است، و ای آن که (حتی) به کسی که از او درخواست کرده از روی لطف و مرحمتش عطا کرده است، و ای آن که (حتی) به کسی که از او طلب ننموده و (اصلاً) او را نمی شناسد و به او ایمان ندارد از روی تفضّل و احسان و کرمش عطا فرموده است،

صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَأَعْطِنِي بِمَسْأَلَتِي إِيَّاكَ مِنْ جَمِيعِ خَيْرِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ فَإِنَّهُ غَيْرُ مُنْقُوصٍ مِمَّا أُعْطِيتَ وَزِدْنِي مِنْ فَضْلِكَ إِنِّي إِلَيْكَ رَاغِبٌ وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَأَهْلِ بَيْتِهِ الْأَوْصِيَاءِ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَبَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَالسَّلَامُ عَلَيْهِ وَعَلَيْهِمْ وَعَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَأَجْسَادِهِمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاجْعَلْ لِي مِنْ أَمْرِي فَرْجًا وَمَخْرَجًا وَأَرْزُقْنِي حَالًا طَيِّبًا وَاسِعًا مِمَّا شِئْتَ وَأَنْتَ شِئْتَ وَكَيْفَ شِئْتَ فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ إِلَّا مَا شِئْتَ حَيْثُ شِئْتَ كَمَا شِئْتَ

زِيَادَةٌ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَاجْعَلْ لِي قَلْبًا طَاهِرًا وَلِسَانًا صَادِقًا وَنَفْسًا سَامِيَةً إِلَى نَعِيمِ الْجَنَّةِ وَاجْعَلْنِي بِالتَّوَكُّلِ عَلَيْكَ عَزِيزًا وَبِمَا أَتَوَقَّعُهُ مِنْكَ غَنِيًّا وَبِمَا رَزَقْتَنِي قَانِعًا رَاضِيًّا وَعَلَى رَجَائِكَ مُعْتَمِدًا وَإِلَيْكَ فِي حَوَائِجِي قَاصِدًا حَتَّى لَا أَعْتَمِدَ إِلَّا عَلَيْكَ وَلَا أَتَقِي إِلَّا بِكَ

ثُمَّ تَقُومُ فَتُصَلِّي الرَّكَعَتَيْنِ السَّادِسَةَ وَتَقُولُ بَعْدَهُمَا اللَّهُمَّ إِنَّكَ تَعْلَمُ سِرِّي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ وَاقْبَلْ

ص: ١٢٠

بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست و به جهت درخواستم از تو از تمام خیر دنیا و آخرت به من ببخش، چرا که به یقین آن چه بخشیده ای اندک و کاهش یابنده نیست، و از فضلت به من فزونی بخش (۱)، که به یقین من به سوی تو روی نیاز آورده ام، و بر محمد و اهل بیتش که اوصیای مورد رضای تو آند با برترین صلوات و رحمت درود و رحمت فرست، و با بهترین برکات به ایشان برکت بده، و سلام بر او و بر آنان و بر ارواح (پاک) و اجسام (مطهر) شان باد، و رحمت خدا و برکاتش (بر آنان سرازیر باد).

خداوندا بر محمد و خاندان پاکش درود و رحمت فرست، و نسبت به (کارها و) امورم برایم گشایش و راه برون رفتی قرارده، و مرا رزقی حلال و پاک و فراوان ده، از هر چه خواهی و هر جا (و هر زمان) و به هر کیفیت که اراده فرمایی، زیرا در حقیقت چیزی تحقق نمی یابد جز آن چه که تو خواسته ای و هر جا (و هر زمان) و به همان گونه که اراده فرموده ای.

و در روایتی دیگر این زیادت ذکر شده: بار خدایا بر محمد و آل او درود و رحمت فرست، و دلی پاک و طاهر، و زبانی راست گو و صادق، و جان و نفسی اوج گیرنده به سوی نعمت های بهشت به من عطا کن، و با توکل و اعتماد بر تو مرا عزیز بدار، و با آن چه از تو انتظار دارم بی نیاز فرما، و به آن چه روزیم ساخته ای قانع و خشنود نما، و بر امید به درگاہت متکی گردان، و در حاجت ها و نیازهایم مرا فقط به سوی خودت متوجه ساز، تا بر لطف کسی جز تو اعتماد نورزم، و به کسی جز تو تکیه نکنم.

و. پس از دو رکعت پنجم و ششم از شش رکعت دوم (رکعات یازدهم و دوازدهم):

بار الها قطعاً تو باطنم را (به خوبی) آگاهی، بنابر این بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، و عذرم را بپذیر

ص: ۱۲۱

۱- این عبارت در متن دعا به اندازه زیادی شبیه به دعایی است که در تعقیبات نماز های یومیه ماه رجب خوانده می شود.

سَيِّدِي وَ مَوْلَايَ مَعِيذَتِي وَ تَعَلَّمْ حَاجَتِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ أَعْطِنِي مَسْأَلَتِي وَ تَعَلَّمْ مَا فِي نَفْسِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ
إِغْفِرْ لِي ذُنُوبِي اللَّهُمَّ مَنْ أَرَادَنِي بِسُوءٍ فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ اصْرِفْهُ عَنِّي وَ اكْفِنِي كَيْدَ عَدُوِّي فَإِنَّ عَدُوِّي عَدُوُّ آلِ مُحَمَّدٍ وَ
عَدُوُّ آلِ مُحَمَّدٍ عَدُوُّ مُحَمَّدٍ وَ عَدُوُّ مُحَمَّدٍ عَدُوُّكَ فَأَعْطِنِي سُؤْلِي

يَا مَوْلَايَ فِي عَدُوِّي عَاجِلًا غَيْرَ آجِلٍ يَا مُعْطِيَ الرِّغَائِبِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعْطِنِي رَغْبَتِي فِيمَا سَأَلْتُكَ فِي عَدُوِّكَ يَا
ذَا الْجَلَالِ وَ الْإِكْرَامِ يَا إِلَهِي إِلَهًا وَاحِدًا لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ الطَّيِّبِينَ الطَّاهِرِينَ وَ أَرِنِي الرِّخَاءَ وَ الشَّرُورَ
عَاجِلًا- غَيْرَ آجِلٍ وَ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ أَهْلِ بَيْتِهِ الْمَرْضِيِّينَ بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ وَ بَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ وَ السَّلَامَ عَلَيْهِ وَ
عَلَيْهِمْ وَ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ وَ أَجْسَادِهِمْ وَ رَحْمَةَ اللَّهِ وَ بَرَكَاتُهُ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ فَرَجًا وَ

- ای سرور و مولای من، و (از سوی دیگر) نیازم را (به خوبی) می دانی، بنابراین بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، و خواسته ام را به من عطا فرما، و (هم چنین) آن چه در نفسم می گذرد را خبر داری، پس بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست و گناهانم را بیامرز.

خداوندا هر که نسبت به من قصد سوئی دارد پس بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست و (شرّ) او را از من بازدار، و مرا از کید و نیرنگ دشمنم کفایت فرما، که بدون شک دشمن من دشمن آل محمد است، و دشمن آل محمد دشمن محمد است، و دشمن محمد دشمن توست، پس ای مولای من درخواستم درباره دشمنم را به زودی و بدون تأخیر اجابت فرما.

ای عطا کننده خواسته ها و آرزوها، بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست و خواسته ام درباره دشمنم را به من عطا فرما.

ای صاحب جلالت (و ارجمندی) و کرامت (و بنده نوازی) ای معبود من، معبود یگانه ای که هیچ معبودی جز تو نیست، بر محمد و آل محمد - که پاکان و پاکیزگانند- درود و رحمت فرست، و آسایش و شادی را به زودی و بدون تأخیر به من بنمایان، و بر محمد و اهل بیت پس ندیده اش با برترین صلوات و رحمت درود و رحمت فرست، و با بهترین برکات بر آنان برکت ده، و سلام بر او و برایشان و بر ارواح (مقدس) و اجسام (مطهر) شان باد، و رحمت و برکت خداوند بر آنان سرشار باد.

بار الها بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست و از پیش خودت برایم گشایش و

مَخْرَجًا وَارْزُقْنِي حَلَالًا طَيِّبًا وَاسِعًا مِمَّا شِئْتَ وَ أَنِي شِئْتَ وَ كَيْفَ شِئْتَ فَإِنَّهُ لَا يَكُونُ إِلَّا مَا شِئْتَ حَيْثُ شِئْتَ كَمَا شِئْتَ

زِيَادَةٌ

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ إِلَهِي ظَلَمْتُ نَفْسِي وَ عَظُمَ عَلَيْهَا إِسْرَافِي وَ طَالَ فِي مَعَاصِيكَ إِنِّهَمَا كِي

وَ تَكَاثَفَتْ ذُنُوبِي وَ تَطَاهَرَتْ عُيُوبِي وَ طَالَ بِكَ اغْتِرَارِي وَ دَامَ لِلشَّهَوَاتِ اتِّبَاعِي فَأَنَا الْخَائِبُ إِنْ لَمْ تَرْحَمْنِي وَ أَنَا الْهَالِكُ إِنْ لَمْ تَعَفَّ عَنِّي فَصِلْ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ اغْفِرْ لِي وَ تَجَاوَزْ عَنِّي سَيِّئَاتِي وَ اعْطِنِي سُؤْلِي وَ اكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي وَ لَا تَكْلِنِي إِلَى نَفْسِي فَتَعْجِزَ عَنِّي وَ أَنْقِذْنِي بِرَحْمَتِكَ مِنْ خَطَايَايَ وَ أَسْعِدْنِي بِسَعَةِ رَحْمَتِكَ سَيِّدِي

فَإِذَا أَرَادَ أَنْ يُصَلِّيَ السُّتَّ الرَّكْعَاتِ الْبَاقِيَةَ فَلْيَقُمْ وَ لِيُصَلِّ رَكَعَتَيْنِ فَإِذَا سَلَّمَ بَعِيدَهُمَا قَالَ : اللَّهُمَّ أَنْتَ آنَسُ الْآنِسِينَ لِأَوْدَائِكَ وَ أَحْضَرُهُمْ لِكِفَايَةِ الْمُتَوَكِّلِينَ عَلَيْكَ تَشَاهِدُهُمْ فِي ضَمَائِرِهِمْ وَ تَطَّلِعُ عَلَى سَرَائِرِهِمْ وَ تُحِيطُ بِمَبَالِغِ بَصَائِرِهِمْ وَ سِرِّي اللَّهُمَّ مَكْشُوفٌ وَ أَنَا إِلَيْكَ مَلْهُوفٌ إِذَا أَوْحَشْتَنِي الْعُزْبَةَ آنَسْنِي ذِكْرَكَ وَ إِذَا كَثُرَتْ عَلَيَّ

ص: ١٢٤

راه برون رفتی قرار ده، و رزقی حلال و پاکیزه و گسترده به من عطا فرما، از هر آن چه که خواسته ای و هر جا (و هر زمان) و به هر کیفیتی که اراده فرموده ای، زیرا که به راستی چیزی تحقق نمی یابد جز آن چه تو اراده فرمایی و هر جا (و هر زمان) و به همان گونه که تو بخواهی.

و در روایتی دیگر این قسمت اضافه شده است:

خدایا بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، معبودا به خویشتن خویش ستم کردم و زیاده رویم بر آن بسیار زیاد شده، و غرق شدنم در معصیت هایت طولانی گشته، و گناهانم متراکم شده است، و عیب هایم پشت به پشت هم داده اند، و مغرور شدنم نسبت به تو طولانی شده، و پیرویم از شهوت ها دوام و استمرار یافته است، و در نتیجه اگر تو بر من رحم نیاوری (از رستگاری) نومید و محروم، و اگر تو مرا عفو نکنی هلاک شده ام، پس بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست و مرا بیمارز و از بدی ها و گناهانم در گذر، و خواسته ام را به من عطا فرما، و نسبت به آن چه دغدغه من است مرا کفایت فرما، و (هرگز) به اندازه چشم برهم زدنی مرا به خویشتن خویش وا مگذار، زیرا که از کنترل من عاجز است، و با رحمت مرا از لغزش ها و خطاهایم نجات بخش، و با رحمت گسترده ات - ای سرور و سالارم - مرا خوش بخت گردان.

ز. بعد از دو رکعت اول از شش رکعت آخر (رکعات سیزدهم و چهاردهم):

بار الها تو مأنوس ترین انس گیرندگان برای دوست دارانت هستی، و آماده ترین آنان برای کفایت امور تو گل کنندگان بر تویی، آنان را در پنهان ها و درونشان مشاهده می فرمایی، و بر باطن هایشان (کاملاً) اطلاع و اشراف داری، و به حد نهایی بصیرت و بینش آنان احاطه داری، و راز (و باطن) من - ای خداوند - بر تو (کاملاً) آشکار است، و من فقط به درگاه تو نالان و سوخته دلم، به گونه ای که هر گاه غربت مرا به احساس تنهایی می کشاند یاد تو مونس من می شود، و هر گاه دغدغه ها و اندوه هایم افزون گردد

ص: ۱۲۵

اللَّهُمُّ لِحَاتٍ إِلَى الْإِسْتِجَارَةِ بِكَ عِلْمًا بَأَنَّ أَرْمَهُ الْأُمُورِ بِيَدِكَ وَ مَصِيرَ دَرَهَا عَنْ قَضَائِكَ خَاضِعًا لِحُكْمِكَ اللَّهُمَّ إِنَّ عَمِيْتُ عَنْ
مَسْأَلَتِكَ أَوْ فَهَيْتُ عَنْهَا فَدَلَّنِي عَلَى مَصَالِحِي وَ خُذْ بِقَلْبِي إِلَى مَرَادِي فَلَسْتُ بِيَدِّعُ مِنْ وَلَايَتِكَ وَ لَا بَوْتِرُ مِنْ أَنَاتِكَ اللَّهُمَّ إِنَّكَ
أَمَرْتَ بِدُعَائِكَ وَ ضَمَنْتَ الْإِجَابَةَ لِعِبَادِكَ وَ لَنْ يَخِيْبَ مَنْ فَرَعَ إِلَيْكَ بِرَغْبَةٍ وَ قَصَدَ إِلَيْكَ بِحَاجَةٍ وَ لَمْ تَرْجِعْ يَدُ طَالِبِهِ صَفْرًا مِنْ
عَطَائِكَ وَ لَا نَحَالِيَهُ مِنْ نَحْلِ هِبَانِكَ وَ أَيُّ رَاحِلٍ أَمَّكَ فَلَمْ يَجِدْكَ أَوْ أَيُّ وَافِدٍ وَفَدَّ إِلَيْكَ فَاقْتَطَعَتْهُ عَوَاقِقُ الرَّدِّ دُونَكَ بَلْ أَيُّ
مُسْتَجِيرٍ بَفَضْلِكَ لَمْ يَنْبُلْ مِنْ فَيْضِ جُودِكَ وَ أَيُّ مُسْتَنْبِطٍ لِمَزِيدِكَ أَكْرَدِي دُونَ إِسْتِمَاحِهِ عَطِيَّتِكَ اللَّهُمَّ وَ قَدْ قَصَيْدْتُ إِلَيْكَ
بِحَاجَتِي وَ قَرَعْتُ بَابَ فَضْلِكَ يَدُ مَسْأَلَتِي

وَ نَاجَاكَ بِخُشُوعِ الْإِسْتِكَانَةِ قَلْبِي وَ عَلِمْتُ مَا يَحْدُثُ مِنْ طَلِبَتِي قَبْلَ أَنْ يَخْطُرَ بِنَالِي أَوْ يَقَعَ فِي صَدْرِي فَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ وَ
صَلِّ اللَّهُمَّ دُعَائِي بِإِجَابَتِكَ وَ إِشْفَعْ مَسْأَلَتِي إِلَيْكَ

به پناه جستن از درگاهت پناه می برم، زیرا می دانم که یقیناً زمام تمام امور به دست توست، و منشأ و خاستگاه آن ها از قضا و قدر توست و در برابر حکم و فرمانت خاضع و تسلیم است.

خداوندا اگر نسبت به درخواست از درگاهت کور شده ام یا زبانم از گفتن آن عاجز و درمانده شده، تو خود مرا به مصلحت هایم راهنمایی کن، و دلم را به سوی جایگاه های رشد و کمالم رهبری کن، زیرا من سوژه و موضوع جدیدی در قلمرو ولایت تو، و فردی منحصر به فرد نسبت به (استفاده از) صبر و بزرگواریت نیستم.

بار الها هر آینه تو مرا به دعا و نیایش (به درگاهت) فرمان دادی، و اجابت (خواستۀ) بندگانت را تضمین فرمودی (۱)، و هر که با تمام وجود و اشتیاقش به درگاه تو پناهنده شود و با نیازش به سوی تو روی آورد هرگز ناامید نمی گردد، و (هرگز) هیچ دست خواهنده ای خالی از عطایت و تهی از بخشش های رضایت مندانۀ ات برنگشته، و کدامین مسافر آهنگ سفر به سوی تو را کرد و تو را نزدیک نیافت؟ یا کدام وارد شونده (به آستانت) که پیش تو آمد و موانع ردّ (و عدم استجابت) او را از (رسیدن به) تو بازداشت (و راه را بر او بست)؟ (یا) بلکه کدامین پناه جوینده به فضل و رحمت که از فیض جود و سخاوتت بهره مند نشد؟ و کدام جوینده افزایش آب نعمت که از بخشش دلوهای لبریز عطاهایت کم بهره شد.

خدایا با نیاز و حاجتم حقیقتاً به سوی تو آمده ام، و دست گدایی و درخواستم در فضل و رحمت تو را کوییده است، و دلم با خشوع درماندگی با تو به مناجات برخاسته، و تو قبل از این که خواسته ام به فکرم خطور کند یا در سینه ام راه یابد آن را می دانی، پس بر محمد و آل پاکش درود و رحمت فرست، و دعایم به درگاهت را با اجابتت قرین گردان - ای خدای مهربانم - و درخواستم از تو را با روا شدن حاجت هایم همراه کن

ص: ۱۲۷

۱- متن عربی این عبارت اشاره دارد به آیه: «و قَالَ رَبُّكُمْ ادْعُونِي أَسْتَجِبْ لَكُمْ» (سوره مبارکه غافر - آیه ۶۰)

بُنَجِحِ حَوَائِجِي يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ وَ صَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِهِ

ثُمَّ تَصَلِّي رَكَعَتَيْنِ وَ تَقُولُ بَعْدَهُمَا

يَا مَنْ أَرْجُوهُ لِكُلِّ خَيْرٍ وَ آمَنْ سَخَطُهُ عِنْدَ كُلِّ عَثْرَةٍ يَا مَنْ يُعْطِي الْكَثِيرَ بِالْقَلِيلِ يَا مَنْ أَعْطَى مَنْ سَأَلَهُ

تَحْنُناً مِنْهُ وَ رَحْمَةً يَا مَنْ أَعْطَى مَنْ لَمْ يَسْأَلْهُ وَ لَمْ يَعْرِفْهُ صَبْرٌ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعْطَانِي بِمَسْأَلَتِي إِيَّاكَ جَمِيعَ سُؤْلِي مِنْ جَمِيعِ خَيْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ فَإِنَّهُ غَيْرُ مَنْقُوصٍ مَا أَعْطَيْتَ وَ اصْبِرْ عَنِّي شَرَّ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ يَا ذَا الْمَنِّ وَ لَا يُمْنُ عَلَيْهِ يَا ذَا الْجُودِ وَ الْمَنِّ وَ الطُّولِ وَ النِّعَمِ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَعْطِنِي سُؤْلِي وَ اكْفِنِي جَمِيعَ الْمَهْمِ مِنْ أَمْرِ الدُّنْيَا وَ الْآخِرَةِ

ثُمَّ تَصَلِّي رَكَعَتَيْنِ وَ تَقُولُ بَعْدَهُمَا

يَا ذَا الْمَنِّ لَا مَنَّ عَلَيْكَ يَا ذَا الطُّولِ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ يَا أَمَانَ الْخَائِفِينَ وَ ظَهَرَ اللَّاجِئِينَ وَ جَارَ الْمُسْتَجِيرِينَ إِنْ كَانَ فِي أُمَّ الْكِتَابِ عِنْدَكَ أَنِّي شَقِيٌّ مَحْرُومٌ أَوْ مُقْتَرٌ عَلَيَّ فِي رِزْقِي فَامْرُحْ مِنْ أُمَّ الْكِتَابِ شَقَائِي وَ حَزْمَانِي وَ إِفْتَارَ رِزْقِي وَ اكْتُنِنِي عِنْدَكَ سَعِيداً مُوَفَّقاً لِلْخَيْرِ مُوسِعاً فِي رِزْقِي إِنَّكَ قُلْتَ فِي كِتَابِكَ الْمُنزَلِ عَلَيَّ نَبِيِّكَ

ای مهربان ترین مهربانان، و بر محمد و آل پاکش درود و رحمت فرست.

ح. و پس از دو رکعت سوّم و چهارم از شش رکعت آخر (رکعات پانزدهم و شانزدهم):

ای آنکه برای هر خیر و برکتی به او امید دارم، و در هنگام هر لغزشی از خشم و غضبش امان می طلبم، ای آن که به خاطر (اعمال) اندک (پاداش) فراوان عطا می کنی، ای آن که به آن کس که از او درخواست کند از روی مهربانی و رحمتش می بخشد، ای آن که به کسی که از او درخواستی ندارد و (حتی) او را نمی شناسد از روی تفضّل و کرمش عطا می فرماید، بر محمّد و آل محمّد درود و رحمت فرست و به سه سبب درخواستم از درگاهت تمام خواسته هایم نسبت به همه خیر دنیا و آخرت را به من عطا فرما، که به راستی آن چه تو عطا فرموده ای نقصان نمی یابد، و شرّ دنیا و آخرت را از من برطرف کن، ای صاحب نعمت (ومنتی) که هیچ کس بر تو منتی ندارد (۱)، ای صاحب منت و جود و بخشش و نعمت ها بر محمّد و آل محمّد درود و رحمت فرست، و درخواست هایم را به من عطا کن، و مرا نسبت به تمام آن چه که از امور دنیا و آخرت برایم مهم است (و دغدغه اش را دارم) کفایت فرما.

ط. بعد از دو رکعت پنجم و ششم از شش رکعت سوّم (رکعات هفدهم و هجدهم):

ای صاحب نعمت (ومنت که) هیچ منتی بر او نیست، ای صاحب لطف و بخشش (که) هیچ معبودی جز تو نیست، ای مایه امنیت بیم ناکان، و پشت و پناه پناهندگان، و پناه دهنده پناه جویان، اگر در اصل کتاب (لوح محفوظ) نزد تو من بدبخت یا محروم (از رستگاری و لطف) یا تنگ روزی ثبت شده ام، پس از لوح محفوظ بدبختی و محرومیت و تنگی روزیم را پاک کن، و مرا نزد خودت خوشبخت و موفق در راه خیر و گشاده روزی (مقدّر و) ثبت کن، زیرا هر آینه تو در کتاب نازل شده
ات بر پیامبر

ص: ۱۲۹

۱- عبارات متن دعا تا اندازه زیادی شبیه به دعایی است که در تعقیبات نمازهای یومیه ماه رجب خوانده می شود.

الْمُرْسَلِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ يَمْحُوا اللَّهُ مَا يَشَاءُ وَيُثَبِّتُ وَعِنْدَهُ أُمُّ الْكِتَابِ وَقُلْتَ رَحْمَتِي وَسِعَتْ كُلَّ شَيْءٍ
وَ أَنَا شَيْءٌ فَلْتَسَعْنِي رَحْمَتَكَ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ وَ مَنْ عَلَى بَالَتَوْكُلٍ عَلَيْكَ
وَ التَّسْلِيمِ لِأَمْرِكَ وَ الرِّضَا بِقَدْرِكَ حَتَّى لَا أُحِبَّ تَعْجِيلَ مَا أَخَّرْتَ وَ لَا تَأْخِيرَ مَا عَجَّلْتَ يَا رَبَّ الْعَالَمِينَ .

٤. أدعيته عليه السلام في سجده الشكر

٤٤_ في سجده الشكر بعد الفريضة

سأل سعد بن سعد الرضا عليه السلام عن سجده الشكر فقال:

أرى أصحابنا يسجدون بعد الفريضة سجده واحده ويقولون هي سجده الشكر

فقال عليه السلام: إنما الشكر إذا أنعم الله تعالى على عبده [النعمة] أن يقول:

«سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ * وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ» (٥٦) وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

ص: ١٣٠

مرسلت - که درود و رحمت خداوند بر او و خاندان پاکش باد - فرموده ای: «خداوند هر آن چه را اراده کند پاک و (یا) ثبت می کند و اصل کتاب (لوح محفوظ) نزد اوست» (۱). و (نیز) فرموده ای: «و رحمت من هر چیزی را فرا گرفته است» (۲). و من (نیز) شیئی (از اشیاء) هستم، لذا رحمت باید مرا نیز فرا گیرد ای مهربان ترین مهربانان، خداوند! بر محمد و آل پاکش درود و رحمت فرست، و با (دادن روحیه) توکل بر تو، و تسلیم در برابر فرمانت و راضی بودن به (قضا و) قدرت بر من (تفضل کن و) منت بگذار، تا جایی که (هرگز) زود آمدن آن چه به تأخیر انداخته ای، و (یا) به تأخیر افتادن آن چه که جلو انداخته ای را دوست نداشته باشم، ای پروردگار و صاحب اختیار جهان ها و جهانیان.

۴- دعاهای حضرت علیه السلام در سجده شکر

دعای چهل و چهارم: دعای امام علیه السلام در سجده شکر بعد از نماز واجب

سعد بن سعد از امام رضا علیه السلام درباره سجده شکر سؤال کرد و گفت: من می بینم که یاران ما بعد از نماز واجب یک سجده به جا می آورند و می گویند: این سجده شکر است، حضرت علیه السلام فرمود: جز این نیست که شکر واقعی در حقیقت این است که هرگاه خداوند تعالی نعمت و احسان به بنده اش نصیب فرماید آن بنده بگوید:

«پاک و منزّه است آن خدایی که این (نعمت) را در اختیار ما قرار داد (و مسخر ما گردانید) و (گرنه) ما بر این کار قادر نبودیم، و قطعاً ما به سوی پروردگاران باز می گردیم» (۳) و سپاس و ستایش برای خداوند است (که) پروردگار جهان ها و جهانیان (است) (۴).

ص: ۱۳۱

۱- سوره مبارکه رعد - آیه ۳۹

۲- متن عربی این عبارت در حقیقت آیات ۱۳ و ۱۴ سوره مبارکه زخرف است.

۳- سوره حمد، آیه ۲.

٤٥_دعاء آخر:

أدنى ما يجزى فيها من القول أن يُقال: شُكْرَ اللَّهِ ، شُكْرَ اللَّهِ ، ثلاث مرّات.

٤٦_دعاء آخر:

قل في سجده الشكر مائه مرّه: شُكْرًا شُكْرًا، وإن شئت: عَفْوًا عَفْوًا.

٤٧_دعاء آخر:

في خبر رجاء بن أبي الضحّاك: إنّ الرضا عليه السلام كان يسجد بعد الفراغ من تعقيب الظهر، يقول فيها مائه مرّه: شُكْرًا لِلَّهِ وبعد الفراغ من تعقيب العصر سجده يقول فيها مائه مرّه: حَمْدًا لِلَّهِ .

٥.أدعيته عليه السلام في السفر والحجّ

٤٨_عند الخروج من المنزل

عن الرضا عليه السلام : قال: كان أبي عليه السلام إذا خرج من منزله قال: بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، خَرَجْتُ بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ، لَا بِحَوْلِ مَنِّي وَلَا قُوَّتِي (٥٧)، بَلِ بِحَوْلِكَ وَقُوَّتِكَ يَا رَبِّ مُتَعَرِّضًا لِرِزْقِكَ فَاتِنِّي بِهِ فِي عَافِيَةٍ.

ص: ١٣٢

دعای چهل و پنجم: دعای دیگر در همین زمینه: (امام رضا علیه السلام فرمودند: کمترین چیزی که در گفتار برای شکرگزاری کفایت می کند این است که سه بار گفته شود: شُكْرًا لِلَّهِ شُكْرًا لِلَّهِ (شکر و سپاس برای خداوند می گزارم، خداوند را شکر و سپاس می گویم)

دعای چهل و هشتم: دعای دیگر در همین مورد: (امام رضا علیه السلام فرمودند: در سجده شکر صد مرتبه بگو: شُكْرًا لِلَّهِ (شکر و سپاس می گزارم) و اگر خواستی (اضافه کن): عَفْوًا عَفْوًا (مرا ببخش، ببخش)

دعای چهل و هفتم: دعای دیگر در همین زمینه: رجاء بن اَبی ضحاک روایت کرده است که: امام رضا علیه السلام پس از فراغت از تعقیبات نماز ظهر سجده کرده و در حال سجده صد مرتبه می فرمودند: شُكْرًا لِلَّهِ (خداوند را شکر و سپاس می گزارم) و بعد از فراغت از تعقیبات نماز عصر صد مرتبه در حال سجده می فرمودند: حَمْدًا لِلَّهِ (ستایش و سپاسم مخصوص خداوند است)

۵- دعا‌های حضرت علیه السلام در سفر و حج

دعای چهل و هشتم: دعای امام علیه السلام هنگام خروج از منزل

از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند: پدر بزرگوارم علیه السلام هرگاه که از منزل خارج می شدند می فرمودند:

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

با استعانت از توان و قدرت الهی از منزل خارج شدم، نه با توان قدرتی از خودم، بلکه با نیرو و توان و قدرت تو ای پروردگار و صاحب اختیارم؛ به قصد به دست آوردن رزق و روزی تو (بیرون آمدم) پس آن (رزق و روزی) را به همراه عافیت و سلامتی به من عطا فرما.

ص: ۱۳۳

٤٩_دعاء آخر: بِسْمِ اللَّهِ ، اٰمَنْتُ بِاللّٰهِ ، تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ ، لَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ.

٥٠_دعاء آخر: قال محمّد بن سنان: وكان الرضا عليه السلام يقول إذا خرج من منزله: بِسْمِ اللَّهِ خَرَجْتُ، وَبِسْمِ اللَّهِ وَلَجْتُ، وَ عَلَى اللَّهِ تَوَكَّلْتُ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

٥١_عند ركوب الدابة

قال عليه السلام: من قال إذا ركب الدابة: بِسْمِ اللَّهِ ، وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللّٰهِ ، اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ.

حفظت له نفسه ودابته حتى ينزل.

٥٢_عند الركوب في البر والبحر

فإن ركب الظهر فقل: «اَلْحَمْدُ لِلّٰهِ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ * وَاِنَّا اِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ» (٥٨)

ص: ١٣٤

دعای چهل و نهم: دعای دیگر در همین زمینه

به نام خدا، به خداوند ایمان آوردم، (و) بر خداوندت توکل کردم (که) هیچ نیرو و توان و قدرتی جز به واسطه خداوند (متعال) وجود ندارد.

دعای پنجاهم: دعای دیگر در همین مورد

محمد بن سنان گوید: امام رضا علیه السلام هر گاه از منزلشان خارج می شدند می فرمودند:

به نام خدا (از منزل) خارج شدم، و به نام خدا داخل (در آن) می گردم، و فقط بر خداوند توکل نمودم، و هیچ توان و قدرتی جز به واسطه خداوند بلند مرتبه بسیار بزرگ وجود ندارد.

دعای پنجاه و یکم: دعای حضرت علیه السلام هنگام سوار شدن بر مرکب

امام رضا علیه السلام فرمودند: هر که هنگام سوار شدن بر چهارپایان بگوید:

«به نام خدا، و هیچ قدرتی جز به واسطه خداوند وجود ندارد، ستایش و سپاس برای خداوندی است که این (مرکب) را رام و مسخر ما ساخت (در اختیار ما قرار داد) در حالی که خود بر این کار توانا نبودیم»^(۱) (در این صورت) خود و چهارپایش از گزند محفوظ می ماند تا این که از آن پایین بیاید.

دعای پنجاه و دوم: دعای امام علیه السلام هنگام سوار شدن در خشکی و دریا

(از امام رضا علیه السلام نقل شده که فرمودند:) اگر (در خشکی) بر پشت حیوانی سوار شدی بگو: سپاس و ستایش مخصوص خداوندی است که این (مرکب) را رام و مسخر ما ساخت (و در اختیار ما قرار داد) در حالی که ما نسبت به این کار توانا نبودیم و به راستی که ما به سوی پروردگارمان باز می گردیم^(۲).

ص: ۱۳۵

۱- عبارت «الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ» با تغییر آغاز آن، در واقع آیه ۱۳ سوره زخرف است.

۲- متن عربی این عبارت با تغییر کلمه ای در آغاز آن، از آیات ۱۳ و ۱۴ سوره زخرف گرفته شده است.

وإن ركبت البحر، فإذا صرت في السفينه فقل:

«بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِيهَا وَمُرْسِيهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ» (٥٩)

٥٣_ عند الركوب بَرًا وبحرا

عن علي بن أسباط قال: قلت لأبي الحسن الرضا عليه السلام: جعلت فداك ما ترى آخذ؟ بَرًا أو بحرا؟ (إلى أن قال): اخرج بَرًا، ولا عليك أن تأتي مسجد رسول الله، وتصلّي ركعتين في غير وقت فريضه، ثم لتستخير الله مائه مرّه ومرّه ثم تنظر، فإن عزم الله لك على البحر فقل الذي قال الله عزّوجلّ:

«وَقَالَ ارْكَبُوا فِيهَا بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِيهَا وَمُرْسِيهَا إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ»

٥٤_ عند هيجان الأمواج

فإذا هاجت عليك الأمواج فأتك على يسارك وأوم إلى الموجه بيمينك وقل: قَرَى بِقَرَارِ اللَّهِ ، وَاسْتَكْنَى بِسَيِّكِنِهِ اللَّهُ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ الْعَلِيِّ الْعَظِيمِ.

٥٥_ دعاء آخر:

فإن اضطرب بك البحر (٦٠) فأتك على جانبك الأيمن وقل:

ص: ١٣٦

و اگر در دریا سوار شدی، هنگامی که در کشتی قرار گرفتی بگو:

سیر و حرکت این کشتی و توقف و پهلو گرفتنش به نام خدا (و اراده او) است، به راستی که پروردگار (و صاحب اختیار) من قطعاً بسیار آمرزنده (و) بسیار مهربان است (۱).

دعای پنجاه و سوم: دعای حضرت علیه السلام هنگام سوار شدن در خشکی و دریا

از علی بن اسباط نقل شده که: به امام ابی الحسن الرضا علیه السلام عرض کردم: قربانت کردم نظرتان (در مورد سفرم) چیست؟ آیا از راه خشکی بروم یا دریا؟ (حضرت مطالبی گفتند تا این که فرمودند): از راه خشکی برو، (و اگر می خواهی) اشکالی ندارد که به مسجد رسول خدا صل الله علیه و آل وسلم رفته و در زمانی غیر از وقت نماز واجب دو رکعت نماز بگزاری، سپس صد و یک بار از خداوند بخواهی که راه خیر را به تو نشان دهد، سپس بینی (و توجه کنی) که اگر خداوند عزم حرکت در دریا را به دلت انداخت (و از راه دریا رفتی) پس همان را بگو که خداوند عز و جل (در داستان حضرت نوح علیه السلام و از زبان او) فرمود که:

و گفت سوار بر آن (کش-تی) شوید (که) سیر و حرکت و توقف و پهلو گرفتنش به نام خدا (و به اراده او) است. براستی که پروردگار (و صاحب اختیار) من قطعاً بسیار آمرزنده (و) بسیار مهربان است (۲).

دعای پنجاه و چهارم: دعای امام علیه السلام هنگام تلاطم امواج

(از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند): هرگاه (دریا متلاطم شد) و امواج آن بالا آمد برطرف چپت تکیه کن و با دست راستت به موج اشاره کرده و بگو: آرامشی از سوی خداوند آرام بگیر، و با تسکینی از جانب او فروکش کن، و هیچ توان و قدرتی جز به واسطه خداوند بلند مرتبه بسیار بزرگ وجود ندارد.

دعای پنجاه و پنجم: دعای دیگر در همین زمینه

(از حضرت رضا علیه السلام نقل شده که فرمودند): اگر دریا مضطرب و آشفته شد (۳) بر طرف راستت تکیه کرده و بگو:

ص: ۱۳۷

۱- عبارت «بِسْمِ اللَّهِ مَجْرِيهَا وَ مُرْسِيهَا» إِنَّ رَبِّي لَغَفُورٌ رَحِيمٌ» بخشی از آیه ۴۱ سوره مبارکه هود است

۲- عبارت عربی اخیر در متن اصلی، در حقیقت آیه ۴۱ سوره مبارکه هود است.

۳- از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند: و هنگامی که نوح علیه السلام بر سر فینه سوار شد، خداوند عز و جل به ایشان وحی فرمود که: ای نوح، اگر از غرق شدن ترسیدی هزار بار کلمه تهلیل (لا إله إلا الله) را بر زبان جاری کن... ولی نوح نتوانست هزار بار این تهلیل را بگوید. لذا با زبان سریانی گفت: هیلولیا الفایا ماریا، یا ماریا ایقن (هیلولیا هزار بار، ای ماریا، ای ماریا آرام گیر)

بِسْمِ اللَّهِ ، اسْكُنْ بِسَكِينَةِ اللَّهِ ، وَقَرِّ بِوَقَارِ اللَّهِ ، وَاهْدَعْ بِإِذْنِ اللَّهِ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ .

٥٦_ عند وداع بيت الله الحرام

عن إبراهيم بن أبي محمود قال: رأيت الرضا عليه السلام ودّع البيت، فلمّا أراد أن يخرج من باب المسجد خرّ ساجداً، ثم قام فاستقبل القبلة (٦١) وقال:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَنْقَلِبُ عَلَى أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ .

٥٧_ دعاء آخر:

عن موسى بن سلام قال: اعتمر أبو الحسن الرضا عليه السلام فلما ودّع البيت وصار إلى باب الحنّاطين . إلى أن قال: فلما صار عند الباب قال:

اللَّهُمَّ إِنِّي خَرَجْتُ عَلَى أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ .

٦. أدعيته عليه السلام فيما يتعلق بالزواج

٥٨_ عند الزواج في الخطبه

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي حَمِدَ فِي الْكِتَابِ نَفْسَهُ، وَافْتَتَحَ بِالْحَمْدِ كِتَابَهُ

ص: ١٣٨

به نام خدا، با آرامشِی از جانب خداوند آرام شو، و به واسطه وقار و آرامش خداوند فروکش کن، و به اذن و فرمان خدا آرام بگیر (و ساکت شو)، و هیچ توان و قدرتی جز به واسطه خداوند وجود ندارد.

دعای پنجاه و هشتم: دعای حضرت علیه السلام هنگام وداع با خانه خدا

از ابراهیم بن ابی محمود روایت شده که: امام رضا علیه السلام را دیدم که خانه خدا را وداع فرمودند، و هنگامی که خواستند از در مسجد خارج شوند به سجده درافتادند، سپس برخاستند و رو به سوی قبله نموده (۱) فرمودند: خداوندا همانا من باز می‌گردم بر (اساس) این (عقیده) که هیچ معبودی به جز تو وجود ندارد.

دعای پنجاه و هشتم: دعای دیگر در همین زمینه

از موسی بن سلام روایت شده که: امام ابوالحسن الرضا علیه السلام عمره به جا آوردند، و هنگامی که با خانه خدا وداع فرموده، به طرف باب الحناتین (یکی از درهای مسجدالحرام) حرکت کردند ... تا این که گفت: هنگامی که حضرت به در رسیدند فرمودند:

خداوندا همانا من (از این جا) خارج شدم بر اسـاس این (عقیده) که هیچ معبودی به جز تو وجود ندارد.

۶- دعاهای حضرت علیه السلام در اموری که به ازدواج مربوط است

دعای پنجاه و هشتم: دعای امام علیه السلام هنگام خواندن خطبه عقد

ستایش و سپاس مخصوص خداوندی است که خودش را در کتاب آسمانی (قرآن) ستوده است و کتاب خویش را با حمد و ثنا آغاز کرده

ص: ۱۳۹

۱- در نسخه ای دیگر آمده است: «فاستقبل الکعبه» به معنای: «رو به سوی کعبه نمود»

وَجَعَلَهُ أَوَّلَ مَحَلِّ نِعْمَتِهِ، وَاخِرَ جِزَاءِ أَهْلِ طَاعَتِهِ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ خَيْرِ بَرِيَّتِهِ، وَعَلَى آلِهِ الرَّحْمَةِ وَمَعَادِنِ الْحِكْمَةِ.

وَالْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَانَ فِي نَبَاهِ الصَّادِقِ، وَكِتَابِهِ النَّاطِقِ إِنَّ مِنْ أَحَقِّ الْأَسْبَابِ بِالصَّلَةِ وَأَوْلَى الْأُمُورِ بِالتَّقْدِيمِ، سَبَبًا أَوْجَبَ نَسَبًا وَأَمْرًا
أَعْتَبَ حَسَبًا، فَقَالَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ: «وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا» (٦٢) وَقَالَ جَلَّ ثَنَاؤُهُ: «وَأَنْكَحُوا
الْأَيَامَى مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ إِنْ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَاللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ» (٦٣)

وَلَوْ لَمْ تَكُنْ فِي الْمُنَاكَحِ وَالْمُصَاهَرَةِ آيَةً مُحْكَمَةً مُنَزَّلَةً، وَلَا سِيَنَةً مُتَّبَعَةً، لَكَانَ مَا جَعَلَ اللَّهُ فِيهَا مِنْ بَرِّ الْقَرِيبِ، وَتَأَلَّفِ الْبَعِيدِ مَا
رَغَبَ فِيهِ الْعَاقِلُ اللَّيِّبُ، وَسَارَعَ إِلَيْهِ الْمُؤَفَّقُ الْمُصِيبُ، فَأَوْلَى النَّاسِ بِاللَّهِ مَنْ اتَّبَعَ أَمْرَهُ وَأَنْفَذَ حُكْمَهُ، وَأَمْضَى قَضَاءَهُ، وَرَجَا جِزَاءَهُ
وَنَحْنُ نَسْأَلُ اللَّهَ تَعَالَى أَنْ يَعْزِمَ لَنَا وَلَكُمْ عَلَى أَوْفَى الْأُمُورِ.

ثُمَّ إِنَّ «فُلَانَ بْنَ فُلَانٍ» مَنْ قَدْ عَرَفْتُمْ مُرُوءَةً وَعَقْلَةً وَصَلَاحَةً

و آن (حمد و ثنا) را اولین جایگاه نعمتش و آخرین پاداش اهل طاعتش گرداند، و درود و رحمت خداوند بر محمد بهترین مخلوقاتش و بر خاندان او باد که پیشوایان رحمت و معادن (و سرچشمه های) حکمت خدایند. و س_تایش و سپاس برای خداوند است که در خیر صادق و کتاب ناطقش آمد که به یقین یکی از س_زاوارترین ارتباطات و پیوندهایی که باید حرمتش پاس داشته شود، و از شایسته ترین کارهایی که باید جلو انداخته شود، ارتباط و پیوندی است که باعث خویش_اوندی است، و کاری که جاه و منزلتی در پی می آورد، و (در این زمینه) خداوند _ که مدح و ستایشش عظیم باد_ فرموده است: (وَهُوَ الَّذِي خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا) (۱)، (و او کسی است که از آب (نطفه) بشری را آفرید پس او را دارای رابطه نسبی و سببی گرداند و همواره پروردگار تو (بر هر چیز) بسیار تواناست) و آن ذاتی که مدح و ستایشش عظیم باد فرمود: (وَ أَنْكِحُوا الْأَيَامَىٰ مِنْكُمْ وَالصَّالِحِينَ مِنْ عِبَادِكُمْ وَإِمَائِكُمْ—مَ إِنَّ يَكُونُوا فُقَرَاءَ يُغْنِهِمُ اللَّهُ مِنْ فَضْلِهِ وَ اللَّهُ وَاسِعٌ عَلِيمٌ) (۲) (و مردان و زنان بی همسران و نیز شایستگان و درستکاران از بین غلامان و کنیزانتان را همسر دهید، اگر فقیر و تنگدست باشند خداوند آنان را از فضل خویش بی نیاز می سازد، و خداوند وسعت بخش (و نعمت گستر و) بسیار داناست) و (حتی) اگر درباره ازدواج و ارتباط سببی آیه محکم و نازل شده ای (از سوی خداوند) و یا سنت پیروی شده ای (از پیامبر اکرمصل الله علیه و آل وسلم) وجود نمی داشت (باز هم) قطعاً آن برکتی که خداوند در آن (ازدواج) قرار داده، از قبیل: احس_ان و نیکی به خویشاوندان و آشنایی و الفت با غریبه ها، نتیجه ارزشمندی بود که انسان عاقل و خردمند را به آن کار (ازدواج) متمایل می س_اخت، و شخص دارای توفیق و درستکار به سوی آن شتاب می کرد، چرا که نزدیک ترین فرد به خداوند کسی است که امر او را پیروی کرده و حکمش را اجرا نماید، و قضا و قدر خدا را تحقق بخش_د، و جزا و پاداش او را امید داش_ته باشد. و ما از خداوند تعالی می خواهیم که عزم و قصد ما و ش_ما را بر بهترین کارها استوار گرداند.

سپس (بدانید که) فلانی پسر فلانی کسی است که مردانگی و عقل و شایستگی

ص: ۱۴۱

۱- سوره فرقان / آیه ۵۴

۲- سوره نور / آیه ۳۲

وَيَتَّبِعُهُ وَفَضْلُهُ، وَقَدْ أَحَبَّ شِرْكَتَكُمْ، وَخَطَبَ كَرِيمَتَكُمْ فَلَانَهُ، وَبَدَلَ لَهَا مِنَ الصَّدَاقِ كَذَا، فَشَفِّعُوا شَافِعَكُمْ وَأَنْكِحُوا خَاطِبَكُمْ، فِي
يُسْرٍ غَيْرِ عُسْرٍ، أَقُولُ قَوْلِي هَذَا، وَأَسْتَغْفِرُ اللَّهَ لِي وَلَكُمْ.

٥٩_دعاء آخر:

الْحَمْدُ لِلَّهِ إِجْلَالًا لِقُدْرَتِهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ مُخْضُوعًا لِعِزَّتِهِ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ عِنْدَ ذِكْرِهِ، إِنَّ اللَّهَ «خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ
نَسَبًا وَصِهْرًا وَكَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا» (٦٤)

٦٠_دعاء آخر:

الْحَمْدُ لِلَّهِ مُتَمِّمِ النِّعَمِ بِرَحْمَتِهِ، وَالْهَادِي إِلَى شُكْرِهِ بِمَنِّهِ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ خَيْرِ خَلْقِهِ، الَّذِي جَمَعَ فِيهِ مِنَ الْفَضْلِ مَا فَرَّقَهُ فِي
الرُّسُلِ قَبْلَهُ، وَجَعَلَ تَرَاتُه إِلَى مَنْ خَصَّهُ بِخِلَافَتِهِ وَسَلَّم تَسْلِيمًا.

ص: ١٤٢

و نیت و فضیلتش را دانس ته ایید (و ش_ناخت قبلی از او دارید) و او ش_ریک ش_دن (خویشاوندی) با خانواده ش_ما را دوست داش_ته، و دختر با کرامت شما فلاّن خانم را خواستگاری نموده و فلاّن مقدار را به عنوان مهریه به او بذل نموده (تعیین کرده) اس_ت. پس وساطت و میانجی گری واسطه خود را بپذیرید و دخترتان را با آسانی و بدون سختی به عقد خواستگارتان در آورید. این سختم را می گویم (و در اینجا به پایان می رسانم) و برای خودم و شما از خداوند آمرزش می خواهم.

دعای پنجاه ونهم: دعای دیگر در همین زمینه

ستایش و سپاس مخصوص خداوند اس_ت به جهت بزرگداشت توان و قدرتش، و هیچ معبودی جز خداوند نیست به جهت خاضع شدن در برابر عزت و شکست ناپذیریش، و درود و رحمت خداوند بر محمد و خاندان پاکش باد هنگامی که یادش به میان می آید، به راستی که خداوند از آب (نطفه) بشری آفرید و او را دارای رابطه نسبی و سببی گرداند و همواره پروردگارت (بر همه چیز) بسیار تواناست (۱).

دعای شصتم: دعای دیگر در همین زمینه

سپاس و ستایش مخصوص خداوند اس_ت، خداوندی که با رحمتش نعمت ها را کامل می کند و (انسان را) با فضل و احسانش به سپاس و شکرگزاری هدایت می فرماید، و درود و رحمت خداوند بر محمد باد که بهترین مخلوق اوست، (و) کسی که از فضایل و کمالات هر آن چه که در بین پیامبران پیش از او پراکنده ساخته بود را یکجا در وجود مبارکش جمع نمود، و میراث (فضل و کمال) او را به آن کس که به خلافتش اختصاص داد منتقل کرد، و سلام و درود خدا بر او باد.

ص: ۱۴۳

۱- عبارت «خَلَقَ مِنَ الْمَاءِ بَشَرًا فَجَعَلَهُ نَسَبًا وَصِهْرًا وَ كَانَ رَبُّكَ قَدِيرًا» قس_متی از آیه ۵۴ سوره مبارکه فرقان است.

أدعيته عليه السلام لنفسه، و للآخرين أو عليهم

أدعيته عليه السلام فيمن دعا لهم

٦١_ لإخوته

اللَّهُمَّ إِنْ كُنْتَ تَعْلَمُ أَنِّي أَحِبُّ صِيْلَاحَهُمْ، وَأَنِّي بَارٌّ بِهِمْ، وَاصِلٌ لَهُمْ، رَفِيقٌ عَلَيْهِمْ، أَعْنِي (٦٥) بِأُمُورِهِمْ لَيْلًا وَنَهَارًا، فَاجْزِنِي بِهِ خَيْرًا، وَإِنْ كُنْتُ عَلَى غَيْرِ ذَلِكَ . فَأَنْتَ عَلَّامُ الْغُيُوبِ . فَاجْزِنِي بِهِ مَا أَنَا أَهْلُهُ، إِنْ كَانَ شَرًّا فَشَرًّا، وَإِنْ كَانَ خَيْرًا فَخَيْرًا.

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لَهُمْ، وَأَصْلِحْ لَهُمْ، وَأَخْسِئْ عَنَّا وَعَنْهُمْ شَرَّ الشَّيْطَانِ وَأَعْنُهُمْ عَلَى طَاعَتِكَ، وَوَفِّقْهُمْ لِرُشْدِكَ.

٦٢_ لولده المهدي عليه السلام

اللَّهُمَّ (صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَالِ مُحَمَّدٍ، وَ)ادْفَعْ عَنِّي وَوَلِيِّكَ وَخَلِيفَتِكَ وَحُجَّتِكَ عَلَى خَلْفِكَ، وَلِسَانِكَ الْمُعَبَّرِ عَنْكَ بِإِذْنِكَ،

ص: ١٤٤

بخش پنجم: دعاهای حضرت علیه السلام برای خودش و برای دیگران

اشاره

دعاهای حضرت علیه السلام در مورد کسانی که برایشان دعا فرموده است

دعای شصت و یکم: دعای حضرت علیه السلام برای برادرانش

خداوندا اگر می دانی که به راستی من صلاح و مصلحت آنان را دوست دارم (و می خواهم) و من نسبت به آنان نیکوکار و احسان کننده ام، (و) بر آنان مهربان هستم مرا نسبت به (انجام و مساعدت در) کارهای آنان یاری فرما(۱)، و به واسطه آن (خدمت) به من پاداش خیر بده. و اگر (نسبت به آنان) در حالت و وضعیتی غیر آن هستم _ که تو نسبت به امور پنهان بسیار دانایی(۲) _ پس جزای مرا آن چنان که شایسته آنم بده، (یعنی) اگر کارم شر و بد بود جزای شر، و اگر خیر و نیک بود جزای خیر عنایت کن.

بارخدایا آنان را اصلاح فرموده و کارشان را سر و سامان بده، و شر و بدی شیطان را از آنان دور کن، و آنان را بر طاعتت یاری فرما، و در راه هدایتت موفق بدار.

دعای شصت و دوم: دعای حضرت علیه السلام برای فرزندش حضرت مهدی علیه السلام

بارخدایا بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست و از ولی و خلیفه ات و حجت بر بندگانت و زبان گویایت که به فرمان و اجازه ات از س_وی تو حقایق را بیان می کند،

ص: ۱۴۵

۱- در متن عربی دعا واژه «أَعْنِي» آمده است، اما به نظر می رسد وجود فاء جزاء قبل از آن ضروری است، زیرا این فعل انشائی در جواب شرط واقع شده است. اما احتمال قوی تر آن است که این کلمه «اعننی» باشد، و در این صورت عبارت «فأجزني» جواب شرط و ترجمه به این شکل خواهد بود: «... و نسبت به کارهایشان اهتمام می ورزم و در این صورت...» (مترجم)

۲- عبارت «أنت علّام الغیوب» در متن دعا قسمتی از آیات ۱۰۹ سوره مبارکه مائده است.

النَّاطِقِ بِحِكْمَتِكَ وَعَيْنِكَ النَّاطِرَهُ فِي بَرِّيَّتِكَ، وَالشَّاهِدِ (٦٦) عَلَى عِبَادِكَ، الْجَحْجَاحِ الْمُجَاهِدِ (الْمُجْتَهِدِ، عَيْدِكَ الْعَائِدِ بِكَ) (٦٧) (اللَّهُمَّ) وَأَعِذْهُ مِنْ شَرِّ (جَمِيعِ) مَا خَلَقْتَ (وَذَرَأَاتِ) وَبَرَآتِ، وَأَنْشَأْتَ وَصَوَّرْتَ.

وَاحْفَظْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ، وَعَنْ يَمِينِهِ وَعَنْ شِمَالِهِ، وَمِنْ فَوْقِهِ وَمِنْ تَحْتِهِ، بِحِفْظِكَ الَّذِي لَا يَضِيعُ مَنْ حَفِظْتَهُ بِهِ، وَاحْفَظْ فِيهِ رَسُولَكَ (وَوَصِيَّ رَسُولِكَ) وَابَاءَهُ، أَنْمَتَكَ وَدَعَائِمَ دِينِكَ (صِلَوَاتِكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ) وَاجْعَلْهُ فِي وَدِيعَتِكَ الَّتِي لَا تَضِيعُ وَفِي جِوَارِكَ الَّذِي لَا يُخْفَرُ، وَفِي مَنَعِكَ وَعِزِّكَ الَّذِي لَا يُفْهَرُ.

(اللَّهُمَّ) وَآمِنَهُ بِأَمَانَتِكَ الْوَثِيقِ الَّذِي لَا يُخَذَلُ مَنْ آمَنَتْهُ بِهِ، وَاجْعَلْهُ فِي كَنَفِكَ الَّذِي لَا يُضَامُ (٦٨) مَنْ كَانَ فِيهِ، وَأَنْصُرْهُ بِنَصْرِكَ الْعَزِيزِ وَأَيِّدْهُ بِجُنْدِكَ الْغَالِبِ، وَقَوِّهِ بِقُوَّتِكَ، وَأَرْدِفْهُ بِمَلَائِكَتِكَ.

(اللَّهُمَّ) وَالِ مَنْ وَالَاهُ، وَعَادِ مَنْ عَادَاهُ، وَالْبَسْهُ دِرْعَكَ

(و) به حکمت تو سخن می راند و چشم بینایت در میان خلایقت، و شاهد و گواه (۱).

بر بندگانت، سرور بزرگوار و مجاهد (و کوشا، و بنده پناه آورنده به تو) (۲).

هر گونه بلا و گزند را دفع فرما.

(خداوندا) و او را از شر (تمام) آن چه آفریدی (و خلق کردی) و پدید آوردی و ایجاد کردی و صورت بخشیدی در امان بدار،

و او را از پیش رو و از پشت سرش و از طرف راست و چپش و از بالای سر و پایین محافظت فرما، با حفاظت که هر که را با آن حفظ نمودی ضایع و تباه نمی شود، و در وجود مبارک او (با حفاظت کردن از وجود مبارکش) پیامبرت (و وصی پیامبرت) و پدرانش را که پیشوایان تو و ستون های دین تو هستند _ درود و رحمت تو بر همه آنان باد _ حفظ بفرما، و او را در امان و زنهار خویش که ضایع و تباه نگردد قرار بده و در پناه خودت که (هرگز) نمی شکند (بگیر)

و در (س_ایه) حمایت و دفاعت و (پناه) عزت (و شکست ناپذیری_ت) که (هرگز) مقهور نمی شود (و شکست نمی خورد) قرار بده.

(خداوندا) او را با امان و نگاهبانی مس_تحکمت که هر که را به وس_یله آن در امان داشتی تنها نمانده (و مغلوب نمی شود) امنیت ببخش، و او را در کنف حمایت خود که هر که در آن است (هرگز) مورد ستم واقع نشود (۳) قرار بده،

و با یاری قدرتمند و مستحکمت یاری فرما، و با سپاه پیروزمندت تأیید و تقویت کن و با قدرتت او را نیرومند ساز، و فرشتگانت را پی در پی در رکاب او و همراهش گردان.

(بارخدا) هر که او را دوست می دارد دوست بدار و هر که او را دشمن می دارد دشمن بدار، و زره مستحکم (و نفوذ ناپذیرت) را

ص: ۱۴۷

۱- در نس_خه ای دیگر به جای کلمه «الش_اهد» در متن دعا، کلمه «ش_اهدك» آمده است که در این صورت به معنای «شاهد و گواه تو» خواهد بود.

۲- در نس_خه ای دیگر متن عربی به این صورت آمده: «العائذ بك عندك» که به معنای «پناه آوردنده به تو نزد خودت» می باشد.

۳- در نسخه ای دیگر به جای کلمه «لايُضام» در متن دعا، واژه «لا يُرام» آمده است، به معنای «اراده نمی شود».

الْحَصِينَةَ وَحُفَّهُ بِمَلَائِكَتِكَ (٦٩) حَفًّا، اَللّٰهُمَّ وَبَلِّغْهُ اَفْضَلَ مَا بَلَغْتَ الْقَائِمِينَ بِقِسْطِكَ مِنْ اَتْبَاعِ النَّبِيِّينَ.

اَللّٰهُمَّ اشْعَبْ بِهٖ الصَّدْعَ، وَاَرْتُقْ بِهٖ الْفَتْقَ وَاْمِتْ بِهٖ الْجَوْرَ، وَاظْهَرْ بِهٖ الْعَدْلَ، وَزَيِّنْ بِطَوْلِ بَقَائِهِ الْاَرْضَ،

وَاَيِّدْهُ بِالنَّصْرِ، وَاَنْصُرْهُ بِالرُّعْبِ (وَافْتَحْ لَهُ فَتْحًا يَسِيرًا، وَاَجْعَلْ لَهُ مِنْ لَدُنْكَ عَلٰى عَدُوِّكَ وَعَدُوِّهِ سُلْطٰنًا نَّصِيرًا).

اَللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ الْقَائِمَ الْمُنْتَظَرَ، وَاَلِمَامَ الَّذِي بِهٖ تَنْتَصِرُ، وَاَيِّدْهُ بِنَصِيرٍ عَزِيْزٍ، وَفَتْحٍ قَرِيْبٍ، وَوَرْتَهُ مَشَارِقَ الْاَرْضِ وَمَغَارِبَهَا اللَّاتِي بَارَكْتَ فِيْهَا، وَاٰخِي بِهٖ سَيِّئَةَ نَبِيِّكَ صَيِّمًا لِمَوَاتِكَ عَلَيْهِ وَاِلٰهٍ، حَتّٰى لَا يَسْتَخْفٰى بِشَيْءٍ مِنَ الْحَقِّ مَخَافَةَ اَحَدٍ مِنَ الْخَلْقِ، وَقَوِّ نَاصِرَهُ (٧٠) وَاخْذُلْ خَاذِلَهُ (٧١) وَدَمِّمْ عَلٰى مَنْ نَصَبَ لَهُ، وَدَمَّرْ عَلٰى مَنْ غَشَّهٗ.

(اَللّٰهُمَّ) وَاَقْتُلْ بِهٖ جَبَابِرَةَ الْكُفْرِ، وَعَمِيْدَهُ وَدَعَائِمَهُ (وَالْقَوَامَ بِهٖ) وَاَقْصِمْ بِهٖ رُؤُوسَ الضَّلٰلَةِ، وَشَارِعَةَ الْبِدْعَةِ، وَمُمِيْتَةَ السُّنَّةِ، وَمُقَوِّيَةَ الْبٰطِلِ، وَاَذِلُّ بِهٖ الْجَبّٰرِيْنَ، وَاَبْرِ بِهٖ الْكٰفِرِيْنَ (وَالْمُنٰفِقِيْنَ) وَجَمِيْعَ الْمُلْحِدِيْنَ (حَيْثُ كَانُوْا وَاَيْنَ كَانُوْا) مِنْ مَشَارِقِ

بر پیکرش بیوشان و وجود مبارکش را با فرشتگان کاملاً احاطه بفرما(۱). خداوندا او را به برترین درجه و مرتبه ای که برپا کنندگان قسط و عدل از پیروان پیامبران را به آن رساندی برسان.

بارالها شکاف و تفرقه را به واسطه وجود مبارکش (برطرف ساخته و) به وحدت و جماعت تبدیل کن، و پراکندگی وجدایی را به واسطه او پیوند بده، و ستم را به وسیله او بمیران (و نابود کن)، و عدل و داد را به وسایله او آشکار گردان، و با طولانی بودن بقای وجود مبارکش زمین را زینت بخش، و او را با یاری خود تأیید فرما، و با هراس انداختن (در دل دشمنانش) یاری کن (و فتحی آسان برایش مقدر فرما، و از پیشگاه خودت غلبه و قدرتی پیروزمندانه و یاری کننده بر دشمنانت و دشمنانش نصیبش گردان) (۲) بارخدایا او را هم ان برپا کنن ده عدلی که جهانیان انتظار وجود مبارکش را می کشند بگردان، و آن امامی که به واسطه او برای برپایی دینت یاری می جوئی (و غلبه می کنی)، و او را با نصرتی پیروزمندانه و فتح و گشایشی سریع و فوری تأیید و تقویت فرما، و او را وارث سرزمین های مشرق و مغرب زمین که به آن ها برکت دادی بگردان (۳)، و آیین و سنت پیامبرت که درود و رحمت تو بر او و خاندان پاکش باد را به وسیله او احیا کن تا آنجا که به خاطر ترس از هیچ یک از آفریدگان چیزی از حق را مخفی نسازد، و یورش را تقویت فرموده، و تنها گذارنده و خوار کننده او را تنها و بی یاور بگذار (۴)، و خشم و عذابت را بر کسی که با او به دشمنی برخیزد فرو بار، و هر کس را که قصد فریب او دارد هلاک کن.

(خداوندا) به واسطه او زورگویان (جهان) کفر و ارکان و سئون های آن (و کسانی را که باعث برپایی کفرند) را نابود فرما، و سوران ضلالت و گمراهی و بدعت گذاران (در دین) و از بین برندگان آیین و سونت (پیامبر و اهل بیتش) صلوات الله علیهم اجمعین) و تقویت کنندگان باطل را به وسیله او درهم شکن، و جباران و زورگویان را خوار و ذلیل گردان، و به واسطه او کافران (و منافقان) و همه ملحدان را نابود فرما (به هر کیفیت و در هر کجا که

ص: ۱۴۹

- ۱- در نسخه دیگر در متن اصلی به جای «بملائکتک» واژه «بالملائکه» آمده است به معنای «با فرشتگان»
- ۲- عبارت «واجعل له من لدنک علی عدوک و عدوه س لطاناً نصیراً» در متن اصلی دعا، یادآور عبارت قرآنی (وَ اجْعَلْ لِي مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا) (آیه ۸۰ سوره اسراء) است.
- ۳- عبارت «و وَرَّثَهُ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا اللَّاتِي بَارَكْتَ فِيهَا» اشاره دارد به آیه ۱۳۷ سوره مبارکه اعراف: (وَ أَوْرَثْنَا الْقَوْمَ الَّذِيْنَ كَانُوا يُسْتَضْعَفُونَ مَشَارِقَ الْأَرْضِ وَ مَغَارِبَهَا الَّتِي بَارَكْنَا فِيهَا)
- ۴- در نسخه دیگری به جای واژه ای «نَاصِرَه» و «خَاذِلَه» کلمات «نَاصِرِبِه» و «خَاذِلِبِه» آمده است که فقط به لحاظ جمع بودن با کلمات قبلی متفاوتند.

الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا وَبَرِّهَا وَبَحْرِهَا وَسَيِّئِهَا وَجَبَلِهَا، حَتَّى لَا تَدَعَ مِنْهُمْ دَيَّارًا وَلَا تُبْقِيَ لَهُمْ آثَارًا، اللَّهُمَّ وَطَهَّرْ مِنْهُمْ بِلَادَكَ، وَاشْفِ مِنْهُمْ عِبَادَكَ وَأَعِزِّ بِهِ الْمُؤْمِنِينَ، وَأَخِي بِهِ سَيِّئِ الْمُرْسَلِينَ، وَدَارِسَ حِكْمِ النَّبِيِّينَ، وَحَدِّدْ بِهِ مَا مَحَى (٧٢) مِنْ دِينِكَ، وَبِيدِلْ مِنْ حُكْمِكَ، حَتَّى تُعِيدَ دِينَكَ بِهِ وَعَلَى يَدَيْهِ غَضًا جَدِيدًا صَدِّحِيحًا مَحْضًا، لَا عَوَجَ فِيهِ، وَلَا بَدْعَةَ مَعَهُ، حَتَّى تُنِيرَ بِعَدْلِهِ ظُلْمَ الْجَوْرِ، وَتُطْفِئَ بِهِ نِيرَانَ الْكُفْرِ وَتُظْهِرَ (٧٣) بِهِ مَعَاقِدَ الْحَقِّ، وَمَجْهُولَ الْعَدْلِ (وَتُوضِحَ بِهِ مُشْكَلاتِ الْحُكْمِ)

(اللَّهُمَّ) فَإِنَّهُ عَبْدُكَ الَّذِي اسْتَخْلَصْتَهُ لِنَفْسِكَ، وَاصْطَفَيْتَهُ مِنْ خَلْقِكَ، وَاصْطَفَيْتَهُ عَلَى عِبَادِكَ، وَاسْتَمْتَهُ عَلَى غَيْبِكَ، وَعَصَمْتَهُ مِنَ الذُّنُوبِ، وَبَرَّأْتَهُ مِنَ الْعُيُوبِ، وَطَهَّرْتَهُ مِنَ الرَّجْسِ (وَصَرَّفْتَهُ عَنِ الدَّنَسِ) وَسَلَّمْتَهُ مِنَ الرَّيْبِ (٧٤).

اللَّهُمَّ فَإِنَّا نَشْهَدُ لَهُ يَوْمَ الْقِيَامَةِ، وَيَوْمَ حُلُولِ الطَّامَةِ، أَنَّهُ لَمْ يُذْنِبْ ذَنْبًا وَلَمْ يَأْتِ (٧٥) حُوبًا، وَلَمْ يَزُتْكَ (لَكَ) مَعْصِيَةً، وَلَمْ

باشند) چه در سرزمین های مشرق زمین و چه در سرزمین های مغرب آن و چه در دریا و چه در خشکی و چه در دشت ها و یا کوه هایش باشند، تا این که هیچ یک از آنان را زنده، و هیچ آثاری از آنان به جا نگذاری.

خداون_دا و (همچنین) س_رزمین های خود را از (لوث) وجودش_ان پاک_ک_ن، و (قلب) بندگانت را نسبت به آنان (با نابودی آنان) شفا بده (و مرهم بنه)، و به واسطه وجود مبارک حضرتش مؤمنان را عزت بخش، و آیین ها و س_نت های پیامبران و حکمت های رو به زوال آنان را زنده گردان، و آنچه از دینت محو و زایل شده_ده(۱).

و آنچه از احکامات دگرگون شده را به وسیله حضرتش تجدید حیات و تازه کن، تا این که به یمن وجودش و با دستان مبارکش دینت را به شکلی شاداب و نو و درست (و کامل) و خالص بازگردانی، به گونه ای که هیچ کجی و ناراستی در آن، و یا بدعتی همراه آن نباشد، تا این که با عدلش تاریکی های جور و ستم را روشن نموده (و برطرف س_ازی) و آتش (فتنه) های کفر را به وسیله او خاموش نمایی، و پیچیدگی ها و گره های حق و عدل پنهان که ناشناس مانده را به یمن وجودش ظاهر س_ازی(۲) (و سختی ها و مشکلات حکومت و فرمانروایی را به وسیله اش واضح گردانی).

(بارخدایا) به راستی که او بنده (حقیقی) توست که او را به طور خالص به خودت مختص گردان_دی، و او را از بین آفریدگانت برگزیدی، و بر بندگانت (برتری دادی) و برگزیدی، و او را بر (خزانه) غیبت امین گرداندی (و دانستی)، و از گناهان مصون و محفوظ داشتی، و او را از نقایص و عیوب مبرا نمودی، و از آلودگی و پلیدی پاک کردی (و از ناپاکی و نجاست دور داشتی) و از شک و تردید سالم گرداندی(۳).

بارخدایا قطعاً ما در روز قیامت و روز واقع شدن حادثه بزرگ و فراگیر به نفع او شهادت خواهیم داد که او هیچ گناهی نکرد و هیچ جرمی از او سر نزد(۴)، و هیچ معصیت و مخالفتی (نسبت به اوامر و نواهی تو) مرتکب نشد،

ص: ۱۵۱

۱- در نسخه ای دیگر به جای «ما مُجِی» عبارت «ما امْتَحِی» آمده که تفاوت چندانی از لحاظ معنی ندارد.

۲- در نسخه ای دیگر به جای فعل «تُظْهِرُ» فعل «تُوضِحُ» آمده است به معنای «واضح گردانی»

۳- در نسخه ای دیگر به جای کلمه «الرَّیْب» در متن اصلی دعا از واژه «الدَّنَس» استفاده شده، به معنای «پلیدی».

۴- در متن عربی دعا در نس_خه ای دیگر به جای «وَلَمْ یَأْتِ» از «وَلَا أَتَى» اس_تفاده شده که تفاوتی با معنای عبارت قبلی ندارد.

يُضَيِّعْ لِمَكَ طَاعَهُ وَلَمْ يَهْتِكْ لَكَ حُرْمَهُ، وَلَمْ يَبْدِلْ لَكَ فَرِيضَهُ، وَلَمْ يُعَيِّرْ لَكَ شَرِيْعَهُ وَأَنَّهُ الْأَمَامُ الْهَادِي الْمَهْدِيُّ (٧٦) الطَّاهِرُ
الْوَفِيُّ (٧٧) الرَّضِيُّ الزَّكِيُّ.

اللَّهُمَّ (فَصِّلْ عَلَيْهِ وَعَلَىٰ آبَائِهِ، وَ) أَعْطِهِ فِي نَفْسِهِ، وَوَلَدِهِ وَأَهْلِهِ وَذُرِّيَّتِهِ وَأُمَّتِهِ وَجَمِيعَ رَعِيَّتِهِ، مَا تُفَرِّقُ بِهِ عَيْنُهُ، وَتَسِيرُ بِهِ نَفْسُهُ وَتَجْمَعُ لَهُ
مُلْكَ الْمَمْلَكَاتِ كُلِّهَا، قَرِيبَهَا وَبَعِيدَهَا، وَعَزِيزَهَا، وَذَلِيلَهَا حَتَّىٰ تُجْرِيَ حُكْمَهُ عَلَىٰ كُلِّ حُكْمٍ، وَتَغْلِبَ بِحَقِّهِ (عَلَىٰ) كُلِّ بَاطِلٍ.

اللَّهُمَّ (وَ) اسْلُكْ بِنَا عَلَىٰ يَدَيْهِ مِنْهَاجَ الْهُدَىٰ، وَالْمَحَجَّةَ الْعُظْمَىٰ وَالطَّرِيقَةَ الْوَسْطَىٰ، الَّتِي يَرْجِعُ إِلَيْهَا الْعَالِي، وَيَلْحَقُ بِهَا التَّالِي. اللَّهُمَّ
وَقَوِّنَا عَلَىٰ طَاعَتِهِ، وَتَبَتَّنَا عَلَىٰ مُشَايَعَتِهِ، وَآمِنُنْ عَلَيْنَا بِمُتَابَعَتِهِ وَاجْعَلْنَا فِي حِزْبِهِ، الْقَوَامِينَ بِأَمْرِهِ، الصَّابِرِينَ مَعَهُ، الطَّالِبِينَ رِضَاكَ
بِمُنَاصَحَتِهِ، حَتَّىٰ تَحْشُرَنَا يَوْمَ الْقِيَامَةِ فِي أَنْصَارِهِ وَأَعْوَانِهِ وَمُقَوِّبِيهِ سُلْطَانِهِ.

اللَّهُمَّ (صِلْ عَلَىٰ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ) وَاجْعَلْ ذَلِكَ (كُلَّهُ لَنَا مِنَّا لَكَ) (٧٨) خَالِصًا مِنْ كُلِّ شَكٍّ وَشُبُهَةٍ وَرِيَاءٍ وَسِدْمَعَةٍ، حَتَّىٰ لَا
نَعْتَمِدَ بِهِ غَيْرَكَ،

و هیچ مورد طاعت و فرمان برداری نسبت به ذات مقدست را ضایع نکرده و تباه نساخت، و هیچ حریمی را نسبت تو هتک نکرده و بی توجهی ننموده و هیچ واجبی (از واجبات) را دگرگون نکرد. و هیچ موردی از شریعت و احکام تو را تغییر نداد. و (شهادت می دهیم) که به راستی او امام و رهبر هدایت گر، هدایت شده (۱)، پاک، وفا کننده (به عهد) (۲) پسندیده و پاک سرشت است.

خداوندا (پس بر او و بر پدران بزرگوارش درود و رحمت فرست، و) در باره خودش، و فرزندانش، و خانواده اش، و نسلش، و امت و تمام رعیتش چیزی (و خیر و برکتی) عطا فرما که به وسیله آن چشمش را روشن نمایی و جان (و باطن شریفش) او را به آن شاد و مسرور سازی، و فرمانروایی تمام ممالک، چه نزدیک و چه دور، و چه عزیز و قوی و چه ضعیف و ذلیل را تحت سیطره او گرد آوری، تا اینکه حکم و دستورش را بر هر حکم دستوری غالب و نافذ گردانی، و به واسطه سخن (و برهان) حقش (بر) هر باطلی غلبه کنی. (۳) خداوندا (و) باستان مبارکش ما را در راه روشن هدایت و شاهراه بزرگتر سعادت و راه روشن معتدل تر حرکت بده، راه و روشی که هر انسان غلوکننده و افراطی (در نهایت) به سوی آن باز می شود، و هر فرد عقب مانده (و کوتاهی کننده) ای (نهایتاً) به آن می پیوندد.

بارخدایا و (همچنین) ما را بر اطاعت و فرمانبرداری او نیرومند گردان، و بر پیروی او ثابت قدم و اسوار فرما، و تبعیت از حضرتش را به ما تفضل کن، و ما را در حزب و جماعت یاران او که دستور او را به اجرا گذاشته و به همراه حضرتش استقامت ورزیده و با خیرخواهی (و یاری) نسبت به او (و حکومتش) خوشنودی تو را می طلبند قرار بده، تا اینکه در روز قیامت ما را در زمره یاران و مددکنندگان و تقویت کنندگان سلطه و حکومتش محشور گردانی.

بارخدایا (بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست) و تمام (این موارد) (و کارها) را به نفع ما و از جانب ما و فقط برای تو (۴) قرار بده به گونه ای که از هر شک و شبهه و ریا و سمعه ای به دور باشد، تا اینکه به واسطه این کار بر غیر تو تکیه و اعتماد نکنیم

ص: ۱۵۳

۱- در نسخه دیگر به جای «المهدی» از واژه «المهدی» استفاده شده که به همان معناست.

۲- در نسخه ای دیگر به جای واژه «الوفی» در متن اصلی، از دو واژه «التقی النقی» اسفاده شده به معنای «تقوایشه و پاکیزه»

۳- در متن عربی این عبارت آوردن «علی» به فصاحت کلام لطمه می زند، زی را فعل «تغلب» در زبان عربی متعدی بنفسه است و نیازی به «علی» ندارد. (مترجم)

۴- در روایت دوم در متن اصلی دعا به جای عبارت «منا لک» عبارت «منا لنا» آمده است، به معنای «از جانب ما برای ما».

وَلَا نَطْلُبُ بِهِ إِلَّا وَجْهَكَ، وَحَتَّى تُحَلِّنَا مَحِلَّهُ، وَتَجْعَلَنَا فِي الْجَنَّةِ مَعَهُ (وَلَا تَبْتَلِنَا فِي أَمْرِهِ بِالسَّامَةِ) (٧٩) وَالْكَسَلِ وَالْفَتْرَةِ (وَالْفَسْلِ)،
وَاجْعَلْنَا مِمَّنْ تَنْتَصِرُ بِهِ لِدِينِكَ، وَتُعَزُّ بِهِ نَصِيرَ وَلِيِّكَ، وَلَا تَسْتَبْدِلْ بِنَا غَيْرَنَا، فَإِنَّ اللَّهَ يَتَّبِعُكَ بِمَا نَسَى، وَهُوَ عَلَيْنَا
عَسِيرٌ (٨٠) (إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ).

اللَّهُمَّ (و) صَلِّ عَلَى وُلاهِ عَهْدِهِ (٨١) وَبَلِّغْهُمْ أَمَالَهُمْ، وَزِدْ فِي أَجَالِهِمْ، وَأَنْصِرْهُمْ (٨٢) وَتَمِّمْ لَهُمْ مَا أَسَدَدْتَ إِلَيْهِمْ مِنْ (أَمْرِ دِينِكَ)
(٨٣) وَاجْعَلْنَا لَهُمْ أَعْوَانًا وَعَلَى دِينِكَ أَنْصَارًا (وَصَلِّ عَلَى آبَائِهِ الطَّاهِرِينَ الْأَتْمَةِ الرَّاشِدِينَ، اللَّهُمَّ) فَإِنَّهُمْ مَعَادِنُ كَلِمَاتِكَ (وَحُزَانُ
عِلْمِكَ) (٨٤) وَوُلائِهِ أَمْرِكَ، وَخَالِصَتُكَ مِنْ عِبَادِكَ، وَ(خَيْرَتُكَ) (٨٥) مِنْ خَلْقِكَ، وَأَوْلِيَاؤُكَ وَسَيِّدَاتُكَ أَوْلِيَاءِكَ، (وَصِيْفُوتُكَ
وَأَوْلَادُ أَصْفِيَاءِكَ، صَلَوَاتُكَ وَرَحْمَتُكَ وَبَرَكَاتُكَ عَلَيْهِمْ أَجْمَعِينَ) (٨٦).

اللَّهُمَّ وَشُرَكَاءُؤُهُ فِي أَمْرِهِ، وَمُعَاوِنُوهُ عَلَى طَاعَتِكَ، الَّذِينَ جَعَلْتَهُمْ حِصْنَهُ وَسِلَاحَهُ، وَمَقْرَعَهُ وَأَنْسَهُ، الَّذِينَ سَلُّوا عَنِ الْأَهْلِ

و به سبب این کار جز ذات (و رضایت) تو را نطلبیم، و ما را در جایگاه (رفیع) او جای دهی و در بهشت ما را همراهش سازی (و در مورد فرمان او ما را به دلتنگی) (۱)

و تنبلی و سستی (و ضعف) دچار نکن، و ما را در زمره کسانی قرار ده که به وسیله آنان دینت را یاری می کنی و یاری ولایت را به وسیله آنان تقویت می فرمایی، و فرد دیگری را جایگزین ما نکن زیرا قطعاً جایگزین کردن فرد دیگری به جای ما توسط تو بر تو آسان است ولی این کار بر ما سخت (و ناگوار) است. (۲) (به راستی که تو بر هر چیزی بسیار توانایی)

خداوندا (و) بر والیان و فرماندارانش درود و رحمت فرست (۳) و آنان را به آمال و آرزوهایشان برسان، و مدت عمرشان را افزایش ده، و آنان را یاری فرما (۴)، و آن چه را که از (امور دینت) (۵) به آنان واگذار نموده (و به عهده آنان گذاشته ای) تکمیل کن، و ما را مدد کنندگان آنان و یاوران دینت بگردان (و بر پدران پاک و مطهرش که پیش وایان هدایت یافته و هدایت گر درود و رحمت فرست، بارالها) به یقین آنان معادن و سرچشمه های آیات و کلمات تو (و نگاهبانان علمت) (۶)

و عهده داران امر (ولایت) تو و خالص شـدگان از میان بندگانت و بهترین ها (۷)

از میان آفریدگانت و اولیاء و دوستان تو و فرزندان و ذریه اولیائت، (و برگزیدگان تو و فرزندان برگزیدگانت هستند که درود و صلوات و رحمت و برکات بر همگی آنان باد) (۸)

بارخدایا و (هم چنین یاران او) که در امر (قیام) او شریکند و یاری کنندگان او بر طاعتت هسـتند، (آن) کسانی که آنان را دژ (مسـتحکم) او و سلاح (برنده) اش و پناهگاه و (مایه) انسـش گرداندی، (همان) کسانی که (به خاطر یاری او) از اهل و فرزندان (خود) بریدند،

ص: ۱۵۵

۱- در روایت دوم به جای عبارت «و لا تبتلینا فی أمره بالسـامه» از عبارت «و أعِزَّنَا مِنَ السـامه» استفاده شده به معنای: «و ما را از دلتنگی مصون بدار»

۲- در نسـخه ای دیگر به جای «و هُوَ عَلَيْنَا عَسـیر» در متن اصلی دعا، گفته شده: «و هو علینا کثیر» به معنای: «ولی این کار بر ما زیاد است»

۳- در روایت دوم این دعا پس از «وُلاهِ عَهْدِهِ» عبارت «و الأئمه من بعده» آمده است، به معنای: «و پیشوایان بعد از او»

۴- در روایت دوم پس از «وَأَنْصُرُهُمْ» عبارت «و أعِزَّنَا نَصْرَهُمْ» آمده است، به معنای: «و یاری آنان را تقویت فرما».

۵- بـه جـای «أمر دینک» در روایت دوم عبارت «أمرک لهم و ثبت دعائهم» آمده اسـت، به معنای: «امر تو به ایشان، و تکیه گاههای ایشان را استوار و ثابت فرما».

۶- در روایت دوم پس از «و خُزَّانُ عِلْمِکَ» عبارت «و أَرْكَانُ تَوْحِيدِکَ و دَعَائِمُ دینِکَ» آمده است، به معنای: «و پایه های توحیدت و ستون های دینت».

۷- در نسخه ای دیگر به جای «خَيْرَتُكَ» واژه «صَفْوَتُكَ» آمده است، به معنای «برگزیدگانت».

۸- در روایت دوم به جای «وَصَيْفَوَتُكَ وِأَوْلَادُ أَصْفِيَائِكَ... أَجْمَعِينَ» این گونه آمده است: «وَصَيْفَوَةُ أَوْلَادِ رُسُلِكَ، وَالسَّلَامَ عَلَيْهِمْ وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ» و با این عبارت روایت دوم از این دعا به پایان رسیده است.

وَالْأَوْلَادِ وَتَجَافُوا الْوَطْنَ، وَعَظَلُوا الْوَتِيرَ مِنَ الْمِهَادِ، قَدْ رَفَضُوا تِجَارَاتِهِمْ، وَأَصْرُوا بِمَعَايِشِهِمْ، وَفَقَدُوا فِي أُنْدِيَّتِهِمْ، بِغَيْرِ غَيْبِهِ عَنْ
مِصْرِهِمْ، وَحَالَفُوا الْبَعِيدَ مِمَّنْ عَاذَ دَهُمَ عَلَى أَمْرِهِمْ، وَخَالَفُوا الْقَرِيبَ مِمَّنْ صَدَّ عَنْ وَجْهِتِهِمْ، وَاتْتَلَفُوا بَعْدَ التَّدَابُرِ وَالتَّقَاطُعِ فِي
دَهْرِهِمْ، وَقَطَعُوا الْأَسْبَابَ الْمُتَّصِلَةَ بِعَاجِلِ حُطَامِ مِنَ الدُّنْيَا، فَاجْعَلُهُمُ اللَّهُمَّ فِي حِرْزِكَ، وَفِي ظِلِّ كَنْفِكَ، وَرُدَّ عَنْهُمْ بَأْسَ مَنْ قَصَدَ
إِلَيْهِمْ بِالْعِدَاوَةِ مِنْ خَلْقِكَ، وَاجْزِلْ لَهُمْ، مِنْ دَعْوَتِكَ مِنْ كِفَايَتِكَ وَمَعُونَتِكَ لَهُمْ، وَتَأْيِيدِكَ وَنَصْرِكَ إِيَّاهُمْ. مَا تُعِينُهُمْ بِهِ عَلَى
طَاعَتِكَ وَأَزْهَقْ بِحَقِّهِمْ بَاطِلَ مَنْ أَرَادَ إِطْفَاءَ نُورِكَ.

وَصَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَامْلَأْ بِهِمْ كُلَّ أَفْقٍ مِنَ الْأَفَاقِ، وَقَطْرِ مِنَ الْأَقْطَارِ، قَسِيطًا وَعَيْدَلًا وَرَحْمَةً وَفَضْلًا، وَاشْكُرْ لَهُمْ عَلَى حَسَبِ
كَرَمِكَ وَجُودِكَ، وَمَا مَنَنْتَ بِهِ عَلَى الْقَائِمِينَ بِالْقِسْطِ مِنْ عِبَادِكَ وَأَذْخِرْ لَهُمْ. مِنْ ثَوَابِكَ. مَا تَرْفَعُ لَهُمْ بِهِ الدَّرَجَاتِ، إِنَّكَ تَفْعَلُ
مَا تَشَاءُ وَتَحْكُمُ مَا تُرِيدُ، آمِينَ رَبَّ الْعَالَمِينَ.

و از وطن (و دیار خود) کنده شدند، و بسترهای (گرم) و نرم را ترک گفتند (و) داد و ستدهایشان را کنار گذاشتند، و به معیشت دنیویشان زیان رساندند، و بدون این که از شهرشان غایب گردند (دیگر) در محافل و انجمن هایشان دیده نشدند، و با اشخاص غریبه که آنان را در کار (قیام)شان کمک می کردند هم پیمان شده و با نزدیکانی که آنان را از قصد و همتشان باز می داشتند به مخالفت برخاستند، و پس از (مدت ها) پشت کردن و جدایی در روزگارشان گرد هم آمدند، و پیوندهایی که آنان را با نعمت های زوال پذیر و زودگذر دنیا مربوط میساخت را قطع کردند، خداوند آنان را در حفظ و امان خویش و در سایه حمایت قرار بده، و شر و گرفتاری هر فردی از خلقت که قصد دشمنی با آنان دارد را از آنان برطرف کن، و به واسطه دعا و نیایش به درگاهت، کفایت و یاریت و تقویت و تأیید و نصرت را نسبت به آنان افزایش ده، آن چنان یاری که به وسیله اش آنان را بر طاعت و فرمان برداری یاری نمایی.

و به حق (و به پاس حرمت) آنان (اندیشه و نقشه) باطل هر کس که اراده خاموش کردن نور (هدایت) تو را دارد نابود گردان، و بر محمد و خاندان پاکش درود و رحمت فرست، و به واسطه وجود مبارکش تمام آفاق و اکناف و بلاد و سرزمین ها را از قسط و عدل و رحمت و فضل (خویش) لبریز کن، و بر حسب (و به اندازه) بزرگواری و جود و بخشش و به همان گونه (و همان اندازه) که بر بندگان برپا کننده قسط و عدل احسان و تفضل می کنی (خدمت) آنان را سپاس گزاری (و قدردانی) کن، و (به اندازه ای) از ثواب و پاداش خویش برایشان ذخیره فرما که به واسطه آن درجات و مراتبشان را بالا ببری، (زیرا) مسلماً تو هر چه را بخواهی انجام می دهی و به هر چه اراده کنی حکم می فرمایی، (این دعاها را) استجابت فرما ای پروردگار (و صاحب اختیار) جهان ها و جهانیان.

٦٣_ لولده المهدي عليه السلام في قنوت صلاه الجمعه

اللَّهُمَّ أَصْلِحْ عَبْدَكَ وَخَلِيفَتَكَ، بِمَا أَصْلَحْتَ بِهِ أَنْبِيَاءَكَ وَرُسُلَكَ وَحُفَّهُ بِمَلَائِكَتِكَ، وَأَيِّدْهُ بِرُوحِ الْقُدُسِ مِنْ عِنْدِكَ، وَاسْلُكْهُ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَمِنْ خَلْفِهِ رَصْدًا، يَحْفَظُونَهُ مِنْ كُلِّ سُوءٍ وَأَبْدَلْهُ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِ أَمْنًا، يَعْْبُدُكَ لَا يُشْرِكُ بِكَ شَيْئًا، وَلَا تَجْعَلْ لِأَحَدٍ خَلْقَكَ عَلَى وَلِيِّكَ سُلْطَانًا، وَأُذِنْ لَهُ فِي جِهَادِ عَدُوِّكَ وَعَدُوِّهِ وَاجْعَلْنِي مِنْ أَنْصَارِهِ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

٦٤_ لهدايه رجل إلى مذهب الحق

اللَّهُمَّ خُذْ بِسَمْعِهِ وَبَصَرِهِ وَمَجَامِعِ قَلْبِهِ حَتَّى تَرُدَّهُ إِلَى الْحَقِّ.

٦٥_ لجبل سناباد، الذي تُنَحَّتْ منه القدور

اللَّهُمَّ انْفَعْ بِهِ، وَبَارِكْ فِيمَا يُجْعَلُ فِيهِ، وَفِيمَا يُنَحَّتْ مِنْهُ.

ص: ١٥٨

دعای شصت و سوم: دعای حضرت علیه السلام در قنوت نماز جمعه برای فرزندش حضرت مهدی علیه السلام

بارخدا یا (امر فرج) بنده و خلیفه ات (در زمین) را سر و سامان بده به وسیله همان چیزی (و اراده ای) که (کار) انبیاء و پیامبران را سر و سامان دادی، و او را با فرشتگان (محافظ) خودت احاطه کن، و او را با روح القدس (گسیل شده) از جانب خودت تأیید فرما، و از پیش رو و پشت سرش برای او مراقبانی روانه کن (۱). تا او را از هر بدی و شری محافظت نمایند، و پس از (دوران) بیم و ترسش آرامش و امنیت را برایش جایگزین گردان، تا تنها تو را بپرستد و بندگی کند و چیزی را شریک تو نگرداند (۲)، و برای هیچ یک از آفریدگانت سلطه و قدرتی بر ولایت قرار نده، و به او اجازه جهاد و مبارزه با دشمن تو و خودش را عطا فرما، و مرا از یارانش قرار ده، به راستی که تو بر هر چیزی بسیار توانایی.

دعای شصت و چهارم: دعای حضرت علیه السلام برای هدایت مردی به دین حق

خداوندا گوش و چشم و باطن دل او را (در اختیار خود) بگیر تا اینکه او را به سوی (راه) حق بازگردانی.

دعای شصت و پنجم: دعای امام علیه السلام برای کوه سنا باد (طوس) که از سنگ های آن دیگ می تراشد

خداوندا با این کوه (به مردم) سود برسان، و به آن (غذایی) که در (سنگ های) آن قرار داده می شود و در چیزی که از (سنگ های) آن تراشیده می شود برکت ده.

ص: ۱۵۹

۱- عبارت «وَأَسْـَٔلُكَ مِنْ بَيْنِ يَدَيْهِ وَ مِنْ خَلْفِهِ رَضِيداً» با کمی تفاوت از سوره مبارکه جن آیه ۲۷ اقتباس شده است.

۲- در متن دعا عبارت «وَأَبْدَلَهُ مِنْ بَعْدِ خَوْفِهِ أَمْنًا يَعْْبُدُكَ لَا يُشْرِكُ بِكَ شَيْئاً» به آیه ۵۵ سوره مبارکه نور اشاره دارد.

پی نوشت:

(۱) واهیه، خ.

(۲) «خلقک» خ.

(۳) تقـدم فی الصحیفـه السـجـادیـه: ۱۲۵ دعاء ۶۲ بروایتـه عنـه علیـه السـلام.

(۴) تقدّم فی الصحیفه الصادقیه وفی دعاء آخر: اللّهُمَّ إنّ خیرتک فیما استخیرک فیہ تنیل الرغائب... رواه الکفعمی: ص ۵۱۸ عن الرضا علیـه السـلام والصحیح هو عن ابنـه الجواد علیـه السـلام، راجع الصحیفه الجوادیه:

۴د.

(۵) بطیء.

(۶): ضارّ.

(۷) مستقرّهم، خ.

(۸) ۱_ الزمر: ۵۳

(۹) الحجر: ۵۶

(۱۰) غافر: ۶۰

(۱۱) الاسراء: ۷۱.

(۱۲) آی: یاذا الأسماء الّتی أدعوک بها، أسألک الفرّج.

(۱۳) الاخلاص: ۴ _ ۱.

(۱۴) «الضرّ» لمستدرک.

(۱۵) «عن رحمہ من»، خ.

(۱۶) «ومذلّ کلّ عزیز»، خ.

(۱۷): أصابک، وفی (خ): حزنک.

١٨): نصف النهار وعند زوال الشمس.

١٩): اكسر.

٢٠) الصفات: ١٧٧.

٢١) خواطف (خ ل).

٢٢) فى الجنة: لعظمته وجلاله.

٢٣) خوفه.

٢٤) «منه» المهج.

٢٥) «فسد عني أبصار الظالمين» الجنة والبلد.

٢٦) «سلطان الفراعنه» عيون أخبار الرضا.

٢٧) قيس من سورة مريم: ١٨. والآيه هكذا: «قالت انى اعوذ بالرحمن منك...».

٢٨) سورة المؤمنون: ١٠٨.

٢٩) البقره: ٢٥٥. «الله لا اله الا هو الحى القيوم...».

٣٠) تقدم فى الصحيفه العلويه الجامعه: ٢٨٨ الدعاء: ١٧٩.

٣١) إشاره إلى قوله تعالى فى سورة الرعد: ٣٩.

٣٢) «وهم يضربون» ب.

٣٣): كوكب صغير خفى الضوء.

٣٤) الانعام: ٥٩.

٣٥) الشرح: ٥ و٦.

٣٦) البقره: ١٨٥ و١٨٦.

٣٧) الكهف: ١٦.

٣٨) قيس من سورة الكهف الآية: ١٠.

٣٩) النحل: ٩.

٤٠) عبس: ٢٠.

٤١) الأنبياء: ٣٠.

٤٢) مريم: ٣٤ _ ٢٢.

٤٣) النحل: ٧٩ و٧٨.

٤٤) آل عمران: ٨ و٩.

٤٥) تقدّم: ص ٠٣ الدعاء: ٢٤ (نحوه).

٤٦) «لِيَسَّ لَوْ قَعْتَهَا كاذِبُهُ * خَافِضٌ رَافِعُهُ * إِذَا رَجَّتِ الْأَرْضُ رَجًّا * وَبُسَّتِ الْجِبَالُ بَسًّا» _ الواقعة:

١ _ ٦.

٤٧) طه: ١٠٧ _ ١٠٥.

٤٨) «نصرک» في المكارم.

٤٩) عن الرضا عن آبائه: قال: كان رسول الله صل الله عليه و آل وسلم اذا رأى الهـ لال قال: أَيُّهَا الْخَلْقُ الْمَطِيعُ الدَّائِبُ
السَّـرِيعُ، الْمَتَّصِرُ فِي مَلَكُوتِ الْجَبْرُوتِ بِالتَّقْدِيرِ.

٥٠) تقدّم في الصحيفة النبويّه.

٥١) تقدّم في الصحيفة الصادقيّه.

٥٢) تقدّم في الصحيفة العلويّه: ٥١٠ الدعاء: ٣٤٧.

٥٣) تقدّم في الصحيفة الصادقيّه.

٥٤): الذي لا بدء له، وهو القائم بذاته.

٥٥) تقدّم في الصحيفة السجاديّه: ٥٦٨ الدعاء: ٢٥١.

(٥٦) الزخرف ١٣ و ٤١.

(٥٧) تقدّم فى الصحيفه الكاظميه.

(٥٨) الزخرف: ١٣ و ٤١.

(٥٩) هود: ٤١.

(٦٠) عن الرضا عليه السلام قال: وإنّ نوحاً لما ركب السفينه أوحى الله عزّوجلّ إليه يا نوح إن خفت الغرق فهلّلتى ألفاً... فلم يدرك أن يهلّل ألف مرّه فقال بالسـريانيه:

هيلولياً ألفا يا ماريأ، يا ماريأ ايقن.

(٦١) «الكعبه» خ.

(٦٢) الفرقان: ٥٤.

(٦٣) النور: ٣٢.

(٦٤) الفرقان: ٥٤.

(٦٥) أى أعتنى وأهتمّ بأموورهم.

(٦٦) شاهدك.

(٦٧) العائذ بك عندك، خ .

(٦٨) لا يرام (خ ل).

(٦٩) بالملائكه. خ

(٧٠) ناصريه. خ.

(٧١) خاذليه. خ.

(٧٢) ما امتحى، خ.

(٧٣) توضّح، خ.

٧٤) الدنس، خ.

٧٥) ولا اتى، خ.

٧٦) الْمُهْتَدَى، خ.

٧٧) التَّقَى، النَقَى. خ

٧٨) فى الروايه الثانيه: لنا.

٧٩) فى الروايه الثانيه: وأعدنا من السأمة.

٨٠) فى الروايه الأولى: كَثِيرٌ.

٨١) هنا زياده فى الروايه الثانيه: والأئمه من بعده.

٨٢) فى الروايه الثانيه: وُاعَزَّ نصرهم.

٨٣) بدل ما بين القوسين فى الروايه الثانيه: أمرک لهم، وثبت دعائمهم.

٨٤) فى الروايه الثانيه: وأركان توحيدك، ودعائم دينك.

٨٥) صَفْوَتُكَ، خ.

٨٦) فى الروايه الثانيه: وصفوه أولاد رسلك، والسلام عليه م ورحم ه الله وبركات ه. إلى هنا تمَّت الروايه الثانيه.

٨٧) تقدّم فى الصحيفه النبويه.

ص: ١٦١

أدعيه الإمام علي بن موسى الرضا عليه السلام

من كتاب «فقه الرضا عليه السلام»

١_ في تحميد الله على نعمه، وطلب الصبر على مصائبه

وَإِذَا أَصَبْتَ بِمَالٍ فَقُلْ: اللَّهُمَّ إِنِّي عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ وَابْنُ أُمَّتِكَ، وَفِي قَبْضَتِكَ نَاصِيَتِي بِيَدِكَ، تَحْكُمُ فِيمَا تَشَاءُ، وَتَفْعَلُ مَا تُرِيدُ، اللَّهُمَّ فَلِمَكَ الْحَمْدُ عَلَى حُسْنِ قَضَائِكَ وَبِلَايَتِكَ، اللَّهُمَّ هَيِّؤْ لِي مَالِيكَ وَرِزْقِيكَ، وَأَنَا عَبْدُكَ خَوَّلْتَنِي حِينَ رَزَقْتَنِي، اللَّهُمَّ فَالْهَمْنِي شُكْرَكَ فِيهِ، وَالصَّبْرَ عَلَيْهِ حِينَ أَصَبْتَ وَأَخَذْتَ، اللَّهُمَّ أَنْتَ أَعْطَيْتَ، وَأَنْتَ أَصَبْتَ.

اللَّهُمَّ لَا تَحْرِمْنِي ثَوَابَهُ، وَلَا تُنْسِنِي مَنْ خَلَفَهُ، فِي دُنْيَايَ وَآخِرَتِي إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (٢)

اللَّهُمَّ أَنَا لَكَ وَبِكَ وَالْيَاكُ وَمِنْكَ لَا أَمْلِكُ لِنَفْسِي ضَرًّا وَلَا نَفْعًا.

دعای یکم: دعای حضرت علیه السلام در ستایش و سپاس خداوند به خاطر نعمت هایش، و درخواست صبر بر مصائب

(از حضرت رضا علیه السلام نقل شده فرمودند:) هرگاه مال و ثروتی به تو رسید بگو: بارخدایا، به راستی که من بنده تو و فرزند بنده تو و کنیزت، و در مشت تو (و تحت اختیار تو) هستم، اختیار و زمام امورم به دست توست، در باره هر چه بخواهی (هرگونه که بخواهی) حکم می فرمایی، و هرچه را اراده کنی (در مورد من) انجام می دهی. خداوندا پس س_تایش و سپاس فقط برای توس_ت به خاطر حسن (تدبیر و) قضا و قدر و آزمایشت، خداوندا این (مال) مال تو و روزی توست و من بنده توأم. هنگامی که (این مال را) روزی ام نمودی آن را به عاریه به من واگذار نمودی، خداوندا شکر و سپاس گزاری در مورد آن را به من الهام نموده (و تعلیم فرما) و (هم چنین) صبر و شکیبایی بر (از دست دادن) آن را هنگامی که مرا (به بلا) دچار نمودی و (آن را از من) گرفتی، خداوندا تو (خودت آن را) بخشیدی و خودت (هم مرا در مورد آن به بلا_ و آزمایش) دچار ساختی.

بارخدایا مرا از ثواب (و منافع) آن محروم نفرما، و در دنیا و آخرتم مرا از یاد کسی که (پس از من) این مال به او می رسد نبر، قطعاً تو بر هر چیزی بسیار توانایی (۱).

بارخدایا من مال توأم و به واسطه وجودت (وجود دارم) و به سوی تو (در حرکت) و از تو

(نشأت می گیرم و کمک می جویم) (و) مالک هیچ سود و زیانی برای خودم نیستم.

ص: ۱۶۳

۱- در نسخه ای دیگر در متن اصلی دعا، به جای «إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ» عبارت «إِنَّكَ عَلَى ذَلِكَ قَادِرٌ» آمده است، به معنای: «قطعاً تو بر آن (امر) توانایی.

٢_ فى الصلوات على محمد وآله عليهم السلام بعد عصر الجمعة

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ الْمُضِيَّطِينَ، بِأَفْضَلِ صَلَوَاتِكَ، وَبَارِكْ عَلَيْهِمْ بِأَفْضَلِ بَرَكَاتِكَ، وَالسَّلَامُ عَلَى أَرْوَاحِهِمْ
وَأَجْسَادِهِمْ، وَرَحْمَةُ اللَّهِ وَبَرَكَاتُهُ. سبع مرّات

٣_ فى الإستخاره بعد الصلاة

وإذا أردت أمراً فصلّ ركعتين، واستخر الله مائه مرّه (ومرّه) وما عزم لك فافعل، وقل فى دعائك:

لا إله إلا الله العليّ العظيم، لا إله إلا الله الحليم الكريم.

رَبِّ بِحَقِّ مُحَمَّدٍ وَعَلِيِّ خَزَلَى فِي أَمْرِي - كَذَا وَكَذَا - لِلدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ خَيْرَةً مِنْ عِنْدِكَ، مَا لَكَ فِيهِ رِضَى، وَلِي فِيهِ صَلَاحٌ، فِي
خَيْرٍ وَعَافِيَةٍ، يَا ذَا الْمَنِّ وَالطُّوْلِ.

ص: ١٦٤

دعای دوم: دعای حضرت علیه السلام بعد از عصر جمعه در صلوات بر محمد و خاندان پاکش علیهم السلام

بارخدایا با برترین درود و رحمتت بر محمد و بر آل محمد که برگزیدگان تو آند درود و رحمت فرست، و با برترین برکاتت بر آنان برکت نازل فرما، و سلام و درود (خداوند) بر ارواح (پاک) و اجساد (مطهر)شان باد و رحمت و برکات خداوند (بر آنان باد).

(این ذکر را) هفت مرتبه (می گویی).

دعای سوم: دعای امام علیه السلام در مورد طلب خیر بعد از نماز

(از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند:) هرگاه اراده انجام کاری را نمودی پس دو رکعت نماز بگذار، و صد و یکبار از خدا طلب خیر کن، و (پس از آن) هر قصد و عزیمتی در دلت افتاد آن را انجام بده، و در دعایت بگو: هیچ معبودی جز خداوند بلند مرتبه و بزرگ نیست، هیچ معبودی جز خداوند بردبار (با حلم و گذشت) بزرگوار نیست.

پروردگارا به حق محمدصل الله علیه و آل وسلم و علی علیه السلام (قسمت می دهم) در _ فلان کارم _ خیر دنیا و آخرت را برایم انتخاب فرما، انتخابی از جانب خودت که رضایت تو و صلاح من در آن انتخاب باشد، و با خیر و برکت و عافیت همراه باش_د، ای صاحب نعمت و احسان و تفضل.

ص: ۱۶۵

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، اللَّهُمَّ اسْقِنَا غَيْثًا مُغِيثًا مُجَلَّلًا. طَبَقًا مُطْبَقًا جَلَلًا مُونِقًا (٣) راجيا عَدَقًا مُعْدَقًا، طَيِّبًا مُبَارَكًا، هَاطِلًا مُنْهَاطِلًا. مُتَهَاطِلًا رَعَدًا هَنِيئًا مَرِيئًا دَائِمًا رَوِيًّا سَرِيعًا، عَامًا مُسَدِّبًا نَافِعًا غَيْرَ ضَارٍّ، تُحْيِي بِهِ الْعِبَادَ وَالْبِلَادَ، وَتُنْبِتُ بِهِ الزَّرْعَ وَالنَّبَاتَ، وَتَجْعَلُ فِيهِ بَلَاغًا لِلْحَاضِرِ مِنَّا وَالْبَادِ، اللَّهُمَّ أَنْزِلْ عَلَيْنَا مِنْ بَرَكَاتِ سَمَائِكَ مَاءً طَهُورًا، وَأَنْبِتْ لَنَا مِنْ بَرَكَاتِ أَرْضِكَ نَبَاتًا مَسْقِيًا، وَتُسْقِيهِ مِمَّا خَلَقْتَ أَنْعَامًا وَأَنَاسِيًّا كَثِيرًا، اللَّهُمَّ ارْحَمْنَا بِمَشَائِخِ رُكْعٍ، وَصِيبِيَانِ رُضْعٍ، وَبَهَائِمِ رُتْعٍ، وَشُبَّانِ خُضْعٍ.

٥_ عند القيام من النوم للتهجد، والنوافل، والصلوات

فإذا قمت من فراشك، فانظر في أفق السماء وقل: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي أَحْيَانَا بَعْدَ مَمَاتِنَا، وَالْيَهُ النُّشُورُ، وَأَعْبُدُهُ، وَأَحْمَدُهُ، وَأَشْكُرُهُ.

دعای چهارم: دعای حضرت علیه السلام در مورد طلب باران

خداوندا بر محمد و بر آل محمد درود و رحمت فرست.

خداوندا ما را با باران آبیاری فرما، بارانی مدد رسان، فراگیرنده زمین (و) پوشاننده آن (ب_ ابره ای) متراکم و طبقه طبقه، عظیم و فراوان، زیبا و فریبنده، امید بخش، لبریز، قطره درشت، پاک، با برکت، فرو ریزنده، پی در پی ریزان، فروبارنده، گسترده، گوارا، خوشگوار، با دوام، س_یراب کننده، تند، فرا گیر، پیوسته ریزان، س_ودمند و بدون زیان که بندگان و س_رمین ها را به وسیله آن زنده گردانی و کشت و گیاه را به وسیله آن برویانی، و آن را مایه کفایت (و یا اتمام حجت) برای شهرنشینان و بادیه نشینان ما بگردانی.

بارخدا یا از برکات آسمان آبی بسیار پاک و پاک کننده بر ما فرو بار(۱)، و از برکات زمینت گیاهی سیراب برای ما برویان، و (نیز به گونه ای که) آن (آب) را به چهارپایان و آدمیان زیادی که آفریدی بنوشانی. (۲)

خداوندا به پاس حرمت پیران رکوع کننده و کودکان ش_یرخوار و حیوانات چرا کننده و جوانان خاضع و فروتن به ما رحم کن.

دعای پنجم: دعای حضرت علیه السلام هنگام برخاستن از خواب برای تهجد و نمازهای مستحب و عبادات

(از امام رضا علیه السلام روایت شده است که:) هرگاه (در دل شب) از بس_ترت برخاستی به افق آسمان نگاه کن و بگو:

ستایش و سپاس برای خداوندی اس_ت که ما را پس از مرگمان (خوابمان) دوباره زنده کرد، و حشر و نشر_ر (ما در قیامت) فقط به سوی اوست، و او را بندگی کرده و می ستایم و شکرگزاری می کنم.

ص: ۱۶۷

۱- عبارت «اللهم أنزل عَلَيْنَا مِنْ بَرَكَاتِ سَمَائِكَ مَاءً طَهُورًا» اش_اره دارد به پایان آیه ۴۸ س_وره فرقان: (وَ أَنْزَلْنَا مِنَ السَّمَاءِ مَاءً طَهُورًا)

۲- عبارت «و تُسْقِيهِ مِمَّا خَلَقْتَ أَنْعَامًا و أَنْاسِي كَثِيرًا» در متن دعا، از آیه ۴۹ سوره مبارکه فرقان اقتباس شده است.

وتقرأ: «إِنَّ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ وَاخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ لآيَاتٍ لِّأُولِي الْأَبْصَارِ * الَّذِينَ يَذْكُرُونَ اللَّهَ قِيَامًا وَقُعُودًا وَعَلَىٰ جُنُوبِهِمْ وَيَتَفَكَّرُونَ فِي خَلْقِ السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ رَبَّنَا مَا خَلَقْتَ هَذَا بَاطِلًا سُبْحَانَكَ فَقِنَا عَذَابَ النَّارِ * رَبَّنَا إِنَّكَ مَنْ تَدْخِلِ النَّارَ فَقَدْ أَخْزَيْتَهُ وَمَا لِلظَّالِمِينَ مِنْ أَنْصَارٍ * رَبَّنَا إِنَّنا سَمِعنا مُنَادِيا يُنَادِى لِلإِيمانِ أَنْ آمِنُوا بِرَبِّكُمْ فَآمَنَّا رَبَّنَا فَاغْفِرْ لَنَا ذُنُوبَنَا وَكَفِّرْ عَنَّا سَيِّئَاتِنَا وَتَوَفَّنَا مَعَ الْأَبْرارِ * رَبَّنَا وَاتِّنا ما وَعَدْتَنَا عَلى رُسُلِكَ وَلا تُخْزِنَا يَوْمَ الْقِيامَةِ إِنَّكَ لا تُخْلِفُ الْمِيعادَ» (٤) وقل: اللَّهُمَّ أَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ، لا تَأْخُذُكَ سِنَةٌ وَلا نَوْمٌ، سُبْحَانَكَ سُبْحَانَكَ.

فإذا فرغت من الوضوء فقل: اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ، واجْعَلْنِي مِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

فاذا فرغت من غسل الجمعة فقل: اللَّهُمَّ طَهِّرْ نَفْسِي، وَطَهِّرْ قَلْبِي، وَأَنْقِ عَشِيْلِي وَأَجْرِ عَلِي لِسَانِي ذِكْرَكَ وَذِكْرَ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَاجْعَلْنِي مِنَ التَّوَّابِينَ وَمِنَ الْمُتَطَهِّرِينَ.

و (سپس) می خوانی: (در آفرینش آسمان ها و زمین و پی در پی آمدن شب و روز قطعاً نشانه هایی برای خردمندان صاحب عقل وجود دارد، آن کسانی که خداوند را در حال برخاستن و نشستن و (آرمیده) بر پهلوهایشان یاد می کنند و در آفرینش آسمان ها و زمین می اندیشند (و می گویند: ای پروردگار (و صاحب اختیار) ما، تو (هرگز) این (ها) را به باطل (و بیهوده) نیافریدی (تو از هر عیب و نقصی) پاک و منزهی (و ما تو را از اراده باطل مبرا می دانیم)، پس ما را از عذاب دوزخ در امان بدار، پروردگارا بی گمان تو هر که را در آتش داخل کنی رسوایش ساخته ای و هیچ یآوری برای ستمگران (و گناهکاران) وجود ندارد. پروردگارا به تحقیق ما (صدا و دعوت) ندا کننده ای که (مردم را) به سوی ایمان فرا می خواند شنیدیم که (می فرمود:)) به پروردگارتان ایمان آورید؛ و ما ایمان آوردیم. پس گناهانمان را بیامرز و بدی ها (و خطاهای) ما را بیوشان و ما را با نیکان (و در زمره نیکوکاران) بمیران. پروردگارا آن چه با فرس_تادن پیامبرانت به ما وعده کرده ای را به ما عطا فرما و در روز قیامت ما را (خوار و) رسوا مگردان، (زیرا) به یقین تو (هرگز) از وعده ات تخلف نمی کنی(۱)) و (سپس) بگو: خداوندا تو زنده پابنده و برپا دارنده (جهان) هستی، (هرگز) چرت و خواب تو را فرا نمی گیرد(۲))، تو (از هر عیب و نقصی) پاک و منزهی، پاک و منزهی.

دعای ششم: و هرگاه از وضو فارغ شدی بگو: بارخدا، مرا در زمره توبه کاران قرار ده و مرا از (جنس پاکان و) پاک شوندگان قرار ده، و سپاس و ستایش مخصوص خداوندی است که پروردگار (و صاحب اختیار) جهان ها و جهانیان است.

دعای هفتم: و هرگاه از غسل جمعه فارغ شدی بگو: خداوندا مرا پاک کن، و دلم را (از آلودگی ها) پاکیزه ساز، و شستشوی مرا پاک گردان، و یاد خودت و ی_اد پیامبرت محمد _ک_ه درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد _را بر زبانم جاری فرما، و مرا در زمره توبه کنندگان و پاک شوندگان قرار ده.

ص: ۱۶۹

۱- آیات ۱۹۰ تا ۱۹۴ سوره مبارکه آل عمران

۲- عبارت «اللَّهُمَّ أَنْتَ الْحَيُّ الْقَيُّومُ لَا تَأْخُذُكَ سِنَّةٌ وَلَا نَوْمٌ» با کمی تغییر در متن عربی دعا از آیه ۲۵۵ سوره بقره اقتباس شده است.

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ ، وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ، ثُمَّ ارْفَعْ يَدَيْكَ فَقُلْ :

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِنَبِيِّكَ نَبِيِّ الرَّحْمَةِ ، وَبِالْإِيْمَةِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ ، مِنْ آلِ طه وَيَاسِينَ ، وَأَقْدُمُهُمْ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي كُلِّهَا فَاجْعَلْنِي بِهِمْ وَجِيها فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ

[اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بِهِمْ] وَلَا تُعَذِّبْنِي بِهِمْ ، وَارزُقْنِي بِهِمْ [وَلَا تَحْرِمْنِي وَاهْدِنِي بِهِمْ] وَلَا تُضِلَّنِي بِهِمْ ، وَارزُقْنِي بِهِمْ ، وَلَا تَضَعْنِي [بِهِمْ]
[وَأَقْضِ حَوَائِجِي بِهِمْ فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ ، وَبِكُلِّ شَيْءٍ عَلِيمٌ .

٩_ في قنوت الوتر

لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْكَرِيمُ ، لا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ

ص : ١٧٠

دعای هشتم: دعای حضرت علیه السلام قبل از آغاز نماز شب

به نام خدا و با اسـ تعانت از خدا و در راه خدا و بر آیین رسـ ول خدا _ که درود و رحمت خداوند بر او و خاندانش باد _ (شروع می کنم).

سپس دستانت را به سوی آسمان بالا برده و بگو: خداوندا همانا من به واسـ طه پیامبرت _ که پیامبر رحمت اسـ ت _ و به واسطه پیشوایان هدایت گر هدایت شونده از خاندان (و نسل) طه و یاسین به سوی تو رو می کنم و آنان را پیشاپیش تمام حاجات خودم به پیشگاهت مقدم می دارم (و قرار می دهم)

پس به یمن وجود مبارکشان مرا در دنیا و آخرت آبرومند ساخته و از مقربین (و نزدیکان) در گاهت قرار ده. (۱)

بارخدا یا به برکت (شـ فاعت) آنان مرا بیامرز و به واسـ طه آنان مرا عذاب مکن و به یمن وجودشان به من روزی عطا فرما (و مرا از فضلت محروم مساز، و به وسیله آنان هدایت کن) و به برکت وجودشان مرا گمراه نکن و به واسطه آنان مرا بالا ببر و پست (و حقیر) مکن، و به حق (و شفاعت) آنان حاجات مرا در دنیا و آخرت برآورده فرما. (چرا که) بی گمان تو بر هر چیزی بسیار توانایی، و نسبت به هر چیزی بسیار دانایی. (۲)

دعای نهم: دعای امام علیه السلام در قنوت نماز وتر

هیچ معبودی جز خداوند بردبار (و بزرگ منش) و بزرگوار نیست، هیچ معبودی جز خداوند بلند مرتبه بسیار بزرگ وجود ندارد.

ص: ۱۷۱

۱- عبارت عربی این قسمت از دعا، از آیه ۴۵ سوره آل عمران گرفته شده است.

۲- عبارت «بکل شیءٍ عَلِيمٍ» در متن دعا، در پایان آیات ۲۹ و ۳۱ و ۲۸۲ بقره، ۱۷۶ نساء، ۹۷ مائده، ۱۰۱ أنعام، ۷۵ انفال، ۱۱۵ توبه، ۳۵ و ۶۴ نور، ۶۲ عنکبوت، ۱۲ شوری، ۱۶ حجرات، ۳ حدید، ۷ مجادله و ۱۱ تغابن آمده است.

سُبْحَانَ اللَّهِ رَبِّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ، وَرَبِّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ، وَمَا فِيهِنَّ وَمَا بَيْنَهُنَّ، وَرَبِّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ

يَا اللَّهُ الَّذِي لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ
عَمِلْتُ سُوءًا، وَظَلَمْتُ نَفْسِي، فَاعْفُ عَنِّي لِي ذُنُوبِي، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ. اللَّهُمَّ أَيَاكَ أَعْبُدُ، وَلَكَ أُصَلِّي، وَبِكَ آمَنْتُ، وَلَكَ
أَسْلَمْتُ وَبِكَ اعْتَصِمْتُ، وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، وَبِكَ اسْتَعْنَيْتُ، وَلَكَ أَسْجُدُ وَأَرْكَعُ وَأَخْضَعُ وَأَخْشَعُ، وَمِنْكَ أَخَافُ وَأَرْجُو، وَالْيَكْرَهُ
أَرْغَبُ، وَمِنْكَ أَخَافُ وَأَحْذَرُ، وَمِنْكَ أَلْتَمِسُ وَأَطْلُبُ، وَبِكَ اهْتَدَيْتُ، وَأَنْتَ الرَّجَاءُ، وَأَنْتَ الْمُرْجَى (٥) وَأَنْتَ الْمُرْتَجَى. اللَّهُمَّ
اهْدِنِي فِيمَنْ هَدَيْتَ، وَعَافِنِي فِيمَنْ عَافَيْتَ، وَتَوَلَّنِي فِيمَنْ تَوَلَّيْتَ، وَبَارِكْ لِي فِيمَا أَعْطَيْتَ، وَقِنِي شَرَّ مَا قَضَيْتَ، إِنَّكَ تَقْضِي وَلَا
يُقْضَى عَلَيْكَ، لَا مُنْجَا وَلَا مَلْجَأَ وَلَا مَفْرَأَ وَلَا مَهْرَبَ مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ، سُبْحَانَكَ وَحَنَانِيكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ

ص: ١٧٢

(از هر عیب و نقصی) پاک و منزّه است خداوندی که پُروردگار (و صاحب اختیار) زمین های هفت گانه و آن چه در آن ها و آن چه در بین آن هاست و پروردگار (و صاحب اختیار) عرش با عظمت است.

ای خداوندی که هیچ چیزی مانند او نیست (۱)، بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، بار خدایا تو فرمانروای حق آشکار (و روشنگر) هستی، هیچ معبودی جز تو نیست، تو را (از هر عیب و نقصی) منزّه می دانم و به س_تایش و سپاست (مشغولم). گناهی (و بدی) کرده ام و (در حقیقت) بر خویشان ستم نموده ام، پس گناهانم را بیامرز، (زیرا) قطعاً به جز تو کسی گناهان را نمی آمرزد.

بار خدایا من فقط تو را بندگی می کنم (و می پرستم) و تنها برای تو نماز می گزارم، و فقط به تو ایمان آورده و در برابر تو تسلیمم، و تنها به تو پناه آورده و بر تو اعتماد و تکیه کرده ام، و فقط از تو یاری جسته (و می جویم)، و تنها برای تو سجده و رکوع می کنم و (در برابر تو) کرنش و خشوع می نمایم. و تنها از تو می ترسم و (فقط به تو) امید دارم، و تنها به سوی تو گرایش دارم (و دعا و نیایش می نمایم) و فقط از تو می ترسم و بیم دارم، و تنها از تو تقاضا کرده و درخواست می کنم، و فقط به خاطر (لطف) تو هدایت یافته ام، و تو مایه امید (من) و مورد امید (م) و قبله گاه امید (من) هستی.

خداوندا در زمره آنان که هدایت نمودی مرا (نیز) هدایت فرما، و در بین آنان که عافیت بخشیدی مرا (هم) عافیت بخش، و مرا (نیز) در میان آنان که سرپرستی نمودی سرپرستی کن، و در آن چه (به من) عطا فرمودی برکت ده، و مرا از شر هر آن چه قضا و قدر فرمودی حفظ فرما (چرا که) بی گمان تو فرمان می رانی (و قضا و قدر می کنی) و (هرگز) بر تو فرمان رانده نمی شود. (کسی را یارای حکم و فرمان دادن بر تو نیست). هیچ نجات و پناه و فرار و گریزی از تو نیست مگر به س_وی (لطف و رحمت) خودت. تو را از هر عیب و نقصی مبرا می دانم و مهربانی پی در پی و مداومت را می طلبم. تو بیزوال و پریرکتی و از آن چه

ص: ۱۷۳

۱- عبارت «لیسَ کَمِثْلِهِ شَیْءٌ» در متن عربی دعا، از آیه ۱۱ سوره مبارکه شوری گرفته شده است.

عَمَا يَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوقًا كَبِيرًا، اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَسْأَلُكَ مِنْ كُلِّ مَا سَأَلَكَ بِهِ مُحَمَّدٌ وَاَلِهٖ وَاَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ مَا اسْتَعَاذَ بِهِ مُحَمَّدٌ وَاَلِهٖ.

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَعُوذُ بِكَ مِنْ اَنْ نَبْدَلَ وَنَحْزِي، وَاَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ فَسَقَهٗ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ، وَشَرِّ فَسَقَهٗ الْجِنِّ وَالْاِنْسِ، وَمِنْ شَرِّ كُلِّ ذِي شَرٍّ وَشَرِّ كُلِّ دَابَّةٍ اَنْتَ اخِذْتُ بِنَاصِيَتَيْهَا، اِنَّكَ عَلٰى صِرَاطٍ مُسْتَقِيمٍ، وَ «اَعُوذُ بِكَ مِنْ هَمَزَاتِ الشَّيَاطِينِ * وَاعُوذُ بِكَ رَبَّ اَنْ يَحْضُرُونِ» (٦)

اَللّٰهُمَّ اِنِّىْ اَعُوذُ بِكَ مِنَ السَّيِّئَةِ وَالْهَامَةِ، وَالْعَيْنِ اللَّامَةِ، وَمِنْ شَرِّ طَوَارِقِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ، الْاِطَارِقِ يَطْرُقُ بِخَيْرٍ يَا اَللهُ، اَللّٰهُمَّ اضْرِبْ عَنِّي الْبَلَاءَ وَالْاَفَاتِ وَالْعَاهَاتِ، وَالْاَشْقَامَ وَالْاَوْجَاعَ وَالْاَلَامَ وَالْاَمْرَاضَ، وَاَعُوذُ بِكَ مِنَ الْفَقْرِ وَالْفَقَاهِ، وَالصَّنْكِ وَالضَّبَقِ وَالْحَزْمَانِ، وَسُوءِ الْقَضَاءِ، وَشِمَاتِهِ الْاَعْدَاءِ، وَالْحَاسِدِ.

وَاَعُوذُ بِكَ مِنْ كُلِّ شَيْطَانٍ رَجِيمٍ، وَجَبَّارٍ عَنِيدٍ، وَسُلْطَانٍ جَائِرٍ، اَللّٰهُمَّ مَنْ كَانَ اَمْسَى وَاَصْبَحَ، وَلَهُ ثِقَةٌ اَوْ رَجَاءٌ غَيْرُكَ، فَانْتَ ثِقَتِي

ستمگران (مشرکان و گناهکاران) می گویند بسیار برتر و والاتری. (۱)

بارخدا یا از تو درخواست می کنم هر آن چه را که محمد و آل او علیهم السلام از تو درخواست نمودند و به تو پناه می برم از هر آن چه که محمد و آل او علیهم السلام به تو پناه بردند.

خداوندا از این که خوار و حقیر گردیم و رسوا شویم به تو پناه می برم، و از شر بدکاران عرب و عجم، و شر تبهکاران جن و انس، و از شر هر صاحب شری، و شر هر جنبنده ای که زمام امورش به دست توست به تو پناه می برم، (زیرا) به راستی تو بر راه مستقیمی (۲)

، (و از وسوسه های شیاطین (جن و انس) به تو پناه می برم، و از این که نزد من حاضر شوند ای پروردگار (و صاحب اختیار)م به تو پناه می برم) (۳).

بارخدا یا همانا من از (شر) هر خزنده سمی و هر حیوان و حشره موذی و هر چشم بد و از شر پیش آمدهای شب و روز _ مگر پیش آمدی که با خیر و برکت حادث شود _ به تو پناه می برم. خدایا، خداوندا بلا و آفت ها و عیوب و آسیب ها و مرض ها و ناراحتی ها و دردها و بیماری ها را از من دور کن، و از فقر و تنگدستی و تنگی معیشت و تنگنا و محرومیت و قضا و قدر بد و نکوهش و زخم زبان دشمنان و حسود(ان) به تو پناه می برم.

و به تو پناه می برم از هر شیطان رانده شده، و (هر) ظالم زورگو و مستبدی و (هر) سلطان ستمگری.

خداوندا هر که داخل شب شود و وارد صبح شود در حالی که تکیه گاه یا (مایه) امیدی غیر از تو داشته باشد، (برای من مهم نیست) چرا که تو تکیه گاه اطمینان بخش

ص: ۱۷۵

۱- عبارت «تَعَالَيْتَ عَمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا» در متن دعا، از آیه ۴۳ سوره اسراء گرفته شده است.

۲- متن عربی این عبارت باندکی تغییر از آیه ۵۶ سوره مبارکه هود اقتباس شده است.

۳- سوره مؤمنون، آیات ۹۷ و ۹۸

وَسُؤْلِ وَرَجَائِي، يَا خَيْرَ مَنْ سُئِلَ، وَيَا أَكْرَمَ مَنْ اسْتُكْرِمَ، وَيَا أَرْحَمَ مَنْ اسْتُرْحِمَ، اِرْحَمِ ضَعْفِي وَذُلِّي بَيْنَ يَدَيْكَ، وَتَضَرَّعِي إِلَيْكَ،
وَوَحْشَتِي مِنَ النَّاسِ، وَذُلَّ مَقَامِي بِبَابِكَ.

اللَّهُمَّ انظُرْ إِلَيَّ بِعَيْنِ الرَّحْمَةِ، نَظْرَةَ تَكُونُ خَيْرَهُ، أَسِئْتًا لَهَا، وَالْأَلَّ تَفْضَلُ عَلَيْنَا، يَا أَكْرَمَ الْأَكْرَمِينَ، وَيَا أَجْوَدَ الْأَجْوَدِينَ، وَيَا خَيْرَ
الْغَافِرِينَ، وَيَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، وَيَا أَحْكَمَ الْحَاكِمِينَ، وَيَا أَسْرَعَ الْحَاسِبِينَ، يَا أَهْلَ التَّقْوَى وَالْمَغْفِرَةِ، يَا مَعِيدَ الْجُودِ وَالْكَرَمِ يَا اللَّهُ
صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ وَنَبِيِّكَ، وَصَلِّ فِيكَ وَسَفِيرِكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ بَرِيَّتِكَ، وَصَلِّ فُوتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، وَزَكَاةِكَ،
وَتَقِيَّتِكَ، وَنَقِيَّتِكَ، وَنَجِيَّتِكَ وَنَجِيَّتِكَ، وَوَلِيَّ عَهْدِكَ، وَمَعِيدِنِ سِرِّكَ، وَكَهْفِ غَيْبِكَ الطَّاهِرِ الطَّيِّبِ الْمُبَارَكِ، الزَّكِيِّ الصَّادِقِ،
الْوَفِيِّ الْعَادِلِ الْبَارِ الْمُطَهَّرِ الْمُقَدَّسِ، النَّبِيِّ الْمُضِيِّ، السَّرَاحِ اللَّامِعِ، وَالنُّورِ السَّاطِعِ وَالْحُجَّةِ الْبَالِغَةِ، نُورِكَ الْأَنْوَرِ، وَحَبْلِكَ الْأَطْوَلِ،
وَعُرْوَتِكَ الْأَوْثَقِ، وَبَابِكَ الْأَذْنَى، وَوَجْهِكَ الْأَكْرَمِ، وَسَفِيرِكَ الْأَوْقَفِ، وَجَنَّتِكَ الْأَوْجَبِ، وَطَاعَتِكَ الْأَلْزَمِ، وَحِجَابِكَ الْأَقْرَبِ.

ص: ١٧٦

و (قبله گاه) نیاز و درخواست من و (مایه) امید منی. ای بهترین کسی که مورد درخواست قرار گرفته، و ای بزرگوارترین کسی که از او درخواست بزرگواری شده و ای رحم کننده ترین کسی که از او طلب رحمت (و شفقت) شده است، بر ناتوانی و حقارت در پیشگاهت و زاری و تضرع به آستان و تنهایی و نامأنوس بودنم با مردم و ذلت جایگاه و ایستادنم به درگاهت رحم فرما.

بارخدایا با چشم رحمت و مهربانی به سویم بنگر، نگاهی که برگزیده و پرخیر باشد و من شایسته آن باشم. و اگر (شایسته) نیستم بر ما تفضل کن ای بزرگوارترین بزرگوارترین ها، و ای بخشنده ترین بخشندهترین ها، و ای بهترین آمرزندگان، و ای مهربان ترین مهربانان، و ای داورترین (و بهترین) داوران و حکم کنندگان، و ای سریع ترین حساب کنندگان، ای اهل (و شایسته) تقوا و آمرزش، ای معدن بخشندگی و بزرگواری. خدایا، بر محمد درود و رحمت فرست (که) بنده و فرستاده و پیامبر توست و برگزیده و نماینده (و واسطه فیض) و بهترین انتخاب از مخلوقات، و برگزیده از میان آفریدگانت، و (بنده) پاکیزه و پرهیزگار و خالصت، و همراز و نجیب و پاک نهادت، و عهده دار امر ولایت تو، و معدن راز و پناهگاه امور غیبی توست، (آن وجود) پاک و پاک سرشت پربرکت، (و) تزکیه شده راست گفتار، وفادار عدالت کردار نیکوکار، (و) پاک شده مقدس بسیار نورانی روشنگر، چراغ درخشان، و نور فروزان و حجت بالغه (و رسای) الهی، (که) تابان ترین نورت، و بلندترین (و محکم ترین) ریسمان، و اطمینان بخش ترین دست آویزت و نزدیک ترین آستان، و گرمی ترین واسطه فیضت، و داناترین سفیر (و نماینده) تو، و واجب ترین طاعت (و مایه قرب) تو و پاینده ترین (مایه) فرمان برداریت، و نزدیک ترین حجاب (نورانی) توست.

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَيْهِ، وَعَلَىٰ آلِهِ مِنْ آلِ طه وَيَس - وَاخْصِصْ وَلِيِّكَ وَوَصِيَّ نَبِيِّكَ، وَأَخَا رَسُولِكَ، وَوَزِيرَهُ، وَوَلِيَّ عَهْدِهِ، إِمَامَ الْمُتَّقِينَ
وَخَاتَمَ الْوَصِيِّينَ لِخَاتَمِ النَّبِيِّينَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَابْنَتَهُ الْبُتُولَ -

وَعَلَى سَيِّدِي شَبَابِ أَهْلِ الْجَنَّةِ مِنَ الْأَوَّلِينَ وَالْآخِرِينَ، وَعَلَى الْأَيْمَةِ الرَّاشِدِينَ الْمَهْدِيِّينَ السَّالِفِينَ الْمَاضِينَ،

وَعَلَى النَّفْبَاءِ الْأَتْقِيَاءِ الْبَرَرَةِ الْأَيْمَةِ الْفَاضِلِينَ الْبَاقِينَ، وَعَلَى بَقِيَّتِكَ فِي أَرْضِكَ، الْقَائِمِ بِالْحَقِّ فِي الْيَوْمِ الْمَوْعُودِ، وَعَلَى الْفَاضِلِينَ
الْمَهْدِيِّينَ الْأَمَنَاءِ الْخَزَنَةَ

وَعَلَى خَوَاصِّ مَلَائِكَتِكَ: جِبْرَائِيلَ وَمِيكَائِيلَ وَإِسْرَافِيلَ وَعِزْرَائِيلَ، وَالصَّافِينَ وَالْحَافِينَ وَالْكَرُوبِيِّينَ وَالْمُسَبِّحِينَ، وَجَمِيعِ مَلَائِكَتِكَ
فِي سَمَاوَاتِكَ وَأَرْضِكَ أَجْمَعِينَ.

وَصَلِّ عَلَى آبِنَا آدَمَ، وَأُمَّنَا حَوَاءَ، وَمَا بَيْنَهُمَا مِنَ النَّبِيِّينَ وَالْمُرْسَلِينَ، وَاخْصِصْ مُحَمَّدًا بِأَفْضَلِ الصَّلَاةِ وَالتَّسْلِيمِ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَبْرَأُ إِلَيْكَ مِنْ أَعْدَائِهِمْ وَمُعَانِدِيهِمْ وَظَالِمِيهِمْ.

خداوندا بر او و بر خاندان (پاک) او از آل طه و یاسین درود و رحمت فرست، و بویژه (از بین آنان) ولایت و وصی پیامبرت و برادر و وزیرش و عهده دار امورش، پیشوای متقیان و خاتم اوصیاء برای خاتم انبیاء محمد صل الله علیه و آل وسلم، و دختر پاک دامنش که از غیر خدا منقطع است را _ به این درود و رحمت اختصاص بده _ و هم چنین (درود و رحمت فرست) بر دو سرور جوانان اهل بهشت از پیشینیان و پسینیان و بر پیشوایان هدایت گر هدایت شده پیشین که رفته اند، و بر سروران تقوا پیشه نیکوکار (و) پیشوایان با فضیلت باقی مانده، و بر ذخیره باقیات در زمین (و) حجت قائم به حقت در روز موعود، و بر صاحبان فضیلت (و) هدایت شدگان امین و نگاهبانان (سر ولایت) و بر فرشتگان خاص: جبرئیل و میکائیل و اسرافیل و عزرائیل، و فرشتگان صف به صف ایستاده، و احاطه کننده (عرشت) و فرشتگان مقرب و تسبیح کننده ات، و تمام فرشتگان در تمامی آسمان ها و زمینت.

و (هم چنین) درود و رحمت را شامل پدرمان آدم علیه السلام و مادرمان حواء علیها السلام و پیامبران و فرستادگان از نسل آن دو بگردان، و (از بین آنان) محمد صل الله علیه و آل وسلم را به برترین درود و رحمت و سلامت اختصاص ده.

بارخدایا، من از دشمنان ایشان و عناد ورزان با آنان و ستم کنندگان به ایشان بیزارم و به ساحت تو تبری می جویم.

اللَّهُمَّ وَالِ مَنْ وَالَاهُمْ، وَعَادِ مَنْ عَادَاهُمْ، وَأَنْصُرْ مَنْ نَصَرَهُمْ، وَاخْذُلْ مَنْ خَذَلَ عِبَادَكَ الْمُصْطَفِينَ الْأَخْيَارَ الْأَتْقِيَاءَ الْبَرَّةَ.

اللَّهُمَّ احْشُرْنِي مَعَ مَنْ اتَّوَلَّى، وَأَبْعِدْنِي مِمَّنْ اتَّبَرَأُ، وَأَنْتَ تَعْلَمُ مَا فِي ضَمِيرِ قَلْبِي مِنْ حُبِّ أَوْلِيَائِكَ، وَبُغْضِ أَعْدَائِكَ، وَكَفَى بِكَ عَلِيمًا. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَتِي، وَارْحَمْهُمَا كَمَا رَبَّيْتَنِي صَغِيرًا، اللَّهُمَّ اجْزِهِمَا عَنِّي بِأَفْضَلِ الْجَزَاءِ، وَكَافِهِمَا عَنِّي بِأَفْضَلِ الْمُكَافَاةِ، اللَّهُمَّ بَدِّلْ سَيِّئَاتِهِمَا (٧) حَسَنَاتٍ، وَارْفَعْ لَهُمَا بِالْحَسَنَاتِ الدَّرَجَاتِ، اللَّهُمَّ إِذَا صَرَرْنَا إِلَى مَا صَارُوا إِلَيْهِ، فَأَمْرُ مَلَكِ الْمَوْتِ أَنْ يَكُونَ بِنَا رَوْوفا رَحِيمًا. اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي، وَلِجَمِيعِ إِخْوَانِنَا الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ، الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ، وَتَابِعْ بَيْنَنَا وَبَيْنَهُمْ بِالْخَيْرَاتِ، إِنَّكَ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ وَوَلِيُّ الْحَسَنَاتِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، اللَّهُمَّ لَا تُخْرِجْنِي مِنْ هَذِهِ الدُّنْيَا إِلَّا بِذَنْبٍ مَغْفُورٍ، وَسَعْيٍ مَشْكُورٍ، وَعَمَلٍ مُتَقَبَّلٍ، وَتِجَارَةٍ لَنْ تَبُورَ.

اللَّهُمَّ اَعْتَقْنِي مِنَ النَّارِ، وَاجْعَلْنِي مِنْ طَلْقَائِكَ وَعُتَقَائِكَ مِنْ

بارخدایا هر که آنان را دوست دارد دوست بدار، و هر که با آنان سر دشمنی دارد دشمن بدار، و هر که آنان را یاری کند یاری فرما، و هر که بندگان برگزیده و نیک (۱)

و تقوایشه و نیکوکارش را تنها (و خوار) گذارد تنها (و خوار) فرما.

خداوندا مرا به همراه آن کسی که دوست دارم (و ولایتش را پذیرفته ام) محشور گردان، و از کسانی که از آنان بیزار می جویم دورم گردان، و تو (خود) محبت به اولیایت و کینه و دشمنی نسبت به دشمنان را که در باطن قلبم جریان دارد (به خوبی) می دانی، و علم بسیاری به این موضوع مرا کفایت می کند. (۲) بارخدایا مرا و پدر و مادرم را بیمارز و بر آن دو ترحم نما همان گونه که آنان مرا در خردسالی (مهربانانه) پرورش دادند (۳)، خدایا از جانب من به آنان برترین پاداش را عنایت فرما، و با بهترین شکل جبران زحماتشان را جبران کن، خداوندا خطاها و گناهانشان را به حسنات و کارهای نیک تبدیل فرما (۴)، و با این حسنات مراتب و درجات آنان را بالا ببر، خداوندا هرگاه به سوی آن جایی که آنان رفتند روانه شدیم به ملک الموت (فرشته مرگ) دستور بده که نسبت به ما رؤوف و بسیار مهربان باشد

بارخدایا مرا و تمام برادران و خواهران مؤمن و مسلمان ما، (چه) زندگان و (چه) مردگان آنان را بیمارز، و بین ما و آنان با خیرات و نیکی ها پیوند و اتصال برقرار کن، بی گمان تو اجابت کننده دعاها و سرپرست (و صاحب اختیار) نیکی ها هستی، ای مهربان ترین مهربانان.

خداوندا مرا از این دنیا بیرون مکن مگر با گناهی آمرزیده، و کار و تلاشی سپاسگزاری شده (و پاداش داده شده)، و عملی پذیرفته شده، و تجارت (و عملکردی) که هرگز تباه نگردد (و کسادی نپذیرد) عبارت «تِجَارِهِ لَنْ تَبُورَ» در متن دعا از آیه ۲۹ سوره فاطر اقتباس شده است. (۵)

ص: ۱۸۱

۱- عبارت «المُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ» در متن عربی دعا، یادآور آیه ۴۷ از سوره مبارکه ص است: (وَإِنْ هُمْ عِنْدَنَا لَمِنَ الْمُصْطَفَيْنَ الْأَخْيَارِ)

۲- عبارت «و كَفَى بكَ عَلِيمًا» در متن دعا، با کمی تغییر از آیه ۷۰ سوره مبارکه نساء گرفته شده است.

۳- عبارت عربی دعا در این بخش، قسمتی از آیه ۲۴ سوره مبارکه اسراء است.

۴- متن عربی این عبارت با تغییر مختصری از آیه ۷۰ سوره مبارکه فرقان گرفته شده است، ضمناً در نسخه اصلی دعا، به جای کلمه «سَيِّئَاتِهِمَا» واژه «سَيِّئَاتِهِمْ» آمده، ولی با توجه به عبارات قبلی و بعدی به صورت مضاف به ضمیر مثنی تغییر داده شد.

۵- خدایا مرا از آتش دوزخ رهایی بخش، و در زمره آزاد شدگان و رهایی یافتگان از آتش قرار ده، بارخدایا گناهان گذشته ام را بیمارز، و مرا در باقیمانده عمرم (از گناه) مصون بدار.

النَّارِ، اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي مَا مَضَى مِنْ ذُنُوبِي، وَاعْصِمْنِي فِي مَا بَقِيَ مِنْ عُمْرِي.

اللَّهُمَّ كُنْ لِي وَلِيًّا وَحَافِظًا وَنَاصِرًا وَمُعِينًا، وَاجْعَلْنِي فِي حِرْزِكَ وَحِفْظِكَ، وَحِمَايَتِكَ وَكَفَيْتِكَ، وَدِرْعِكَ الْحَصِينِ، وَفِي كَلَاءَتِكَ، عَزَّ جَارُكَ، وَجَلَّ ثَنَاؤُكَ، وَلَا إِلَهَ غَيْرُكَ، وَلَا مَعْبُودَ سِوَاكَ. اللَّهُمَّ مَنْ أَرَادَنِي بِسُوءِ فَارِدَةٍ، اللَّهُمَّ وَارِدُودَ كَيْدِهِ فِي نَحْرِهِ، اللَّهُمَّ بَتِّ عُمْرِهِ، وَبَدْدُ شَمْلِهِ، وَفَرَّقْ جَمْعَهُ، وَاسِدِّ تَأْصِلُ شَاقَتَهُ وَقَطِّعْ دَابِرَهُ، وَقَتِّرْ رِزْقَهُ، وَأَبْلِهْ بِجُهْدِ الْبَلَاءِ، وَأَشْغَلْهُ بِنَفْسِهِ، وَأَبْتَلِهِ بِعِيَالِهِ وَوُلْدِهِ، وَاصْرِفْ عَنِّي شَرَّهُ، وَأَطْبِقْ عَنِّي فَمَّهُ، وَخُذْ مِنْهُ أَمْنَهُ مِثْلَ مَنْ أَخَذَ مِنْ أَهْلِ الْقُرَى وَهِيَ ظَالِمَةٌ، وَاجْعَلْنِي مِنْهُ عَلَى حَيْدَرٍ، بِحِفْظِكَ وَحِيَاظَتِكَ، وَادْفَعْ عَنِّي شَرَّهُ وَكَيْدَهُ وَمَكْرَهُ، وَاكْفِنِيهِ، وَاكْفِنِي مَا أَهَمَّنِي مِنْ أَمْرِ دُنْيَايَ وَآخِرَتِي.

اللَّهُمَّ لَا تُسَلِّطْ عَلَيَّ مَنْ لَا يَرْحَمُنِي، اللَّهُمَّ أَصْلِحْ لِي شَأْنِي، وَأَصْلِحْ فَسَادَ قَلْبِي، اللَّهُمَّ اشْرَحْ لِي صَدْرِي، وَنَوِّرْ قَلْبِي، وَبَسِّرْ لِي أَمْرِي، وَلَا تُشِمِّتْ بِي الْأَعْدَاءَ وَلَا الْحَاسِدَ.

ص: ١٨٢

بارخدایا سرپرست و نگاهبان و یاور و مددکارم باش، و مرا در پناه و حفظ خودت و تحت حمایت و سایه لطف و زره محکم (حراست) خودت و در محافظت و نگهداریت قرار بده.

(زیرا) آن که در پناه توست عزیز و نیرومند است، و ثنا و ستایشت والا و پر عظمت است، و هیچ خدایی غیر از تو نیست، و هیچ معبودی جز تو وجود ندارد.

خداوندا هر که نسبت به من اراده (انجام) شر و بدی را دارد (همان شر و بدی را) نسبت به او اراده کن، خدایا مکر و کیدش را به سوی سینه و گلوگاه خودش برگردان، خدایا عمرش را قطع (و کوتاه) فرما، جماعتش را پراکنده، و جمعش را متفرق ساز، و اصل او و خانواده اش را ریشه کن، و پشت و نسلش را قطع فرما، و روزی او را تنگ بگیر و او را به بلایی مشقت بار و طاقت فرسا دچار کن، و به خودش مشغولش دار، و به عیال و فرزندش گرفتار و مبتلا ساز، و شرش را از من برگردان (و دور کن)، و دهانش را نسبت به من ببند، و امنیتش را از او بگیر همانند افرادی (ناسپاس) از اهل سرزمین ها که به سبب ظلمشان نعمت (و امنیت) از آنان سلب شد(۱) و مرا با حفظ و حراستت از او بر حذر دار، و شر او و نیرنگ و فریبش را از من دور ساز، و مرا از (شر) او کفایت نما، و مرا نسبت به هر آن چه از امور دنیا و آخرتم اندوهگین و دغدغه مند ساخته کفایت فرما.

بارخدایا کسی که مرا رحم نمی کند بر من چیره نگردان، خدایا مرا اصلاح کن و وضعیتم را اصلاح نما (و سر و سامان بده) و خرابی (و تباهی) دلم را اصلاح فرما، خداوندا سینه ام را گشاده گردان (و به من شرح صدر عنایت فرما) و قلبم را (به نور خودت) نورانی کن.

و امر و کارم را برایم آسان گردان و دشمنان و حسود را به شماتت و سرزنش شاد مگردان.

ص: ۱۸۳

۱- تعبیر «اِحْدَ مِنْ اَهْلِ الْقُرَى وَ هِيَ ظَالِمَةٌ» در متن دعا، با تغییراتی از آیه ۱۰۲ سوره مبارکه هود گرفته شده است.

اللَّهُمَّ اغْنِنِي بِغِنَاكَ، وَلَا تُخَوِّجْنِي إِلَىٰ أَحَدٍ سِوَاكَ، وَتَفَضَّلْ عَلَيَّ عَنْ فَضْلِ مَنْ سِوَاكَ، يَا قَرِيبُ، يَا مُجِيبُ، يَا اللَّهُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ، عَمِلْتُ سُوءًا، وَظَلَمْتُ نَفْسِي، فَاعْفِرْ لِي ذُنُوبِي، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ.

اللَّهُمَّ أَظْهِرِ الْحَقَّ وَأَهْلَهُ، وَاجْعَلْنِي مِمَّنْ أَقُولُ بِهِ، وَأَنْتَظِرُهُ، اللَّهُمَّ قَوْمِ قَائِمِ آلِ مُحَمَّدٍ، وَأَظْهِرْ دَعْوَتَهُ بِرِضَىٰ مِنْ آلِ مُحَمَّدٍ، اللَّهُمَّ أَظْهِرْ رَأْيَتَهُ، وَقَوِّ عَزْمَهُ، وَعَجِّلْ خُرُوجَهُ، وَأَنْصِرْ جُيُوشَهُ وَأَعْضُدْ أَنْصَارَهُ، وَأَبْلِغْ طَلِبَتَهُ، وَأَنْجِجْ أَمَلَهُ، وَأَصْلِحْ شَأْنَهُ، وَقَرِّبْ أَوَانَهُ، فَإِنَّكَ تُبَدِّئُ وَتُعِيدُ، وَأَنْتَ الْعَفُورُ الْوَدُودُ، اللَّهُمَّ ائْمَلِ الدُّنْيَا قِسْطًا وَعَدْلًا، كَمَا مَلَيْتَ جَوْرًا وَظُلْمًا.

اللَّهُمَّ انْصِرْ جُيُوشَ الْمُؤْمِنِينَ، وَسَيَرَايَاهُمْ وَمُرَابِطِيهِمْ، حَيْثُ كَانُوا وَآيِنَ كَانُوا، مِنْ مَشَارِقِ الْأَرْضِ وَمَغَارِبِهَا، وَأَنْصِرْهُمْ نَصْرًا عَزِيزًا، وَافْتَحْ لَهُمْ فَتْحًا يَسِيرًا، وَاجْعَلْ لَنَا وَلَهُمْ مِنْ لَدُنْكَ سُلْطَانًا نَصِيرًا. اللَّهُمَّ اجْعَلْنَا مِنْ أَتْبَاعِهِ، وَالْمُسْتَشْهِدِينَ بَيْنَ يَدَيْهِ.

اللَّهُمَّ الْعَنِ الظُّلْمَةَ وَالظَّالِمِينَ الَّذِينَ بَدَّلُوا دِينَكَ، وَحَرَّفُوا

خداوندا مرا با بی نیازی خودت بی نیاز کن، و به هیچ فردی غیر از خودت محتاجم مکن، و بر من تفضل فرموده و از فضل غیر خودت بی نیاز گردان، ای نزدیک (به من حتی بیش از رگ گردن) ای اجابت کننده (نیازها و خواست‌ها من)، ای خدا، هیچ معبودی جز تو نیست، تو را (از هر عیب و نقصی) منزّه می دانم و به ستایش و سپاس تو (مشغولم)، بدعمل کرده ام و به خودم ظلم نموده ام، پس گناهانم را بیامرزش (زیرا) قطعاً هیچ کس به جز تو گناهان را نمی آمرزد.

بارخدا یا حق و اهلش را (بر دیگران) غالب گردان، و مرا از کسانی قرار ده که قائل به حق و منتظر (تحقق) آن هستم، خداوندا قائم آل محمد صل الله علیه و آل وسلم را (برای نهضت جهانی) برپا دار، و فراخوانی (مردم توسط) او به سوی خشنودی آل محمد را آشکار ساز، خداوندا پرچمش را پیروز (و آشکار) گردان، و عزم و اراده اش را قوت بخش، و خروج و نهضتش را تعجیل فرما، و سپاهیانش را یاری کن و یارانش را پشتیبانی فرما، و حضرتش علیه السلام را به خواسته و آرمانش برسان، و آرزویش را تحقق بخش، و امر قیامش را سر و سامان بده، و دوران (نهضت و حکومتش) را نزدیک گردان، (چرا که) به راستی تو آغاز می کنی و باز می گردانی، و تو بسیار آمرزنده و بسیار با محبت و مهرورزی. (۱)

خداوندا دنیا را (با ظهور پربرکتش) پر از عدل و داد فرما، همان گونه که (پیش از ظهورش) پر از جور و ستم شده است.

بارالها لشکرهای مؤمنان و گروه های جنگجو و مرزدارانشان را در هر وضعیت و هر مکانی از سرزمین های مشرق و مغرب که هستند یاری فرما، و آنان را پیروزی عزت مندانه (۲) و فتح و گشایشی آسان نصیب فرما، و از جانب خودت قدرت و سلطه ای بسیار یاری کننده برای ما و آنان قرار ده. (۳) بارخدا یا ما را از پیروان آن حضرت علیه السلام و شهیدان در رکاب و پیش رویش بگردان. خدایا ظالمان و ستمگران را لعنت فرما، کس آنی که دین تو را تغییر دادند، و کتابت را

ص: ۱۸۵

۱- عبارت «فَإِنَّ كَ تَبْدِيٌّ وَ تُعِيدُ وَ أَنْتَ الْغَفُورُ الْوَدُودُ» در متن دعا از آیات ۱۳ و ۱۴ سوره مبارکه بروج گرفته شده است.

۲- عبارت عربی متن دعا، با تغییراتی از آیه ۳ سوره مبارکه فتح اقتباس شده است.

۳- متن عربی این عبارت با تغییراتی اندکی از آیه ۸۰ سوره مبارکه اسراء گرفته شده است.

كِتَابِكَ وَعَيَّرُوا سِدْنَهُ نَبِيِّكَ، وَدَرَسُوا الْأَثَارَ، وَظَلَمُوا عَلَى أَهْلِ بَيْتِ نَبِيِّكَ وَقَاتَلُوا، وَتَعَدُّوا عَلَيْهِمْ، وَغَصَبُوا حَقَّهُمْ، وَنَفَوْهُمْ عَنْ
بُلْدَانِهِمْ وَأَزَعَجُوهُمْ عَنْ أَوْطَانِهِمْ، مِنْ الطَّاعِينَ وَالتَّابِعِينَ، وَالْقَاسِطِينَ وَالْمَارِقِينَ وَالتَّائِبِينَ، وَأَهْلِ الزُّورِ وَالْكَذِبِ، الْكَفَرَةَ الْفَجْرَةَ.

اللَّهُمَّ الْعَنْ أَتْبَاعَهُمْ، وَجُيُوشَهُمْ، وَأَصْحَابَهُمْ، وَأَعْوَانَهُمْ، وَمُحِبِّيهِمْ وَشِعْنَهُمْ، وَاحْشُرْهُمْ إِلَى جَهَنَّمَ زُرْفًا.

اللَّهُمَّ عَذِّبْ كَفْرَةَ أَهْلِ الْكِتَابِ، وَجَمِيعَ الْمُشْرِكِينَ، وَمَنْ ضَارَعَ عَنْهُمْ مِنَ الْمُنَافِقِينَ، فَإِنَّهُمْ يَتَقَلَّبُونَ فِي نِعْمِكَ، وَيَجْحَدُونَ آيَاتِكَ،
وَيُكْذِبُونَ رُسُلَكَ، وَيَتَعَدُّونَ حُدُودَكَ، وَيَدْعُونَ مَعَكَ إِلَهَا، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، سُبْحَانَكَ وَتَعَالَيْتَ عَمَّا يَقُولُ الظَّالِمُونَ عُلوًّا كَبِيرًا.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنَ الشُّكِّ وَالشُّرْكِ، وَالشَّقَاقِ وَالنَّفَاقِ، وَالرِّيَاءِ، وَدَرَكِ الشَّقَاءِ، وَسُيُوءِ الْقَضَاءِ، وَشَمَاتَةِ الْأَعْدَاءِ، وَسُوءِ
الْمُنْقَلَبِ.

تحریف نمودند، و سنت پیامبر را دگرگون نمودند، و آثار (آن سنت) را از بین بردند، و بر اهل بیت پیامبر صل الله علیه و آل وسلم ستم روا داشتند^(۱)، و با آنان جنگیده و به (حریم) آنان تعدی نمودند، و حقش را غصب کردند، و آنان را از سرزمین هایشان تبعید و از زادگاهشان بیرون راندند، از جمله سرکشان (در برابر خدا و رسول خدا) و کسانی که (از نسل بعدی) دنباله روی آنان شدند، و قاسطین (اصحاب زر و زور) و مارقین (خارج شوندگان از دین) و ناکثین (پیمان شکنان)، و اهل فریب و دروغ (که همه این گروه ها) کافران و فاجراند.

خداوندا پیروان آنان و سـپاهیان و یاران و یاوران و دوسـتداران و دنباله روهای آنان را لعنت کن و آنان را (در قیامت به صورت) کورانی کبود چشم به سوی جهنم محشور گردان^(۲).

خدایا کافران اهل کتاب و تمام مشرکان و منافقان را که شـیه آنانند عذاب فرما، زیرا بی گمـان آنان در نعمتهای تو غوطه ورنند ولی آیات تو را انکار نموده و فرستادگان را تکذیب می کنند، و از حدود (دستورات و احکام) تو تجاوز نموده، و به همراه تو معبودی دیگر را فرا می خوانند. (اما حقیقت این است که) معبودی جز تو نیست، تو پاک و منزهی و بسیار والاتر و بالاتری از آن چه که ستمگران و گناهکاران می گویند (و معتقدند).^(۳)

بارالها از شـک و تردید و شـرک و جدایی (از حق) و نفاق و ریـا و دورویی و عمق (و تبعات) بدبختی و قضا و قدر بد و شادشـدن دشمنانم و سرزنش آنان و فرجام و عاقبت بد به تو پناه می برم.

ص: ۱۸۷

-
- ۱- آوردن «علی» در متن عربی لازم نیست، زیرا «ظلموا» متعدی بنفسه است. (مترجم)
 - ۲- متن عربی این عبارت یادآور آیه ۱۰۲ سوره مبارکه طه است
 - ۳- متن عربی این عبارت با کمی تغییر از آیه ۴۳ سوره مبارکه اسراء اقتباس شده است.

اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنَ الصَّالِحِينَ، وَالْحَقِّنِي بِهِمْ يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، اللَّهُمَّ افْسَحْ فِي أَجَلِي، وَأَوْسِعْ فِي رِزْقِي، وَمَتَّعْنِي بِطَوْلِ
الْبَقَاءِ، وَدَوَامِ الْعِزِّ، وَتَمَامِ النُّعْمَةِ، وَرِزْقٍ وَاسِعٍ، وَأَغْنِنِي بِحَلَالِكَ عَنْ حَرَامِكَ، وَأَصْرِفْ عَنِّي الشُّوْءَ وَالْفَحْشَاءَ وَالْمُنْكَرَ.

اللَّهُمَّ افْعَلْ بِي مَا أَنْتَ أَهْلُهُ، وَلَا تَفْعَلْ بِي مَا أَنَا أَهْلُهُ، وَلَا تُؤَاخِذْنِي بِعَدْلِكَ، جُدْ لِي عَفْوَكَ رَحْمَتِكَ، وَرَأْفَتِكَ وَرِضْوَانِكَ. اللَّهُمَّ
عَفْوِكَ، لَا تَرُدَّنَا خَائِبِينَ، وَلَا تَقْطَعْ رَجَائِي، وَلَا تَجْعَلْنِي مِنَ الْقَانِطِينَ، وَلَا مَحْرُومِينَ، وَلَا مُجْرِمِينَ، وَلَا آيسِينَ، وَلَا ضَالِّينَ وَلَا
مُضِلِّينَ، وَلَا مَطْرُودِينَ، وَلَا مَعْضُوبِينَ، إِنَّا الْعِقَابَ، وَطَمَّئِنَّا بِمَا دَارَكَ دَارَ السَّلَامِ.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَتَوَسَّلُ إِلَيْكَ بِمُحَمَّدٍ وَآلِهِ الطَّيِّبِينَ وَأَتَشْفَعُ إِلَيْكَ بِهِمْ، وَأَتَقَرَّبُ إِلَيْكَ بِهِمْ، وَأَتَوَجَّهُ إِلَيْكَ بِهِمْ، اللَّهُمَّ اجْعَلْنِي بِهِمْ وَجِيهًا،
اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي بِهِمْ، وَتَجَاوَزْ عَنِّي سَيِّئَاتِي بِهِمْ، وَارْحَمْنِي بِهِمْ، وَأَشْفَعْنِي بِهِمْ. اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ حُسْنَ الْعَاقِبَةِ، وَتَمَامِ النُّعْمَةِ فِي الدُّنْيَا
وَالْآخِرَةِ،

بارخدایا (این دعاها و اعمال خوبیم را) از من بپذیر همان گونه که از بندگان صالحت پذیرفتی و مرا به ایشان ملحق سازی
مهربان ترین مهربانان. بارخدایا مدت عمرم را فراخ و رزقم را زیاد و گسترده فرما، و مرا به طولانی بودن زندگی و دوام و
پایداری عزت و کامل بودن نعمت، و روزی گسترده بهره مند ساز، و با (رزق) حلالیت مرا از حرمت بی نیاز گردان و شر و
بدی و زشتی و عمل ناشایست را از من دور کن.

خداوندا آن چه را که خود اهل آنی در موردم انجام بده، و آنچه را که من اهل آنم در موردم انجام نده، و مرا با عدلت
مؤاخذه مفرما، و عفو و بخشش و رحمت و رأفت و خشودیت را با جود و کرمیت به من عنایت فرما.

خدایا عفو و بخشش را می طلبم، (بنا بر این) ما را (از لطف) مأیوس مگردان، و امیدم را (از درگاہت) قطع نکن، و مرا در
زمره نومیدان و محرومان و مجرمان و مأیوسان و گمراهان و گمراه کنندگان و رانده شدگان و غضب شدگان قرار مده، ما را
از مجازات در امان بدار، و ما را در خانه ات _ خانه امن و آرامش _ ساکن گردان.

خداوندا به یقین من به واسطه محمد و خاندان پاکش (صلوات الله علیهم اجمعین) به (درگاہ) تو متوسل می شوم و آنان را به
درگاہت شفیع خود می گردانم، و به واسطه وجود مبارکش به سوی تو تقرب می جویم، و به وسیله آنان به درگاہت روی
می آورم. خداوندا مرا به واسطه آنان در درگاہت آبرومند ساز، و به برکت وجودشان مرا بیامرز، و از بدی ها و گناهانم
در گذر، و به خاطر آنان به من رحم کن، و مرا قرین و همراه آنان گردان.

خداوندا از تو فرجام و عاقبت نیکو و نعمت کامل

إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لَنَا، وَارْحَمْنَا، وَتُبْ عَلَيْنَا، وَعَافِنَا، وَعَنْمْنَا، وَرَفَعْنَا وَسَيِّدْنَا، وَاهْدِنَا، وَارْشِدْنَا، وَكُنْ لَنَا وَلَا تَكُنْ عَلَيْنَا، وَاكْفِنَا مَا أَهَمَّنَا مِنْ
أَمْرِ دُنْيَانَا وَآخِرَتِنَا، وَلَا تُضِلَّنَا، وَلَا تُهْلِكْنَا، وَلَا تَضَعْ عُنَا، وَاهْدِنَا إِلَى سَوَاءِ الصِّرَاطِ، وَاتِنَا مَا سَأَلْنَا وَمَا لَمْ نَسْأَلْكَ، وَزِدْنَا مِنْ فَضْلِكَ،
إِنَّكَ أَنْتَ الْمَنَّانُ يَا اللَّهُ، رَبَّنَا اتِنَا فِي الدُّنْيَا حَسَنَةً، وَفِي الْآخِرَةِ حَسَنَةً، وَقِنَا عَذَابَ النَّارِ، اسْتَغْفِرُ اللَّهُ رَبِّي، وَأَتُوبُ إِلَيْهِ

اغْفِرْ، وَارْحَمْ، وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعَلَّمْ، إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ.

١٠_ بعد نافله الفجر

أَسِيئَتِمْسِكُ بِمُتَعَرِّوهِ الْوُتْقَى الثَّى لَا انْفِصَامَ لَهَا، وَبِحَبْلِ اللَّهِ الْمَتِينِ، وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ فَسِقَةِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ، وَأَعُوذُ بِاللَّهِ مِنْ شَرِّ
فَسِقَةِ الْجَنِّ وَالْأَنْسِ.

١١_ بين الأذان والإقامة

المنفرد يخطو تجاه القبلة خطوه برجله اليمنى ثم يقول :

ص: ١٩٠

به راستی تو بر هر چیزی بسیار توانایی.

بارخدایا ما را بیامرز و رحم کن، و توبه مان را بپذیر (و به سوی ما بازگرد)، و ما را عافیت بخش و غنیمت ده، و ما را بالا برده و (در راه حق) استوار کن، و ما را هدایت و راهنمایی فرما، و به سود ما باش و به ضرر ما نباش، و ما را نسبت به امور دنیا و آخرتمان که ما را دغدغه مند و اندوهگین ساخته کفایت فرما، و (هرگز) ما را گمراه مکن، و نابود نفرما، و حقیر و فرومایه مساز.

و ما را به سوی راه صحیح هدایت فرم،^(۱) و آن چه را که از تو خواستیم و آن چه را نخواستیم به ما عنایت فرما، و از فضلت بر نعمتیمان بیفزای، (زیرا) به راسِتی تو خودت بسیار نعمت بخشی ای خدا، پروردگارا در دنیا نیکی و در آخرت نیکی به ما عطا فرما و ما را از عذاب آتش دوزخ مصون بدار.^(۲) از خداوند پروردگارم آمرزش می خواهم و به درگاهش توبه می کنم. (خداوند) بیامرز، و رحم کن، و از هر آنچه (از اعمال زشت و گناهانمان) می دانی درگذر، (چرا که) قطعاً تو خودت عزیزترین و گرامی ترینی.

دعای دهم: دعای حضرت علیه السلام پس از نافله صبح

به محکم ترین دست آویز الهی که هیچ گسَسِ تگی ندارد^(۳) و به ریسمان مستحکم خداوند چنگ می زنم، و از شر فاسقان و بدکاران عرب و عجم به خدا پناه می برم، و (هم چنین) از شر فاسقان و بدکاران جن و انس به خداوند پناه می برم.

دعای یازدهم: دعای امام علیه السلام بین اذان و اقامه

(از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند: شِخصی که به صورت فرادی نماز می خواند (بین اذان و اقامه) با پای راسِتش یک گام به جلو گذاشته و بگوید:

ص: ۱۹۱

۱- متن عربی این عبارت، یک عبارت قرآنی است که در پایان آیه ۲۲ سوره مبارکه ص آمده است.

۲- متن عربی این عبارت، یک دعای قرآنی است که در آیه ۲۰۱ سوره بقره آمده است.

۳- عبارت «اسْتَمْسِكْ بِالْعُرْوَةِ الْوُثْقَى الَّتِي لَا انْفِصَامَ لَهَا» با اندکی تغییر از آیه ۲۵۶ سوره مبارکه بقره اقتباس شده است.

بِاللَّهِ اسْتَفْتِحْ، وَبِمُحَمَّدٍ - صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ - اسْتَنْجِحْ وَاتَّوَجَّهْ. اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِ مُحَمَّدٍ، وَاجْعَلْنِي بِهِمْ وَجِيهاً فِي الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَمِنَ الْمُقَرَّبِينَ.

١٢_ بعد التكبيرات

ثم افتتح الصلاة، ثم كبر مع التوجه ثلاث تكبيرات ثم تقول: اللَّهُمَّ أَنْتَ الْمَلِكُ الْحَقُّ الْمُبِينُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، سُبْحَانَكَ وَبِحَمْدِكَ عَمِلْتُ سُوءًا، وَظَلَمْتُ نَفْسِي، فَاعْفِرْ لِي، إِنَّهُ لَا يَغْفِرُ الذُّنُوبَ إِلَّا أَنْتَ.

ثم تكبر تكبيرتين وتقول: لَبَّيْكَ وَسَعْدَيْكَ، وَالْخَيْرُ بَيْنَ يَدَيْكَ، وَالشَّرُّ لَيْسَ إِلَيْكَ، وَالْمَهْدِيُّ مَنْ هَدَيْتَ، عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدَيْكَ، بَيْنَ يَدَيْكَ، مِنْكَ وَبِكَ وَلَكَ وَالْإِلَهَ، لَا مَلْجَأَ وَلَا مَنْجَى وَلَا مَفْرَأَ مِنْكَ إِلَّا إِلَيْكَ.

سُبْحَانَكَ وَحَنَانِيكَ، تَبَارَكْتَ وَتَعَالَيْتَ، سُبْحَانَكَ رَبِّ الْبَيْتِ الْحَرَامِ، وَالرُّكْنِ وَالْمَقَامِ، وَالْحِجْلِ وَالْحَرَامِ.

ص: ١٩٢

با استعانت از خداوند متعال آغاز می‌کنم، و به برکت محمد _ که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد _ پیروزی و موفقیت را می‌طلبم و (به درگاه خدا) روی می‌آورم. خداوندا بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، و به برکت وجودشان مرا در دنیا و آخرت (نزد خودت) آبرومند و از نزدیکان درگاهت گردان.

دعای دوازدهم: دعای حضرت علیه السلام بعد از تکبیرات افتتاحیه نماز

(از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند: سپس نماز را آغاز کن، و با توجه و حضور قلب سه تکبیر بگو، سپس بگو: بارخدا یا تو فرمانروای حق آشکار و روشنگری، هیچ معبودی جز تو نیست، تو را (از هر عیب و نقصی) منزّه و مبرا می‌دانم و به ستایش و سپاست (مشغولم). بد عمل کرده‌ام و به خویشتن ظلم نموده‌ام، پس مرا بیامرز، (زیرا) بی‌گمان جز تو کسی گناهان را نمی‌آمرزد.

سپس دوبار تکبیر گفته و می‌گویی: (فرمانت را) مکرراً اجابت می‌کنم و مکرراً (انجام آن را) یاری می‌رسانم، و خیر و برکت در پیشگاه توست، و شر و بدی به سوی تو راه ندارد، و هدایت شده آن کسی است که تو هدایت کردی. بنده ات و فرزند دو بنده ات در پیشگاهت (ایستاده) است، (وجودش) از تو و (استعانتش) به (ذیل عنایت) تو و (سراسر وجود و عبادتش) برای تو و (سیر و حرکتش) به سوی توست، هیچ پناه و هیچ نجات و هیچ گریزی از (خشم و قدرت) تو نیست مگر به سوی خودت، تو را (از هر عیب و نقصی) پاک و منزّه می‌دانم و مهربانی مکررت را (خواستارم)، ذاتت پربرکت و بی‌زوال است و (از آن چه به گمان آید) برتر و والا-تری، پاک و منزّه ای پروردگار (و صاحب اختیار) بیت الله الحرام (خانه پر حرمت کعبه)، و رکن و مقام، و حلّ (منطقه خارج از منطقه احرام) و حرام (منطقه احرام).

ثم تكبر تكبيرتين وتقول : وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضِينَ، حَنِيفًا - عَلَى مِلَّةِ إِبْرَاهِيمَ ، وَ دِينِ مُحَمَّدٍ، وَ لِأَيِّهِ أَمِيرِ الْمُؤْمِنِينَ عَلِيِّ بْنِ أَبِي طَالِبٍ صَلَوَاتُ اللَّهِ عَلَيْهِمْ - مُسْلِمًا وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صِلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِعَدْلِكَ أَمَرْتُ وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ، لَا إِلَهَ غَيْرُكَ وَلَا مَعْبُودَ سِوَاكَ، أَعُوذُ بِاللَّهِ السَّمِيعِ الْعَلِيمِ مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ .

١٣_ في القنوت

اللَّهُمَّ أَنْتَ اللَّهُ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْخَلِيمُ الْكَرِيمُ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ الْعَلِيُّ الْعَظِيمُ، سُبْحَانَكَ رَبَّ السَّمَاوَاتِ السَّبْعِ وَرَبَّ الْأَرْضِينَ السَّبْعِ وَمَا فِيهِنَّ، وَمَا بَيْنَهُنَّ، وَرَبَّ الْعَرْشِ الْعَظِيمِ، يَا اللَّهُ، لَيْسَ كَمِثْلِهِ شَيْءٌ، صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَغْفِرْ لِي وَلِوَالِدَيَّ وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، إِنَّكَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ (٨). رَبِّ اغْفِرْ، وَارْحَمْ وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعَلَّمْ، إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَجَلُّ الْأَكْرَمُ.

ص: ١٩٤

سپس دو تکبیر گفته و می گویی: چهره (و وجود) خویش را به سوی خدا می گردانم که آسمان ها و زمین ها را آفرید در حالی که حق گرا- بر آیین ابراهیم علیه السلام و دین محمد صل الله علیه و آل وسلم و ولایت امیرمؤمنان علی بن ابی طالب - که درود و رحمت خداوند بر آنان باد- (و) تسلیم (امر خدا) هستم و (هرگز) از مشرکان نیستم (۱). بی گمان نماز و عبادات من و زندگی و مرگم برای خداوند پروردگار جهان ها و جهانیان است، هیچ شریکی برایش وجود ندارد، و به همین (اعتقاد و کردار) مأمور شده ام و من از مس-لمانان (و تسلیم شدگان) هستم (۲). هیچ خدایی غیر تو نیست و هیچ معبودی جز تو وجود ندارد، به خداوند بسیار شنوای بسیار دانا از (شر) شیطان رانده شده پناه می برم. (۳)

دعای سیزدهم: دعای امام علیه السلام در قنوت

بارخدایا تو خداوندی که هیچ معبودی جز تو نیست، بردبار (و بزرگمنش) و بزرگواری، هیچ معبودی جز تو نیست (که) بلند مرتبه و بسیار بزرگی، تو پاک و منزهی پروردگار (و صاحب اختیار) آس-مان های هفت گانه و پروردگار زمین ه-ای هفت گانه، و هر آن چه در آن هاست و هر آن چه بین آن هاست و پروردگار (و صاحب اختیار) عرش عظیم.

ای خداوند (که) هیچ چیزی همانند او نیست، بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، و مرا و والدینم و تمام مردان و زنان باایمان را بیامرزد (۴)، (که) بی گمان تو بر هر چیزی بسیار توانای-ی (۵)، پروردگارا (مرا) بیامرزد و رحم کن و از آن چه که (از گناهانم) می دانی در گذر، (زیرا) به راستی تو خودت عزیزترین، عظیم ترین و گرامی ترینی.

ص: ۱۹۵

۱- متن عربی این عبارت بدون عبارت معترضه و س-ط آن، با اندک تغییری از آیه ۷۹ س-وره انعام گرفته ش-ده است

۲- متن عربی عبارات اخیر با تغییر مختصری از آیات ۱۶۲ و ۱۶۳ سوره مبارکه انعام اقتباس شده است

۳- ذکر عبارت «أعوذُ باللهِ الس-میعِ العظیمِ من الس-یطانِ الرجیمِ» در ضمن دعا، در حقیقت عمل کردن به دستوری است که در آیات ۲۰۰ سوره مبارکه اعراف و ۳۶ سوره مبارکه فصلت داده شده است.

۴- متن عربی این عبارت، با تغییراتی از آیه پایانی سوره مبارکه نوح برداشته شده است.

۵- در نسخه ای دیگر به جای عبارت اخیر متن، عبارت «إِنَّكَ عَلَى ذَلِكِ قَادِرٌ» آمده است.

أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُهُ وَرَسُولُهُ، اللَّهُمَّ أَنْتَ أَهْلَ الْكِبْرِيَاءِ وَالْعَظَمَةِ، وَأَهْلَ الْجُودِ وَالْجَبْرُوتِ، وَأَهْلَ الْعَفْوِ وَالْمَغْفِرَةِ، وَأَهْلَ التَّقْوَى وَالرَّحْمَةِ، أَسْأَلُكَ فِي هَذَا الْيَوْمِ الَّذِي جَعَلْتَهُ لِلْمُسْلِمِينَ عِيدًا، وَلِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ ذُخْرًا وَمَزِيدًا، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ وَعَلَى آلِهِ، وَأَسْأَلُكَ بِهَذَا الْيَوْمِ الَّذِي شَرَّفْتَهُ وَكَرَّمْتَهُ وَعَظَّمْتَهُ وَفَضَّلْتَهُ بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، أَنْ تَغْفِرَ لِي وَلِجَمِيعِ الْمُؤْمِنِينَ وَالْمُؤْمِنَاتِ، وَالْمُسْلِمِينَ وَالْمُسْلِمَاتِ، الْأَحْيَاءِ مِنْهُمْ وَالْأَمْوَاتِ، إِنَّكَ مُجِيبُ الدَّعَوَاتِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

«...إِنَّ اللَّهَ يَسْجُدُ لَهُ مَنْ فِي السَّمَوَاتِ وَمَنْ فِي الْأَرْضِ وَالشَّمْسُ وَالْقَمَرُ وَالنُّجُومُ وَالْجِبَالُ وَالشَّجَرُ وَالْدَّوَابُّ وَكَثِيرٌ مِنَ النَّاسِ، وَكَثِيرٌ حَقَّ عَلَيْهِ الْعَذَابُ...» (٩)

دعای چهاردهم: دعای حضرت علیه السلام در قنوت نماز عید فطر و قربان

شهادت می دهم که معبودی جز خداوند نیست (که) یکتاست و هیچ شریکی ندارد، و این که محمد صل الله علیه و آل وسلم بنده و فرستاده اوست. بارالها تو اهل و شایسته کبریاء (و بزرگی) و عظمتی، و اهل جود و جبروت و قدرتی، و اهل بخشش و آمرزش، و اهل تقوا و رحمت هستی. (۱) در این روز (مبارک) که آن را عیدی برای مسلمانان گرداندی و (آن را) برای محمد _ که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد_ ذخیره و مایه برکت و فزونی قرار دادی، از تو درخواست می کنم که بر او و بر خاندان (پاکش) درود و رحمت فرستی.

و به حق امروز که آن را شرافت بخشیده و گرامی داشته و عظمت داده و (بر سایر ایام) برتری دادی به برکت محمد _ که درود خدا بر او و خاندانش باد_ که مرا و همگی مردان و زنان مؤمن و مسلمان، زندگان و مردگان آنان را بیامرزی، به یقین تو اجابت کننده دعاها و نیایش هایی، ای مهربان ترین مهربانان.

دعای پانزدهم: دعای امام علیه السلام در قنوت نماز کسوف

(... بی گمان خداوند هر آن که در آسمان ها و هر آن که در زمین است و خورشید و ماه و س_تارگان و کوه ها و درختان و جنبندگان و بسیاری از مردم برایش سجده می کنند، و بسیاری (از مردم) عذاب بر آن ها تحقق یافته و ثابت شده است...)(۲)

ص: ۱۹۷

۱- متن عربی عبارات اخیر، با تغییراتی از آیه پایانی سوره مبارکه مدثر گرفته شده است.

۲- سوره مبارکه حج / آیه ۱۸

اللَّهُمَّ صَلِّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، اللَّهُمَّ لَا تُعَذِّبْنَا بِعَذَابِكَ وَلَا تُسَيِّئْ عَلَيْنَا بِسَيِّئِ خَطِيئَتِكَ، وَلَا تُهْلِكْنَا بِغَضَبِكَ، وَلَا تُوَاجِدْنَا بِمَا فَعَلَ
السُّفَهَاءُ مِنَّا، وَاعْفُ عَنَّا، وَاعْفِرْ لَنَا، وَاصْرِفْ عَنَّا الْبَلَاءَ، يَا ذَا الْمَنِّ وَالطُّوْلِ.

١٦_ في الركوع

اللَّهُمَّ لَكَ رَكَعْتُ، وَلَكَ خَشَعْتُ، وَبِكَ اعْتَصِمْتُ، وَلَكَ اسَلَمْتُ وَعَلَيْكَ تَوَكَّلْتُ، أَنْتَ رَبِّي، خَشَعْتُ لَكَ قَلْبِي وَسَمِعِي وَبَصَرِي،
وَشَعْرِي وَبَشَرِي، وَمُخِي وَلَحْمِي، وَدَمِي وَعَصَبِي وَعِظَامِي، وَجَمِيعَ جَوَارِحِي، وَمَا أَقَلَّتِ الْأَرْضُ مِنِّي، غَيْرَ مُسْتَنْكِفٍ وَلَا مُسْتَكْبِرٍ،
لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ، وَبِذَلِكَ أُمِرْتُ.

سُبْحَانَ رَبِّي الْعَظِيمِ وَبِحَمْدِهِ. (ثلاث مرّات، او خمسا أو سبعا أو تسعا فهو أفضل)

١٧_ في آخر السجده من نوافل المغرب ليله الجمعة

فإذا حضر يوم الجمعة، ففي ليلته قل في آخر السجده من نوافل المغرب، وأنت ساجد:

ص: ١٩٨

خداوندا بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرست، خداوندا ما را به عذابت عذاب مفرما و با خشمت بر ما خشم مگیر، و با غضبت ما را هلاک نکن، و به خاطر آنچه نادانان و سفیهان ما انجام دادند ما را مؤاخذه و مجازات مفرما(۱)، و ما را عفو کن و بیامرز، و بلا را از ما بگردان، ای صاحب (لطف و) نعمت و احسان (و تفضل).

دعای شانزدهم: دعای حضرت علیه السلام در رکوع

بارالها فقط برای تو رکوع کردم، و تنها برای تو خشوع و فروتنی ورزیده ام، و فقط به تو پناه می جویم، و تنها برای تو خود را تسلیم کرده ام، و فقط بر تو تکیه و اعتماد کرده ام، (زیرا) تو پروردگار (و صاحب اختیار) منی، دل و گوش و چشم من، و مو و پوست و مغزم، و گوشت و خون و عصب و استخوان هایم، و تمام اعضا و جوارحم و آن چه که زمین از من در بر گرفته است برای تو (و در برابرت) خاشع و فروتن است، در حالی که (از این خشوع) در برابر خدا که پروردگار جهانیان است امتناع ننموده و تکبر نمی ورزد. هیچ همتا و شریکی برای او نیست و من به همین (کار) مأمور شده ام.

سپس سه بار یا پنج یا هفت یا نه بار این ذکر را بگو که این تکرار بهتر است:

پروردگار (و صاحب اختیار) بس یار بزرگم را (از هر عیب و نقصی) منزّه می دانم و به ستایش و سپاس او (مشغولم).

دعای هفدهم: دعای حضرت علیه السلام در آخر سجده نافله های نماز مغرب در شب جمعه

(از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند: پس هرگاه روز جمعه آمد، در شب آن در آخر سجده هر یک از نافله های نماز مغرب و در حالی که در سجده ای بگو:

ص: ۱۹۹

۱- عبارت «لَا تُؤَاخِذْنَا بِمَا فَعَلَّ السَّفَهَاءُ مِنَّا» در متن دعا، یادآور بخشی از آیه ۱۵۵ سوره مبارکه اعراف است.

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الْعَظِيمِ، وَسُلْطَانِكَ الْقَدِيمِ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِهِ، وَتَغْفِرَ لِي ذُنُوبِي الْعَظِيمِ.

١٨_ في تعقيب الصلاة

فإذا فرغت من صلاة الزوال، فارفع يديك ثم قل:

اللَّهُمَّ إِنِّي اتَّقَرَّبُ إِلَيْكَ بِجُودِكَ وَكَرَمِكَ، وَاتَّقَرَّبُ إِلَيْكَ (بِمُحَمَّدٍ عَبْدِكَ وَرَسُولِكَ) وَاتَّقَرَّبُ إِلَيْكَ بِمَلَائِكَتِكَ وَأَنْبِيَائِكَ وَرُسُلِكَ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تُقِيلَ عَثْرَتِي، وَتَسْتُرَ عَوْرَتِي، وَتَغْفِرَ ذُنُوبِي، وَتَقْضِيَ حَوَائِجِي، وَلَا تُعَذِّبْنِي بِقَبِيحِ فِعَالِي، فَإِنَّ جُودَكَ وَعَفْوَكَ يَسْعُنِي.

ثم تخزّ ساجدا، وتقول في سجودك:

يَا أَهْلَ التَّقْوَى وَالْمَغْفِرَةِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ، أَنْتَ مَوْلَايَ وَسَيِّدِي فَارْزُقْنِي. أَنْتَ خَيْرُ لِي مِنْ أَبِي وَأُمِّي وَمِنَ النَّاسِ أَجْمَعِينَ. بِي إِلَيْكَ فَقْرٌ وَفَاقَةٌ، وَأَنْتَ غِنَى عَنِّي، أَسْأَلُكَ بِوَجْهِكَ الْكَرِيمِ أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَآلِ مُحَمَّدٍ، وَعَلَى إِخْوَانِهِ النَّبِيِّينَ وَالْأَيْمَّةِ الطَّاهِرِينَ، وَتَسْتَجِيبَ دُعَائِي، وَتَرْحَمَ تَضَرُّعِي، وَاصْرِفْ عَنِّي أَنْوَاعَ الْبَلَاءِ، يَا أَرْحَمَ الرَّاحِمِينَ.

ص: ٢٠٠

بارخدایا من به برکت اسم عظیم تو و سلطه و قدرت ازلی و قدیمت از تو می خواهم که بر محمد و آل او درود و رحمت فرستی و گناه عظیم و بسیار مرا بیامیزی.

دعای هجدهم: دعای امام علیه السلام در تعقیبات نماز

(از حضرت رضا علیه السلام نقل شده که فرمودند:) پس هرگاه از نماز ظهر فارغ شدی دستانت را بلند کرده و بگو:

بارالها من به واسطه جود و بزرگواریت به س_وی تو تقرب می جویم، و (به یمن وجود محمد صل الله علیه و آل وسلم بنده و فرستاده ات) به درگاہت نزدیکی می جویم، و به وسیله فرشتگان و انبیاء و پیامبرانت به تو تقرب می جویم، و از تو می خواهم که بر محمد و آل محمد درود و رحمت بفرستی، و از تو می خواهم که لغزشم را ببخشی و درگذری، و عیب و زشتی ام را بپوشانی، و گناهانم را بیامیزی، و حاجت هایم را برآورده سازی، و به سبب کارها و اعمال زشتم مرا عذاب نفرمایی، چرا که بی گمان جود و بخشش تو مرا فرا می گیرد.

سپس به سجده درمی افتی و در حال سجده می گویی:

ای (خدای) اهل تقوا و آمرزش، (۱) ای مهربان ترین مهربانان، تو مولا- و سرور منی، پس م_را روزی ده. تو برایم از مادر و پدرم و از همه مردم بهتری، قطعاً در (وجود) من نیاز و احتیاج زیادی به تو وجود دارد، ولی تو از من بی نیازی، به حق ذات کریم و بزرگواریت از تو درخواست می کنم

که بر محمد و آل محمد، و بر برادران حضرتش که پیامبرانند، و ائمه و پیشوایان پاک درود و رحمت فرستی و دعای مرا اجابت فرمایی، و بر ناله و زاری من ترحم کنی، و انواع بلا و مصیبت را از من برگردانی، ای مهربان ترین مهربانان.

ص: ۲۰۱

۱- متن عربی این عبارت با اندکی تغییر از آیه پایانی سوره مبارکه مدثر اقتباس شده است

فإذا فرغت من صلاتك، فارفع يديك وأنت جالس وكبير ثلاثا، وقل:

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحِيدَهُ وَخَيْرَهُ، أَنْجَزَ وَعِيدَهُ، وَنَصَرَ عَبْدَهُ، وَأَعَزَّ جُنْدَهُ، وَهَزَمَ الْأَحْزَابَ وَحْدَهُ، فَلَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَيُمِيتُ وَيُحْيِي، بِيَدِهِ الْخَيْرُ، وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ.

١٩_ عند الخروج من المنزل وعند السفر إلى الحج

إذا أردت سفرا فاجمع أهلك، وصل ركعتين، وقل: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَوِدُّكَ دِينِي، وَنَفْسِي، وَأَهْلِي، وَوُلْدِي، وَعِيَالِي.

٢٠_ عند الخروج إلى الحج

فإذا أردت الخروج إلى الحج... وقل:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْتَوِدُّكَ الْيَوْمَ دِينِي وَمَالِي وَنَفْسِي، وَأَهْلِي وَوُلْدِي، وَجَمِيعَ جِيرَانِي وَأَخْوَانِي الْمُؤْمِنِينَ، الشَّاهِدَ مِنَّا وَالْغَائِبَ عَنَّا.

ص: ٢٠٢

و هنگامی که از نمازت فارغ شدی درحالی که نشسته ای دستانت را بلند کن و سه بار تکبیر گفته و بگو:

هیچ معبودی جز خداوند نیست (که) یکتا (و) یگانه است، وعده اش را به انجام رساند و تحقق بخشید، و بنده اش را یاری نمود و سپاهش را قدرتمند و غالب فرمود، و به تنهایی تمام گروه های (کفار و مشرکان) را شکست داده و فراری داد، پس فرمانروایی فقط برای اوست، و ستایش و سپاس مخصوص اوست، زنده می گرداند و می میراند، و می میراند و زنده می کند، خیر و برکت فقط در دست اوست، و او بر هر چیزی بسیار تواناست.

دعای نوزدهم: دعای حضرت علیه السلام هنگام بیرون رفتن از منزل و هنگام سفر حج

(از امام رضا علیه السلام نقل شده که فرمودند:) هرگاه اراده سفر داشتی افراد خانواده ات را جمع کن و دو رکعت نماز گزارده و بگو:

بارخدایا بی گمان من دینم و خودم و خانواده و فرزندان و عیال (و نان خورهایم) را به تو می سپارم.

دعای بیستم: دعای امام علیه السلام هنگام رفتن به حج

(از حضرت رضا علیه السلام روایت است که فرمودند:) پس هرگاه اراده رفتن به حج را داشتی... و بگو: خداوندا من امروز دین و مال و خودم و خانواده و فرزندانم و تمام همسایگان و دوستان مؤمنم _ چه آنان که پیشم حاضرند و چه آنان که غایبند _ را به تو می سپارم.

ص: ۲۰۳

إذا أردت الخروج إلى الحج ودعت أهلك ثم صل ركعتين وتقول:

اللَّهُمَّ إِنِّي أَعُوذُ بِكَ مِنْ وَعْثَاءِ السَّفَرِ، وَكَآبَةِ الْحُزْنِ.

اللَّهُمَّ احْفَظْنِي فِي سَفَرِي، وَاسْتَخْلِفْ لِي فِي أَهْلِي وَوُلْدِي، وَرُدَّنِي فِي عَافِيهِ إِلَى أَهْلِي وَرَهْطِي.

٢٢_ إذا أردت الخروج من منزلك فقل: بِسْمِ اللَّهِ ، وَلَا حَوْلَ وَلَا قُوَّةَ إِلَّا بِاللَّهِ تَوَكَّلْتُ عَلَى اللَّهِ

واقرا «قُلْ هُوَ اللَّهُ أَحَدٌ» مرّه عن يمينك، ومرّه عن يسارك، ومرّه عن خلفك، ومرّه [من] بين يديك، ومرّه من فوقك، ومرّه من تحتك، فإنك تكون في يومك كله في أمان الله.

فإذا خرجت فقل: «بِحَوْلِ اللَّهِ وَقُوَّتِهِ أَخْرُجُ»

٢٣_ فإذا وضعت رجلك في الركاب، فقل

: بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَسَلَّمَ.

فإذا استويت على راحلتك، واستوى بك محملك، فقل: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا إِلَى الْإِسْلَامِ، وَمَنْ عَلَيْنَا بِالْإِيمَانِ،

دعای بیست و یکم: دعای دیگر

هرگاه اراده رفتن به حج را داشتی با خانواده ات وداع کرده ... سپس دو رکعت نماز بگزار و بگو:

خداوندا من از سختی و مشقت سفر و افسردگی اندوه و حزن به تو پناه می برم.

بارخدایا مرا در سفرم حفظ فرما، و برای من جانشینی در خانواده و فرزندانم قرار ده، و مرا با سلامتی و عافیت به خانواده و جماعتم برگردان

دعای بیست و دوم: هرگاه خواستی از منزل بیرون روی بگو: به نام خدا (بیرون می روم)، و هیچ توان و هیچ قدرتی نیست جز با استعانت از خداوند (متعال) بر خداوند توکل و اعتماد کردم ...

و (سپس) سوره توحید را یک بار به سمت راست خود، و بار دیگر به سمت چپ خودت، و یک بار پشت سر و یک بار پیش رو و بار دیگر بالای سر و بار دیگر زیر خود بخوان، که (در این صورت) بی گمان تو در تمام امروزت در امان خدا خواهی بود. و هرگاه از خانه خارج شدی بگو: فقط با (استعانت از) توان خدا و قدرتش خارج می شوم.

دعای بیست و سوم: پس هرگاه پایت را در رکاب نهادی بگو: به نام خدا و با استعانت از خدا، و در راه خدا و بر آیین رسول خدا که درود و رحمت خدا و سلامش بر او و خاندانش باد.

و هنگامی که روی مرکب خود مستقر شدی و کجاوه ات تو را در بر گرفت بگو:

ستایش و سپاس برای خداوندی است که ما را به راه اسلام هدایت فرمود، و نعمت ایمان را به ما ارزانی داشت،

وَعَلَّمَنَا الْقُرْآنَ، وَمَنْ عَلَيْنَا بِمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، «سُبْحَانَ الَّذِي سَخَّرَ لَنَا هَذَا وَمَا كُنَّا لَهُ مُقْرِنِينَ وَإِنَّا إِلَى رَبِّنَا لَمُنْقَلِبُونَ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ.

٢٤_ عند الإحرام للتمتع بالعمرة إلى الحج بعد الفريضة

فإذا أردت التمتع فقل: اللَّهُمَّ إِنِّي أُرِيدُ التَّمَتُّعَ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ عَلَى كِتَابِكَ وَسُنَّةِ نَبِيِّكَ، فَيَسِّرْهُ لِي، وَتَقَبَّلْهَا مِنِّي (١٠)

٢٥_ دعاء آخر:

اللَّهُمَّ إِنِّي أُرِيدُ مَا أَمَرْتَ بِهِ مِنَ التَّمَتُّعِ بِالْعُمْرَةِ إِلَى الْحَجِّ، عَلَى كِتَابِكَ وَسُنَّةِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فَإِنْ عَرَضَ لِي عَارِضٌ يَحْبِسُنِي، فَحَلَّنِي حَيْثُ حَبَسْتَنِي، لِقَدْرِكَ الَّذِي قَدَّرْتَ عَلَيَّ.

اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ تَكُنْ حَاجَّةً، فَعُمْرَةٌ.

وإن دخلت بحج مفرد ... تقول: اللَّهُمَّ إِنِّي أُرِيدُ الْحَجَّ فَيَسِّرْهُ لِي، وَتَقَبَّلْهُ مِنِّي

ص: ٢٠٦

و قرآن را به ما یاد داد، و با وجود مبارک محمد _ که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد _ بر ما تفضل کرد (و منت نهاد) پاک و منزّه است خدایی که این (مرکوب) را در اختیار ما قرار داد (و مسخر ما گردانید) و (گرنه) ما خود بر این کار قادر نبودیم، و بی گمان ما به س_وی پروردگارمان باز می گردیم»(۱) و س_تایش و سپاس مخصوص خداوند است (که) پروردگار جهان ها و جهانیان (است)(۲).

دعای بیست و چهارم: دعای حضرت علیه السلام هنگام بستن احرام برای تمتع در حج عمره پس از نماز واجب

(از حضرت علیه السلام روایت شده که فرمودند: هرگاه قصد به جا آوردن متعه حج (در حج عمره) را کردی بگو: خداوندا من می خواهم متعه حج عمره را بر اس_اس کتابت و س_نت پیامبرت صل الله علیه و آل وسلم به جا آورم، پس آن را برایم آسان گردان و این عمره را از من بپذیر(۳)

دعای بیست و پنجم: دعای دیگر

بارخدایا م_ن می خواهم که آن چه در مورد به جا آوردن حج عمره به من امر فرمودی را بر اساس کتابت و سنت پیامبرت _ که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد_ به اجرا گذارم، پس اگر در این کار حادثه ای عارض شد که مرا (از این کار) باز می داشت (آن مانع را) از س_راهم بردار همان گونه که با قضا و قدری که بر من مقدر فرمودی مرا باز داشتی. خداوندا اگر این سفر حج تمتع نیست آن را عمره قرار ده. و اگر به قصد حج افراد وارد شدی ... می گویی: خداوندا من می خواهم حج به جا آورم، پس آن را برایم آسان گردان، و این عمل را از من بپذیر.

ص: ۲۰۷

۱- متن عربی عبارات اخیر در حقیقت آیات ۱۳ و ۴۱ سوره مبارکه زخرف است.

۲- متن عربی این عبارت، عبارات معروف قرآنی «الْحَمْدُ لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ» است که در آیات ۲ س_وره حمد، ۴۵ انعام، ۱۰ یونس، ۱۸۲ صافات، ۷۵ زمر و ۶۵ غافر به کار رفته است.

۳- و هرگاه قصد به جا آوردن حج به نیابت شد_خص دیگری داش_تی بگو: خداوندا من می خواهم از طرف فلان بن فلان (و به جای فلان بن فلان نام آن شد_خص را ببر)، س_پس آن را برایم آسان گردان، و از طرف فلانی این (حج) را بپذیر.

ثُمَّ قُلْ عِنْدَ ذَلِكَ: اللَّهُمَّ فَإِنْ عَرَّضَ لِي شَيْءٌ يَحْبِسُنِي، فَحَلَّنِي حَيْثُ حَبَسْتَنِي لِقَدْرِكَ الَّذِي قَدَّرْتَ عَلَيَّ، اللَّهُمَّ إِنْ لَمْ تَكُنْ حَاجَّهُ، فَعُمِّرْهُ.

أُحْرِمُ لَكَ شَعْرِي وَبَشَرِي، وَلَحْمِي وَعِظَامِي، وَمُخِّي وَعَصْبِي، وَشَهَوَاتِي مِنَ النَّسَاءِ وَالطَّيِّبِ، وَغَيْرِهَا مِنَ اللَّبَاسِ وَالزَّيْنِ، أَبْتَغِي بِذَلِكَ وَجْهَكَ وَمَرْضَاتِكَ، وَالِدَارَ الْآخِرَةَ، لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ أَنْ تَجْعَلَنِي مِمَّنْ اسْتَجَابَ لَكَ، وَأَمَّنْ بَوَّعِدَكَ وَاتَّبَعَ أَمْرَكَ، فَإِنِّي أَنَا عَبْدُكَ وَإِبْنُ عَبْدِكَ، وَفِي قَبْضَتِكَ، لَا وَاقٍ إِلَّا مَا وَقَيْتَ، وَلَا اخِذٌ إِلَّا مَا أَعْطَيْتَ.

فَأَسْأَلُكَ أَنْ تَغْرِزَ لِي عَلَى كِتَابِكَ وَسُنَّةِ نَبِيِّكَ، وَتُقَوِّينِي عَلَى مَا صَنَعْتَ عَلَيْهِ، وَتُسَلِّمَ مِنِّي مَنَاسِكِي فِي يُسْرِ مِنْكَ وَعَافِيهِ، وَاجْعَلْنِي مِنْ وَفْدِكَ الَّذِي رَضِيَتْ وَارْتَضَيْتَ، وَسَمَّيْتَ وَكَتَبْتَ.

اللَّهُمَّ إِنِّي خَرَجْتُ مِنْ شُقَّةٍ بَعِيدَةٍ، وَمَسَافَةٍ طَوِيلَةٍ، وَالْيَكَّ وَفَدْتُ وَلَكَ زُرْتُ، وَأَنْتَ أَخْرَجْتَنِي، وَعَلَيْكَ قَدِمْتُ، وَأَنْتَ أَقْدَمْتَنِي،

پس در آن هنگام بگو: بارالها پس اگر حادثه ای برایم عارض شد که مرا (از آن) باز می داشت مرا (از آن) آزاد فرما همان گونه که با قضا و قدری که بر من مقدر فرمودی مرا بازداشتی، خدایا اگر این سفر نمی تواند حج باشد آن را عمره قرار ده.

به خاطر تو مو و پوستم و گوشت و استخوان و مغز و عصبم و تمایلاتم نسبت به زنان و عطر و چیزهای دیگر مانند لباس و زینت را بر خود حرام کرده (و احرام می بندم) و (با این کار) به دنبال (تقرب به) ذات پاکت و (به دست آوردن) خشنودیت و (آباد کردن) خانه آخرت (خود) هستم، (زیرا) هیچ معبودی جز تو نیست.

خداوندا از تو می خواهم که مرا در زمره کسانی قرار دهی که دعوت تو را اجابت نموده، و به وعده (صداقت) ایمان آورده، و دستور و فرمانت را پیروی نمودند، زیرا که بی گمان من خودم بنده تو و فرزند بنده ات هستم، و (وجودم) در دست (قدرت) توست، (به گونه ای که) نه (چیزی را) حفاظت کننده ام جز آن چه تو محافظت کردی و نه (چیزی را) گیرنده ام جز آن چه که تو عطا فرمودی.

لذا از تو درخواست می کنم که قصد و تصمیم مرا بر اساس کتابت و سنت پیامبرت صل الله علیه و آل وسلم به عزم جدی تبدیل فرمایی و مرا بر آن چه (قضا و قدر فرموده و) انجام داده ای تقویت فرمایی، و اعمال و مناسکم را در آسانی از جانب خودت و عافیت و سلامتی از من بپذیری، و مرا از گروه زوّارت که از آن خشنودی و آن را برگزیده ای و افراد آن را به نام مشخص فرموده و نوشته ای قرار ده.

خدایا من از جایی دور و مسافتی طولانی بیرون آمدم و فقط به سوی تو حرکت نموده و قصد زیارتم تنها برای توست، در حالی که خودت مرا بیرون آوردی، و به سوی تو آمدم در حالی که خودت مرا آوردی،

أَطَعْتِكَ يَا ذَرَّتَكَ وَالْمِنَّهُ لَكَ عَلَيَّ، وَعَصَيْتُكَ بِعِلْمِكَ وَلَكَ الْحُجَّةُ عَلَيَّ. وَأَسْأَلُكَ بِانْقِطَاعِ حُجَّتِي، وَوُجُوبِ حُجَّتِكَ عَلَيَّ، إِلَّا مَا صَلَّيْتَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ، وَغَفَرْتَ لِي، وَتَقَبَّلْتَ مِنِّي.

اللَّهُمَّ فَتَمِّمْ لِي حُجَّتِي وَعُمْرَتِي، وَتُخْلِفْ عَلَيَّ فِيمَا أَنْفَقْتُ، وَاجْعَلِ الْبَرَكَهَ فِيمَا بَقِيَ، وَرُدَّنِي إِلَى أَهْلِي وَوُلْدِي.

٢٦_ عند دخول المسجد الحرام، والنظر إلى البيت، وعند الحجر

قل عند دخول المسجد: بسم الله وبالله، وابدأ برجلك اليمنى قبل اليسرى، وقل:

اللَّهُمَّ اغْفِرْ لِي ذُنُوبِي، وَأَفْتِحْ لِي أَبْوَابَ رَحْمَتِكَ، وَأَبْوَابَ فَضْلِكَ، وَجَوَائِزَ مَغْفِرَتِكَ، وَأَعِزَّنَا مِنَ الشَّيْطَانِ الرَّجِيمِ، وَاسْتَعْمِلْنِي بِطَاعَتِكَ وَرِضَاكَ.

فإذا دخلت مكة ونظرت إلى البيت فقل: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي عَظَّمَكَ وَشَرَّفَكَ وَكَرَّمَكَ،

ص: ٢١٠

با اجازه (و توفیق) خودت تو را اطاعت نمودم. در حالی که در این طاعت و فرمانبرداری، تو بر من منت داری، و با وجود علم و دانایی ات تو را معصیت نمودم در حالی که در این معصیت حجت و دلیل تو بر من غلبه دارد (و حق به جانب توست). و به خاطر عذر نداشتنم و ثابت شدن حجت و برهانت بر من، (حاجتم را) از تو می خواهم (و درخواستی ندارم) جز اینکه بر محمد و بر خاندان پاکش درود و رحمت فرس_تی، و مرا بیامرزی، و (عملم را) از من بپذیری.

بارخدا یا حج و عمره مرا تکمیل فرما و مالی را که (در این راه) هزینه نمودم (با مال بهتر و بیشتری) جایگزین فرما. و در آن چه از مالم باقی مانده برکت قرار بده، و مرا (سالم و با دست پر) به خانواده و فرزندانم بازگردان.

دعای بیست و ششم: دعای حضرت علیه السلام هنگام ورود به مسجدالحرام و نگاه به خانه کعبه و هنگام استلام حجرالأسود

(از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند:) هنگام ورود به مسجدالحرام بگو: بسم الله و بالله (به نام خدا و با استعانت از خدا وارد می شوم)، و هنگام ورود پای راست را قبل از پای چپ بگذار، و بگو: بارالها گناهانم را بیامرز، و درهای رحمت و فضل را بر روی من بگشا، و جوایز آمرزش و بخششت را (نصیبم فرما)، و ما را از شر شیطان رانده شده پناه بده (و محافظت فرما)، و مرا در (مسیر) طاعت و خشنودیت به کار بگیری.

و هرگاه داخل مکه شدی و به خانه خدا نظر افکندی بگو: ستایش و سپاس از برای خدایی است که تو را عظمت بخشید و شرافت داده و گرامی داشت،

وَجَعَلَكَ مَثَابَةً لِّلنَّاسِ وَأَمْنَا، وَهُدًى لِّلْعَالَمِينَ.

وإذا نظرت إلى البيت فقل: اللَّهُمَّ أَنْتَ السَّلَامُ، وَمِنْكَ السَّلَامُ، فَحَيِّنَا رَبَّنَا بِالسَّلَامِ، اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا بَيْتُكَ الَّذِي شَرَّفْتَ، وَعَظَّمْتَ، وَكَرَّمْتَ اللَّهُمَّ زِدْ لَهُ تَشْرِيفًا وَتَعْظِيمًا وَتَكْرِيمًا، وَبِرًّا، وَمَهَابَةً.

فإذا انتهيت إلى باب البيت فقل: اللَّهُمَّ إِنَّ الْبَيْتَ بَيْتِكَ، وَالْحَرَمَ حَرَمُكَ، وَالْعَبْدَ عَبْدُكَ، هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ النَّارِ.

وقل عند باب البيت: سَأَلْتُكَ بِبَابِكَ، مَسْكِنُكَ بِبَابِكَ، عُيُودُكَ بِفِنَائِكَ، فَقِيرُكَ نَزَلَ بِسَاحَتِكَ، تَفَضَّلْ عَلَيْهِ بِجَنَّتِكَ.

وإذا انتهيت إلى الحجر الأسود، فارفع يديك، وقل:

بِسْمِ اللَّهِ [وَبِاللَّهِ] وَاللَّهُ أَكْبَرُ، اللَّهُمَّ إِيْمَانًا بِعَيْدِكَ، وَتَضَرُّعًا بِكِتَابِكَ، وَاتِّبَاعًا لِسُنَّةِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَوَفَاءً بِعَهْدِكَ، أَمَنْتُ بِاللَّهِ، وَكَفَرْتُ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ، اللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ.

ص: ٢١٢

و تو را محل گردهمایی مردم و مرجع امور دینی آنان و مقام امن و مایه هدایت و راهنمایی جهانیان گرداند. (۱)

و هر گاه به خانه نظر افکندی بگو:

خداوندا تو بی عیب و نقص و سلامت بخشی، و آرامش و سلامتی از توست، پس ما را با آرامش و سلامتی سالم و زنده بدار، خداوندا بی گمان این خانه خانه توست که آن را شرافت بخشیدی و عظمت داده و گرامی داشتی.

بارخدا یا شرافت و عظمت و ارجمندی و بزرگداشت این خانه و خیر و منافع و هیبت آن را بیشتر فرما.

و هنگامی که به درِ خانه کعبه رسیدی بگو: بارالها، قطعاً این خانه خانه توست، و این حرم حرم تو و این بنده بنده توست، این جایگاه برپا ایستادن کسی است که از آتش دوزخ به تو پناه آورده است.

و نزد درِ خانه کعبه بگو: گدایت به درگاهت آمده، مخلوق بیچاره ات به درگاهت ایستاده، بنده حقیرت بر آستان خانه توست، بنده محتاجت به ساحت عظمت وارد شده است، پس بهشت را بر او تفضل نموده و به او ببخش.

و هنگامی که به حجر الأسود رسیدی دستانت را بالا برده و بگو: به نام خدا و با استعانت از خدا (آغاز می کنم) و خدا بزرگتر است (از آن چه که به وصف درآید)، خداوندا به تو ایمان دارم و کتابت را تصدیق می نمایم و سنت و راه روشن پیامبرت که درود و رحمت خدا بر او و خاندان پاکش باد_ را پیروی می کنم، و به عهد و پیمانم (با تو) وفا دارم. به خدا ایمان دارم و به جبت و طاغوت (بت و بسیار طغیان گر یا نام دو بت) کفر می ورزم، خدا بزرگتر است (از آن چه که توصیف شود)، هیچ معبودی جز خداوند یگانه نیست، و خدا بزرگتر است (از آن چه که به وصف درآید).

ص: ۲۱۳

۱- متن عربی عبارت اخیر از تلفیق دو آیه ۱۲۵ سوره بقره و ۹۶ آل عمران اخذ شده است.

اللَّهُمَّ لَكَ حَاجَتِي، وَإِيَّاكَ أَجَبْتُ، وَإِلَيْكَ وَفَدْتُ، وَلِمَكَ قَصَيْدْتُ وَبِعَكَ صَيَّمَدْتُ، وَزِيَارَتَكَ أَرَدْتُ، وَأَنَا فِي فِتْنَتِكَ، وَفِي حَرَمِكَ، وَضَيْفِكَ، وَعَلَى بَابِ بَيْتِكَ، نَزَلْتُ سَاحَتِكَ، وَحَلَلْتُ بِفِنَائِكَ.

اللَّهُمَّ أَنْتَ رَبُّ هَذَا الْبَيْتِ، اللَّهُمَّ إِنَّ هَذَا الْيَوْمَ يَوْمٌ تَكْرَهُ فِيهِ الرَّفْثَ، وَتَقْضَى فِيهِ التَّفَثُ وَتُبْرُّ فِيهِ الْقَسَمَ، وَتُعْتَقُ فِيهِ النَّسَمَ، قَدْ جَعَلْتَ هَذَا الْبَيْتَ عِيدًا لِخَلْقِكَ، وَقُرْبَانًا لَهُمْ إِلَيْكَ، وَمَثَابَةً لِلنَّاسِ وَأَمْنًا، وَجَعَلْتَهُ لَهُمْ قِيَامًا بِحَاجِهِ، وَيُطَافُ حَوْلَهُ، وَيُجَاوَرُهُ الْعَاكِفُ، وَيَأْمَنُ فِيهِ الْخَائِفُ.

اللَّهُمَّ وَأَنْتَ مِمَّنْ حَاجَهُ لَكَ رَغْبَةً فِيكَ، [وَ] الْتِمَاسًا لِرِضَاكَ وَرِضْوَانِكَ، وَشُحْحًا عَلَى خَطِيئَتِي مِنْكَ، اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ الْمُعَافَاةَ فِي الشُّكْرِ، وَالْعِتْقَ مِنَ النَّارِ، إِنَّكَ أَنْتَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ.

ثم تدنو من الحجر فتستلمه وتقول: الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي هَدَانَا لِهَذَا وَمَا كُنَّا لِنَهْتَدِيَ لَوْلَا أَنْ هَدَانَا اللَّهُ، لَقَدْ جَاءَتْ رُسُلٌ رَيْنًا بِالْحَقِّ، سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ،

باراله فقط برای تو حج گزاردم و تنها دعوت تو را اجابت نمودم، و فقط به سوی تو حرکت کردم، و تنها تو را قصد نمودم، و حاجت و نیازم را فقط به سوی تو آوردم، و اراده و خواستِ ته ام تنها زیارت تو بود، و (اکنون این) منم که در آستان ایستاده ام، و در حرم (امن) تو و مهمانت و بر درگاه خانه ات هستم، به ساحت عظمت تو وارد شده ام و در آستان (رحمت) تو داخل شده ام.

بارخدایا تو پروردگار (و صاحب اختیار) من و صاحب اختیار این خانه ای.

خدایا بی گمان این روز روزی است که همبستری (بندگان) در آن را نمی پسندی و چرک و آلودگی آنان را برطرف می سازی، و سوگندها را در آن راست گردانده و تحقق می بخشی، و نفوس (برندگان) را در آن آزاد می سازی، به تحقیق این خانه را مایه بازگشت آفریدگانت و وسیله تقرب آنان به سوی خودت و محل اجتماع و گردهمایی مردم و مقام امن گرداندی (۱) و آن را مایه نهضت و خیزش آنان با یک حج س_اختی (۲)، و پیرامون آن طواف می شود، و بنده عابد، مجاور آن می شود و انسان هراسان در آن امنیت می یابد.

بارالها، بی گمان من از کسانی هستم که این خانه را به خاطر تو و به سبب اشتیاق به تو و کسب خشنودی و رضایت، و کم کردن گناه و خطایم نسبت به تو زیارت نمودم، خدایا از تو عافیت و سلامتی (و توفیق) در شکرگزاری و رهایی از آتش دوزخ را می طلبم (زیرا) به راستی تو خودت مهربان ترین مهربانانی.

سپس به حجرالأسود نزدیک شده و آن را استلام نموده (و دست می کشی) و می گویی: ستایش و سپاس برای خداوندی است که ما را به این (راه و عمل) هدایت فرمود در حالی که اگر خدا ما را هدایت نمی کرد هرگز امکان نداشت خودمان به آن راه یابیم.

(سوگند که) به یقین رس_ولان پروردگارمان با (سخن و برهان) حق (به سوی ما) آمدند، (۳) خداوند متعال (از هر عیب و نقصی) پاک و منزّه است، و س_پاس و ستایش مخصوص

ص: ۲۱۵

۱- عبارت «و مَثَابَةٌ لِّلنَّاسِ وَأَمْنًا» در متن دعا از آیه ۱۲۵ سوره مبارکه بقره اقتباس شده است.

۲- عبارت «وَجَعَلْتَهُ لَهُمْ قِيَامًا» در متن دعا از آیه ۹۷ سوره مبارکه مائده گرفته شده است.

۳- متن عربی عبارات اخیر بخشی از آیه ۴۳ سوره مبارکه اعراف است.

وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ، وَحِدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ، لَهُ الْمُلْكُ وَلَهُ الْحَمْدُ، يُحْيِي وَيُمِيتُ، وَهُوَ حَيٌّ لَا يَمُوتُ، بِيَدِهِ
الْخَيْرُ [كُلُّهُ] وَهُوَ عَلَى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ وَسَلَّمَ.

٢٧_ عند بدء الطواف من الحجر الأسود

ثم تطوف بالبيت (١١) تبدأ بركن الحجر الأسود، وقل:

أَمَانَتِي أَدَيْتُهَا، وَمِيثَاقِي تَعَاهَدْتُهُ لِتَشْهَدَ لِي بِالْمُؤَافَاهِ.

أَمَنْتُ بِاللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، وَكَفَرْتُ بِالْجِبْتِ وَالطَّاغُوتِ، وَاللَّاتِ وَالْعُزَّى وَهُبْلَ وَالْأَصْنَامِ، وَعِبَادَةِ الْأَوْثَانِ وَالشَّيْطَانِ، وَكُلِّ نَسَبٍ يُعْبَدُ مِنْ
دُونِ اللَّهِ عَزَّ وَجَلَّ، سُبْحَانَهُ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوقًا كَبِيرًا.

وتقول في طوافك: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ بِاسْمِكَ الَّذِي يَمْشَى بِهِ عَلَى الْمَاءِ كَمَا يَمْشَى عَلَى جِدَدِ الْأَرْضِ، وَبِاسْمِكَ الْمَحْزُونِ
الْمَكْنُونِ عِنْدَكَ وَبِاسْمِكَ الْعَظِيمِ الْأَعْظَمِ، الَّذِي إِذَا دُعِيَ بِهِ أَجَبْتَ، وَإِذَا سُئِلَ بِهِ

ص: ٢١٦

خداست، و هیچ معبودی جز خدای یگانه وجود ندارد و خداوند بزرگتر است (از آنچه به وصف درآید). هیچ معبودی جز خداوند نیست (که) یکتاست و هیچ شریکی ندارد، فرمانروایی فقط در اختیار اوست، و ستایش و سپاس فقط به او اختصاص دارد، زنده می گرداند و می میراند، در حالی که او (خود) زنده ای است که (هرگز) نمی میرد، تمام خیر و برکت فقط به دست (با کفایت) اوست، و او بر هر چیزی بسیار تواناست، و درود و رحمت خداوند بر محمد و بر خاندان پاکش و سلام خداوند بر آنان باد.

دعای بیست و هفتم: دعای امام علیه السلام هنگام شروع طواف از حجرالأسود

(از امام رضا علیه السلام نقل شده که فرمودند: سپس خانه خدا را طواف نموده (۱) و این کار را از حجرالأسود شروع می کنی، و (در این حال) بگو:

امانتم را ادا کردم و تعهد و پیمانم را انجام دادم، تا این که تو وفای به عهدهم را به نفع من شهادت دهی.

به خداوند عزّ و جلّ ایمان دارم، و به جبت و طاغوت (بت و بسیار طغیانگر یا نام دو بت) و لات و عزّی و هبل و س-ایر بت ها، و عبادت بت ها و ش-یطان و هر همتایی (ادعایی) که غیر از خدا عزّ و جلّ پرستیده می شود کفر می ورزم، خداوند از آن چه آنان می گویند بسیار پاک و منزّه و والا-تر است. (۲) و در طواف می گویی: بارخدایا من با استعانت از اس-م مبارکت که به وسیله آن می توان روی آب راه رفت همان گونه که بر راه های زمین راه پیموده می ش-ود، و با یاری خواس-تن از اسم محفوظ (و) پنهان نزد خودت و به نام عظیم (و) اعظمت که اگر به وسیله آن خوانده شوی (حتماً) اجابت فرموده و چنان چه به وسیله آن از تو درخواست شود

ص: ۲۱۷

۱- و هرگاه خواس-تی از طرف یکی از برادران ایمانی ات طواف کنی و به حجرالأسود رس-یدی می گویی: به نام خدا، خداوندا بپذیر.

۲- عبارت «سُبْحَانَهُ عَمَّا يَقُولُونَ عُلُوًّا كَبِيرًا» با اندک تغییری از آیه ۴۳ سوره مبارکه اسراء اقتباس شده است.

أَعْطَيْتَ، أَنْ تُصَلِّيَ عَلَيَّ عَلَى مُحَمَّدٍ وَإِلَى مُحَمَّدٍ، وَأَنْ تَغْفِرَ لِي، وَتَرْحَمَنِي وَتَقْبَلَ مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِكَ، وَمُوسَى كَلِيمِكَ وَعِيسَى رُوحِكَ، وَمُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ حَبِيبِكَ.

٢٨_مقابل الميزاب

اللَّهُمَّ أَعْتِقْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ، وَأَذْرَأْ عَنِّي شَرَّ فَسَقَةِ الْعَرَبِ وَالْعَجَمِ، وَأَظْلِنِي تَحْتَ ظِلِّ عَرْشِكَ، وَاصْرِفْ عَنِّي شَرَّ كُلِّ ذِي شَرٍّ، وَفَسَقَةٍ الْجِنِّ وَالْأَنْسِ.

٢٩_عند الملتزم

فإذا كنت في السابع من طوافك، فأنت المستجار عند الركن اليماني إلى مؤخر الكعبه بقدر ذراعين أو ثلاثه، إن شئت إلى الملتزم.....:

الْحَمْدُ لِلَّهِ الَّذِي كَرَّمَكَ وَعَظَّمَكَ وَشَرَّفَكَ، وَجَعَلَكَ مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَأَمْنَا، اللَّهُمَّ إِنَّ الْبَيْتَ بَيْتِكَ، وَالْعَبِيدَ عِبِيدِكَ، وَالْأَمْنَ أَمْنِكَ، وَالْحَرَمَ حَرَمِكَ، هَذَا مَقَامُ الْعَائِدِ بِكَ مِنَ النَّارِ، اسْتَجِيرُ بِاللَّهِ مِنَ النَّارِ.

ص: ٢١٨

عطا می فرمایی، از تو می خواهم که بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرستی، و مرا بیامرزی و رحم کنی، و (اعمالم را) از من بپذیری همان گونه که از ابراهیم دوست صمیمیت و موسی هم صحبتت، و عیسی روحت، و محمد _ که درود خدا بر او و خاندان پاکش باد _ محبوبت، پذیرفتی.

دعای بیست و هشتم: دعای حضرت علیه السلام در برابر ناودان کعبه

بارالها گردن مرا از آتش دوزخ رهایی بخش، و شر فاسقان و بدکاران عرب و عجم را از من دفع کن، و در زیر سایه عرش_ت بر من سایه افکن، و شرّ (و بدی) هر صاحب شرّی و شرّ بدکاران جنّ و انس را از من برگردان (و دور فرما).

دعای بیست و نهم: دعای امام علیه السلام نزد مُلتَزَم

(از امام رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند:) پس هرگاه در طواف هفتمت بودی به سوی مستجار (محل پناه بردن) نزد رکن یمانی به سوی عقب کعبه به مقدار دو ذرع یا سه ذرع حرکت کن، و یا اگر خواستی به سوی ملتزم رفته و بگو: سپاس و ستایش مخصوص خداوندی است که تو را گرامی داشت و عظمت بخشید و به تو شرافت داد و تو را محل گردهمایی مردم و مایه امنیت آنان گرداند. (۱) خداوندا به راستی که این خانه خانه تو، و این بنده بنده تو، و این مقام امن مقام امن تو، و این حرم حرم توست، این جایگاه ایستادن کسی است که از آتش به تو پناه آورده است، از آتش دوزخ به خداوند پناه می جویم.

ص: ۲۱۹

۱- عبارت «جَعَلَك مَثَابَةً لِلنَّاسِ وَ أَمْنًا» در متن دعا، به آیه ۱۲۵ سوره مبارکه بقره اشاره دارد.

اللَّهُمَّ هَذَا حَرْمُكَ وَأَمْنُكَ، فَحَرِّمْ لِحْمِي وَدَمِي عَلَى النَّارِ، وَأَمْنِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ، اللَّهُمَّ اجْزِنِي مِنْ عَذَابِكَ وَمِنْ سَخَطِكَ.

فابتدئ بالصفا، وقف عليه (وقل): لا إله إلا الله، والله أكبر، لا إله إلا الله، وخيده لا شريك له، له الملك وله الحمد، يحيي ويميت وهو حي لا يموت، بيده الخير كله، وهو على كل شيء قدير، لا إله إلا الله، ولا نعبد إلا إياه، مخلصين له الدين، وخده لا شريك له، أنجز وعده، ونصر عبده، وهزم الأحزاب وخده، لا شريك له.

وطول الوقوف عليه، ثم تكبر ثلاثاً، وأعد القول الأول، وصل على محمد وآله، وقل: (١٢)

اللَّهُمَّ اغْصِنِي بِدِينِكَ، وَبِطَوَاعِيَّتِكَ وَطَوَاعِيَةِ رَسُولِكَ، اللَّهُمَّ جَنِّبْنِي حُدُودَكَ،.

دعای سی ام: دعای حضرت علیه السلام هنگام ورود به کعبه

خداوندا این حرم تو و مقام امن توست، پس گوشت و خون مرا بر آتش حرام فرما و مرا در روز قیامت (از هول و هراس آن و خشم) ایمنی بخش، خداوندا مرا از عذابت و از خشم و غضبت پناه بده.

دعای سی و یکم: دعای حضرت علیه السلام هنگام سعی از صفا

(از امام رضا علیه السلام نقل شده که فرمودند: پس سعی را از صفا شروع کن و بر آن کوه بایست (و بگو):

هیچ معبودی جز خدای یگانه نیست، و خدا بزرگتر است (از آنچه به وصف در آید)، هیچ معبودی جز خداوند وجود ندارد. که یکتاس_ت و هیچ شریکی ندارد، فرمانروایی فقط برای اوست و سپاس و ستایش فقط به او اختصاص دارد، زنده می گرداند و می میراند درحالی که او (خودش) زنده ای است که (هرگز) نمی میرد، تمام خیر و برکت فقط در دست (با کفایت) اوست، و او بر هر چیزی بسیار تواناست، هیچ معبودی جز خداوند نیست، و هیچ کس جز او را نمی پرستیم در حالی که دین (خود) را برای او خالص گردانده ایم، (۱) یکتاست و هیچ ش_ریکی ندارد، وعده اش را تحقق بخش یده، و بنده اش را یاری فرموده، و به تنهایی گروه های (کفار و مشرکان) را شکست داده و فراری ساخت، هیچ شریکی برای او نیست.

و ایستادن خود را بر کوه صفا طولانی کن، سپس سه بار تکبیر گفته و آنچه قبلا_گفتی را دوباره تکرار کن، و بر محمد و خاندان پاکش صلوات بفرست، و بگو (۲): بارخدایا با دین خودت و اطاعت و فرمانبرداری از تو و فرمانبرداری از فرستاده ات مرا حفظ فرما، خداوندا مرا از (تعرض به) حدود (دستورات و احکام) خودت دور بدار.

ص: ۲۲۱

۱- تعبیر «مُخْلِصِينَ لَهُ الدِّينَ» یک عبارت قرآنی است که در آیات ۲۹ سوره اعراف، ۲۲ یونس، ۶۵ عنکبوت، ۳۲ لقمان، ۱۴ و ۶۵ غافر و ۵ بینه به کار رفته است.

۲- و در بعضی از نسخه ها آمده: «و در راستا و مقابل کعبه از آن (کوه) بالا برو، و هفت بار یا سه بار تکبیر گفته، و بگو:».

وأكثر الدعاء ما استطعت لنفسك، ولجميع المؤمنين، ولوالديك ثم تكبر ثلاثا وتعيد: «لا إله إلا الله وحده لا شريك له...» مثل ما قلت.

وإذا نزلت من الصفا وأنت تريد المروه فامش على هنيأتك وقل:

اللَّهُمَّ اسْتَعْمِلْنَا بِطَاعَتِكَ، وَأَحِينَا عَلَى سُنَّةِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَتَوَفَّنَا عَلَى مِلَّةِ رَسُولِكَ، وَأَعِدْنَا مِنْ مُضَلَّاتِ الْفِتَنِ

وقل في سعيك: بِسْمِ اللَّهِ، وَاللَّهُ أَكْبَرُ، وَصَلَّى اللَّهُ عَلَى مُحَمَّدٍ وَعَلَى آلِهِ، رَبِّ اغْفِرْ وَارْحَمْ، وَتَجَاوَزْ عَمَّا تَعْلَمُ، وَاهْدِنِي الطَّرِيقَ الْأَقْوَمَ إِنَّكَ أَنْتَ الْأَعَزُّ الْأَكْرَمُ. فتأتى المروه وقل فى مشيک: اللَّهُمَّ إِنِّي أَسْأَلُكَ مِنْ خَيْرِ الْأَخْرَجِ وَالْأُولَى وَأَعُوذُ بِكَ مِنْ شَرِّ الْأَخْرَجِ وَالْأُولَى. فاضعد عليها حتى يبدوا لك البيت، واستقبل وارفع يديك، وقل ما قلت على الصفا، وتكبر مثل ما كتبت عليه.

٣٢_ عند غروب الشمس يوم عرفه

اللَّهُمَّ اغْتَفِرْ رَقَبَتِي مِنَ النَّارِ...

ص: ٢٢٢

و تا آنجا که می توانی برای خودت و تمام مؤمنان و پدر و مادرت زیاد دعا کن، سپس سه بار تکبیر می گویی و دوباره تکرار می کنی: «لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ لَا شَرِيكَ لَهُ...» به همان گونه که قبلاً گفتی.

و هرگاه از کوه صفا پایین آمدی و اراده حرکت به سوی مروه را داشتی آهسته و با وقار راه برو و بگو:

خداوندا ما را در راه اطاعتت به کار بگیر، و بر سنت و راه و روش پیامبرت _ که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد_ زنده بدار، و بر آیین فرستاده ات صل الله علیه و آل وسلم ما را بمیران، و از فتنه های گمراه کننده ما را پناه بده.

و در هنگام سعیت بگو: به نام خدا، و خدا بزرگتر است (از آن چه به وصف درآید)، و درود و رحمت خدا بر محمد و بر خاندان پاکش باد، ای پروردگار (و صاحب اختیار) من، (مرا) بیامرزد و رحم کن، و از آن چه می دانی (به لطف و رحمت) درگذر، و مرا به راه استوارتر (و بهتر) هدایت فرما، (چرا که) به راستی تو خودت عزیزترین (و قوی ترین) و بزرگوارترینی.

پس به مروه می رسی، و (هنگام) راه رفتنت بگو: بارخدایا من از خیر و برکت آخرت و دنیا از تو درخواست می کنم، و از شر (و بدی) آخرت و دنیا به خودت پناه می برم.

سپس از کوه مروه بالا برو تا این که (از آن جا) خانه خدا بر تو آشکار شود، و به سمت خانه رو کن و دستانت را بالا ببر و آن چه را بر کوه صفا گفتی در آن جا هم بگو، و همان گونه که بر کوه صفا تکبیر گفتی در این جا هم تکبیر می گویی.

دعای سسی و دوم: دعای حضرت علیه السلام هنگام غروب خورشید در روز عرفه بارخدایا گردنم را از (غل و زنجیر) آتش جهنم آزاد کن ...

ص: ۲۲۳

٣٣_ عند الإفاضه من عرفات

ثم أفض منها بعد المغيب، وتقول: لا إله إلا الله.

٣٤_ عند التوجه إلى منى

اللَّهُمَّ إِنِّي أَرْجُو، وَلِمَكَ أَدْعُو، فَبَلِّغْنِي أَمَلِي، وَأَصْلِحْ عَمَلِي. اللَّهُمَّ إِنَّ هَذِهِ مِنِّي، وَمَا دَلَّلْتَنَا عَلَيْهِ، وَمَا مَنَنْتَ بِهِ عَلَيْنَا مِنَ الْمَقَامَاتِ، وَأَسْأَلُكَ أَنْ تَمُنَّ عَلَيَّ فِيهَا بِمَا مَنَنْتَ بِهِ عَلَى أَوْلِيَائِكَ، وَأَهْلِي طَاعَتِكَ وَخَيْرَتِكَ مِنْ خَلْقِكَ، وَأَنْ تُوفِّقَ لَنَا مَا وَفَّقْتَ لَهُمْ مِنْ عِبَادِكَ الصَّالِحِينَ، فَإِنَّمَا أَنَا عَبْدُكَ، وَفِي قَبْضَتِكَ.

٣٥_ عند جمرة العقبه

وتقول وأنت مستقبل القبله، والحصى في كفك اليسرى:

اللَّهُمَّ هَذِهِ حَصِيَّاتِي فَأَخْصِهِنَّ لِي عِنْدَكَ، وَارْفَعْهُنَّ فِي عَمَلِي.

ص: ٢٢٤

دعای سی و چهارم: دعای امام علیه السلام هنگام حرکت به سوی منی

خداوند! من فقط به تو امید دارم، و فقط تو را می خوانم، پس مرا به آرزویم برسان، و کار و عملم را اصلاح بفرما (و سر و سامان بده).

خداوند! این صحرای مناست، و آن مکانی که ما را به سوی آن رهنمون شدی و آن جایگاه و مقاماتی که آن ها را بر ما انعام فرموده و تفضل کردی، و از تو می خواهم که آن چه از نعمت ها را که (در این جایگاه) به اولیاء و اهل طاعت و برگزیدگان از خلقت بخشیدی به من عطا فرمایی، و آنچه (از اعمال) که بندگان صالحت را به آن موفق ساختی به ما نیز توفیق دهی، زیرا جز این نیست که قطعاً من بنده تو، و در مشیت (قدرت و در اختیار) تو هستم.

دعای سی و پنجم: دعای حضرت علیه السلام هنگام سنگ زدن در جمره عقبه

(از حضرت رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند:) و در حالی که رو به سوی قبله داری و سنگ ها در کف دست چپ توست می گویی: بارالها این ریگ های من است، پس آن ها را پیش خودت برای من به شمار آور، و مایه رفعت در کار و عملم قرار ده.

ص: ۲۲۵

إذا أتيت منى فاشتر هديك، واذبحه، فإذا أردت ذبحه أو نحره فقل:

وَجَّهْتُ وَجْهِيَ لِلَّذِي فَطَرَ السَّمَاوَاتِ وَالْأَرْضَ حَنِيفًا مَّا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ، إِنَّ صِيْلَاتِي وَنُسُكِي وَمَحْيَايَ وَمَمَاتِي لِلَّهِ رَبِّ الْعَالَمِينَ، لَا شَرِيكَ لَهُ، بِذَلِكَ أُمِرْتُ، وَأَنَا مِنَ الْمُسْلِمِينَ.

اللَّهُمَّ [إِنَّ هَذَا] مِنْكَ، وَبِحُكْمِكَ، وَوَعْدِكَ، وَإِلَيْكَ، بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ، اللَّهُمَّ أَكْبَرُ، اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ مِنِّي كَمَا تَقَبَّلْتَ مِنْ إِبْرَاهِيمَ خَلِيلِكَ، وَمُوسَى كَلِيمِكَ، وَمُحَمَّدٍ حَبِيبِكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِمْ...

وقل: اللَّهُمَّ أَعْطِنِي بِكُلِّ شَعْرَةٍ نُورَافِي يَوْمَ الْقِيَامَةِ.

أَيُّونَ تَائِبُونَ، لِرَبَّنَا حَامِدُونَ، إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ، وَإِلَيْهِ رَاغِعُونَ.

دعای سی و ششم: دعای امام علیه السلام هنگام نحر شتر و ذبح گوسفند

(از امام علیه السلام نقل است که فرمودند:) هرگاه به صحرای منی رسیدی قربانی خودت را بخر و ذبح کن، و هنگامی که خواستی آن را ذبح یا نحر کنی بگو: روی خود را به سوی خدایی که آس مان ها و زمین را آفرید حق گرایانه و با کمال تسلیم می گردانم و من (هرگز) از مشرکان نیستم، به یقین نماز من و (همه) عباداتم و زندگی و مرگم برای خداوند است (که) پروردگار (و صاحب اختیار) جهان ها و جهانیان است، هیچ شریکی برایش وجود ندارد، (و) من به این (کار و عقیده) مأمور شده ام، و من از مسلمانان (و تسلیم شدگان) هستم. (۱) خداوند، بی گمان این (کار) از تو و به (یاری) تو و برای تو و به سوی (قرب و نزدیکی) توس است، به نام خداوند بخشاینده بس یار مهربان، خداوند بزرگتر است (از آن چه که به وصف در آی د)، خداوند (این قربانی را) از من بپذیر همان گونه که از ابراهیم دوست صمیمیت و موسی هم صحبتت و محمد صل الله علیه و آل وسلم محبوبت که درود و رحمت خداوند بر آنان باد پذیرفتی ...

دعای سی و هفتم: دعای حضرت علیه السلام هنگام سر تراشیدن

(از امام رضا علیه السلام نقل شده که فرمودند:) و بگو: بارخدا یا به جای هر مویی، نوری در روز قیامت به من عطا فرما.

دعای سی و هشتم: دعای امام علیه السلام هنگام وداع با بیت الله الحرام (خانه پر حرمت خدا)

(ما) بازگشت کنندگان (و) توبه کنندگان (و) ستای شگران و سپاس گزاران پروردگارمان هستیم، تنها به سوی خداوند گرایش داریم (و فقط او را نیایش می کنیم) (۲) و فقط به سوی او باز خواهیم گشت. (۳)

ص: ۲۲۷

۱- متن عربی عبارات این پاراگراف، با اندک تغییری از تلفیق آیات ۷۹ و ۱۶۲ و ۱۶۳ سوره مبارکه انعام گرفته شده است.

۲- عبارت «إِلَى اللَّهِ رَاغِبُونَ» در متن دعا، برگرفته از پایان آیات ۵۹ سوره مبارکه توبه و ۳۲ سوره مبارکه قلم میباشد.

۳- عبارت «إِلَيْهِ رَاغِبُونَ» در متن دعا، از پایان آیات ۴۶ و ۱۵۶ سوره مبارکه بقره گرفته شده است.

إذا خرجت من الباب العذى بحيال زقاق البقيع (الذى يقال له: باب فاطمه عليها السلام وهو عند الميزاب) فصلّ هناك ركعتين،
وقل:

يا جوادُ يا كريمُ، يا قريبُ غيرُ بعيدٍ، أسألكَ بِأَنَّكَ أَنْتَ اللهُ، لَيْسَ كَمِثْلِكَ شَيْءٌ، أَنْ تَغْصِمَنِي مِنَ الْمَهَالِكِ، وَأَنْ تُسَلِّمَنِي مِنْ
أَفَاتِ الدُّنْيَا وَالْآخِرَةِ، وَوَعْثَاءِ السَّفَرِ، وَسُوءِ الْمُنْقَلَبِ، وَأَنْ تَرُدَّنِي سَالِمًا إِلَى وَطَنِي بَعْدَ حَجِّ مَقْبُولٍ، وَسَيِّحِي مَشْكُورٍ، وَعَمَلٍ مُتَقَبَّلٍ،
وَلَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي مِنْ حَرَمِكَ وَحَرَمِ نَبِيِّكَ، صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ.

٤٠_ عند وداع قبر النبي صلى الله عليه و آله

اللَّهُمَّ لَا تَجْعَلْهُ آخِرَ الْعَهْدِ مِنِّي مِنْ زِيَارَةِ قَبْرِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ وَحَرَمِهِ، فَإِنِّي أَشْهَدُ أَنْ لَا إِلَهَ إِلَّا أَنْتَ فِي حَيَاتِي إِنْ تَوَفَّيْتَنِي
قَبْلَ ذَلِكَ، وَأَنَّ مُحَمَّدًا عَبْدُكَ وَرَسُولُكَ صَلَّى اللهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ.

دعای سی و نهم: دعای حضرت علیه السلام هنگام زیارت پیامبر اکرم صل الله علیه و آل وسلم نزد ناودان کعبه

(از حضرت رضا علیه السلام روایت شده که فرمودند: هرگاه از آن دری خارج شدی که روبروی کوچه بقیع است (که به آن، در فاطمه علیهما السلام گفته می شود، و نزدیک ناودان است) در آن جا دو رکعت نماز بگزار و بگو: ای بخشنده و سخاوتمند ای بزرگوار، ای نزدیک غیر دور، از تو می خواهم _ به سبب اینکه قطعاً تو خودت خدایی هستی که هیچ چیزی همانند تو نیست _ که مرا از حوادث هلاکت بار (و پرتگاه های هلاکت) حفظ کنی، و از آفات دنیا و آخرت و سختی سفر و بدفرجامی و سوء عاقبت مرا سالم بداری، و مرا صحیح و سالم و با حجی قبول شده و سعیی شکرگزاری شده (و مورد تقدیر) و عملی پذیرفته شده به وطنم (و خانواده ام) بازگردانی، و این (حج) را آخرین بار و دوره حج و زیارت من نسبت به حرم خودت و حرم پیامبرت _ که درود و رحمت خدا بر او و خاندانش باد _ قرار مده.

دعای چهارم: دعای امام علیه السلام هنگام خداحافظی با قبر پیامبر اکرم صل الله علیه و آل وسلم

بارخدا یا این (زیارت) را آخرین بار (و مورد) از زیارت من نسبت به قبر پیامبرت صل الله علیه و آل وسلم و حرم (مبارک) او قرار مده، و چنانچه مرا قبل از آن (زیارت بعدی) بمیرانی به یقین در زمان حیاتم شهادت می دهی که هیچ معبودی جز تو نیست، و قطعاً محمد صل الله علیه و آل وسلم بنده تو و فرستاده توست که درود خدا بر او و بر خاندان پاکش باد.

فإذا أدخلت، عليك فخذ بناصيتها واستقبل القبلة بها وقل:

اللَّهُمَّ بِأَمَانَتِكَ أَخَذْتُهَا، وَبِمِيثَاقِكَ اسْتَحَلَلْتُ فَرَجَهَا، اللَّهُمَّ فَارْزُقْنِي مِنْهَا وَلِدًا مُبَارَكًا سَوِيًّا، وَلَا تَجْعَلْ لِلشَّيْطَانِ فِيهِ شَرِكًا وَلَا نَصِيبًا.

٤٢_ عند ذبح العقيقة

بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، مِنْكَ وَبِكَ وَلَكَ وَالْيَكَّ عَقِيْقَه «فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ»، عَلَى مِلَّتِكَ وَدِينِكَ وَسُنَّةِ نَبِيِّكَ مُحَمَّدٍ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ،
بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ وَالْحَمْدُ لِلَّهِ وَاللَّهُ أَكْبَرُ، إِيْمَانًا بِاللَّهِ، وَتَنَاءً عَلَى رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، وَالْعَصِيْمَةُ بِأَمْرِهِ، وَالشُّكْرُ لِرِزْقِهِ،
وَالْمَعْرِفَةُ لِفَضْلِهِ عَلَيْنَا أَهْلَ الْبَيْتِ. فَإِنْ كَانَ ذَكَرًا فَقُلْ: اللَّهُمَّ أَنْتَ وَهَبْتَ لَنَا ذَكَرًا، وَأَنْتَ أَعْلَمُ بِمَا وَهَبْتَ، وَمِنْكَ مَا أَعْطَيْتَ، وَلَكَ
مَا صَيَّرْنَا، فَتَقَبَّلْهُ مِنَّا عَلَى سُنَّتِكَ، وَسُنَّةِ نَبِيِّكَ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ، فَأَخْنَسْ عَنَّا الشَّيْطَانَ الرَّجِيمَ، وَلَكَ سَكْبُ الدَّمَاءِ، وَلَوْجْهِكَ
الْقُرْبَانُ، لَا شَرِيكَ لَكَ.

دعای چهل و یکم: دعای حضرت علیه السلام در آن چه به ازدواج مربوط است

(از امام رضا علیه السلام روایت است که فرمودند: پس هنگامی که عروس بر تو وارد شد موی پیشانی‌اش را بگیر و به همراه او به سوی قبله رو کن و بگو:

خداوندا این همسر را با امانت تو در اختیار گرفتم، و با عهد و پیمانت فرج او را بر خود حلال شمردم.

خداوندا از او فرزندی مبارک و سالم به من روزی فرما، و برای شیطان در (نطفه) او شراکت و سهمی قرار مده.

دعای چهل و دوم: دعای امام علیه السلام هنگام سر بریدن عقیقه

به نام خدا و با استعانت از خدا، (این نعمت) از تو، و با (یاری جستن از) تو و (این قربانی) برای تو و (برای تقرب جستن) به سوی توست که عقیقه «فلانی فرزند فلانی» باشد بر آیین و دین تو و سنت (و راه و روش) پیامبرت محمد صل الله علیه و آل وسلم. به نام خدا و با یاری جستن از خدا (این قربانی را ذبح می کنم) و ستایش و سپاس برای خداست، و خداوند بزرگ تر است (از آن چه که به وصف در آید)، و به خداوند ایمان دارم و رسول خدا صل الله علیه و آل وسلم را مدح و ثنا می گویم، و حفظ و نگهداری (من از گناه و بلا) به امر (و قضا و قدر) اوست و شکر (و سپاس گذاری) به خاطر رزق و روزی اوست، و شناخت نسبت به او به خاطر فضل او بر ما اهل بیت است.

و اگر آن بچه مذکر بود بگو: بارخدایا تو به ما فرزندی مذکر بخشیدی و تو خود به آن چه به ما بخشیدی داناتری، و آنچه به ما عطا فرمودی از توست، و آنچه ما انجام دادیم تنها برای توست، پس آن را بر طبق سنت خودت و سنت پیامبرت صل الله علیه و آل وسلم از ما بپذیر، و شیطان رانده شده را از ما دور گردان، و ریختن خونها فقط برای تو، و این قربانی فقط برای ذات (مبارک) توست، (که) هیچ شریکی برایت وجود ندارد.

٤٣_ فى تلقين المحتضر، والصلاه على الميت، ودفنه

يستحب ان يلقن بكلمات الفرج عند المحتضر وهو:

لا-إله إلا الله العليم الكريم، لا-إله إلا الله العلي العظيم سبحانه الله رب السموات السبع، ورب الارضين السبع، وما فيهن وما بينهن، ورب العرش العظيم، وسلام على المرسلين والحمد لله رب العالمين.

٤٤_ إذا حضرت مع قوم يصلون عليه. أى على الطفل فقل: اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لِابَوَيْهِ ذُخْرًا وَمَزِيدًا، وَفَرَطًا وَأَجْرًا. (١٣)

٤٥_ وعند دفن الميت، قل: اللَّهُمَّ اجْعَلْهَا رَوْضَةً مِنْ رِيَاضِ الْجَنَّةِ، وَلَا تَجْعَلْهَا حُفْرَةً مِنْ حُفْرِ النَّيران. فاذا دخلت القبر فاقرأ (أم الكتاب) والمعوذتين، وآيه الكرسي.

فإذا توسّطت المقبره فاقرأ «ألهكم التكاثر» واقرأ

ص: ٢٣٢

دعای چهل و سوم: دعای حضرت علیه السلام

در تلقین شخص مختصر، و نماز بر میت و دفن او

(از امام رضا علیه السلام نقل شده که فرمودند: مستحب است که شخص در حال احتضار با کلمات و عبارات فرج و گشایش تلقین گردد، و آن عبارات این است:

هیچ معبودی جز خدای یگانه بردبار (و با گذشت) و بزرگوار نیست، هیچ معبودی جز خداوند بلند مرتبه بسیار بزرگ وجود ندارد، خداوند (از هر عیب و نقصی) پاک و منزّه است (که) پروردگار (و صاحب اختیار) آسمان های هفت گانه و زمین های هفت گانه و آن چه در آن ها و آن چه بین آن ها است و پروردگار (و صاحب اختیار) عرش عظیم است، و سلام و درود بر پیامبران الهی و ستایش و سپاس از آن خداوند است (که) پروردگار (و صاحب اختیار) جهان ها و جهانیان است. (۱)

دعای چهل و چهارم: هرگاه با گروهی در نماز میت بر طفلی حاضر شدی

بگو: خداوندا این طفل را ذخیره و پشتوان های برای والدینش و مایه افزایش اجر و ثوابشان گردان. (۲)

دعای چهل و پنجم: و هنگام دفن میت بگو: خداوندا این قبر را روضه و بوستانی از بوسه های بهشت گردان، و آن را حفره ای از حفره های آتش دوزخ قرار مده.

پس هرگاه داخل قبر شدی سوره امّ الكتاب (سوره حمد) و معوذتین (سوره فلق و ناس) و آیه الکرسی را بخوان، پس هرگاه در وسط قبر قرار گرفتی سوره تکاثر را بخوان و سپس این آیه را بخوان:

ص: ۲۳۳

۱- عبارات «وَسَلَامٌ عَلٰی الْمُرْسَلِیْنَ وَ الْحَمْدُ لِلّٰهِ رَبِّ الْعَالَمِیْنَ» در متن دعا، دو آیه پایانی سوره مبارکه صافات را تشکیل می دهند.

۲- با سند از رسول خدا صل الله علیه و آل وسلم نقل شده که فرمودند: ای علی هرگاه بر کودکی نماز خواندی بگو: اللّٰهُمَّ اجْعَلْهُ لِأَبَوَيْهِ سَلَفًا و اجْعَلْهُ لَهْمَا فَرْطًا... (این دعا قبلاً در صحیفه نبویه جامعه گذشت، به آن جا رجوع شود).

«مِنْهَا خَلَقْنَاكُمْ وَفِيهَا نُعِيدُكُمْ وَمِنْهَا نُخْرِجُكُمْ تَارَةً أُخْرَى» (١٤)

فإذا تناولت الميت فقل: بِسْمِ اللَّهِ وَبِاللَّهِ، وَفِي سَبِيلِ اللَّهِ وَعَلَى مِلَّةِ رَسُولِ اللَّهِ صَلَّى اللَّهُ عَلَيْهِ وَآلِهِ.

ثمّ ضعه في لحدّه على يمينه مستقبل القبلة، وحلّ عقد كفنه، وضع خدّه على التراب وقل :

اللَّهُمَّ جافِ الْأَرْضِ عَنْ جَنَّتِيهِ، وَأَصْعِدْ إِلَيْكَ رُوحَهُ، وَلَقِّهِ مِنْكَ رِضْوَانًا... (١٥)

فإذا وضعت عليه اللبّن فقل: اللَّهُمَّ إِنْسٌ وَخَشْتُهُ، وَصَلِّ وَخَدَّتَهُ بِرَحْمَتِكَ.

اللَّهُمَّ عَبْدُكَ وَابْنُ عَبْدِكَ، وَابْنُ أُمَّتِكَ، نَزَلَ بِسَاحَتِكَ، وَأَنْتَ خَيْرُ مَنْزُولٍ بِهِ، اللَّهُمَّ إِنْ كَانَ مُحْسِنًا فَارْزُقْهُ فِي إِحْسَانِهِ، وَإِنْ كَانَ مُسِيئًا فَتَجَاوَزْ عَنْهُ، وَاعْفُ لَهُ، إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ.

فإذا خرجت من القبر فقل: إنا لله، وإنا إليه راجعون....

ثمّ ضع يدك على القبر وأنت مستقبل القبلة، وقل:

(از این خاک) ش_ما را آفریدیم و ش_ما را به آن باز می گردانیم و باری دیگر شما را (در قیامت) از آن خارج می کنیم). (۱)

و هرگاه میت را گرفتی بگو: به نام خدا و با یاری جستن از خدا و در راه خدا و بر آیین رسول خدا که درود و رحمت خدا بر او و خاندان پاکش باد (این کار را انجام می دهیم).

س_پس آن میت را در لحد روی پهلوی راستش و به طرف قبله بگذار، و گره کفنش را باز کرده و گونه اش را روی خاک بگذار و بگو: خداوندا زمین را از پهلوهایش فاصله بده (و دور کن)، و روحش را به سوی خودت بالا ببر، و او را با خشنودی از جانب خودت مواجه کن. (۲)

پس هرگاه آجرها را روی لحد گذاشتی بگو: بارخدایا وحش_ت و بی کس_ی او را به انس و الفت تبدیل کن، و تنهایی او را به رحمت متصل گردان.

خداون_دا بنده ات و فرزند بنده ات و فرزند کنیزت به پیش_گاه (عظمت) وارد ش_ده، و تو بهترین میزبانی هستی که فردی بر تو وارد شود، خداوندا اگر این میت نیکوکار بوده است در نیکوکاری او بیفزا، و اگر بدکار بوده است از او در گذر، و او را بیامرز، به راستی که تو خودت بسیار آمرزنده بسیار مهربانی. (۳)

و هرگاه از قبر بیرون آمدی بگو: بی گمان ما از آن خداوندیم و بی گمان فقط به سوی او بازگشت کنندگانیم... (۴) سپس دستت را روی قبر بگذار در حالی که روی به سوی قبله داری و بگو:

ص: ۲۳۵

۱- سوره مبارکه طه / آیه ۵۵.

۲- امام علی بن الحسین علیهما السلام هرگاه میت را داخل قبر می گذاشتند بر قبر میت می ایستادند و سپس می فرمودند: اللَّهُمَّ جِـ اِفِ الْأَرْضِ عَن جَنَّتِيهِ، وَ صَّ عَد عَمَلُهُ، وَ لَقَّه مِنْكَ رِضْوَانًا (این دعا قبلا در صحیفه س_جادیه دعای ۱۰۶ گذشت، به آن جا رجوع شود).

۳- عبارت «إِنَّكَ أَنْتَ الْغَفُورُ الرَّحِيمُ» در متن دعا، با اندکی تغییر از آیات ۹۸ س_وره مبارکه یوس_ف، ۱۶ س_وره مبارکه قصص، ۵۳ سوره مبارکه زمر، ۴۹ سوره مبارکه حجر و ۵ سوره مبارکه شوری گرفته شده است.

۴- عبارت «إِنَّا لِلَّهِ وَ إِنَّا إِلَيْهِ رَاجِعُونَ» در متن دعا که به کلمه اس_ترجاع ش_هرت دارد، از انتهای آیه ۱۵۶ س_وره مبارکه بقره اخذ شده است.

اللَّهُمَّ ارْحِمْ غُرْبَتِي، وَصَلِّ وَخِدْتَهُ، وَأَنْسِ وَحْشَتَهُ، وَأَمِّنْ رَوْعَتَهُ، وَأَفِضْ عَلَيْهِ مِنْ رَحْمَتِكَ وَأَسِئِرْ إِلَيْهِ مِنْ بَرْدِ عَفْوِكَ وَسِيعِهِ
غُفْرَانِكَ وَرَحْمَتِكَ، رَحْمَةً يَسْتَعْنِي بِهَا عَنْ رَحْمَةِ مَنْ سِوَاكَ، وَاحْشُرْهُ مَعِ مَنْ كَانَ يَتَوَلَّاهُ.

٤٦_ فى التوسل به عليه السلام فى الساعه الثامنه

يا خَيْرَ مَدْعُوٍّ، يا خَيْرَ مَنْ أُعْطِيَ، يا خَيْرَ مَنْ سُئِلَ، يا مَنْ أَضَاءَ بِاسْمِهِ ضَوْءَ النَّهَارِ، وَ أَظْلَمَ بِهِ ظُلْمَةَ اللَّيْلِ، وَ سَالَ بِاسْمِهِ وَابِلُ السَّيْلِ وَ
رَزَقَ أَوْلِيَاءَهُ كُلَّ خَيْرٍ، يا مَنْ عَلَا السَّمَوَاتِ نُورُهُ، وَ الْأَرْضِ ضَوْؤُهُ، وَالشَّرْقِ وَالْغَرْبِ رَحْمَتُهُ، يا وَاسِعَ الْجُودِ، أَسْئَلُكَ بِحَقِّ وَبِحَقِّ
«عَلِيِّ بْنِ مُوسَى عَلَيْهِمَا السَّلَامُ» وَ أَقْدَمُهُ بَيْنَ يَدَيَّ حَوَائِجِي، وَرَغْبَتِي إِلَيْكَ، أَنْ تُصَلِّىَ عَلَيَّ مُحَمَّدٍ وَ آلِ مُحَمَّدٍ وَ أَنْ تَكْفِينِي بِهِ، وَ
تُنَجِّينِي مِمَّا أَخَافُهُ وَ أَحْذَرُهُ فى جَمِيعِ أَسْفَارِي، وَ فى التَّبرارى وَ القِفارى، وَ الأودِيهِ وَ الأكامِ وَ الغِياضِ وَ الجِبَالِ

ص: ٢٣٦

بارالها بر غربت او رحم کن، و تنهایی او را به لطف و رحمت متصل گردان، و وحشت و بی کسی او را به انس و الفت تبدیل کن، و ترس و هراس او را از بین برده و ایمنی بخش، و از رحمت بر او افاضه فرما، و خنکی و گوارایی عفو و بخشش و گستره آمرزش را پیرامون او جای ده (و نصیبتش گردان)، رحمت و مهربانی که به وسیله آن از رحمت و مهربانی هر که غیر توست بی نیاز گردد، و او را با هر که دوست دارد و ولی اوست محشور گردان.

دعای چهل و ششم: دعای حضرت علیه السلام در توسل جستن به واسطه ایشان علیه السلام در ساعت هشتم روز

ای بهترین فرا خواننده شده، ای بهترین کسی که مورد درخواست است، ای کسی که نور روز به برکت نام مبارکش تابیدن گرفت، و به واسطه نامش تاریکی شب به تاریکی گرایید، و به برکت نام مبارکش باران سیل آسا روان شد، و به اولیاء و دوستانش هر خیر و برکتی را روزی فرمود، ای خدایی که نورش بر آسمانها علو و برتری پیدا کرده، و پرتو و روشنائی اش زمین را فرا گرفته، و رحمت و مهربانی اش شرق و غرب عالم را در بر گرفته است، ای گسترنده جود و بخشش، به حق ولایت علی بن موسی الرضا _ که درود و سلام خدا بر او باد _ از تو می خواهم و حضرتش را پیشاپیش حاجات و نیازهایم به پیشگاهت واسطه می کنم، در حالی که (در واقع) گرایش و دعا و نیایش من به سوی توست، که بر محمد و آل محمد درود و رحمت فرستی، و به وسیله حضرتش علیه السلام (امور) مرا کفایت کنی، و مرا از هر آن چه در تمام سفرهایم، و در صحراها و سرزمین های خشک، و دشت ها و دره ها و تپه ها و جنگل ها، و کوه ها

وَالشَّعَابِ وَ الْبِحَارِ، يَاوَاحِدُ يَا قَهَّارُ، يَاغَزِيْرُ يَا جَبَّارُ يَا سَتَّارُ، وَأَنْ تَفْعَلَ بِنَامَانَتِ أَهْلُهُ.

ص: ٢٣٨

و گردنه ها و دریاها از آن می ترسم و بیم دارم نجات بخشی. ای یکتا، ای بسیار غلبه کننده و چیره شونده، ای عزیز نیرومند، ای مسلط و قدرتمند (و) ای بسیار پوشاننده (عیوب و گناهان)، و (از تو می خواهم) که نسبت به ما آن چیزی را انجام دهی که خود اهل آنی (و به صلاح ما می دانی).

ص: ۲۳۹

(۱) وبإسناده عليه السلام عن آبيه: عن رسول الله صل الله عليه وآل وسلم قال: من قال حين يدخل السوق: «سُبْحَانَ اللَّهِ، وَالْحَمْدُ لِلَّهِ، وَلَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ وَحْدَهُ، لَا شَرِيكَ لَهُ... أُعْطِيَ مِنَ الْأَجْرِ عِدْدَ مَا خَلَقَ اللَّهُ إِلَى يَوْمِ الْقِيَامَةِ» (تقدّم في الصحيحه النبويه)

(۲) «على ذلك قادر» خ.

(۳) حسناً مُعْجَباً.

(۴) آل عمران: ۱۹۴ - ۱۹۰.

(۵) المؤمنل.

(۶) المؤمنون: ۹۷ و ۹۸.

(۷) في المصدر: سيئاتهم و كذا، بعده، والظاهر يقربنه الكلام كما في المتن.

(۸) «إِنَّكَ عَلَى ذَلِكَ قَادِرٌ» م.

(۹) قيس من سوره الحج: ۱۸.

(۱۰) وإذا أردت الحج عن غيرك فقل: اللَّهُمَّ إِنِّي أُرِيدُ الْحَجَّ عَنْ فُلَانِ بْنِ فُلَانٍ - فَسَمِهِ - فَيَسِّرْهُ لِي، وَتَقَبَّلْهُ مِنْ فُلَانٍ.

(۱۱) وإذا أردت أن تطوف عن أحد من إخوانك أتيت الحجر الأسود: فقلت: بِسْمِ اللَّهِ، اللَّهُمَّ تَقَبَّلْ.

(۱۲) وفي بعض النسخ «واصعد عليه حذاء البيت، وكبر سبعا أو ثلاثا، وقل:»

(۱۳) وبإسناده قال: قال رسول الله صل الله عليه وآل وسلم: يا عليّ وإذا صلّيت على طفل فقل: اللَّهُمَّ اجْعَلْهُ لَابُويهِ سَيِّلِفًا وَاجْعَلْهُ لُهُمَا فَرْطًا... - (تقدّم في الصحيحه النبويه الجامعه).

(۱۴) طه: ۵۵.

(۱۵) كان عليّ بن الحسين عليهما السلام إذا أدخل الميت القبر قام على قبره ثم قال: اللَّهُمَّ جَافِ الْأَرْضِ عَنِ جَنَّتِيهِ، وَصَعِّدْ عَمَلَهُ، مِنْكَ رِضْوَانًا. تقدّم في الصحيحه السجديه دعاء (۱۰۶).

ص: ۲۴۰

بسمه تعالی

هَلْ يَسْتَوِي الَّذِينَ يَعْلَمُونَ وَالَّذِينَ لَا يَعْلَمُونَ

آیا کسانی که می‌دانند و کسانی که نمی‌دانند یکسانند؟

سوره زمر / ۹

مقدمه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان، از سال ۱۳۸۵ هـ. ش تحت اشراف حضرت آیت الله حاج سید حسن فقیه امامی (قدس سره الشریف)، با فعالیت خالصانه و شبانه روزی گروهی از نخبگان و فرهیختگان حوزه و دانشگاه، فعالیت خود را در زمینه های مذهبی، فرهنگی و علمی آغاز نموده است.

مرامنامه:

موسسه تحقیقات رایانه ای قائمیه اصفهان در راستای تسهیل و تسریع دسترسی محققین به آثار و ابزار تحقیقاتی در حوزه علوم اسلامی، و با توجه به تعدد و پراکندگی مراکز فعال در این عرصه و منابع متعدد و صعب الوصول، و با نگاهی صرفاً علمی و به دور از تعصبات و جریانات اجتماعی، سیاسی، قومی و فردی، بر مبنای اجرای طرحی در قالب «مدیریت آثار تولید شده و انتشار یافته از سوی تمامی مراکز شیعه» تلاش می نماید تا مجموعه ای غنی و سرشار از کتب و مقالات پژوهشی برای متخصصین، و مطالب و مباحثی راهگشا برای فرهیختگان و عموم طبقات مردمی به زبان های مختلف و با فرمت های گوناگون تولید و در فضای مجازی به صورت رایگان در اختیار علاقمندان قرار دهد.

اهداف:

۱. بسط فرهنگ و معارف ناب ثقلین (کتاب الله و اهل البیت علیهم السلام)
۲. تقویت انگیزه عامه مردم بخصوص جوانان نسبت به بررسی دقیق تر مسائل دینی
۳. جایگزین کردن محتوای سودمند به جای مطالب بی محتوا در تلفن های همراه، تبلت ها، رایانه ها و ...
۴. سرویس دهی به محققین طلاب و دانشجو
۵. گسترش فرهنگ عمومی مطالعه
۶. زمینه سازی جهت تشویق انتشارات و مؤلفین برای دیجیتالی نمودن آثار خود.

سیاست ها:

۱. عمل بر مبنای مجوز های قانونی
۲. ارتباط با مراکز هم سو
۳. پرهیز از موازی کاری

۴. صرفا ارائه محتوای علمی

۵. ذکر منابع نشر

بدیهی است مسئولیت تمامی آثار به عهده ی نویسنده ی آن می باشد .

فعالیت های موسسه :

۱. چاپ و نشر کتاب، جزوه و ماهنامه

۲. برگزاری مسابقات کتابخوانی

۳. تولید نمایشگاه های مجازی: سه بعدی، پانوراما در اماکن مذهبی، گردشگری و...

۴. تولید انیمیشن، بازی های رایانه ای و ...

۵. ایجاد سایت اینترنتی قائمیه به آدرس: www.ghaemiyeh.com

۶. تولید محصولات نمایشی، سخنرانی و...

۷. راه اندازی و پشتیبانی علمی سامانه پاسخ گویی به سوالات شرعی، اخلاقی و اعتقادی

۸. طراحی سیستم های حسابداری، رسانه ساز، موبایل ساز، سامانه خودکار و دستی بلوتوث، وب کیوسک، SMS و...

۹. برگزاری دوره های آموزشی ویژه عموم (مجازی)

۱۰. برگزاری دوره های تربیت مربی (مجازی)

۱۱. تولید هزاران نرم افزار تحقیقاتی قابل اجرا در انواع رایانه، تبلت، تلفن همراه و... در ۸ فرمت جهانی:

JAVA.۱

ANDROID.۲

EPUB.۳

CHM.۴

PDF.۵

HTML.۶

CHM.۷

GHB.۸

و ۴ عدد مارکت با نام بازار کتاب قائمیه نسخه :

ANDROID.۱

IOS.۲

WINDOWS PHONE.۳

WINDOWS.۴

به سه زبان فارسی ، عربی و انگلیسی و قرار دادن بر روی وب سایت موسسه به صورت رایگان .

در پایان :

از مراکز و نهادهایی همچون دفاتر مراجع معظم تقلید و همچنین سازمان ها، نهادها، انتشارات، موسسات، مؤلفین و همه

بزرگوارانی که ما را در دستیابی به این هدف یاری نموده و یا دیتا های خود را در اختیار ما قرار دادند تقدیر و تشکر می
نماییم.

آدرس دفتر مرکزی:

اصفهان - خیابان عبدالرزاق - بازارچه حاج محمد جعفر آواده ای - کوچه شهید محمد حسن توکلی - پلاک ۱۲۹/۳۴ - طبقه
اول

وب سایت: www.ghbook.ir

ایمیل: Info@ghbook.ir

تلفن دفتر مرکزی: ۰۳۱۳۴۴۹۰۱۲۵

دفتر تهران: ۰۲۱ - ۸۸۳۱۸۷۲۲

بازرگانی و فروش: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

امور کاربران: ۰۹۱۳۲۰۰۰۱۰۹

مرکز تحقیقات رایانگی

اصفهان

گامی

WWW

برای داشتن کتابخانه های تخصصی
دیگر به سایت این مرکز به نشانی

www.Ghaemiyeh.com

www.Ghaemiyeh.net

www.Ghaemiyeh.org

www.Ghaemiyeh.ir

مراجعه و برای سفارش با ما تماس بگیرید.

۰۹۱۳ ۲۰۰۰ ۱۰۹

